

**ДЕРЖКОМСТАТ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ СТАТИСТИКИ
У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

**РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ-
СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ЛЬВІВЩИНИ:
СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ**

ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ

Львів-2008

Головне управління статистики у Львівській області

За редакцією С. О. Матковського

Відповідальна за випуск Н. І. Мироненко

Комп'ютерна верстка: М. В. Заводяк, О. Л. Перестюк

Обкладинка: Б. М. Сікотовський

Збірник доповідей містить інформацію щодо підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних осіб) області загалом та за окремими видами економічної діяльності за 2007 рік.

Розрахований на широке коло читачів.

Головне управління статистики
у Львівській області

- адреса: проспект В. Чорновола, 4, м. Львів, 79058, Україна
- телефон: 274-40-28
- факс: 272-17-76
- електронна пошта: info@stat.lviv.ua
- адреса в Інтернеті: www.stat.lviv.ua

© Головне управління статистики у Львівській області, 2007
Некомерційне тиражування і поширення дозволяється із посиланням на джерело.

ПЕРЕДМОВА

В умовах ринкової економіки важливе значення має розвиток підприємництва, оскільки функціонування суб'єктів підприємництва сприяє насиченню ринку товарами та послугами, а одержаний прибуток використовується не тільки для розширення виробництва, а й для наповнення бюджетів усіх рівнів.

Підприємництво – це безпосередня, самостійна, систематична, на власний ризик діяльність з виробництва та реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг з метою отримання прибутку, яка здійснюється у порядку, встановленому законодавством. Підприємницька діяльність у даному випадку розглядається як діяльність великих, середніх та малих підприємств.

У даній публікації подані окремі матеріали, що характеризують діяльність підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності юридичних осіб загалом, їх фінансовий стан, інвестиційну діяльність, зовнішньоекономічну діяльність, використання найманої робочої сили, а також за окремими видами економічної діяльності – у промисловості, сільському господарстві, будівництві, оптовій та роздрібній торгівлі, на транспорті, пошті та зв'язку, у сфері послуг та готельного господарства.

СКОРОЧЕННЯ У ЗБІРНИКУ

тис. – тисяча

млн. – мільйон

грн. – гривня

дол. США – долар США

коп. – копійка

% – відсоток

т – тонна

ц – центнер

га – гектар

шт. – штука

год. – година

м² – квадратний метр

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ, ВИКОРИСТАНІ У ЗБІРНИКУ

- Тире (–) – явища не було
- Крапки (...) – відомості відсутні
- Нуль (0; 0.0) – явище відбулося, але у вимірах, менших за ті, що можуть бути виражені використаними у таблиці розрядами
- Символ (x) – заповнення рубрики за характером побудови таблиці не має сенсу
- «у тому числі», – наведено не всі доданки загальної суми. Мають місце випадки, коли
- «з них» наведено всі доданки загальної суми, а при округленні сума складових не дорівнює підсумку

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
СКОРОЧЕННЯ У ЗБІРНИКУ	4
УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ, ВИКОРИСТАНІ У ЗБІРНИКУ	4
Розвиток підприємств – суб’єктів підприємницької діяльності Львівщини у 2007 році	6
Фінансовий стан суб’єктів господарювання Львівщини у 2007 році.....	26
Про роботу промисловості Львівщини у 2007 році	40
Сільське господарство Львівщини у 2007 році	63
Інвестиційна діяльність на Львівщині у 2007 році.....	87
Будівельна діяльність на Львівщині у 2007 році	107
Функціонування підприємств оптової торгівлі Львівської області у 2007 році	120
Стан та тенденції роздрібної торгівлі Львівщини у 2007 році ...	131
Аспекти розвитку транспортного комплексу Львівщини	141
Тенденції розвитку пошти та зв’язку Львівщини у 2007 році ...	153
Зовнішньоекономічна діяльність на Львівщині	161
Діяльність підприємств сфери послуг Львівщини: аспекти розвитку	179
Тенденції розвитку готельного господарства Львівщини	185
Використання найманої робочої сили у Львівській області	196
Висновки	208

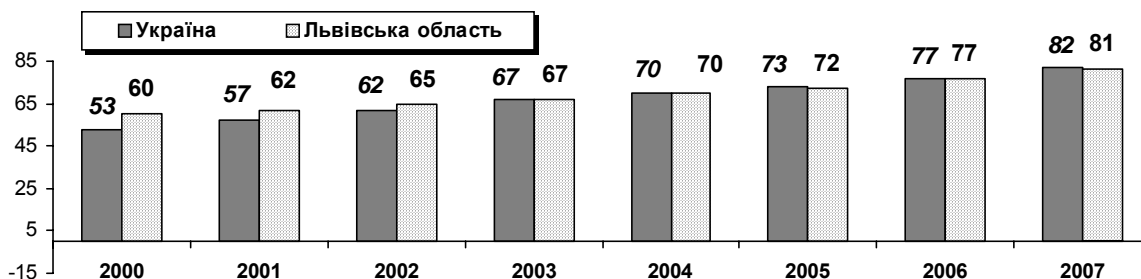
Розвиток підприємств – суб'єктів підприємницької діяльності Львівщини у 2007 році

Одним з головних чинників соціально-економічного розвитку як країни загалом, так і області зокрема, є розвиток підприємницької діяльності.

Рік у рік на Львівщині, як і у державі загалом, зростає **кількість підприємств-юридичних осіб, які займаються підприємницькою діяльністю**. Так, у 2007 році в області діяло 20,8 тис. підприємств-юридичних осіб і їх кількість збільшилась відносно 2006 року на 1,1 тис. (на 5,4%), а проти 2000 року – на 4,8 тис. (на 29,9%).

Середньорічні темпи приросту кількості суб'єктів підприємницької діяльності за 2001-2007 роки на Львівщині склали 3,8%, в Україні загалом вони були вищими (5,4%). Частка Львівщини в Україні у 2007 році за кількістю підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності залишилась на рівні 2006 року - 5,5%, але проти 2000 року скоротилась на 0,6 відсоткового пункта.

Кількість підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності на 10 тис. осіб наявного населення, одиниць

У розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення кількість суб'єктів підприємницької діяльності на Львівщині збільшилась з 60 одиниць у 2000 році до 81 у 2007 році. Якщо у 2000-2002 роках цей показник був вищим за загальнодержавний, то у 2003-2004 роках та 2006 році був на рівні середнього по Україні, а вже у 2007 році – меншим.

Кількість суб'єктів підприємництва

У 2007 році в області діяло 20793 підприємства-юридичні особи, які займалися підприємницькою діяльністю, із них: 34 (0,1%) – це великі підприємства¹, 2387 (11,5%) – середні підприємства та 18372 (88,4%) - малі підприємства.

Якщо у 2000-2004 роках **кількість великих та середніх підприємств** зменшувалась (з 2390 у 2000 році до 2074 у 2004 році), то надалі тенденція змінилась на протилежну: їх кількість зросла (до 2187 у 2005 році і до 2421 у 2007 році). Це відбулося, перш за все, за рахунок збільшення кількості середніх підприємств внаслідок їх «переходу» із категорії малих підприємств.

Найбільше **великих підприємств** у промисловості (21, або 61,8% від їх загальної кількості). У торгівлі - 4, у будівництві, на транспорті, в охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги таких підприємств було по 2, по одному великому підприємству в сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві, фінансовій діяльності, у наданні комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури та спорту.

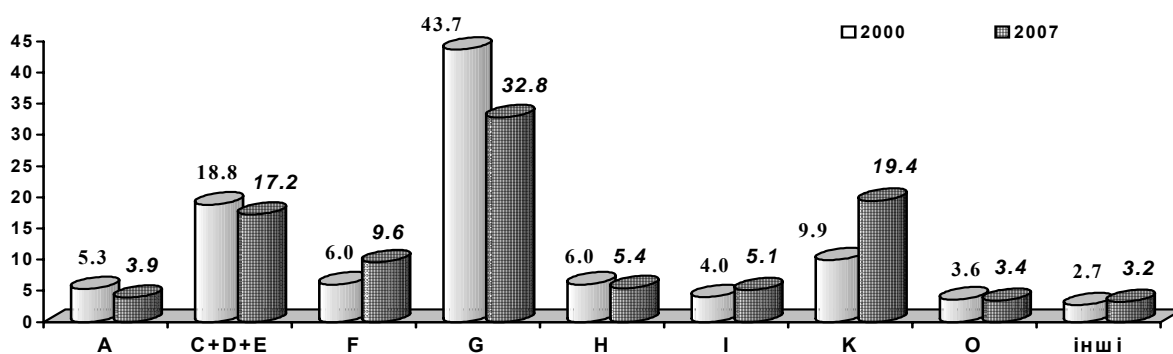
Щодо **середніх підприємств**, то значною є їх кількість у торгівлі, ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (941), промисловості (602), будівництві (305), в операціях з нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям (203), діяльності транспорту та зв'язку (110), сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві (101).

Зміна акцентів і умов ведення бізнесу змінюють **структуру суб'єктів підприємництва за видами економічної діяльності**. Так, відносно 2000 року суттєво скоротилася питома вага підприємств у торгівлі, ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (на 10,9

¹ До великих підприємств відносяться підприємства з середньорічною кількістю працюючих понад 1000 осіб та обсягом доходу за рік понад 5 млн.євро, до малих – відповідно із середньорічною кількістю працюючих до 50 осіб

відсоткового пункту), а також у промисловості (на 1,6 відсоткового пункту), у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві (на 1,4 відсоткового пункту), готельно-ресторанному бізнесі (на 0,6 відсоткового пункту). Напротивагу, зросла частка підприємств, що здійснюють операції з нерухомим майном та надання послуг підприємцям (на 9,5 відсоткового пункту), у будівництві (на 3,6 відсоткового пункту), на транспорті та зв'язку (на 1,1 відсоткового пункту), у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги (на 0,8 відсоткового пункту).

Питома вага підприємств-суб'єктів підприємництва за видами економічної діяльності, у % до загальної кількості

A	сільське господарство, мисливство, лісове господарство
C+D+E	промисловість
F	будівництво
G	торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку
H	діяльність готелів та ресторанів
I	діяльність транспорту та зв'язку
K	операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям
O	надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту

Щодо зміни структури суб'єктів підприємництва у 2007 році відносно 2006 року, то потрібно зазначити про зменшення питомої ваги підприємств торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (на 1,0 відсоткового пункту), промисловості (на 0,8 відсоткового пункту), у діяльності готелів та ресторанів (на 0,2 відсоткового пункту), з надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури та спорту (на 0,1 відсоткового пункту),

та обсягом доходу за рік не більше 500 тис.євро; усі інші підприємства вважаються середніми (ст.63 Господарського кодексу України).

сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві (на 0,1 відсоткового пункта), фінансовій діяльності (на 0,2 відсоткового пункта).

Відносно 2006 року зросла лише частка підприємств, що здійснюють операції з нерухомим майном та надають послуги підприємцям (на 1,3 відсоткового пункта) та будівництва (на 1,1 відсоткового пункта).

На рівні 2006 року залишилась частка транспорту та зв'язку, освіти, охорони здоров'я та надання соціальної допомоги.

Серед суб'єктів підприємницької діяльності кількісно переважають підприємства **торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку** (у 2007 році – 6820 підприємств, або 32,8% від загальної кількості підприємств-юридичних осіб). Відносно 2006 року їх кількість зросла на 2,4%. Найбільшою була їх кількість в оптовій торгівлі та посередництві в оптовій торгівлі – 3996 (58,6%). Роздрібною торгівлею, ремонтом побутових виробів та предметів особистого вжитку займалися 2302 підприємства. У торгівлі автомобілями та мотоциклами, їх технічному обслуговуванні та ремонті функціонувало 522 підприємства.

Активізується діяльність підприємств, що займаються **операціями з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємцям**. У 2007 році підприємства цього виду економічної діяльності посіли друге місце за кількістю і навіть випередили промисловість. Тут діяло 4028 підприємств, або п'ята частина (19,4%) від загальної кількості. Проти 2006 року їх кількість зросла на 12,9%. У цьому виді діяльності найбільше підприємств (1830) здійснює операції з нерухомим майном, що включає операції з власним нерухомим майном (купівлю та продаж), здавання в оренду власного нерухомого майна (виробничо-технічного, культурного та невиробничого призначення, включаючи житло); 1564 підприємства займаються діяльністю у сферах права, бухгалтерського обліку, інжинірингу, з надання послуг підприємцям. Дослідженнями та розробками (експериментальними або теоретичними дослідженнями, прикладними дослідженнями) займалися

180 підприємств, у сфері інформатизації (консультації з питань інформатизації, створення програмного забезпечення, оброблення даних, технічне обслуговування та ремонт комп'ютерної техніки) - 283; 171 підприємство здійснювало оренду машин та устаткування, прокат побутових виробів та предметів особистого вжитку.

У **промисловості** діяло 3582 підприємства (17,2% від загальної кількості). Відносно 2006 року кількість суб'єктів тут зросла на 0,8%. Найбільша кількість підприємств зосереджена у переробній промисловості (3432), а саме: у машинобудуванні - 556, виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів - 470, легкій промисловості - 468, целюлозно-паперовому виробництві, видавничій діяльності - 457, обробленні деревини та виробництві виробів з деревини, крім меблів - 411.

Суттєво збільшилась кількість суб'єктів підприємництва у **будівництві**: у 2007 році тут діяло 1993 підприємства, що на 18,3% більше проти 2006 року (9,6% від загальної кількості).

У **готельному і ресторанному бізнесі** кількість суб'єктів підприємництва зросла відносно 2006 року на 0,7% і становила у 2007 році 1124 одиниць. В основному, це підприємства ресторанного господарства (ресторани, бари, їдальні) - 1003 (89,2% від кількості цього виду діяльності).

На 7,0% проти 2006 року збільшилась кількість підприємств у сфері **транспорту та зв'язку** і склала торік 1068. Найбільше підприємств функціонувало на автомобільному вантажному транспорті (326), автомобільному та іншому міському регулярному транспорті (110) та з надання послуг з організації подорожувань (236). Діяльність пошти та зв'язку здійснювали 129 підприємств.

У **сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві** у 2007 році нараховувалось 804 підприємства, що на 2,8% більше проти 2006 року. Зокрема, у рослинництві діяло 480 підприємств, у тваринництві – 173, лісовому господарстві – 58, мисливстві – 19.

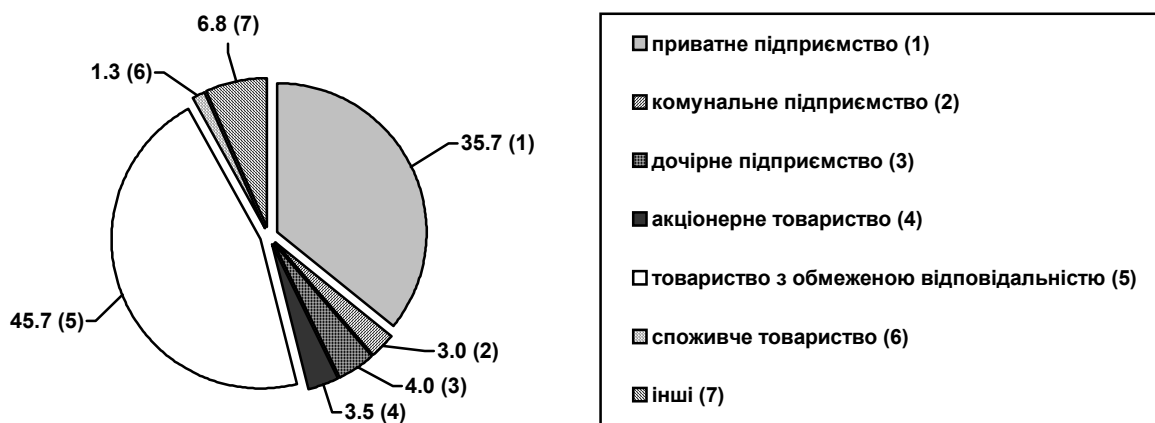
Водночас, зменшилась кількість підприємств з **надання комунальних та індивідуальних послуг** на 0,4% відносно 2006 року і склала у 2007 році 699. Найбільше діє підприємств з надання індивідуальних послуг (послуги перукарень та салонів краси тощо) – 295, у сфері культури та спорту, відпочинку та розваг – 258.

Зменшення кількості підприємств спостерігалось і у **фінансовій діяльності** - проти 2006 року на 6,2%. У 2007 році тут функціонувало 197 підприємств. Переважна більшість їх займається допоміжними послугами у сфері фінансового посередництва і страхування (108 підприємств).

У 2007 році в **освіті** діяло 118 суб'єктів підприємництва, в **охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги** - 329.

За **організаційно-правовими формами господарювання** найбільше товариств з обмеженою відповідальністю – 9502 (45,7%), оскільки саме ця форма найбільш притаманна малим підприємствам, які серед суб'єктів підприємницької діяльності переважають за кількістю. Процес реформування власності сприяв збільшенню приватних підприємств – 7427 (35,7%). Суттєвою є кількість дочірніх підприємств – 835 (4,0%), а також комунальних підприємств – 633 (3,0%), державних – 186 (0,9%), акціонерних товариств – 732 (3,5%).

Структура кількості підприємств - суб'єктів підприємництва за організаційно-правовими формами господарювання у 2007 році, у % до підсумку

У територіальному розрізі більш як половина суб'єктів підприємництва зосереджена в обласному центрі (11,6 тис., або 55,7% від загальної кількості). У містах обласного значення зосереджено 2886 підприємств (або 13,9%), зокрема, у Дрогобичі - 738, Стрию - 418, Трускавці – 426, Червонограді - 381. Близько третини (6315, або 30,4%) суб'єктів підприємництва розташовано у 20 районах області. Тут, за кількістю, слід відзначити Пустомитівський (894), Яворівський (705), Жовківський (634), Золочівський (386) та Городецький (377) райони.

Створення підприємств та структурні зміни

Ситуація щодо створення підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності є неоднозначною. На процес створення нових підприємств впливають різноманітні чинники, серед яких важливе значення має процедура реєстрації підприємств. Процес реєстрації підприємства ускладнює значна кількість документів, які необхідно оформити у різних структурах, що здійснюють передбачені законодавством функції з надання дозволів та погоджень, потрібних для ведення підприємницької діяльності.

У 2007 році було створено 1296 підприємств, що на 29,0% більше, ніж у 2006 році. Найбільше підприємств організовується шляхом утворення нового підприємства: у 2007 році - 1288 підприємств (у 2006 році – 993).

За видами економічної діяльності найбільшою була кількість створених у 2007 році підприємств у торгівлі, ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (333), серед тих, що здійснюють операції з нерухомим майном та надають послуги підприємцям (323), у будівництві (239), промисловості (149).

Суттєво зросла відносно 2006 року кількість створених підприємств з надання комунальних та індивідуальних послуг (в 1,9 раза),

в операціях з нерухомим майном (в 1,8 раза), а також у будівництві (у 1,4 раза).

Водночас зменшилась кількість створених підприємств у фінансовій діяльності (в 1,4 раза), промисловості (на 3,2%).

Податковий тиск, висока конкуренція, нестача фінансових коштів, а також труднощі з пошуком замовників та з реалізацією продукції (послуг), високі відсоткові ставки кредиту – все це суттєво ускладнює ведення господарської діяльності, а в окремих випадках й призводить до призупинення діяльності.

У 2007 році нараховувалося **5401 підприємство**, яке з різних причин **призупинило свою діяльність** (у 2005 році – 3647, у 2006 році - 4435); переважно – це малі підприємства (99,8%). В основному, припинення функціонування відбулося в результаті тимчасового призупинення діяльності (92,9%), а також перебування підприємства у процесі ліквідації (4,4%) та повної ліквідації підприємства (0,8%).

За видами діяльності найбільше було підприємств, що призупинили діяльність, у торгівлі (2111 підприємств, або 39,1% від їх загальної кількості), промисловості (949, або 17,6%), в операціях з нерухомим майном та наданні послуг підприємцям (781, або 14,5%).

У 2007 році на 424 підприємствах відбулося 485 подій щодо **структурних змін** (у 2006 році – на 703 підприємстві і 879 події). Серед них понад третину (35,7%) полягали у частковому збільшенні активів шляхом їх купівлі; 13,8% - взятті в оренду основні засоби іншого підприємства, 15,7% - частковому зменшенні активів, 12,0% - передачі в оренду основних засобів свого підприємства.

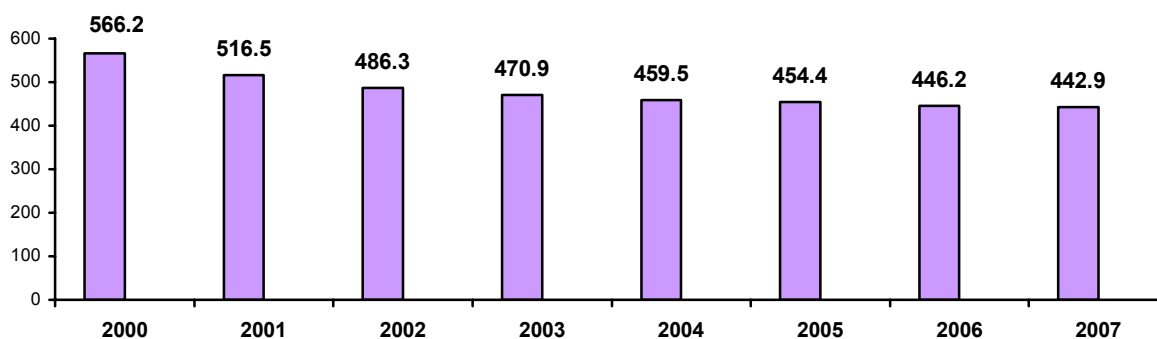
Кількість найманих працівників

Попри зростання кількості суб'єктів підприємницької діяльності – юридичних осіб, спостерігається скорочення кількості працюючих як на Львівщині, так і загалом в Україні. Так, у 2007 році

середньорічна кількість найманих працівників склала 442,9 тис. осіб і зменшилась відносно 2000 року на 21,8% (на 123,3 тис. осіб) (проти 2006 року менше на 3,3 тис. осіб, або на 0,7%).

Скорочення чисельності працюючих на підприємствах – суб'єктах підприємницької діяльності пов'язано із активізацією діяльності підприємців-фізичних осіб. У 2007 році відносно 2006 року їх кількість зростає на 8,1 тис. осіб (на 9,2%), а чисельність найманих працівників - на 9,6 тис. осіб (на 22,7%).

Динаміка кількості найманих працівників на підприємствах - суб'єктах підприємництва (юридичних особах), тис.осіб

Частка Львівщини в Україні за кількістю найманих працівників становила торік 4,9% і була на рівні 2006 року.

За кількістю працюючих **промисловість** є лідером серед суб'єктів підприємництва–юридичних осіб. Торік тут було зайнято 159,9 тис. осіб, або 36,1% від загальної кількості працівників. Відносно 2006 року кількість працівників зменшилась на 4,2% (на 7,0 тис. осіб), а їх частка – на 1,3 відсоткового пункту.

У переробній промисловості було задіяно 121,4 тис. осіб (75,9% від загальної кількості у промисловості), на підприємствах з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води – 23,7 тис. осіб (14,8%), у добувній промисловості – 14,8 тис. осіб (9,2%).

Значною є кількість найманих працівників у **торгівлі, ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку**: торік вона склала 74,8 тис.осіб, або 16,9% від загальної чисельності. Тут

спостерігалось збільшення кількості працюючих проти 2006 року на 6,9%. Відповідно, питома вага найманих працівників у торгівлі зросла проти 2006 року на 1,2 відсоткового пункта.

На підприємствах, що здійснюють діяльність **на транспорті та зв'язку** працювало 60,9 тис. осіб (13,7% від загальної кількості). Відносно 2006 року кількість працюючих зросла на 2,2%, зокрема, на транспорті – на 3,4%, тоді як у діяльності пошти та зв'язку – зменшилась на 2,0%.

Активізується діяльність підприємств, що займаються **операціями з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та надають послуги підприємцям** - тут спостерігається збільшення кількості працюючих. Так, у 2007 році тут працювало 43,8 тис. осіб, що на 3,8% більше відносно 2006 року. Частка працівників цього виду діяльності у загальній кількості працюючих на підприємствах-суб'єктах підприємництва зросла з 9,5% у 2006 році до 9,9% у 2007 році.

У **будівництві** у 2007 році було задіяно 40,4 тис. осіб, або 9,1% від загальної чисельності. Якщо протягом 2003-2006 років у цій сфері відбувалось зростання кількості працівників, то у 2007 році цю позитивну тенденцію не вдалося втримати і проти 2006 року їх кількість дещо зменшилась (на 0,4%, або на 159 осіб). Питома вага працюючих у будівництві залишилась на рівні 2006 року.

У **сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві** з 2003 року спостерігається скорочення кількості працівників. У 2007 році тут працювало 21,3 тис. осіб, що на 14,9% менше проти 2006 року. Питома вага працюючих у цьому виді діяльності скоротилась на 0,8 відсоткового пункта і склала 4,8% від загальної чисельності.

У готелях та ресторанах торік працювало 11,6 тис. осіб (2,6% від загальної кількості), у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги - 11,6 тис.осіб (2,6%), у фінансовій діяльності - 3,8 тис.осіб (0,9%) та в освіті – 2,8 тис.осіб (0,6%).

У 2007 році відбулося зростання кількості працюючих у цих видах діяльності: у **готельному і ресторанному** бізнесі (на 1,9%), у сфері

охорони здоров'я та надання соціальної допомоги (на 0,3%), у фінансовій діяльності (на 18,2%) та в освіті (на 1,1%).

Кількість працівників на підприємствах, що здійснюють діяльність з надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльності у сфері культури та спорту зменшилась на 5,2% і склала торік 11,5 тис. осіб. У структурі працюючих на цей вид діяльності припадало 2,6%.

Невисокою є середня кількість працюючих на одному підприємстві-суб'єкті підприємницької діяльності, яка склала торік 21 особу (у 2003 році - 27 осіб, у 2006 році - 23 особи), що пов'язано із функціонуванням значної кількості підприємств малого бізнесу. Зокрема, у середньому на одному малому підприємстві працювало 6 осіб, на великих та середніх підприємствах - 139 осіб (у 2006 році - відповідно 6 і 143 особи).

Групування підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності за кількістю найманих працівників свідчить про те, що переважна частина (71,8%) найманих працівників та обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) (69,9%) зосереджена на великих та середніх підприємствах, хоча їх частка за кількістю складає лише 6,2%.

Групування підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності за кількістю найманих працівників у 2007 році

	Кількість підприємств	Середньорічна кількість найманих працівників	Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг)
	у % до загального показника		
Підприємства з середньою кількістю найманих працівників:			
до 50 осіб	93,8	28,2	30,1
від 51 до 250 осіб	5,2	24,9	26,0
від 251 до 500 осіб	0,6	8,8	7,0
понад 500 осіб	0,4	38,1	36,9

Оплата праці Щороку зростає рівень заробітної плати на підприємствах - суб'єктах підприємницької діяльності (юридичних особах). У 2007 році середньомісячна заробітна плата одного найманого працівника склала 1103,17 грн. і була на 28,2% більшою, ніж у 2006 році (відносно 2000 року

- у 5,8 раза). Водночас торік рівень середньомісячної заробітної плати на Львівщині не досягав до загальнодержавного показника на 14,8%.

Загальне зростання рівня оплати праці пов'язано із збільшенням законодавчо встановленого розміру мінімальної заробітної плати¹. На підприємствах-юридичних особах – суб'єктах підприємницької діяльності цей рівень перевищено у 2,4 раза. Це спостерігалось в усіх основних видах економічної діяльності, і найбільше: у добувній промисловості (у 4,2 раза), на транспорті та зв'язку (у 3,5 раза).

Розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб¹ в оплаті праці у підприємстві загалом перевищено у 1,9 раза.

Відносно 2006 року заробітна плата зросла в усіх основних видах економічної діяльності, і найсуттєвіше: у фінансовій діяльності та у сільському господарстві, мисливстві та лісовому господарстві.

Середньомісячна заробітна плата на підприємствах – суб'єктах підприємницької діяльності за видами економічної діяльності

	Середньомісячна заробітна плата, грн.			Співвідношення середньомісячної заробітної плати у 2007р. у % до:			
	2001	2006	2007	2006	загально-обласного рівня	прожиткового мінімуму	мінімальної заробітної плати
Всього	254,39	860,40	1103,17	128,2	100,0	194,2	239,8
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	96,81	516,46	727,84	140,9	66,0	128,1	158,2
Рибальство, рибництво	220,10	784,82	940,13	119,8	85,2	165,5	204,4
Промисловість	297,11	918,90	1198,40	130,4	108,6	211,0	260,5
Будівництво	256,09	808,99	1000,49	123,7	90,7	176,1	217,5
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	205,86	733,49	909,18	124,0	82,4	160,1	197,6

¹ З 1 жовтня 2007 року законодавчо встановлений розмір мінімальної заробітної плати становив 460 грн., а величина прожиткового мінімуму - 568 грн. для працездатних осіб

	Середньомісячна заробітна плата, грн.			Співвідношення середньомісячної заробітної плати у 2007р. у % до:			
	2001	2006	2007	2006	загально-обласного рівня	прожиткового мінімуму	мінімальної заробітної плати
у тому числі роздрібна торгівля; ремонт побутових виробів та предметів особистого вжитку	164,94	570,07	795,52	139,5	72,1	140,1	172,9
Діяльність готелів та ресторанів	132,72	505,35	652,49	129,1	59,1	114,9	141,8
у тому числі діяльність ресторанів, барів, їдалень та послуги з постачання готової їжі	114,14	423,69	540,54	127,6	49,0	95,2	117,5
Діяльність транспорту та зв'язку	404,65	1257,21	1596,37	127,0	144,7	281,1	347,0
у тому числі діяльність пошти та зв'язку	343,77	1100,70	1597,73	145,2	144,8	281,3	347,3
Фінансова діяльність	250,76	802,85	1140,46	142,1	103,4	200,8	247,9
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	230,43	761,24	969,66	127,4	87,9	170,7	210,8
Державне управління	433,21	1417,36	-	-	-	-	-
Освіта	273,57	660,15	740,76	112,2	67,1	130,4	161,0
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	188,85	667,43	827,36	124,0	75,0	145,7	179,9
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	153,84	630,80	812,34	128,8	73,6	143,0	176,6

Загальний рівень оплати праці у підприємстві перевищено лише у промисловості, фінансовій діяльності та діяльності транспорту та зв'язку. У решти видів економічної діяльності рівень оплати праці на 9,3% - 40,9% був нижчим, ніж загалом на підприємствах - суб'єктах підприємницької діяльності (юридичних особах).

Значно нижчий, ніж у великому та середньому підприємстві, рівень заробітної плати у **малому бізнесі**. У 2007 році тут заробітна плата становила 601,72 грн., і була на 52,3% нижчою, ніж на великих та середніх підприємствах (1262,36 грн.) і на 45,5%, нижчою, ніж на підприємствах – суб'єктах підприємницької діяльності загалом (1103,17 грн.).

Результати виробничої діяльності

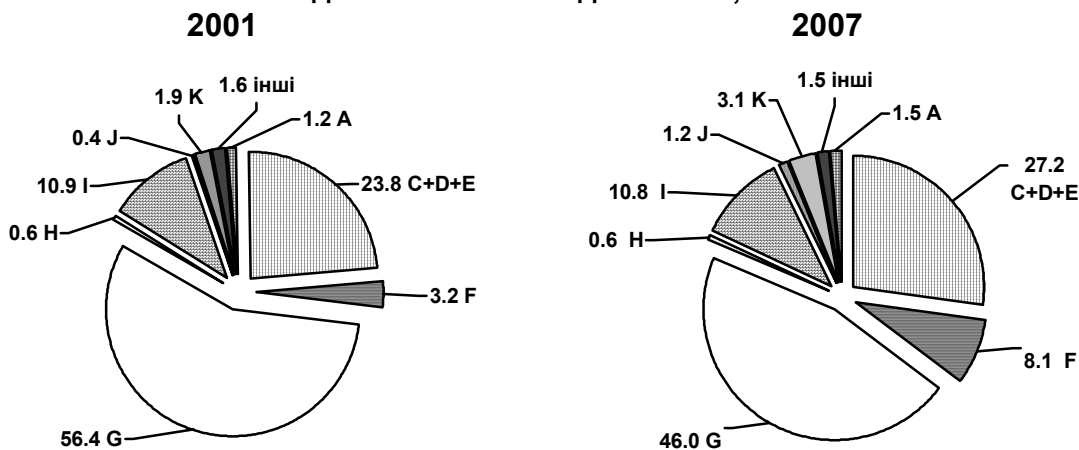
Із загальної кількості підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності у 2007 році реалізовували продукцію, виконували роботи та надавали послуги 14,9 тис. підприємств, або 71,5% від їх загальної кількості. Незважаючи на зростання кількості таких підприємств, їх частка відносно 2006 року зменшилась на 3,4 відсоткового пункта.

Щороку обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) зростає. У 2007 році суб'єктами підприємницької діяльності було реалізовано продукції, виконано робіт, надано послуг на 70,2 млрд.грн. (у 2001 році – на 22,3 млрд.грн., у 2006 році – на 57,6 млрд.грн.). Питома вага Львівщини в загальному обсязі реалізації суб'єктів підприємницької діяльності України склала торік 2,9% (у 2006 році – 3,0%).

Близько половини обсягу реалізованої продукції у підприємництві забезпечили підприємства **торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку**. У 2007 році ними було реалізовано товарів та послуг на 32273,3 млн.грн, або 46,0% від загального обсягу реалізації. Проте, частка цього виду економічної діяльності надалі скорочувалась: порівняно з 2006 роком на 4,1 відсоткового пункта (у 2006 році відносно 2005 року - на 3,2 відсоткового пункта).

У структурі обсягу реалізації цього виду діяльності переважна частина припадала на підприємства оптової торгівлі та посередництва в торгівлі – 72,0% (у 2006 році – 77,2%). Підприємствами роздрібною торгівлі; ремонту побутових виробів та предметів особистого вжитку забезпечено 14,7% від загального обсягу (у 2006 році – 12,5%). Щороку збільшується обсяг роздрібного товарообороту підприємств торгівлі, зокрема, у 2007 році відносно 2006 року він зріс на 29,6%.

**Структура обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг)
за видами економічної діяльності, %**

- A** сільське господарство, мисливство, лісове господарство
- C+D+E** промисловість
- F** будівництво
- G** торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку
- H** діяльність готелів та ресторанів
- I** діяльність транспорту та зв'язку
- J** фінансова діяльність
- K** операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям

Значний обсяг реалізованої продукції припадає на **промисловість**. Промисловими підприємствами торік реалізовано продукції на 19073,3 млн.грн., що складало більш як чверть (27,2%) від загального обсягу реалізації. На противагу 2006 року, коли внесок промисловості у результати підприємницької діяльності відносно 2005 року зменшився на 0,2 відсоткового пункта, у 2007 році проти 2006 року відбулося зростання її частки на 0,4 відсоткового пункта.

У структурі промисловості найбільша питома вага належить переробній промисловості, яка склала у 2007 році 80,9%, а саме: підприємствам з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 21,4%, машинобудуванню – 13,1%, підприємствам з виробництва коксу, продуктів нафтоперероблення – 8,7%, хімічній і нафтохімічній промисловості – 7,5%, підприємствам з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції - 7,7%, целюлозно-паперового виробництва; видавничої діяльності - 6,1%. Підприємства з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води забезпечили 14,4% від обсягу реалізованої продукції, добувної промисловості – 4,7%.

У промисловості області обсяг продукції збільшується з 1999р. (винятком був 2005 рік). Так, у 2007 році приріст випуску продукції склав 12,9%. Зростання обсягу виробництва спостерігалось у більшості основних видів промислової діяльності, крім підприємств з виробництва продуктів нафтоперероблення, випуск яких зменшився на 10,5%.

Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) на підприємствах, що здійснюють **діяльність на транспорті та зв'язку** склав у 2007 році 7599,9 млн.грн. (у 2006 році – 5540,3 млн.грн.). У структурі реалізації підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності торік на цей вид діяльності припадала десята частина (10,8%), причому відносно 2006 року частка його зросла на 1,2 відсоткового пункта.

Підприємства, що займаються **будівництвом**, у 2007 році реалізували продукції (робіт, послуг) на 5685,3 млн.грн. (у 2006 році – на 3618,1 млн.грн.). У 2007 році проти попереднього року обсяг будівельних робіт зріс на 12,4% (у 2006 році - на 23,7%). Суттєво збільшилась (на 1,8 відсоткового пункта) відносно 2006 року питома вага цього виду діяльності в загальному обсязі реалізації і становила 8,1%.

Обсяг реалізації продукції підприємств, що здійснюють **операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надають послуги підприємцям**, склав у 2007 році 2191,6 млн.грн., або 3,1% від загального обсягу реалізованої продукції (у 2006 році – 3,0%). У цьому виді економічної діяльності найбільший обсяг реалізації формується на підприємствах, що здійснюють операції з нерухомим майном (39,9%) та на підприємствах, які діють у сферах права, бухгалтерського обліку, інжинірингу, з надання послуг підприємцям (40,1%). У решті видів діяльності сформовано значно менші обсяги продукції (робіт, послуг). Так, підприємства, що діють у сфері інформатизації, забезпечили 9,5% від загального обсягу реалізації цього виду діяльності, ті, що займаються дослідженнями та розробками - 6,3%, орендою машин та устаткування, прокатом побутових виробів та предметів особистого вжитку - 4,2%.

Підприємства **сільського господарства, мисливства та лісового господарства** у 2007 році реалізували продукції на 1057,8 млн.грн. У структурі обсягу реалізації суб'єктів підприємницької діяльності питома

вага їх зросла проти 2006 року на 0,1 відсоткового пункта і склала торік 1,5%.

Значно меншим є внесок у результати підприємницької діяльності підприємств **готельного та ресторанного бізнесу – 0,6%, фінансової діяльності - 1,2%, освіти - 0,1%, охорони здоров'я та надання соціальної допомоги – 0,7%, з надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльності у сфері культури та спорту – 0,6%.**

За територіальною ознакою близько двох третин (65,0%) обсягу продукції реалізовано в обласному центрі, причому його внесок відносно 2006 року зріс на 1,1 відсоткового пункта. Значні обсяги реалізації припадали на райони: Пустомитівський (5,1%), Яворівський (3,0%), Жовківський (2,3%), Кам'янка-Бузький (1,9%), Сокальський (1,6%), Жидачівський (1,5%), міста: Дрогобич (6,5%), Червоноград (2,0%), Стрий (1,4%).

Важливим елементом підприємницької діяльності є **малий бізнес**. У 2007 році малі підприємства реалізували продукції (робіт, послуг) на 5131,9 млн.грн. Незважаючи на значну кількість малих підприємств у складі суб'єктів підприємницької діяльності, їх внесок у результати підприємницької діяльності є невисоким і становив у 2007 році 7,3%, що на 0,1 відсоткового пункта менше відносно 2006 року.

Операційні витрати з реалізованої продукції (робіт, послуг)

У 2007 році операційні витрати² з реалізованої продукції (робіт, послуг) суб'єктів господарювання (юридичних осіб) області склали 69600,3 млн.грн. (у 2006 році – 56569,3 млн.грн.).

У структурі операційних витрат значну частину (у 2007 році – 32656,5 млн.грн., або 46,9%) становить вартість товарів та послуг, придбаних для перепродажу та реалізованих без додаткової обробки на даному підприємстві, причому її частка має тенденцію до скорочення.

² Сформовано за однорідними продуктами, що за Класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД) відносяться до відповідного виду економічної діяльності.

Зазвичай, найвищою була вартість товарів, придбаних для перепродажу, у торгівлі – 29584,5 млн.грн., або 90,6%.

Структура операційних витрат з реалізованої продукції (робіт, послуг) за елементами

	Всього	У тому числі за складовими					
		матеріальні витрати	вартість товарів та послуг придбаних для перепродажу та реалізованих без додаткової обробки на даному підприємстві	амортизація	витрати на оплату праці	відрахування на соціальні заходи	інші операційні витрати
відсотків							
2004	100	21,7	59,0	2,5	6,6	2,4	6,4
2005	100	27,4	51,3	2,7	8,2	3,0	7,4
2006	100	28,7	49,3	2,9	8,6	3,1	7,4
2007	100	30,8	46,9	3,1	8,9	3,2	7,1

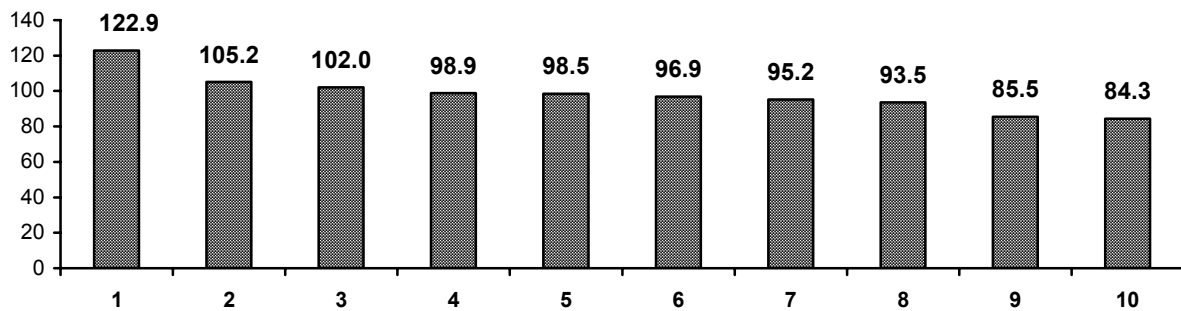
Важливим елементом операційних витрат є **матеріальні витрати** – витрати на придбання матеріалів, сировини, покупних напівфабрикатів. Негативним чинником є постійне зростання частки матеріальних витрат. Торік їх частка склала 30,8% від загальної величини витрат (21467,0 млн.грн.), і була на 2,1 відсоткового пункта більшою, ніж у 2006 році.

Висока питома вага цього елемента витрат характерна для промисловості (у 2007 році – 68,4%), зокрема, переробної (73,1%) та підприємств з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води (62,6%); сільського господарства, мисливства, лісового господарства (58,7%), будівництва (75,6%). Значною була частка матеріальних витрат у сфері охорони здоров'я на надання соціальної допомоги (43,0%).

У структурі операційних витрат спостерігається збільшення частки витрат на оплату праці, відрахувань на соціальні заходи та амортизаційних відрахувань.

При аналізі витрат суб'єктів підприємництва важливим є **показник операційних витрат на одну гривню реалізованої продукції (робіт, послуг)**. У 2007 році на одну гривню реалізованої продукції припадало 96,9 коп. операційних витрат, що на 0,1 коп. менше, ніж у 2006 році.

Операційні витрати на одну гривню реалізованої продукції (робіт, послуг) підприємств – суб'єктів підприємництва за видами економічної діяльності у 2007 році, коп.

- 1 Освіта
- 2 Діяльність готелів та ресторанів
- 3 Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту
- 4 Будівництво
- 5 Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку
- 6 Промисловість
- 7 Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги
- 8 Діяльність транспорту та зв'язку
- 9 Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям
- 10 Сільське господарство, мисливство, лісове господарство

Позитивним чинником є зниження витратності в основних видах економічної діяльності. Так, відносно 2006 року знизилась витратність у промисловості (на 0,9 коп.), зокрема, у переробній промисловості (на 1,0 коп.), на підприємствах з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води (на 1,5 коп.), а також у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві (на 3,0 коп.), в діяльності готелів та ресторанів (на 7,3 коп.), в операціях з нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям (на 1,6 коп.).

Проте, зріс показник витрат на одну гривню реалізованої продукції (робіт, послуг) у рибальстві, рибництві (на 21,3 коп.), у будівництві (на 1,0 коп.), на транспорті та зв'язку (на 3,3 коп.), фінансовій діяльності (на 4,3 коп.), охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги (на 4,5 коп.), наданні комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури та спорту (на 6,1 коп.).

Неефективною була діяльність готельно-ресторанного бізнесу, рибальства, рибництва, освіти, підприємств з надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльності у сфері культури та спорту, оскільки показник витрат на 1 грн. реалізованої продукції перевищував 100 коп.

У малому бізнесі у 2007 році, як і у попередні роки, операційні витрати на одну гривню реалізованої продукції перевищували обсяг реалізації. Торік на одну гривню реалізованої продукції (робіт, послуг) припадало 100,2 коп. операційних витрат, що на 0,8 коп. менше, ніж у 2006 році.

Витрати на інформатизацію

Останні п'ять років десята частина підприємств - суб'єктів підприємництва-юридичних осіб (10-12%) займається інформатизацією, зокрема, у 2007 році – 12,2%. Обсяг витрат на інформатизацію склав торік 182,2 млн.грн. і збільшився на 73,6% відносно 2006 року (105,0 млн.грн.).

Попри суттєве зростання цих витрат зріс і обсяг витрат на інформатизацію у розрахунку на одне підприємство, яке здійснювало діяльність щодо інформатизації - з 44 тис.грн. у 2006 році до 72 тис.грн. у 2007 році.

Витрати на інформатизацію підприємств–суб'єктів підприємницької діяльності

	Витрати на інформатизацію – всього	У тому числі		
		витрати на програмне забезпечення	витрати на обчислювальну техніку	витрати на сплату послуг сторонніх підприємств у сфері інформатизації
тис.грн.				
2001	48654,1	15299,0	13079,2	20275,9
2002	108065,7	8680,1	15154,8	84230,8
2003	76521,1	3671,1	43171,1	29678,9
2004	65028,5	6340,2	30829,5	27858,8
2005	84880,3	7795,6	38008,2	39076,5
2006	104960,4	9395,9	46100,3	49464,2
2007	182210,4	46368,2	77806,6	58035,6

У структурі витрат на інформатизацію 31,9% займали витрати на оплату послуг сторонніх організацій у сфері інформатизації, 42,7% – витрати на придбання обчислювальної техніки, 25,4% - на програмне забезпечення.

За видами економічної діяльності торік інформатизацію здійснювали переважно підприємства, що займаються операціями з нерухомим майном та надають послуги підприємцям (32,1% від загального обсягу витрат на інформатизацію) та промислові підприємства (23,1%), а також підприємства торгівлі (15,6%), транспорту та зв'язку (14,5%).

Фінансовий стан суб'єктів господарювання Львівщини у 2007 році

Однією з основних оцінок ефективності господарської діяльності підприємств є їх фінансовий стан. Аналіз фінансово-економічного стану підприємства в сучасних умовах господарювання є необхідним, насамперед, керівникам для прийняття рішень щодо покращення процесу виробництва, а також інвесторам, діловим партнерам, кредиторам.

Показники фінансового стану підприємств області в цілому використовуються органами державного управління для вироблення основних цілей регіональної політики.

Активи підприємств та їх структура

Необхідною умовою виробничого процесу є наявність у суб'єктів господарювання оборотних активів і нерухомого майна.

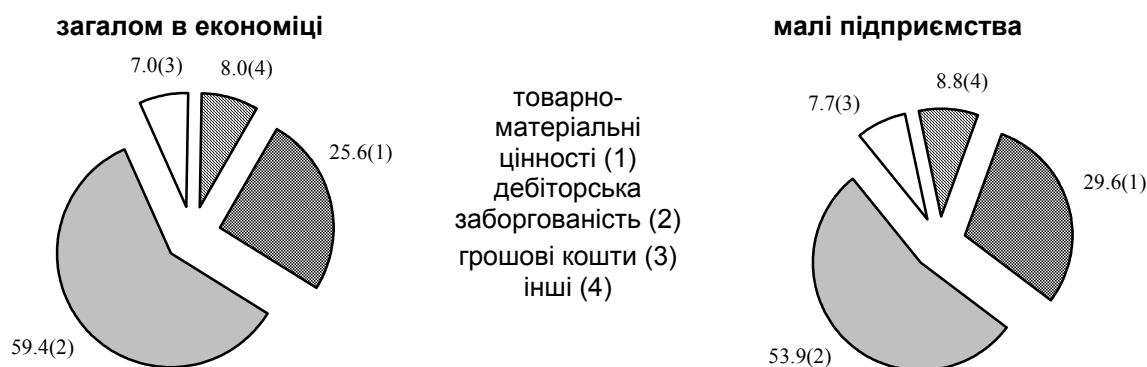
Загальна вартість майна суб'єктів господарювання області на кінець 2007 року становила 75,5 млрд.грн. і збільшилась за рік на 19,7 млрд.грн., або на 35,4%. Зросла вартість як необоротних активів (нерухомого майна) на 28,6% (на 9,8 млрд.грн.), так і оборотних активів - на 46,3% (на 9,8 млрд.грн.) і їх сума склала 44,1 млрд.грн. та 31,0 млрд.грн. відповідно. Питома вага оборотних активів у структурі майна збільшилась на 3,1 відсоткового пункта і на кінець 2007 року склала 41,0%.

Склад оборотних активів відносно 2006 року дещо змінився: частка оборотних активів у запасах товарно-матеріальних цінностей зменшилась на 3,2 відсоткового пункта, натомість питома вага дебіторської заборгованості та грошових коштів збільшилась на 1,4 відсоткового пункта та 0,9 відсоткового пункта відповідно.

У складі оборотних активів надалі домінує дебіторська заборгованість і займає більше половини їх вартості (59,4%).

У малих підприємств вартість майна за 2007 рік збільшилась на 30,1% (на 2,8 млрд.грн.) і становила на кінець року 12,2 млрд.грн. Понад третину (43,3%) у вартості активів припадало на оборотні засоби, у структурі яких дебіторська заборгованість склала 53,9%.

Структура оборотних активів на кінець 2007 року, %

Ефективність використання оборотних засобів характеризується тривалістю обороту цих коштів. Тривалість обороту поточних активів (за розрахунками) у 2007 році відносно 2006 року зросла і становила 132,8 дня (4,4 міс.), що свідчить про погіршення фінансового стану підприємств. На підприємствах малого бізнесу період одного обороту у 2,5 раза довший – 333,0 дня (11,1 міс.).

Формування фінансових результатів діяльності підприємств

Фінансові результати діяльності суб'єктів господарювання залежать від стану виробництва, його затратності та ефективності використання наявних ресурсів.

У 2007 році загальний обсяг доходу (виручки) від реалізації продукції (робіт, послуг), одержаний суб'єктами господарювання, становив 84,6 млрд.грн. Після сплати непрямих податків (ПДВ, акцизного збору) у їх розпорядженні залишилось 70,6 млрд.грн. чистого доходу. У розрахунку на 1 грн. вартості майна чистий дохід склав 107,6 коп. проти 114,5 коп. у 2006 році.

За видами економічної діяльності найбільше доходу (виручки) від реалізації, як і раніше, одержано підприємствами торгівлі – 36,7 млрд.грн. (43,4% від загальної суми), промисловості – 27,0 млрд.грн. (32,0%),

транспорту – 8,0 млрд.грн. (9,4%) та будівництва – 7,0 млрд.грн. (8,2%).

Щодо **малих підприємств**, то у 2007 році вони одержали 5,0 млрд.грн. чистого доходу. У розрахунку на 1 гривню майна у них припадало лише 46,2 коп. чистого доходу, що менше, проти 2006 року на 7,7 коп. і більш як удвічі менше, ніж в економіці загалом.

Діяльність суб'єктів підприємництва спрямована на досягнення максимально можливого економічного результату – прибутку.

Основним джерелом прибутку підприємств є операційна діяльність – основна та інша діяльність підприємств (крім фінансової та інвестиційної). За 2007 рік прибуткові підприємства від збуту продукції (робіт, послуг) отримали 3106,1 млн.грн. прибутку, інші - зазнали 1174,2 млн.грн. збитків. Сальдовий результат виробничої діяльності був позитивним і склав 1931,9 млн.грн. прибутку (у 2006 році - 1583,5 млн.грн.). Проте **рівень рентабельності операційної діяльності** зменшився з 4,2% у 2006 році до 4,0% торік.

У 2007 році понад дві третини підприємств завершили діяльність з прибутками на суму 2686,0 млн.грн., решта – 31,9% підприємств зазнали втрат на 1303,1 млн.грн.

Загальний фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування склав 1382,9 млн.грн. прибутку проти 1096,3 млн.грн. у 2006 році.

Склад фінансових результатів за 2007 рік

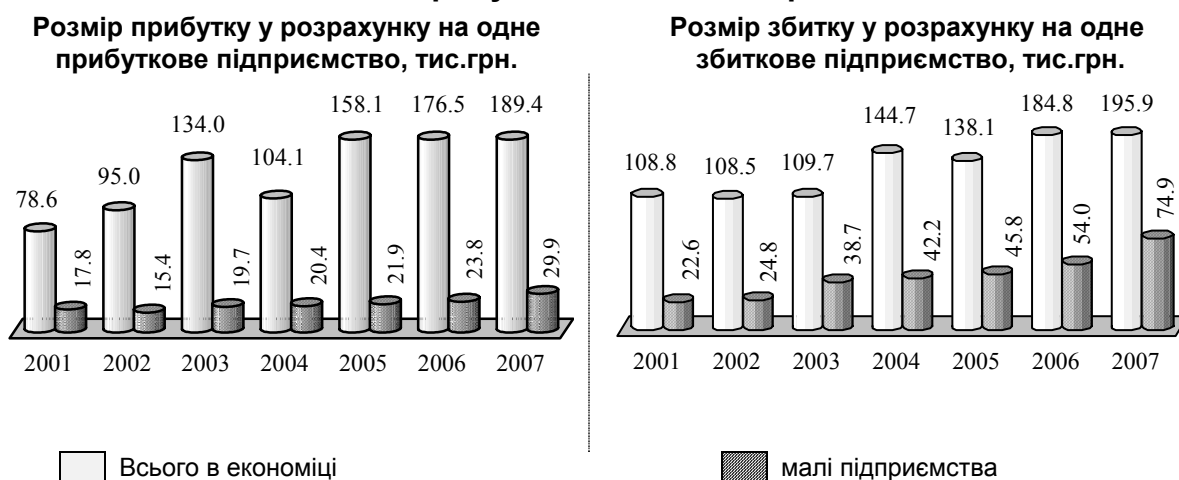
	Всього	У тому числі
		мали підприємства
млн. грн.		
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, послуг)	84559,0	5779,2
Чистий дохід (за вирахуванням непрямих податків)	70611,3	5003,6
Операційні витрати	75801,0	6057,2
Фінансовий результат від операційної діяльності:		
прибуток	3106,1	349,1
збиток	1174,2	376,5
сальдо (+,-)	1931,9	-27,4
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування:		
прибуток	2686,0	371,7
збиток	1303,1	447,9
сальдо (+,-)	1382,9	-76,2
Чистий прибуток, збиток (після оподаткування):		
прибуток	2052,6	329,6
збиток	1347,8	460,5
сальдо (+,-)	704,8	-130,9

Слід зауважити, що торік дещо зросла результативність господарювання прибуткових підприємств. Так, у 2007 році на одне

прибуткове підприємство припадало 189,4 тис.грн. прибутку, що на 7,3% більше відносно 2006 року. Збитки у розрахунку на одне збиткове підприємство у 2007 році склали 195,9 тис.грн. і збільшились порівняно з 2006 роком на 6,0%.

Гіршою є ситуація у малому бізнесі: на одне прибуткове підприємство припадало 29,9 тис.грн. прибутку, що на 25,6% більше відносно 2006 року, але, водночас, збитки на одне збиткове підприємство зросли в 1,4 раза – з 54,0 тис.грн. збитку у 2006 році до 74,9 тис. грн. збитку у 2007 році.

Динаміка прибутків і збитків підприємств

Незадовільним є фінансовий стан малих підприємств області. П'ять років поспіль фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування у малому бізнесі є збитковим. Виробнича (операційна) діяльність у 2007 році, як і в 2006 році, була збитковою: фінансовий результат становив 24,7 млн.грн. збитку (у 2006 році - 0,2 млн.грн. збитку), а рівень збитковості виробництва склав 0,6% (проти рівня збитковості 0,01% у 2006 році). Фінансовий підсумок від звичайної діяльності до оподаткування також склався від'ємний – 76,2 млн.грн. збитку (у 2006 році - 49,5 млн.грн. збитку).

Після сплати податку на прибуток у 6,9 тис. підприємств (33,3% від загальної кількості) на рахунках зафіксовано чистого прибутку на загальну суму 704,8 млн.грн.

У малому підприємстві чистий фінансовий результат був від'ємним: 6,2 тис. підприємств (33,6% від загальної кількості) отримали чисті збитки на суму 130,9 млн.грн.

**Фінансові результати
за видами економічної
діяльності**

Аналізуючи фінансові результати у 2007 році за видами економічної діяльності, слід

зазначити, що у більшості її видів фінансовий підсумок був позитивним. Нерентабельними були лише підприємства готельно-ресторанного бізнесу. (Додаток 1).

Суттєво впливає на результати економіки загалом **промисловість**. У 2007 році тут забезпечено близько третини (32,0%) обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг). Підприємства цієї галузі за 2007 рік від **операційної діяльності** отримали **794,4 млн.грн. прибутку**, і рівень рентабельності операційної діяльності склав 3,2% проти 2,0% у 2006 році.

Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування був також позитивним і становив 449,9 млн.грн. прибутку (у 2006 році – 235,3 млн.грн. прибутку).

Найбільше прибутку, як і раніше, утворюється в переробній промисловості: фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування – 476,6 млн.грн., значно більше прибутку одержано від виробничої діяльності – 830,1 млн.грн. **Прибутковим був підсумок більшості видів діяльності переробної промисловості**, а саме: виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 72,5 млн.грн. прибутку, виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції – 165,0 млн.грн., машинобудування - 123,7 млн.грн., целюлозно-паперового виробництва; видавничої діяльності – 39,2 млн.грн., хімічної та нафтохімічної промисловості - 54,9 млн.грн., металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів - 15,0 млн.грн., оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів – 20,1 млн.грн.

У той же час, підприємства легкої промисловості та з виробництва коксу, продуктів нафтоперероблення та ядерних матеріалів зазнали 6,0 млн.грн. та 19,0 млн.грн. збитків відповідно.

Надалі збитковою є діяльність підприємств добувної промисловості – фінансовий результат становив 71,6 млн.грн. збитку, а його величина зросла в 1,5 раза (у 2006 році – 47,0 млн.грн. збитку). Від'ємний фінансовий підсумок склався, в основному, за рахунок підприємств з добування паливно-енергетичних корисних копалин (72,8 млн.грн.). Фінансовий результат у добуванні корисних копалин, крім паливно-енергетичних становив 1,2 млн.грн. прибутку.

Ефективніше у 2007 році спрацювали **підприємства з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води і досягли 44,9 млн.грн.** позитивного фінансового результату до оподаткування, що значно більше, ніж у 2006 році (0,7 млн.грн. прибутку).

У **сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві** фінансовий результат п'ять років поспіль є прибутковим і постійно зростає: у 2003 році – 45,0 млн.грн., у 2004 році – 63,2 млн.грн., у 2005 році – 70,8 млн.грн., у 2006 році - 166,3 млн.грн., у 2007 році – 231,9 млн.грн. Рентабельність операційної діяльності сільського господарства, мисливства, лісового господарства (відношення результату від операційної діяльності до витрат операційної діяльності) була найвищою серед видів економічної діяльності і склала торік 19,1% (у 2006 році – 20,1%).

У **будівництві** три останні роки фінансовий підсумок діяльності до оподаткування є прибутковим, а його величина збільшувалася: з 33,6 млн.грн. у 2005 році до 97,4 млн.грн. у 2006 році. У 2007 році обсяги прибуткового фінансового результату становили 160,4 млн.грн. прибутку і перевищили обсяги 2005 року в 4,8 раза. Рівень рентабельності операційної діяльності у будівництві у 2007 році – 3,1% проти 3,5% у 2006 році.

Прибутковим є фінансовий результат підприємств **торгівлі**, хоча у 2007 році він дещо зменшився і становив 112,8 млн.грн. (у 2006 році – 114,2 млн.грн.). Позитивний результат галузі забезпечили підприємства оптової торгівлі, які в результаті своєї діяльності отримали 101,1 млн.грн. прибутку. У 5 разів більший прибуток отримали підприємства, що займаються торгівлею автомобілями та мотоциклами, їх технічним

обслуговуванням та ремонтом - 50,7 млн.грн. Водночас, значно гірше, ніж у 2006 році, спрацювали підприємства роздрібної торгівлі, які зазнали у 2007 році 39,0 млн.грн. збитку проти 1,7 млн.грн. збитку. Операційна діяльність цих підприємств у 2007 році була прибутковою – 37,1 млн.грн. прибутку, а рівень рентабельності операційної діяльності склав 4,8%.

Покращився, але залишився негативним фінансовий підсумок діяльності **готелів та ресторанів**: у 2007 році загальний результат від звичайної діяльності до оподаткування склав 28,1 млн.грн. збитку, тоді як у 2006 році – 34,8 млн.грн. збитку. Рівень збитковості склав 5,8%, тоді як у 2006 році - 9,8%.

У **діяльності транспорту та зв'язку** дві третини підприємств були прибутковими, а їх фінансовий результат у 2007 році склав 266,2 млн.грн. прибутку (у 2006 році – 306,1 млн.грн.).

Суттєво зменшився підсумок діяльності **підприємств, що займаються операціями з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємцям**: якщо у 2006 році вони отримали 88,9 млн.грн. прибутку, то у 2007 році – 32,7 млн.грн. прибутку.

Прибутковим, але меншим у 2,2 раза, був фінансовий результат до оподаткування **підприємств з охорони здоров'я та надання соціальної допомоги** (25,5 млн.грн.), натомість, у 2,3 раза більших прибутків, порівняно з 2006 роком, досягли підприємства з **надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльності у сфері культури та спорту** (50,6 млн.грн.).

Збільшився рівень рентабельності операційної діяльності на підприємствах промисловості - з 2,0% у 2006 році до 3,2 % торік, у підприємств з надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльності у сфері культури та спорту – з 8,0% до 14,3%, освіті - з 6,0% у 2006 році до 7,9% торік.

У той же час, значно зменшилась ефективність операційної діяльності в охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги - з 13,6% у 2006 році до 4,4% торік, у транспорту та зв'язку – з 5,6% у 2006 році до

0,3% у 2007 році, а також у будівництві (з 3,5% до 3,1%), фінансовій діяльності (з 11,4% до 1,3%), операціях з нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям (з 5,9% до 3,9%).

Збиткові підприємства

Упродовж 5 останніх років в області знижується частка збиткових підприємств. Так, **питома вага збиткових підприємств скоротилась відносно 2006 року на 1,6 відсоткового пункта** і склала у 2007 році 31,9%, а сума допущених ними збитків дещо зросла - з 1225,8 млн.грн. у 2006 році до 1303,1 млн.грн. у 2007 році.

Водночас порівняно з 2006 роком кількість збиткових підприємств в абсолютному виразі збільшилась з 6,6 тис. підприємств у 2006 році до 6,7 тис. у 2007 році. Кількість збиткових малих підприємств у 2007 році залишилась практично на рівні попереднього року (6,0 тис. підприємств).

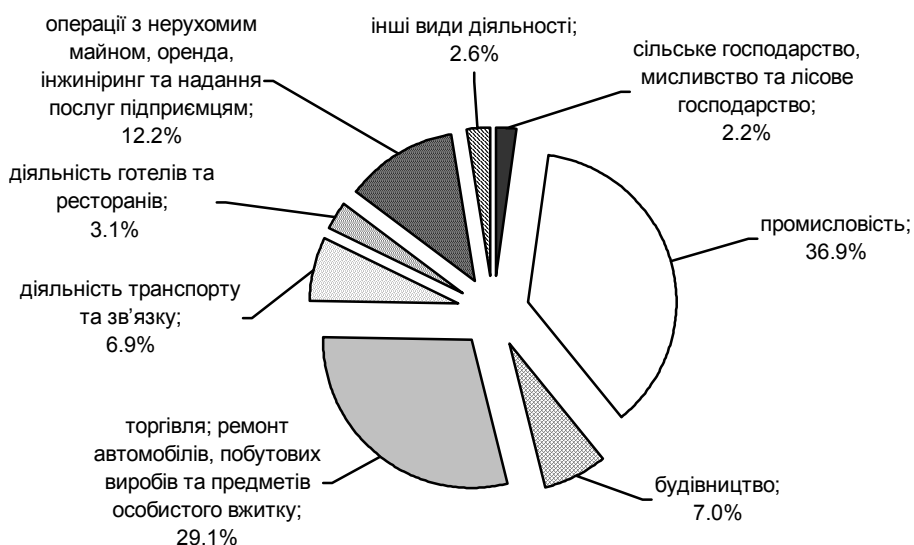
Негативним чинником є те, що значною є частка підприємств, які зазнали збитків, за окремими видами діяльності. Так, переважає частка нерентабельних підприємств у виробництві та розподіленні електроенергії, газу та води (59,8%), у виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення (60,0%). Більше третини підприємств є збитковими у готельному та ресторанному бізнесі (38,6%), охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги (36,8%), наданні комунальних та індивідуальних послуг (37,5%), операціях з нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям (36,4%).

Питома вага збиткових та прибуткових підприємств за видами економічної діяльності у 2007 році, %

Щодо суми допущених збитків за видами економічної діяльності, то як і попереднього року, найбільше втрат зафіксовано на рахунках промислових (480,7 млн.грн.) і торгівельних (378,7 млн.грн.) підприємств.

Розподіл збитків за видами економічної діяльності у 2007 році, %

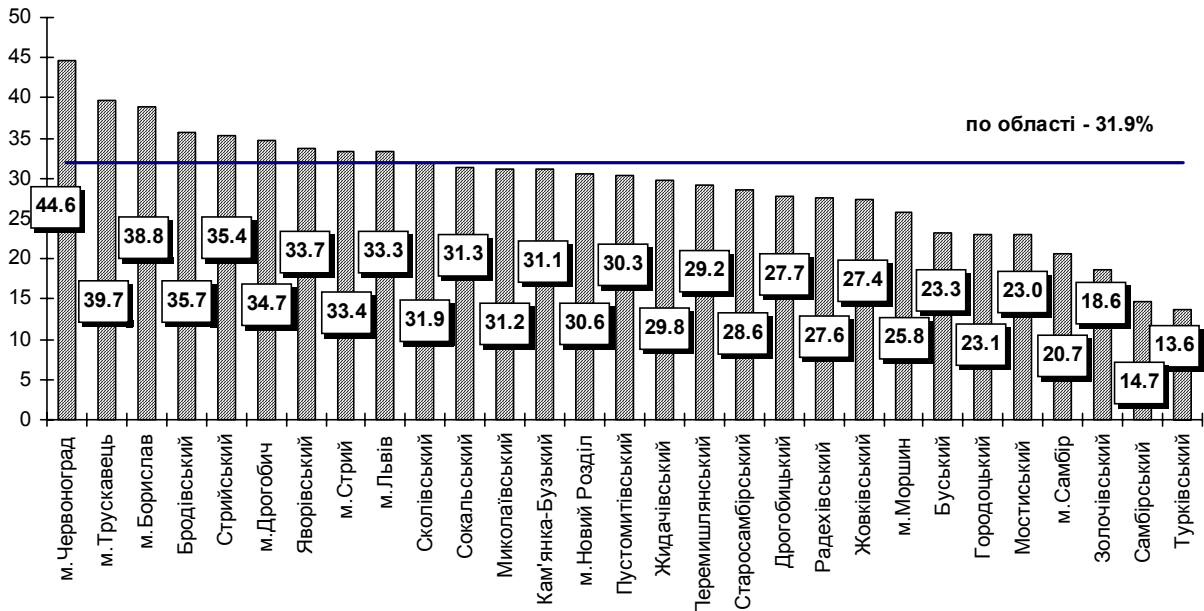

Фінансові результати у розрізі регіонів

У 2007 році прибутковий фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування отримали 16 районів із 20 і 6 міст із 9 (у 2006 році – 13 районів і 4 міста).

Найбільшу суму прибуткового фінансового результату створили суб'єкти господарювання Львова – 991,1 млн.грн. і Моршина – 25,6 млн.грн., Пустомитівського (227,1 млн.грн.), Миколаївського (143,7 млн.грн.) районів.

Ранжування районів і міст за часткою збиткових підприємств у 2007 році, % до загальної кількості

Найбільше збитків зафіксовано в економіці Сокальського та Яворівського районів; міст Львова, Дрогобича і Стрия.

Напротивагу 2006 року, у 2007 році вдалось отримати позитивний фінансовий результат підприємствам Буського, Городоцького, Перемишлянського та Турківського районів; міст Дрогобича та Самбора.

Водночас зі збитками, на відміну від попереднього року, спрацювали підприємства Старосамбірського району.

Вищою від загальнообласної була частка збиткових підприємств у 3 районах і 6 містах області.

У малому бізнесі збитковий фінансовий результат склався у 15 районах області та у 7 містах. Найгірше спрацювали підприємства Яворівського (14,1 млн.грн. збитку), Сокальського (6,3 млн.грн.), Жидачівського (6,0 млн.грн.), Кам'янка-Бузького (6,1 млн.грн.) та Стрийського (3,4 млн.грн.) районів, міст Львова (12,3 млн.грн.), Дрогобича (5,7 млн.грн.), Трускавця (4,2 млн.грн.) та Стрия (7,3 млн.грн.).

Платоспроможність підприємств

Незважаючи на переважно позитивний підсумковий фінансовий результат підприємств за основними видами економічної діяльності області, фінансовий стан багатьох з них залишається складним, в основному, через дефіцит оборотних коштів. Розмір оборотних активів суб'єктів господарювання на початок 2008 року (31,0 млрд.грн.) був вищим за розміри їх поточних зобов'язань (27,9 млрд.грн.), а коефіцієнт загальної ліквідності, який характеризує можливості підприємств мобілізувати усі оборотні активи для покриття короткострокових зобов'язань, **становив 1,110** і дещо покращився порівняно початком року (1,071). Оптимальною є ситуація, коли значення цього показника дорівнює 2, тобто обсяг оборотних активів хоча б у 2 рази більший за поточні зобов'язання.

На фінансовий стан підприємств негативно впливає значна частка дебіторської заборгованості у складі оборотних активів (59,4%). Розмір заборгованості у розрахунках з дебіторами упродовж 2007 року збільшився на 49,9% і становив на 1 січня 2008 року 18,4 млрд.грн. Більше половини в цьому обсязі займали борги у розрахунках за товари, роботи, послуги (9,7 млрд.грн., або 52,5%). На розрахунки з бюджетом припадало 4,8% від загального обсягу дебіторської заборгованості.

У 2007 році у розрахунку на одну гривню чистого доходу від реалізації продукції припадало 21,7 коп. дебіторської заборгованості проти 19,3 коп. у 2006 році.

Упродовж 2007 року обсяги дебіторської заборгованості зросли у більшості основних видів економічної діяльності, і найсуттєвіше: діяльності готелів та ресторанів (у 2,5 раза), у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві (в 1,7 раза), фінансовій діяльності та в операціях з нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям (в 1,6 раза), в будівництві, охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги (у 1,5 раза). Скоротились обсяги заборгованості у розрахунках з дебіторами лише в сфері освіти.

Дебіторська та кредиторська заборгованість за видами економічної діяльності, на 1 січня 2008 року, млн.грн.

За видами економічної діяльності значні обсяги дебіторської заборгованості припали на промисловість (39,8 %) та торгівлю (37,5 %).

Потребу у фінансових ресурсах підприємства області лише наполовину покривають власними коштами. У виробничій діяльності вони використовують позиковий капітал. У складі позикових коштів, які на початок 2008 року становили 37,5 млрд.грн., традиційно переважають короткострокові зобов'язання (27,9 млрд. грн, або 74,4%).

Заборгованість суб'єктів господарювання області перед кредиторами торік збільшилась на 39,6% і досягла на початок 2008 року 22,5 млрд.грн. і на 22,4% (на 4,1 млрд.грн.) перевищила дебіторську заборгованість. Більше половини (59,3% від загальної суми, або 13,4 млрд.грн.) склали несплати кредиторам за одержані товари, виконані роботи і послуги.

Найбільші обсяги кредиторської заборгованості, як і дебіторської, утворились у торгівлі - 39,6 %, у промисловості – 37,0 %, а також у будівництві – 8,3%, операціях з нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям– 7,0 %.

Зростання кредиторської заборгованості спостерігалось у всіх основних видах економічної діяльності. Так, в охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги заборгованість перед кредиторами збільшилась у 2 рази, фінансовій діяльності - в 1,8 рази, в торгівлі; ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку - на 48,5%, в операціях з нерухомим майном, оренді, інжинірингу та наданні послуг підприємцям – на 46,4%.

Від фінансового стану підприємств залежить і своєчасність виплати заробітної плати.

На 1 січня 2008 року порівняно з 1 січня 2007 року в області загальна сума боргу з виплати заробітної плати зменшилася на 7,8 млн.грн., або на 25,7%, і становила 22,6 млн.грн., з неї 63,9% склала сума заборгованості економічно активних підприємств. Із загальної суми боргу: 3,8 млн.грн. (16,9%) – борг суб'єктів господарювання, щодо яких реалізуються процедури відновлення платоспроможності боржника, або визнання їх банкрутами, 4,3 млн.грн. (19,2%) – економічно неактивних підприємств. На зазначену дату частка боргу у фонді оплати праці всіх працівників, нарахованого за грудень 2007 року, дорівнювала 2,6% проти 4,6% за грудень 2006 року.

На 1 січня 2008 року на економічно активних підприємствах області сума боргу зменшилась на 5,5 млн.грн., або на 27,6%, відносно початку 2007р. і становила 14,5 млн.грн.

У 2007 році, як і раніше, переважна частина несплаченої заробітної плати припадала на підприємства промисловості (7,9 млн.грн.), будівництва (1,7 млн.грн.), організації, які зайняті операціями з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємцям (3,9 млн.грн.).

У промисловості найбільшою є сума боргу на підприємствах з виробництва машин та устаткування (1,6 млн.грн.), з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції (1,2 млн.грн.), з виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення (1,2 млн.грн.), хімічного виробництва (0,9 млн.грн.), з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (0,7 млн.грн.).

На 1 січня 2008 року вчасно не отримали заробітну плату 4,2 тис.осіб, або 0,7% від загальної кількості зайнятих в економіці області.

За територіальним розподілом найбільший борг зафіксовано у Львові (10,5 млн.грн.), а також у Бориславі (1,8 млн.грн.), Новому Роздолі (1,6 млн.грн.), Дрогобичі (1,3 млн.грн.), Червонограді (1,2 млн.грн.) та Сокальському (1,8 млн.грн.) районі.

Переважна більшість (67,3%) працівників області не одержували заробітну плату за терміном утворення боргу до трьох місяців. Кожному працівникові не виплачено в середньому 2168,66 грн.

Про роботу промисловості Львівщини у 2007 році

Промисловість відіграє важливу роль в у підприємстві Львівщини – тут формується п'ята частина валової доданої вартості, зайнято чверть найманих працівників, діє кожне шосте підприємство.

Кількість промислових підприємств

Щороку збільшується кількість промислових підприємств. Так, у 2007 році у промисловості діяло 3582 підприємства (юридичні особи), що на 0,8% більше, ніж у 2006 році. Відносно 2001 року їх кількість зросла на 11,1% (на 359 підприємств).

Слід зазначити, що у промисловості, як і у підприємстві загалом, за кількістю переважають малі підприємства. У 2007 році у промисловості діяло 2959 малих підприємств, або 82,6% від загальної кількості. Відносно 2006 року число малих промислових підприємств зросло на 1,0%.

Упродовж 2007 року збільшення кількості промислових підприємств спостерігалось майже в усіх видах економічної діяльності, крім машинобудування (зменшення на 2,6%), оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, крім меблів (на 1,4%), хімічної та нафтохімічної промисловості (на 1,1%).

За видами економічної діяльності у машинобудуванні функціонувало 15,5% від загальної кількості підприємств, у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 13,1%, легкій – 13,1%, у целюлозно-паперовому виробництві, видавничій діяльності – 12,8%, в обробленні деревини та виробництві виробів з деревини, крім меблів – 11,5%.

Кількість промислових підприємств за видами економічної діяльності

	Підприємства-юридичні особи - всього		У тому числі малі ¹	
	2006	2007	2006	2007
Всього у промисловості	3552	3582	2929	2959
Добувна промисловість	38	48	22	36
Переробна промисловість	3420	3432	2849	2862
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	468	470	351	360
Легка промисловість	464	468	396	401
Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів	417	411	385	374
Целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність	455	457	407	409
Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення	24	25	20	19
Хімічна і нафтохімічна промисловість	263	260	200	198
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	251	268	186	205
Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	240	241	199	198
Машинобудування	571	556	480	467
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	94	102	58	61

За організаційно-правовими формами господарювання серед промислових підприємств найбільш поширені товариства з обмеженою відповідальністю (46,7% від загальної кількості промислових підприємств) та приватні підприємства (30,8%).

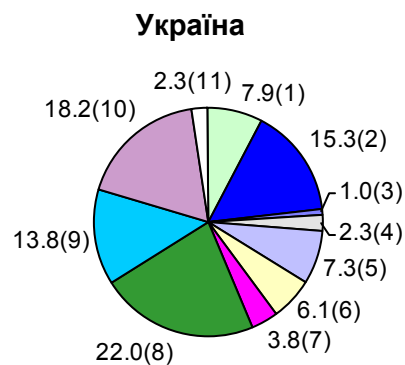
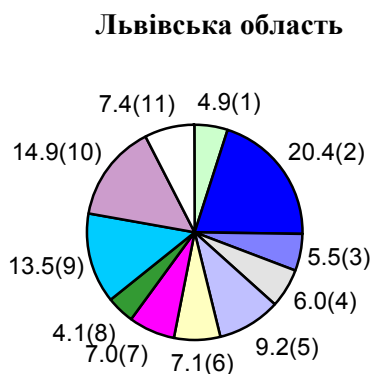
Реалізація промислової продукції

У 2007 році промислові підприємства області реалізували промислової продукції на 18051,1 млн.грн., що становило 2,5% від загальнодержавного обсягу (у 2006 році – 2,7%). За обсягом реалізованої промислової продукції у 2007 році Львівщина серед регіонів України була десятою (після Донецької, Дніпропетровської, міста Києва, Запорізької, Луганської, Полтавської, Харківської, Київської та Одеської областей).

¹ До малих підприємств належать підприємства з чисельністю працюючих до 50 осіб та обсягом річного валового доходу не більше 500 тис.євро.

У структурі реалізованої промислової продукції чотири п'ятих (80,2%) припадало на продукцію переробної промисловості, підприємствам з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води належало 14,9% продукції, добувної промисловості – 4,9%.

**Структура обсягу реалізованої промислової продукції у 2007 році,
у % до підсумку**

- 1 – добувна промисловість
- 2 – виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів
- 3 – легка промисловість
- 4 – целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність
- 5 – виробництво продуктів нафтоперероблення
- 6 – хімічна та нафтохімічна промисловість

- 7 – виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції
- 8 – металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів
- 9 – машинобудування
- 10 – виробництво та розподілення електроенергії, газу та води
- 11 – інші

У 2007 році відносно 2006 року зросла питома вага продукції підприємств з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції, металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів, з виробництва електроенергії, газу та води, а також легкої, інших галузей промисловості, хімічної та нафтохімічної промисловості. На противагу, знизилась частка підприємств з виробництва продуктів нафтоперероблення, машинобудування, добувної промисловості, целюлозно-паперового виробництва, видавничої діяльності, оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, крім меблів.

Незважаючи на деякі позитивні зміни у структурі промислової продукції, продовжує залишатись високою питома вага сировинної продукції. У 2007 році в обсязі реалізованої продукції¹ добувної та

¹ Без урахування продукції, реалізованої малими підприємствами.

переробної промисловості на сировинну продукцію припадало 55,0%. І це незважаючи на скорочення частки сировинної продукції відносно 2006 року на 3,9 відсоткового пункта. Натомість, частка інвестиційної продукції становила 14,2%, товарів широкого використання – 26,9%, товарів тривалого використання – 3,2%.

Загалом в Україні була вищою частка сировинної (66,5%) та інвестиційної продукції (15,4%). Слід зазначити, що у 10 областях у структурі реалізованої продукції переважала частка сировинної продукції.

Динаміка обсягів виробництва

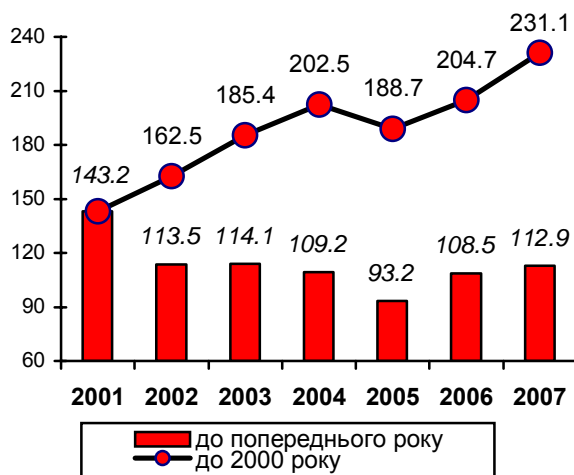
З 1999 року у промисловості області спостерігається нарощування обсягів промислового виробництва (винятком був 2005 рік). У 2007 році приріст промислового виробництва склав 12,9% (у 2006 році – 8,5%).

В Україні темп приросту промислового виробництва становив 10,2% (у 2006 році – 6,2%). Серед регіонів України за темпами зростання промислового виробництва Львівська область посіла 9 місце (після Волинської, Черкаської, Чернівецької, Закарпатської, Запорізької, Одеської, Луганської, Хмельницької областей).

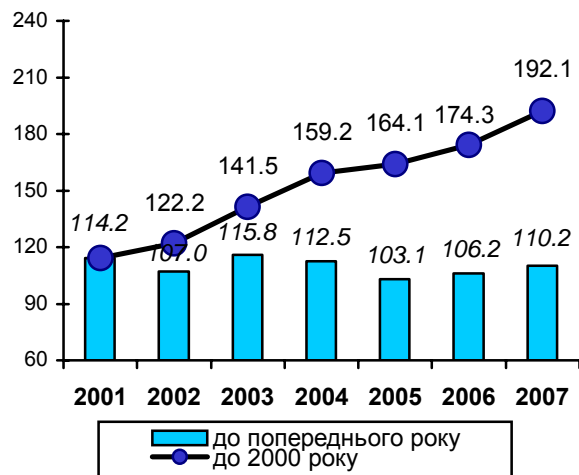
У 2007 році перевищено рівень випуску продукції 1995 року в 1,8 раза, рівень 2000 року – у 2,3 раза (додаток 1); в Україні – відповідно у 2,1 раза та у 1,9 раза.

Незважаючи на позитивну динаміку розвитку промисловості упродовж останніх років, ще досі не вдалося досягнути рівня виробництва 1990 року: обсяг виробництва у 2007 році склав лише 71,8% від рівня 1990 року (в Україні обсяг виробництва 1990 року перевищено на 11,1%).

Індекси обсягу промислового виробництва Львівської області, %

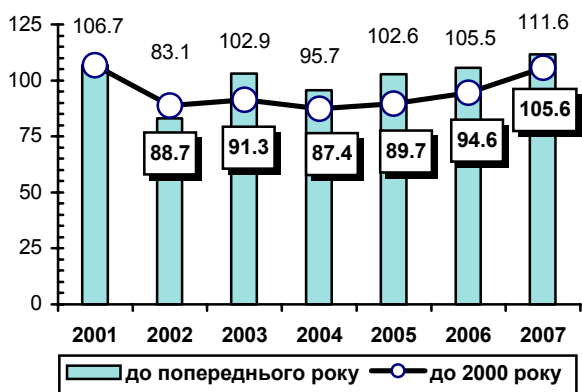
Індекси обсягу промислового виробництва України, %

У 2007 році порівняно із 2006 роком темп приросту промислового виробництва збільшився практично в усіх основних видах промислової діяльності, що сприяло його зростанню загалом по області на 4,4 відсоткового пункта.

Добувна промисловість

Індекси обсягу виробництва у добувній промисловості, %

На підприємствах добувної промисловості за підсумками 2007 року досягнуто приросту 11,6%, який удвічі перевищив показник 2006 року (5,5%). Зокрема, на підприємствах з добування паливно-енергетичних корисних копалин обсяг збільшився на

11,7%. На підприємствах з добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних, на противагу 2006 року, коли зниження становило 34,1%, у 2007 році вдалося досягти приросту 9,1%.

Зростання обсягів виробництва відбулося за рахунок збільшення видобутку газу природного, вугілля готового, нафти сирової, газу нафтового попутного; гальки, гравію, щебеню та каменю дробленого, пісків природних, гіпсу будівельного.

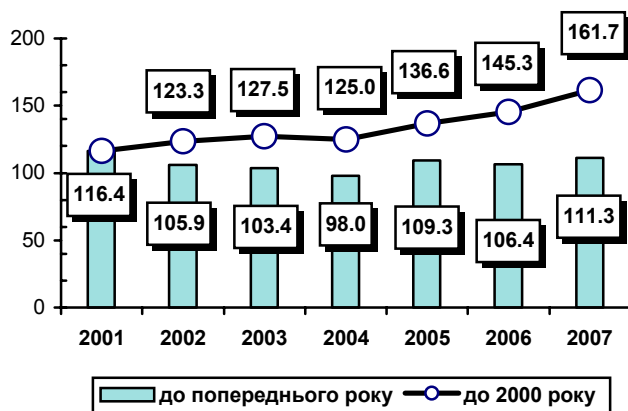
	Вироблено у 2007р.	Темпи приросту, зниження (-) у 2007р. до 2006р., %	Вироблено більше, менше (-), ніж у 2006р.
Вугілля готове, тис.т	2575	28.0	563
Нафта сира, тис.т	121.0	1.5	1.8
Піски природні, тис.куб.м	927.8	7.0	60.6
Галька, гравій, щебінь та камінь дроблений, тис.куб.м	665.2	3.8	24.4

Переробна промисловість

У переробній промисловості, яка визначає результати промисловості загалом, обсяг виробництва зріс на 13,6%. Наростили випуск продукції підприємства усіх видів діяльності переробної промисловості, за винятком підприємств з виробництва продуктів нафтоперероблення.

Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів

Індекси обсягу виробництва на підприємствах з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, %

У 2007 році проти 2006 року на підприємствах з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів випуск продукції зріс на 11,3% (у 2006 році проти 2005 року – на 6,4%). Наростили обсяги підприємства з виробництва

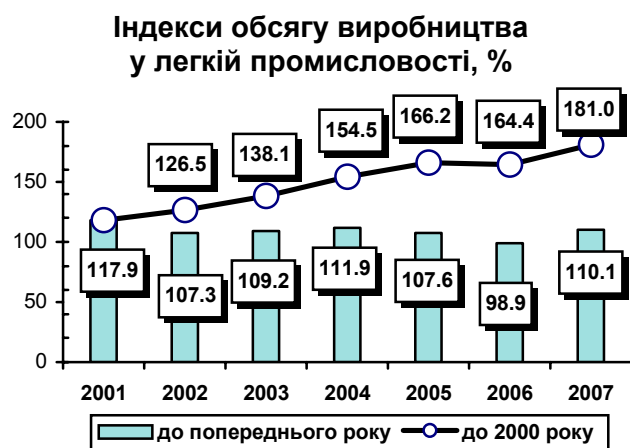
м'яса та м'ясних продуктів (на 34,3%), з виробництва молочних продуктів та морозива (на 7,0%), з виробництва олії та тваринних жирів (на 16,9%), з перероблення та консервування овочів та фруктів (на 86,7%), з виробництва готових кормів для тварин (на 49,5%), з виробництва пива (на 36,0%), з виробництва мінеральних вод та інших безалкогольних напоїв (на 26,3%), з виробництва сухарів, печива, пирогів та тістечок тривалого зберігання (на 21,5%).

Зростання обсягів виробництва відбулося за рахунок збільшення випуску яловичини і телятини свіжих чи охолоджених; свинини свіжої чи

охолодженої та мороженої; м'яса і субпродуктів харчових свійської птиці, свіжих та охолоджених і морожених; ковбасних виробів; соків фруктових та овочевих, нектарів; джемів, желе фруктових, пюре та паст; маргарину та продуктів аналогічних; сиру свіжого неферментованого та сиру кисломолочного; сирків та сиркових мас жирних; продуктів кисломолочних; пряників і виробів аналогічних, печива солодкого, вафель; кави; спредів та сумішей жирових; пива; безалкогольних напоїв.

	Вироблено у 2007р.	Темпи приросту, зниження (-) у 2007р. до 2006р., %	Вироблено більше, менше (-), ніж у 2006р.
Яловичина і телятина свіжі (парні) чи охолоджені, т	10476.3	11.9	1118.1
Яловичина і телятина, морожені, т	4546.0	-26.6	-1643.5
Свинина свіжа (парна) чи охолоджена, т	10329.9	66.7	4134.2
Свинина морожена, т	3017.0	74.9	1292.0
М'ясо і субпродукти харчові свійської птиці, свіжі чи охолоджені, т	12531.1	2381.9	12005.0
М'ясо і субпродукти харчові свійської птиці, морожені, т	3332.4	48.4	1087.4
Ковбасні вироби, т	3945.0	9.6	344.1
Соки фруктові та овочеві, нектари, т	14502.2	85.1	6666.8
Джеми, желе фруктові, пюре та пасти фруктові чи горіхові, т	846.0	7.2	56.6
Молоко оброблене рідке, т	31743.7	-7.0	-2394.5
Вершки, т	554.0	-12.6	-80.0
Масло вершкове жирністю до 85%, т	2301.2	-54.7	-2783.3
Сир свіжий неферментований та сир кисломолочний, т	2579.6	24.0	499.9
Сири жирні, т	2442.0	-14.4	-411.6
Продукти кисломолочні, т	50318.2	37.1	13624.1
Борошно, т	84380.8	-10.3	-9704.1
Крупи, т	1469.1	-4.7	-72.4
Корми готові для сільськогосподарських тварин та свійської птиці, т	51841.1	5.0	2446.5
Хлібобулочні вироби, т	76871.4	-8.9	-7517.8
Тістечка, т	605.4	14.5	76.7
Вироби здобні, т	4348.7	-2.2	-99.7
Пряники і вироби аналогічні, печиво солодке, вафлі, т	12790.2	3.6	440.1
Вироби кондитерські з цукру, ключаючи білий шоколад, без вмісту какао, т	2564.8	-23.9	-804.8
Вироби макаронні без начинки, не піддані тепловому обробленню, т	2780.1	-25.9	-973.1
Оцет та його замінники, одержані з оцтової кислоти, т	2137.0	-16.2	-414.5
Спреди та суміші жирові, т	8660.0	5378.9	8499.0
Горілка, інші міцні спиртові напої, тис.дал	1636.50	-7.0	-122.3
Спирт етиловий неденатурований із вмістом спирту не менше 80 об.%, тис.дал	3860.0	-2.5	-101.0
Пиво солодове, включаючи пиво безалкогольне і пиво з вмістом алкоголю менше 0,5%, тис.дал	16572.0	34.6	4257.0
Води натуральні мінеральні газовані, тис.дал	19187.3	-6.7	-1372.1
Безалкогольні напої, тис.дал	9035.7	6.2	526.4

Легка промисловість

У 2007 році стабілізувалася робота підприємств легкої промисловості, де вдалося подолати падіння обсягів виробництва. З липня 2007 року ситуація істотно покращилася, і за 2007 рік приріст склав 10,1% (у 2006 році скорочення становило 1,1%).

На підприємствах з виробництва шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів обсяги виробництва зросли на 27,2%, текстильного виробництва, виробництва одягу, хутра та виробів з хутра – на 2,3% (у 2006 році скорочення становило 1,9%).

У 2007 році відносно 2006 року збільшилось виробництво білизни постільної; виробів панчішно-шкарпеткових трикотажних машинного чи ручного в'язання; трикотажу спіднього; костюмів чоловічих та хлопчачих; брюк та бриджив чоловічих та хлопчачих; суконь та сарафанів; одягу та доповнення до нього для маленьких дітей зростом не більше 86 см; шкіри обробленої; взуття.

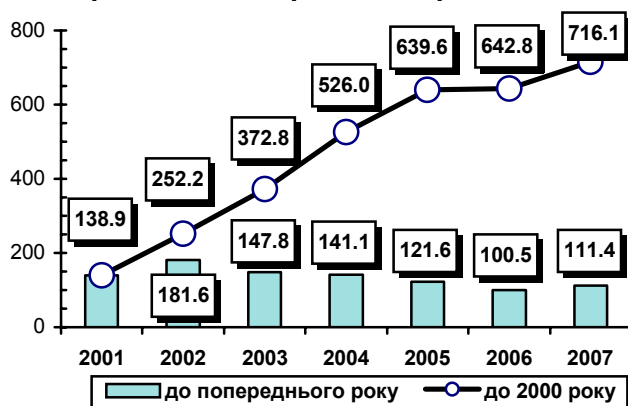
	Вироблено у 2007р.	Темпи приросту, зниження (-) у 2007р. до 2006р., %	Вироблено більше, менше (-), ніж у 2006р.
Білизна постільна, тис.шт.	4284,9	23,7	820,5
Вироби панчішно-шкарпеткові трикотажні машинного чи ручного в'язання, тис.пар	12301,1	27,0	2615,7
Трикотаж спідній, тис.шт.	12577,5	7,8	906,9
Одяг верхній трикотажний, тис.шт.	1800,0	-47,3	-1612,4
Трикотаж верхній, тис.шт	2688,7	-44,7	-2173,9
Светри, джемperi, пуловери, жилети трикотажні машинного чи ручного в'язання, тис.шт.	628,9	-41,0	-436,3
Костюми чоловічі та хлопчачі, з тканини, тис.шт	110,3	36,6	29,5
Брюки, бриджі чоловічі та хлопчачі, тис.шт.	365,9	6,0	20,6
Брюки та бриджі жіночі та дівчачі, тис.шт.	823,7	-35,6	-454,5
Пальта, напівпальта, накидки, плащі, куртки теплі типу "парки" чи "аляски" жіночі та дівчачі, тис.шт.	150,5	-12,0	-20,5

Продовження табл.

	Вироблено у 2007р.	Темпи приросту, зниження (-) у 2007р. до 2006р., %	Вироблено більше, менше (-), ніж у 2006р.
Куртки вітрозахисні та вироби аналогічні жіночі та дівчачі, з тканини, тис.шт.	25,0	-11,0	-3,1
Сукні та сарафани жіночі та дівчачі, тис.шт.	285,4	11,4	29,2
Одяг та доповнення до нього для маленьких дітей зростом не більше 86 см трикотажні, машинного чи ручного в'язання, тис.шт.	3632,9	12,6	406,5
Костюми спортивні та інші види одягу трикотажні, тис.шт.	259,9	-32,5	-125,1
Шкіра оброблена після дублення чи оброблена під пергамент, тис.кв.м	646,4	109,5	337,9
Взуття, тис.пар	864,3	5,8	47,2

Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів

Індекси обсягу виробництва на підприємствах з оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, %

На підприємствах з оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, крім меблів, приріст обсягу виробництва у 2007 році відносно 2006 року становив 11,4% (у 2006 році проти 2005 року – 0,5%). Нарощування в галузі обумовлено збільшенням

випуску паркету дерев'яного щитового; піддонів дерев'яних; шпону струганого; вікон, дверей, їх рам та порогів дерев'яних; фанери клеєної.

	Вироблено у 2007р.	Темпи приросту, зниження (-) у 2007р. до 2006р., %	Вироблено більше, менше (-), ніж у 2006р.
Деревина, уздовж розпиляна чи розколота, завтовшки більше 6 мм, тис.куб.м	169,9	-5,7	-10,3
Бруски, планки та фризи для паркетного або дерев'яного покриття підлоги, профільовані незібрані з деревини листяних порід, тис.кв.м	150,6	-36,6	-86,8
Вікна, двері, їх рами та пороги, дерев'яні, тис.кв.м	271,6	16,5	38,4

Целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність

На підприємствах целюлозно-паперового виробництва, видавничої діяльності темп приросту у 2007 році становив 11,4% і був на рівні 2006 року (11,8%). Зокрема, підприємства з виробництва паперової маси, паперу, картону та виробів з них наростили випуск продукції

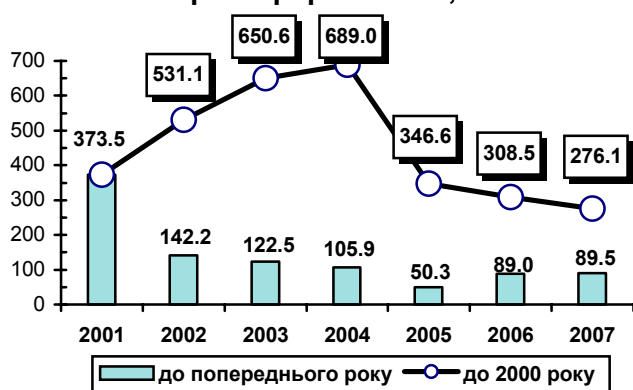
на 12,5%, а видавничої та поліграфічної діяльності, тиражування записаних носіїв інформації – на 6,6%.

У натуральному виразі збільшився випуск паперу та картону; мішків та пакетів пакувальних з паперу та картону; зошитів; друкування журналів та видань, які виходять менше чотирьох разів на тиждень.

	Вироблено у 2007р.	Темпи приросту, зниження (-) у 2007р. до 2006р., %	Вироблено більше, менше (-), ніж у 2006р.
Коробки, ящики та сумки з гофрованих паперу чи картону, тис.кв.м	81024.5	-1.0	-816.1
Зошити, тис.шт.	33384	13.3	3929.0
Друкування книг, млн.арк.-відб.прив.до ф.60x90	80.4	-6.7	-5.8
Друкування газет, які виходять менше чотирьох разів на тиждень, млн.прим.4-шпальт.газет.ф.А2	393.3	-0.1	-0.4
Друкування журналів та видань, які виходять менше чотирьох разів на тиждень, тис.арк.-відб.прив.до ф.60x90	30468.7	41.7	8963.8

Виробництво продуктів нафтоперероблення

Індекси обсягу виробництва на підприємствах з виробництва продуктів нафтоперероблення, %

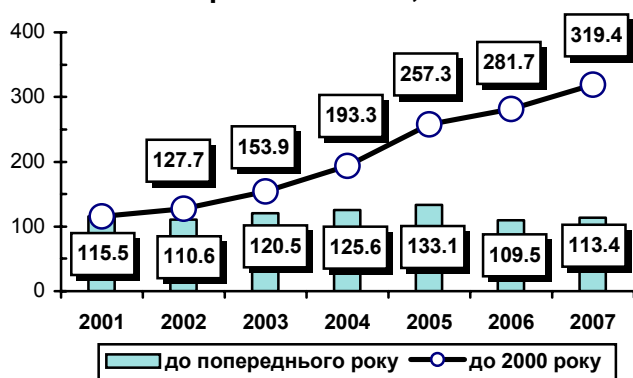
З 2005 року на підприємствах з виробництва продуктів нафтоперероблення відбувається скорочення обсягів виробництва внаслідок зменшення надходження сировини для переробки. Разом з тим зниження уповільнилось

з 49,7% у 2005 році до 10,5% у 2007 році. Скоротилось виробництво газойлів (палива дизельного); мастил і масел інших; мазутів топкових важких; бітуму нафтового і сланцевого. Разом з тим збільшилось виробництво бензину моторного.

	Вироблено у 2007р.	Темпи приросту, зниження (-) у 2007р. до 2006р., %	Вироблено більше, менше (-), ніж у 2006р.
Мазути топкові важкі, тис.т	220.3	-22.2	-62.8
Мастила, масла інші, тис.т	12.4	-50.2	-12.5
Бітум нафтовий і сланцевий, тис.т	5,5	-14.7	-0.9

Хімічна та нафтохімічна промисловість

Індекси обсягу виробництва на підприємствах хімічної та нафтохімічної промисловості, %

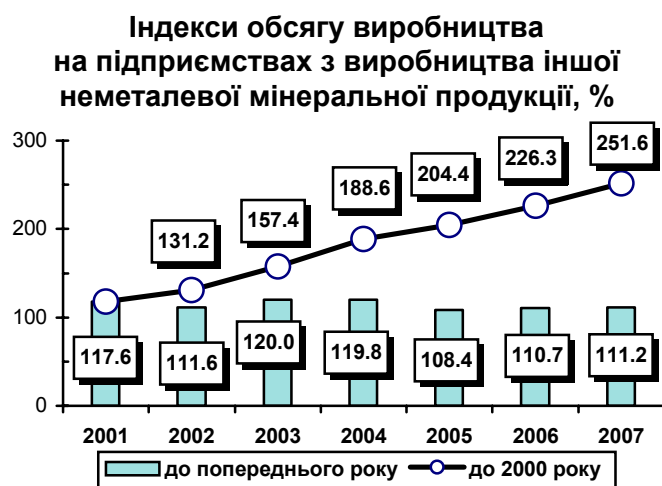
У хімічній та нафтохімічній промисловості обсяг виробництва у 2007 році відносно 2006 року збільшився на 13,4%, що на 3,9 відсоткового пункта більше, ніж у 2006 році. На підприємствах хімічного

виробництва випуск продукції зріс на 11,8%, на підприємствах з виробництва гумових та пластмасових виробів – на 14,3%.

Більше випущено газів промислових простих і складних; фарб і лаків, сиккативів готових; фарб і лаків на основі полімерів; засобів миючих та для чищення; трубок, труб, шлангів та фітингів жорстких з полімерів етилену, пропілену, вінілхлориду та інших пластмас; мішків і пакетів з полімерів етилену; коробок, ящиків, тари ґратчастої і аналогічних виробів пластмасових; блоків дверних і віконних з пластмаси; вітамінів, провітамінів та їх похідних; антибіотиків.

	Вироблено у 2007р.	Темпи приросту, зниження (-) у 2007р. до 2006р., %	Вироблено більше, менше (-), ніж у 2006р.
Гази промислові складні, т	2147.7	4.1	83.7
Фарби та лаки на основі полімерів, т	26048.7	12.8	2960.3
Фарби і лаки, сиккативи готові, т	x	31.8	4854.7
Трубки, труби, шланги та фітинги жорсткі з полімерів етилену, пропілену, вінілхлориду та інших пластмас, т	24859.8	17.5	3704.3
Мішки і пакети з полімерів етилену, т	2734.9	49.8	908.7
Коробки, ящики, тара ґратчаста і аналогічні вироби пластмасові, т	4572.6	14.6	584.2
Блоки дверні і віконні з пластмаси, тис. шт.	126.8	20.2	21.3

Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції

На підприємствах з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції приріст обсягу виробництва у 2007 році відносно 2006 року становив 11,2% (у 2006 році проти 2005 року – 10,7%).

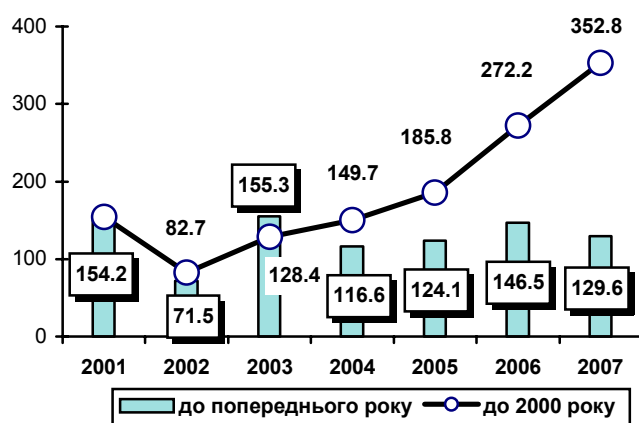
Нарощування обсягу досягнуто завдяки збільшенню виробництва цегли керамічної невогнетривкої будівельної; стінових будівельних матеріалів; блоків та цегли з цементу, штучного каменю чи бетону будівельних; елементів

конструкцій збірних для будівництва з цементу, бетону чи штучного каменю; плит, плиток, черепиці та аналогічних виробів з цементу, бетону чи штучного каменю; цементу; сумішей бетонних, готових для використання.

	Вироблено у 2007р.	Темпи приросту, зниження (-) у 2007р. до 2006р., %	Вироблено більше, менше (-), ніж у 2006р.
Ємності для пиття (бокали), крім виготовлених із склокераміки, тис.шт.	9579.9	-53.7	-11117.1
Посуд столовий чи кухонний скляний та вироби скляні, тис.шт.	3682.7	-44.2	-2915.9
Цегла керамічна невогнетривка будівельна, млн.шт.ум.цегли	209.2	10.7	20.2
Вапно, тис.т	39.7	-2.8	-1.2
Стінові будівельні матеріали, млн.шт.ум.цегли	289,0	9.4	24.8
Блоки та цегла з цементу, штучного каменю чи бетону для будівництва, млн. шт. ум. цегли	79.9	6.1	4.6
Плитки, плити, черепиця та аналогічні вироби з цементу, бетону чи штучного каменю, тис.кв.м	1346.1	31.1	319.7
Елементи конструкцій збірні для будівництва з цементу, бетону чи штучного каменю, тис.куб.м	222.9	28.5	49.4
Суміші бетонні готові для використання, тис.т	558.5	12.0	59.7
Суміші будівельні та бетони (сухі), тис.т	123.5	11.2	12.4

Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів

Індекси обсягу виробництва на підприємствах металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів, %

На підприємствах металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів суттєвим було нарощування випуску продукції відносно 2006 року – на 29,6%.

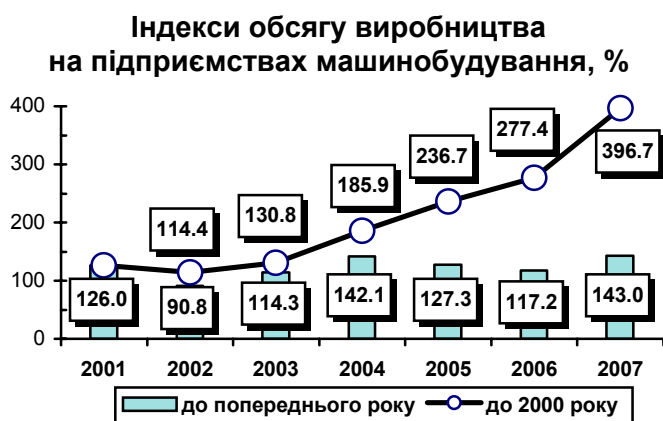
У структурі цього виду діяльності домінує

виробництво готових металевих виробів (більш як 90%).

Відносно 2006 року більше випущено металоконструкцій будівельних збірних; блоків дверних та віконних з алюмінію; конструкцій інших, частин конструкцій з металів чорних або алюмінію.

	Вироблено у 2007р.	Темпи приросту, зниження (-) у 2007р. до 2006р., %	Вироблено більше, менше (-), ніж у 2006р.
Металоконструкції будівельні збірні, т	2889.7	48.8	947.6
Конструкції інші, частини конструкцій, плити, панелі та вироби аналогічні з металів чорних або алюмінію, т	59758.1	11.1	5994.2
Блоки дверні і віконні з алюмінію, тис.шт.	7.3	73.9	3.1

Машинобудування

Починаючи із 2003 року у машинобудуванні темп приросту обсягів виробництва був вищим, ніж загалом у промисловості. У 2007 році на підприємствах цього виду діяльності було досягнуто найвищого темпу

приросту – 43,0% (у 2006 році – 17,2%). Але незважаючи на те, що підприємства галузі і прискорили темпи розвитку, їх частка у структурі промислової продукції залишається меншою від порогового значення (20%).

Більше, ніж у 2006 році, випущено телевізорів; обприскувачів тракторних; електродвигунів та генераторів змінного струму; автокранів; пристроїв для подрібнення харчових продуктів, міксерів та соковижималок; лічильників для рідин; автотранспорту; апаратури електричної високовольтної; автобусів; конвеєрів та елеваторів; комплектів проводів для свічок запалювання для двигунів; троллейбусів; приладів для

вимірювання електричних величин; приладів для вимірювання фізичних та хімічних величин.

	Вироблено у 2007р.	Темпи приросту, зниження (-) у 2007р. до 2006р., %	Вироблено більше, менше (-), ніж у 2006р.
Верстати для оброблення дерева, шт.	451	-19.3	-108
Машини та устаткування спеціального призначення інші, шт.	616	-90,2	-5649
Трансформатори електричні, тис.шт.	131220	-48.9	-125389.0
Апаратура електрична низьковольтна, тис.шт.	22.6	-40.1	-15.1
Світильники електричні підвісні, стельові та настінні, тис.шт.	265749	-34.4	-139453.0
Апарати телефонні, відеофони, тис.шт.	4903	-37.0	-2879.0
Меблі медичні, хірургічні, стоматологічні та ветеринарні і їх частини, тис.шт.	127,8	-43,4	-98,0
Прилади для вимірювання електричних величин та іонізуючих випромінювань, шт.	7341	81,7	3300
Прилади для вимірювання фізичних та хімічних величин, шт.	3716	139,9	2167
Автобуси, шт.	405	9,2	34

Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води

У 2007 році проти 2006 року на підприємствах з виробництва та розподілення електроенергії¹ приріст обсягу виробництва склав 1,5%. Зростання обсягів у галузі обумовлено збільшенням

об'єму випуску газу, одержаного шляхом очищення і змішування будь-якого типу газів або повітря на газопереробному заводі.

	Вироблено у 2007р.	Темпи приросту, зниження (-) у 2007р. до 2006р., %	Вироблено більше, менше (-), ніж у 2006р.
Електроенергія, млн.кВт·год	2195,7	-5,5	-127,2
Теплоенергія, тис. Гкал	4522,6	-5,9	-284,6

¹ Згідно із міжнародною статистичною методологією, індекс промислової продукції розраховується за винятком продукції (послуг) видів діяльності, що класифікуються за групами 40.2 «виробництво та розподілення газоподібного палива», 40.3 «виробництво та розподілення тепла» та 41.0 «збір, очищення та розподілення води».

Інноваційна діяльність

Інноваційна діяльність в області залишається на низькому рівні. Останніми роками в промисловості інноваціями займалися не більше 10% підприємств, проте у 2007 році частка таких підприємств зросла до 15,8%.

Активніше займалися інноваційною діяльністю підприємства з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – питома вага інноваційно активних підприємств становила 23,4%, машинобудування – 22,5%, металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів – 21,7%. У хімічній, нафтохімічній промисловості та виробництві продуктів нафтоперероблення частка інноваційно активних підприємств становила по 14,3%.

Інноваційна діяльність промислових підприємств

	2004	2005	2006	2007
Питома вага інноваційно активних підприємств, у % до загальної кількості промислових підприємств	8,2	6,2	8,4	15,8
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, млн.грн.	331,2	343,4	423,6	1064,2
у % до загального обсягу промислової продукції	4,3	3,4	3,3	6,5
Впроваджено нових технологічних процесів, одиниць	73	55	8	54
Впроваджено інноваційних видів продукції, найменувань	182	183	102	190

У 2007 році половина інноваційно активних підприємств поставляло нову продукцію, з них 15,0% – нову для ринку і 37,8% – нову тільки для підприємства.

Обсяг реалізованої інноваційної продукції становив 1064,2 млн.грн., що склало 6,5% від загального обсягу реалізованої промислової продукції.

Майже половину обсягу інноваційної продукції реалізовано підприємствами машинобудування (499,3 млн.грн., або 46,9% від загального обсягу реалізованої інноваційної продукції), близько половини (457,6 млн.грн., або 43,0%) – з виробництва харчових продуктів, напоїв та

тютюнових виробів. Незначні обсяги такої продукції реалізовано у виробництві виробів з деревини – 5,4 млн.грн., легкій промисловості – 0,8 млн.грн.

У 2007 році на здійснення інновацій у промисловості було витрачено 272,5 млн.грн. Ці кошти переважно були скеровані у машинобудування – 21,8% від загальної суми інноваційних витрат, виробництво продуктів нафтоперероблення – 19,7%, виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 18,9%, хімічну та нафтохімічну промисловість – 13,9%.

Основним джерелом фінансування витрат на здійснення інновацій є власні кошти підприємств, за рахунок яких у 2007 році було здійснено 174,6 млн.грн. витрат (64,1% від загального обсягу).

З державного бюджету було направлено 49,6 млн.грн. (18,2%), в основному, на здійснення нововведень у машинобудуванні на виробництво електричного та електронного устаткування.

Частка кредитних коштів, використаних підприємствами, у загальному обсязі фінансування інновацій збільшилась відносно 2006 року на 1,9 відсоткового пункту і склала у 2007 році 15,1% (41,2 млн.грн.).

Від іноземних інвесторів у 2007 році на розвиток інноваційної діяльності надійшли кошти у сумі 1,2 млн.грн. (0,5%).

Створювали та впроваджували технологічно нову чи значно удосконалену продукцію 37,0% від кількості інноваційно активних підприємств. Ними у 2007 році освоєно 190 найменувань нових видів матеріалів, виробів, продуктів і нової техніки, з них четверта частина (52) – нові види техніки. Нові види продукції освоювали підприємства з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (58 найменувань продукції), машинобудування (39), металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів (32), легкої промисловості (19), хімічної та нафтохімічної промисловості (16).

У 2007 році промислові підприємства області придбали 32 нові технології, з них 14 – з виробництва продуктів нафтоперероблення, 10 – з виробництва харчових продуктів, напоїв, 2 – у машинобудуванні.

Продуктивність праці

У 2001-2007 роках продуктивність праці у промисловості Львівщини зростала відносно попереднього року на 10-56% (за винятком 2005 року, коли спостерігалось зменшення продуктивності праці на 3,6%).

У 2007 році досягнуто підвищення продуктивності праці на 18,2%, а рівень 2000 року перевищено у 3,4 рази.

Продуктивність праці у 2007 році зросла, перш за все, за рахунок переробної промисловості, де спостерігалось збільшення на 19,1%, зокрема: у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – на 19,0%, легкій – на 17,3%, на підприємствах з оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, крім меблів – на 13,9%, целюлозно-паперового виробництва, видавничої діяльності – на 14,9%, хімічної та нафтохімічної промисловості – на 13,3%, з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції – на 23,0%, металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів – на 32,5%, машинобудування – на 48,8%.

Зниження продуктивності праці проти 2006 року відбулось лише на підприємствах з виробництва продуктів нафтоперероблення (на 2,7%).

У добувній промисловості темп приросту продуктивності праці склав у 2007 році 18,7%.

Ціни виробників промислової продукції

У Львівській області індекс цін виробників промислової продукції у 2007 році становив 112,9% (у 2006 році – 119,4%). Ціни на продукцію переробної промисловості підвищились у цілому на 12,7% (у 2006 році – на 9,5%). Найбільше підвищили ціни на свою продукцію підприємства з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції (на 38,8%), металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів (на 20,2%), виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів (на 17,8%), машинобудування (на 13,2%), хімічної та нафтохімічної промисловості (на 11,7%).

Індекси цін виробників промислової продукції

	Львівська область				Україна			
	Промис- ловість	добув- на	пере- робна	виробництво та розподі-лення елект-роенергії, газу та води	Промис- ловість	добув- на	пере- робна	виробництво та розподі-лення електроенергії, газу та води
	грудень до грудня попереднього року, відсотків							
2002	104,6	128,6	101,5	104,6	105,7	108,7	104,8	107,0
2003	106,2	97,4	107,2	106,2	111,1	117,9	111,8	101,9
2004	115,6	148,4	111,5	114,3	124,1	126,0	125,8	113,0
2005	109,7	102,3	110,5	110,3	109,5	127,7	106,9	113,1
2006	119,4	127,9	109,5	167,0	114,1	120,6	111,5	123,4
2007	112,9	97,4	112,7	118,4	123,3	127,3	123,4	120,9

У добувній промисловості ціни на продукцію знизились в середньому на 2,6% (тоді як у 2006 році спостерігалось зростання цін на 27,9%). Продукція підприємств з добування паливно-енергетичних корисних копалин здешевіла на 3,8% за рахунок зниження цін на видобуток нафти на 68,5%.

На підприємствах з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води ціни виробників зросли загалом на 18,4% (у 2006 році – на 67,0%).

У виробничому секторі України спостерігалось значно більше прискорення темпів приросту цін на промислову продукцію. За даними Держкомстату, індекс цін виробників промислової продукції за 2007 рік (грудень 2007 року до грудня 2006 року) склав в Україні 123,3% (за 2006 рік – 114,1%).

Зовнішньоекономічна діяльність

У 2007 році тривало збільшення обсягів експорту та імпорту продукції промислових підприємств. За даними Держмитслужби України, **обсяг експорту промисловими підприємствами** у 2007 році становив 887,3 млн.дол.США, що на 26,1% більше, ніж у 2006 році.

У 2007 році, як і у 2006 році, саме промислові підприємства Львівщини значною мірою формували експорт області. Питома вага цих підприємств в експортних поставках області склала 86,4% (проти 87,4% у 2006 році).

Товарна структура експорту промислових підприємств практично повторювала загальнообласну, і переважну більшість цієї продукції експортували саме підприємства-виробники: 99,6% – текстилю і текстильних виробів, 96,3% – продукції металургії, 95,5% – машин, устаткування, електрообладнання і апаратури, 92,9% – енергетичних продуктів і продуктів нафтоперегонки, 62,7% – деревини. Загалом промислові підприємства області експортували текстилю та текстильних виробів на 195,2 млн.дол.США, машин, устаткування, електротехнічного обладнання і апаратури – на 192,3 млн.дол., енергетичних матеріалів, нафти і продуктів її перегонки – на 88,6 млн.дол., деревини – на 86,6 млн.дол., транспортних засобів та шляхового обладнання – на 68,8 млн.дол., чорних, кольорових металів і виробів з них – на 52,6 млн.дол.

Географія експортних поставок налічувала **77 країн світу** (у 2006 році – 71 країна). Основними партнерами були Німеччина (117,5 млн.дол.), Польща (113 млн.дол.), Данія (101,6 млн.дол.), Російська Федерація (100,7 млн.дол.), Віргінські острови (Британські) (61,3 млн.дол.). Питома вага продукції, відправленої у ці країни саме промисловими підприємствами, у загальнообласному обсязі експорту склала: у Віргінські острови (Британські) – 100%, Данію – 97,9%, Росію – 91,5%, Німеччину – 95,3%, Польщу – 87,4%.

Обсяг імпорту промислових підприємств у 2007 році становив 540,0 млн.дол., що на 3,0% менше, ніж у 2006 році. Частка цих підприємств

у загальнообласному імпорті зменшилась відносно 2006 року на 13,1 відсоткового пункта і склала 36,6%.

Для забезпечення роботи **підприємства-виробники завозили з-за меж України** обладнання (на 141,2 млн.дол.), текстиль та текстильні вироби (на 104,7 млн.дол.), пластмаси і каучук (63,8 млн.дол.), чорні, кольорові метали та вироби з них (53,3 млн.дол.).

З 85 країн-постачальників найбільші обсяги імпорту припадали на Польщу (119,6 млн.дол.), Німеччину (102,4 млн.дол.), Росію (62,5 млн.дол.), Італію (31,6 млн.дол.) та Китай (21,6 млн.дол.).

Зайнятість та оплата праці

Кількість найманих працівників

на промислових підприємствах, що охоплені державним статистичним спостереженням з праці¹, у 2007 році склала 137,8 тис. осіб, що на 1,6% менше проти 2006 року. Незважаючи на це, **промисловість є найчисельнішою серед основних видів діяльності за кількістю найманих працівників**: у 2007 році на промислових підприємствах було задіяно майже четверту частину (23,5%) зайнятих в економіці області. Найбільша кількість працівників зосереджена в переробній промисловості – 100,6 тис.осіб (73,0%), зокрема, у легкій – 14,8 тис.осіб (10,7%), виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 17,4 тис.осіб (12,6%), машинобудуванні – 30,8 тис.осіб (22,4%). На підприємствах добувної промисловості працювало 16,7 тис.осіб (12,1%), з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води – 20,6 тис.осіб (14,9%).

У 2007 році зменшилась кількість працівників, які знаходились в адміністративних відпустках, на 21,3% порівняно з 2006 роком і становила 5,6 тис. осіб. Проте зросла на 2,5% кількість працюючих у режимі скороченого робочого дня (тижня) і становила 13,3 тис. осіб.

Протягом 2007 року зберігалась тенденція підвищення рівня оплати праці, проте темпи приросту показника останні два роки уповільнились.

¹ Без урахування працівників статистично малих підприємств та у громадян-підприємців.

Середньомісячна номінальна заробітна плата¹ штатного працівника у промисловості за 2007 рік проти 2006 роком зросла на 26,8% і становила 1278 грн. (в Україні – 1554 грн.), що перевищує розміри соціальних гарантій, які діяли у грудні 2007 року, а саме: у 2,3 раза – розмір прожиткового мінімуму для працездатної особи (568 грн.) і в 2,8 раза – розмір мінімальної заробітної плати (460 грн.).

Високі темпи приросту заробітної плати відносно 2006 року **зафіксовано** на підприємствах електричного, електронного та оптичного устаткування та на підприємствах з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції.

Середньомісячна заробітна плата найманих працівників промисловості

	2000	2006	2007		2007 до	
	грн.		до загального рівня у промисловості, %		2000	2006
Промисловість області	225	1008	1278	100	568,6	126,8
Добувна промисловість	349	1378	1832	143,3	524,4	133,0
добування паливно-енергетичних корисних копалин	399	1465	1939	151,7	486,4	132,4
добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних	139	617	804	62,9	578,0	130,2
Переробна промисловість	196	937	1172	91,7	597,7	125,1
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	294	900	1112	87,0	378,1	123,6
Легка промисловість	168	760	920	72,0	548,3	121,0
Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів	106	913	1144	89,5	1074,9	125,3
Целюлозно-паперове виробництво, видавнича діяльність	351	1027	1237	96,8	353,0	120,5
Виробництво продуктів нафтоперероблення	350	1274	1464	114,5	418,2	114,9
Хімічна та нафтохімічна промисловість	189	952	1155	90,4	611,7	121,3
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	156	849	1134	88,7	728,6	133,6
Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	163	912	1164	91,1	712,9	127,7
Машинобудування	161	1067	1365	106,8	847,7	127,8
Інші галузі промисловості	183	730	906	70,9	495,1	124,1
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	316	1054	1348	105,5	426,0	127,9

¹ Без урахування працівників статистично малих підприємств та у громадян-підприємців.

На підприємствах з виробництва транспортних засобів та устаткування та добування паливно-енергетичних корисних копалин рівень оплати праці перевищив середній у промисловості в 1,2–1,5 раза.

Разом з тим рівень оплати праці працюючих у добуванні корисних копалин, крім паливно-енергетичних, залишається на третину нижчим за середній показник у промисловості. В цілому кожен п'ятий працівник цієї сфери отримує заробітну плату на рівні прожиткового мінімуму для працездатної особи.

Значно нижчою залишається заробітна плата працівників текстильного виробництва, виробництва одягу, хутра та виробів з хутра, виробництва шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів.

Станом на 1 січня 2008 року **сума заборгованості із виплати заробітної плати у промисловості області** становила 10,1 млн.грн., що склало основну частку (44,5%) загального боргу в економіці. Порівняно з 1 січня 2007 року заборгованість із виплати заробітної плати у промисловості зменшилась на 28,3%. З неї 7,9 млн.грн. (78,1%) належало економічно активним підприємствам, 0,9 млн.грн. (8,9%) – підприємствам-банкрутам (суб'єктам господарювання, щодо яких реалізуються процедури відновлення платоспроможності боржника або визнання їх банкрутами) та 1,3 млн.грн. (13,0%) – економічно неактивним підприємствам.

На економічно активних підприємствах промисловості порівняно з початком 2007 року суттєво зросла сума боргу на підприємствах хімічного виробництва та виробництва гумових та пластмасових виробів – відповідно у 2,1 та 1,8 раза.

На 1 січня 2008 року **вчасно не отримали заробітну плату 2,4 тис. осіб**, що становило 1,7% від загальної кількості працівників, зайнятих на підприємствах промисловості (на початок 2007 року ці показники склали відповідно 14,3 тис. осіб та 10,6%). Кожному із зазначених працівників не виплачено в середньому 2098,30 грн., що на 38,5% більше середньомісячної заробітної плати за грудень 2007 року.

Сільське господарство Львівщини у 2007 році

Сільське господарство як вид економічної діяльності залишається однією із провідних ресурсоутворюючих галузей Львівщини та посідає третє місце після промисловості, транспорту і зв'язку. Його частка у валовій доданій вартості області складає майже 12%. У сільському господарстві зайнято майже половину економічно активного сільського населення працездатного віку.

Загальні показники

Сільськогосподарський сектор економіки області займає достойне місце в рейтингу областей України. В усіх категоріях господарств області на 2,8% сільськогосподарських угідь створюється 4,8% валової продукції сільського господарства від загального її обсягу в Україні. Утримуючи 6,2% поголів'я корів, господарства області формують 6,6% виробництва молока, а наявне поголів'я худоби, свиней і птиці забезпечує частку в обсягах виробництва м'яса в Україні на рівні 5,3 відсотка.

Обсяг продукції сільського господарства за 2007 рік в усіх категоріях господарств (за порівнянними цінами 2005 року) становив 4292,7 млн. грн. і збільшився до попереднього року на 0,7%. Зростання виробництва відбулося за рахунок сільськогосподарських підприємств.

Основними виробниками сільськогосподарської продукції в області надалі залишаються господарства населення. Останнім десятиріччям зросла роль господарств населення у сільськогосподарському виробництві у зв'язку із збільшенням землі у власності та користуванні громадян майже у два рази порівняно з 1995 роком та на початок 2008 року вона склала 810,2 тис.га.

Відбулося суттєве скорочення земель сільськогосподарського призначення. Загальна площа сільськогосподарських угідь, які використовувались у сільськогосподарському виробництві, у 2007 році скоротилась порівняно з 2006 роком на 0,6% та на кінець 2007 року

становила 47,8% території області і 82,3% усіх сільськогосподарських угідь області.

За останні роки в області скоротились обсяги виробництва продукції найінтенсивніших сільськогосподарських культур, вирощування яких забезпечувало сільське населення робочими місцями, бюджет – грошовими надходженнями, сім'ї – доходами і матеріальним достатком, переробну промисловість – сировиною, аграрно-продуктовий ринок – продовольством.

Виробництво валової продукції сільського господарства

	Усі категорії господарств		У тому числі			
			сільськогосподарські підприємства		господарства населення	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
	у порівнянних цінах 2005 року; млн.грн.					
Валова продукція - всього	4264,6	4292,7	550,8	677,0	3713,8	3615,7
у тому числі:						
рослинництва	2098,8	2158,3	246,9	288,6	1851,9	1869,7
тваринництва	2165,8	2134,4	303,9	388,4	1861,9	1746,0

Приріст валової продукції сільського господарства у порівнянні з попереднім роком досягнуто за рахунок збільшення виробництва продукції рослинництва. Продукція рослинництва незначно переважає у структурі валової продукції сільського господарства Львівщини. Частка продукції рослинництва у загальному виробництві області у 2007 році становила 50,3% і дещо збільшилась порівняно з попереднім роком.

Після затяжного спаду з 2004 року нарощують виробництво продукції сільського господарства сільськогосподарські підприємства. У 2007 році сільськогосподарські підприємства збільшили виробництво валової продукції сільського господарства порівняно з попереднім роком на 22,9%. Зростання відбулось за рахунок збільшення виробництва продукції як рослинництва, так і тваринництва.

Переважна частина сільськогосподарської продукції останніми роками вироблялася господарствами населення. Ці господарства виявилися більш стійкими в умовах переходу до ринкових відносин і відчутно впливають на кон'юктуру ринку. Проте дрібні господарства можуть тільки тимчасово забезпечити населення сільськогосподарською продукцією, а

задовольняти потребу населення під силу середнім та великим підприємствам, виробництво яких базується на інших організаційно-технічних і технологічних засадах. Крім того, більшість виробленої продукції в господарствах населення використовується для власного споживання. Проте частка господарств населення у валовій продукції сільськогосподарства області дещо зменшилась: з 87,1% у 2006 році до 84,2% у 2007 році, що є результатом зменшення їх частки у виробництві продукції тваринництва, а саме м'яса птиці та свинини.

З розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь продукція сільськогосподарства у 2007 році збільшилася порівняно з попереднім роком на 0,8%. Господарства населення продуктивніше використовують сільськогосподарські угіддя, ніж сільськогосподарські підприємства. У 2007 році виробництво продукції сільськогосподарства у домашніх господарствах з розрахунку на 100 га сільгоспугідь становило 443,6 тис.грн., у сільськогосподарських підприємствах - 284,7 тис.грн. Сільськогосподарські підприємства маючи у користуванні 22,6% сільськогосподарських угідь виробили 15,8% загального обсягу валової продукції, а господарства населення, використовуючи 77,4% сільськогосподарських угідь – 84,2%.

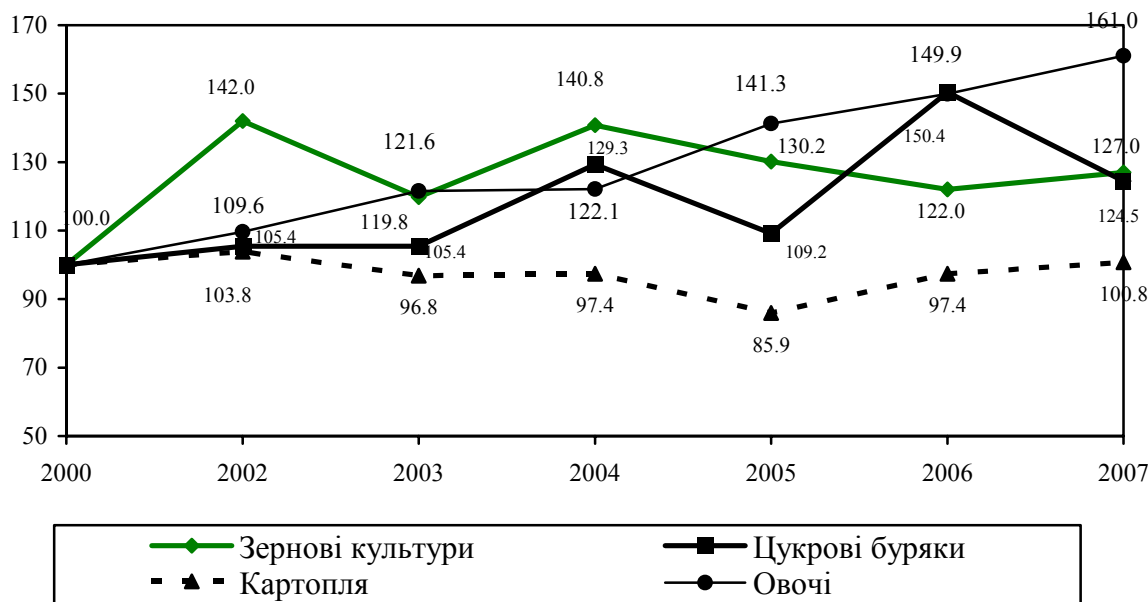
Рослинництво

У 2007 році виробництво продукції рослинництва в усіх категоріях господарств збільшилося з попереднім роком на 2,8%. У сільськогосподарських підприємствах за цей період збільшення обсягів виробництва продукції рослинництва склало 16,9% і у господарствах населення – 1,0%. Середньорічний темп зростання продукції рослинництва за останні сім років склав 101,8 відсотка.

У 2007 році відносно 2006 року в області збільшилось виробництво основних сільськогосподарських культур (крім цукрових буряків (фабричних) та льону-довгунця). Порівняно з 2000 роком вироблено більше зернових культур, цукрових буряків (фабричних), картоплі, фруктів та ягід, овочів, менше – волокна льону-довгунця. Збільшення виробництва

відбулося в основному за рахунок підвищення рівня врожайності сільськогосподарських культур.

Індекси виробництва основних видів продукції рослинництва в усіх категоріях господарств, у % до 2000 року

Торік в усіх категоріях господарств одержано зерна, включаючи кукурудзу (у вазі після доробки) на 24,1 тис.т, або на 4,1% більше, ніж 2006 року. Валовий збір зернових культур збільшився за рахунок підвищення урожайності сільськогосподарських культур. Урожайність зернових культур в усіх категоріях господарств збільшилась з 23,5 ц з одного гектара зібраної площі у 2006 році до 25,5 ц торік, причому у господарствах населення вона була вищою, ніж у сільськогосподарських підприємствах (на 10,7%).

Виробництво основних видів продукції рослинництва в усіх категоріях господарств

	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	тисяч тонн						
Зернові культури	481,4	683,4	576,9	678,0	626,8	587,4	611,5
Цукрові буряки (фабричні)	400,6	422,2	422,1	518,1	437,3	602,6	498,6
Льон-довгунець	1,1	1,1	1,4	1,5	0,8	0,2	0,1
Картопля	1510,3	1567,5	1462,1	1470,5	1297,3	1471,7	1521,8
Овочі	268,6	294,5	326,5	328,1	379,6	402,6	432,4
Плодоягідні	90,5	79,3	74,8	90,4	73,8	90,4	91,5

Урожайність зернових культур в середньому по Україні у 2007 році склала 21,8ц, у Люблінському воєводстві (Польща), яке межує з Львівською областю, – 28,9 ц з одного гектара зібраної площі. Найвищий рівень урожайності зернових культур в усіх категоріях господарств Львівської області за період 1990-2007рр. зафіксований у 1990 році – 33,3 ц з одного гектара зібраної площі. Посівну площу зернових культур у 2007 році скоротили сільськогосподарські підприємства на 8,6%, господарства населення - на 0,1%.

У 2007 році господарствами всіх категорій одержано озимих культур на 4,6 тис.т, або на 1,4% менше, ніж у 2006 році, у тому числі пшениці озимої на 0,3%. Зменшення збору озимих зернових культур відбулося за рахунок скорочення площі посіву на 11,8 тис.га (на 8,4%) при збільшенні урожайності на 1,8 ц з 1 га зібраної площі. У виробництві озимих культур переважала пшениця озима (91,5%).

На рівень виробництва зернових культур позитивно вплинуло збільшення валового збору зерна ярих культур на 28,7 тис.т, або на 11,3% проти 2006 року. Зростання його виробництва одержано внаслідок росту урожайності ярих зернових на 2,4 ц (на 10,6%) при зменшенні посівної площі на 0,1 тис.га (на 0,1%). У виробництві ярих культур значна частка припадала на кукурудзу (32,7%), ячмінь (27,6%), пшеницю (22,9%) та овес (13,6%).

Порівняно з 2006 роком відбулося збільшення виробництва кукурудзи на зерно (на 22,3 тис.т, або на 31,9%), її валовий збір становив 92,4 тис.т. Площі посіву кукурудзи збільшилися на 16,4%. Урожайність кукурудзи зросла - з 45 ц до 50,8 ц з одного гектара зібраної площі.

У 2007 році було викопано 498,6 тис.т цукрових буряків (фабричних), урожай яких зменшився на 104,0 тис.т, або на 17,3% проти 2006 року. Валовий збір цукрових буряків зменшився за рахунок скорочення їх площі посіву. Площа посіву цієї культури в області зменшилась на 36,6%, у тому числі у господарствах населення — на 52,9%, у сільськогосподарських підприємствах — на 23,4%. Урожайність цукрових буряків у всіх категоріях господарств зросла з 236 ц у 2006 році до 308 ц торік (в Україні даний показник був нижчим і становив 294 центнери).

Картоплі торік викопано 1521,8 тис.т, що на 50,1 тис.т, або 3,4% більше від урожаю 2006 року. Валовий збір картоплі збільшився в основному за рахунок підвищення врожайності з 156 ц з одного гектара зібраної площі у 2006 році до 162 ц у 2007 році (в Україні даний показник становив 131 центнер). Площа посадки картоплі в області зменшилася на 0,4% в результаті її скорочення у господарствах населення на 1,3%.

Валовий збір плодоягідних культур становив у 2007 році 91,5 тис.т. Плодоягідних культур зібрано більше, як у 2006 році, на 1,1 тис.т, або на 1,2%. Збільшили їх виробництво як сільськогосподарські підприємства, так і господарства населення. Урожайність плодоягідних культур з кожного гектара у плодоносному віці збільшилась на 0,4 ц і становила 70,9 ц у 2007 році.

**Урожайність основних видів продукції рослинництва
в усіх категоріях господарств**

	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	з 1 га зібраної площі, центнерів						
Зернові культури	20,1	25,5	23,4	26,4	23,4	23,5	25,5
Цукрові буряки (фабричні)	176	172	190	206	197	236	308
Льон-довгунець	4,1	4,7	5,2	4,9	4,9	2,3	2,1
Картопля	143	153	143	147	130	156	162
Овочі	138	147	158	162	184	194	209
Плодоягідні	68,4	61,2	57,6	70,4	57,1	70,5	70,9

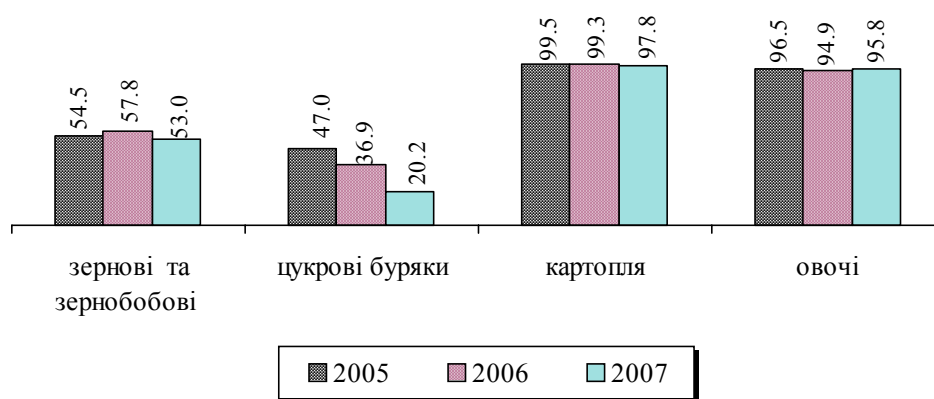
Волокна льону–довгунця зібрано 0,1 тис.т, що у два рази менше, ніж 2006 року. Валовий збір волокна льону-довгунця зменшився за рахунок скорочення посівної площі майже наполовину. Урожайність волокна льону-довгунця знизилась з 2,3 ц з одного гектара зібраної площі у 2006 році до 2,1 ц у 2007 році.

Овочів відкритого і закритого ґрунту зібрано 432,4 тис.т, що на 29,8 тис.т, або 7,4% більше відносно 2006 року. Посівна площа овочів зменшилась на 0,4% за рахунок сільськогосподарських підприємств. Урожайність овочів у всіх категоріях господарств зросла з 194 до 209 ц з гектара зібраної площі (в Україні даний показник був нижчим і становив 152 центнера) З овочевої продукції найбільше вирощено капусти (54%).

Урожайність зернових культур, цукрових буряків, плодів та ягід нижча світового показника на четвертину, проте урожайність овочів дещо вища світовою рівня.

Виробництво більшості видів продукції рослинництва забезпечують, в основному, господарства населення, які мають у розпорядженні 63,7% посівних площ.

**Частка господарств населення
у виробництві продукції рослинництва, %**

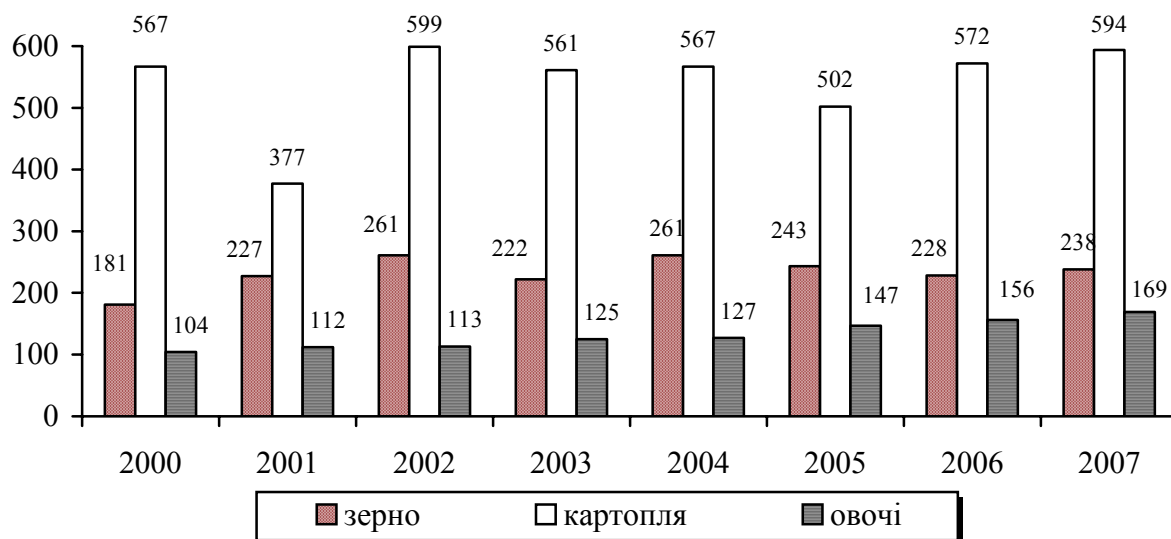
Господарства області торік краще, як попереднього року, підготувались до врожаю 2008 року. В усіх категоріях господарств посіяно на 7,4% більше, ніж під урожай 2007 року, озимих на зерно і зелений корм. Під урожай поточного року їх посіяно на площі 141,1 тис.га, або 107,4% до 2007 року, зокрема, у сільськогосподарських підприємствах – 71,4 тис.га (відповідно 116,1%), у господарствах населення - 69,8 тис.га (99,7%). Більше, ніж у попередньому році, посіяно озимого ріпаку на зерно (у 1,8 раза), і площа його посіву становила 24,5 тис.га.

В області і надалі залишається низька ефективність використання земельних угідь сільськогосподарськими виробниками. За період 2003-2007 років інтенсивно зростали площі, які не засівались сільськогосподарськими культурами і їх розміри за останні роки досягли третини площі ріллі області.

Протягом останніх років все в більших розмірах спостерігається розрив між площею ріллі та засіяними площами в обох категоріях господарств: сільськогосподарських підприємств і господарств населення. Однак, у господарствах населення розміри площ, які ними не оброблялися

збільшилися з 13,6% у 2003 році до 37,4% у 2007 році, а у сільськогосподарських підприємств, навпаки, зменшилася за вказаний період з 37,8% до 28,5%. Сільськогосподарські підприємства найбільші площі ріллі не засівали у 2003 році, господарства населення – у 2007 році.

Виробництво основних видів продукції рослинництва на одну особу, кг

Важливим чинником для збільшення урожайності сільськогосподарських культур є внесення добрив. Під урожай сільськогосподарських культур 2007 року було внесено 17,6 тис. т мінеральних добрив у діючій речовині. Питома вага площі всіх посівів, удобреної мінеральними добривами, збільшилася відносно попереднього року на 15 пунктів і склала 70% (у 1990 році - 96%). Неудобреними залишилось 24% посівів зернових культур, 22% технічних, 8% овочів, 70% кормових культур.

У жодному із районів області не було стовідсоткового удобрення мінеральними добривами усіх посівів, проте у ряді районів питома вага удобреної площі була дещо вищою за середньообласний показник: Сокальському (80%), Буському (77%), Яворівському (75%), Перемишлянському (74%), Городоцькому (73%) і Пустомитівському (72%).

На гектар посіву всіх сільськогосподарських культур в області внесено мінеральних добрив у діючій речовині на 22% більше попереднього року.

Під урожай сільськогосподарських культур 2007 року було внесено 147,4 тис.т органічних добрив. Питома вага площі сільськогосподарських культур удобреної органічними добривами в 2007 році склала 3,7%, у 2006р. – 3,8%, у 1990р. - 25%.

З розрахунку на 1 гектар посіву сільськогосподарських культур органічних добрив внесено на рівні попереднього року, а саме 0,9 т, у 1990р. – 14,9т.

У 2007 році площа, на якій проведено вапнування ґрунтів та кількість внесеної вапнякової муки та інших вапнякових матеріалів становить 94 га та 495 т відповідно (123 га і 146 т у попередньому році).

Тваринництво

Загальний обсяг виробництва продукції тваринництва у 2007 році в порівнянні з попереднім роком зменшився на 1,4%, у тому числі в господарствах населення – на 6,2%, а в сільськогосподарських підприємствах - збільшився на 27,8%.

У господарствах усіх категорій порівняно з 2006 роком зафіксовано збільшення виробництва м'яса (реалізовано худоби та птиці на забій живою вагою). Водночас ними було менше вироблено молока, яєць та вовни. У 2007 році тривало скорочення виробництва молока, яке розпочалось у 2003 році.

За останні сім років найбільше вироблено м'яса (реалізація худоби і птиці на забій) у 2007 році, молока – у 2002 році, яєць – у 2006 році, вовни – у 2002 році. На одну особу в області за 2007 рік вироблено 38,4 кг м'яса у забійній вазі, 317,2 кг молока і 211,5 штук яєць, що становило до 2006 року відповідно – 109,4%; 91,5%; 96,6%.

Виробництво основних видів продукції тваринництва в усіх категоріях господарств

	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
М'ясо, тис.т	105,3	118,0	125,5	127,3	124,0	135,0	145,9
Молоко, тис.т	1032,0	1061,5	1000,2	958,9	930,4	892,3	813,4
Яйця, млн.штук	465,9	513,7	515,8	516,6	548,2	563,3	542,2
Вовна, т	21	22	20	15	14	13	12

Виробництво продукції тваринництва в області забезпечено, в основному, за рахунок господарств населення, на які припадає 73,0% виробництва м'яса (реалізація худоби і птиці на забій), 97,0% молока, 76,7% яєць, 91,7% вовни.

Зменшення виробництва окремих видів продукції тваринництва відбулося за рахунок скорочення чисельності поголів'я худоби: великої рогатої худоби (на 10,1%), у тому числі корів (на 10,7%), овець та кіз (на 3,2%), свиней (на 0,5%); зросла чисельність птиці (на 1,1%). У 2007 році досягнуто росту продуктивності худоби і птиці у господарствах населення, що сприяло зростанню виробництва деяких видів продукції тваринництва, або дещо зменшило рівень скорочення.

У 2007 році відносно попереднього року у **сільськогосподарських підприємствах покращився показник вирощування худоби та птиці** — збільшився на 11,9 тис.т (41,9%), а відношення його до реалізації тварин на забій склало 102,3% (у 2006 році – 109,5%). Першою чергою, збільшився середньодобовий приріст на вирощуванні та відгодівлі великої рогатої худоби та свиней, а також збільшилось поголів'я свиней, овець та кіз і птиці.

У сільськогосподарських підприємствах зменшилась продуктивність корів. Так, надій молока від однієї корови становив 2297 кг і проти 2006 року зменшився на 308 кг (на 11,8%).

Несучість курей–несучок у господарствах області порівняно з 2006 роком зменшилась на 9 яєць і становила 229 штук.

Скорочення маточного поголів'я у сільськогосподарських підприємствах призвело до зменшення надходжень приплоду телят, водночас збільшилося надходження поросят, ягнят. За 2007 рік отримано 67,6 тис.голів поросят (на 15,4% більше), 12,0 тис.голів телят (на 11,1% менше), 0,5 тис.голів ягнят та козенят (на 25,0% більше), 0,1 тис.голів лошат (на рівні попереднього року). З розрахунку на 100 маток, які були на початок року, вихід телят від корів зменшився: одержано 66 голів (71 голова у 2006 році), поросят від основних свиноматок - 878 голів (1046

голів), проте зріс вихід ягнят та козенят – 83 голови (67 голів) та лошат — 13 голів (10 голів).

Спостерігаються позитивні тенденції щодо збереження поголів'я худоби. Зменшився падіж свиней у відношенні до обороту стада (з 4,5% у 2006 році до 3,8% торік), а також зменшився падіж великої рогатої худоби (0,5% у 2006 році до 0,7% у 2007 році).

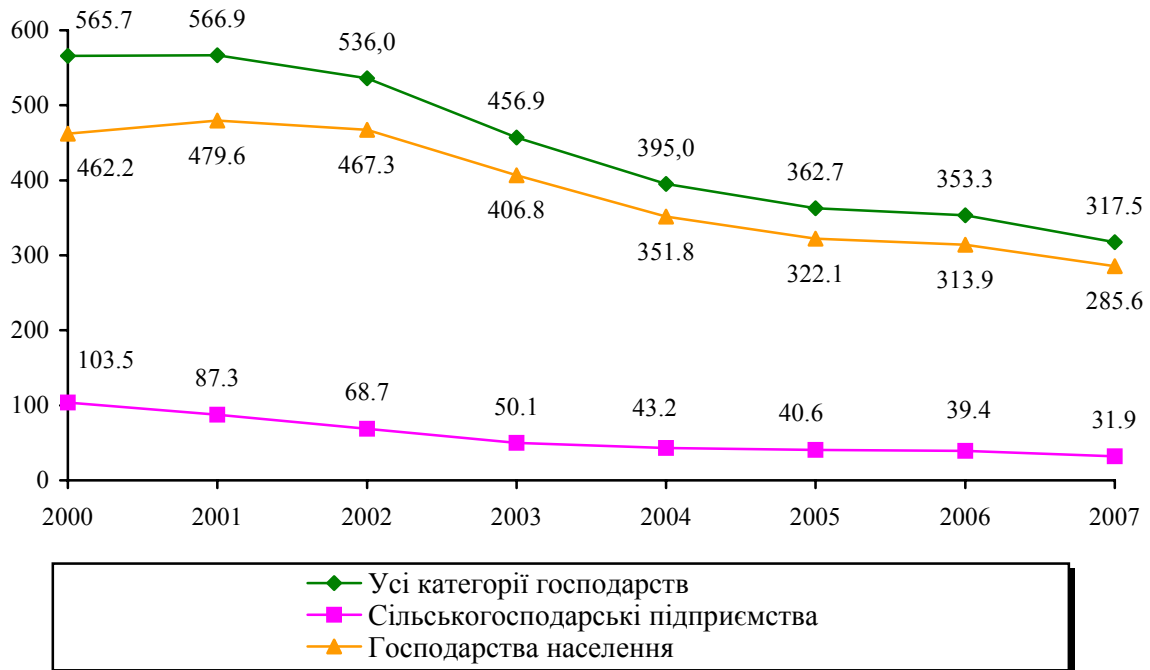
Частка Львівської області з виробництва основних продуктів тваринництва в Україні у 2007 році склала: м'яса – 5,3%, молока – 6,6%, яєць – 3,9%, вовни – 0,3%.

Поголів'я худоби та птиці в усіх категоріях господарств

	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	на кінець року, тис. голів						
Велика рогата худоба	565,7	536,0	456,9	395,0	362,7	353,3	317,5
у тому числі корови	336,9	321,2	288,5	261,0	235,4	215,1	192,1
Свині	260,8	284,4	263,1	234,0	230,2	254,7	253,4
Вівці і кози	33,5	33,6	29,3	26,7	23,5	21,7	21,0
Птиця	6510,1	6608,2	6910,9	6617,5	7186,9	7185,9	7265,2

Динаміка чисельності поголів'я продуктивної худоби Львівщини вказує на подальшу тенденцію його скорочення. На початок 2008 року в області, порівняно з попереднім і 2000 роками, зменшилося поголів'я всіх видів худоби, збільшилося поголів'я птиці. Зменшення поголів'я худоби відбулось як у сільськогосподарських підприємствах (крім поголів'я свиней, птиці, овець та кіз), так і в господарствах населення. Проте, темп скорочення за останній рік інтенсивніший: у сільськогосподарських підприємствах за 2007 рік поголів'я великої рогатої худоби зменшилось на 19% (у 2006 році – на 3%), у тому числі корів – на 15,3% (4,2%), коней – на 31,2% (15,8%); у господарствах населення поголів'я великої рогатої худоби скоротилось – на 9% (2,5%), у тому числі корів – на 10,4% (8,9%), овець та кіз – на 5,3% (7,6%), птиці всіх видів – на 4,2% (6,2%), коней – на 3,5% (1,9%); свиней -на 4% (зросло на 7,2%).

Зміна поголів'я великої рогатої худоби на кінець року, тис. голів

Основну частку поголів'я худоби та птиці утримують господарства громадян: великої рогатої худоби – 90,0% від загального поголів'я області, корів – 94,0%, свиней – 79,8%, овець та кіз – 93,8%, птиці всіх видів – 67,4%, коней – 96,1 відсотка.

Частка поголів'я продуктивної худоби Львівської області у загальній чисельності поголів'я України станом на 1 січня 2008 року відносно відповідного періоду попереднього року дещо змінилася: зменшилася корів – з 6,4% до 6,2%, збільшилась великої рогатої худоби – з 5,7% до 5,8%, свиней – з 3,2% до 3,6%, овець і кіз, а також птиці – залишилась на рівні минулого року (1,3% та 4,3% відповідно).

Для утримання худоби в стійловий період у сільськогосподарських підприємствах станом на 1 січня 2008 року було в наявності кормів усіх видів 46,3 тис.т кормових одиниць, що на 34,0% менше, ніж на початок 2007 року. З розрахунку на одну умовну голову припадало 5,2 ц кормових одиниць відносно 8,0 ц кормових одиниць у 2006 році.

Реалізація сільськогосподарської продукції

Продаж продукції тваринництва всіма категоріями господарств

переробним підприємствам за 2007 рік характеризується такими даними:

	Кількість, тис.т	Вартість, млн.грн.	Ціна, грн. за 1 т	Питома вага господарств населення у загальному обсязі продажу, %
Худоба та птиця, живої ваги	56,1	381,5	6794,8	66,1
Молоко та молочні продукти	221,7	285,7	1288,6	67,5

Переважна частина у продажу тваринницької продукції переробним підприємствам припадала на господарства населення.

Суттєві обсяги продажу худоби та птиці переробним підприємствам за 2007 рік були у Пустомитівському (7,0 тис.т, або 12,5% від обласних обсягів), Сколівському (6,1 тис.т, або 10,8%) районах, м.Червонограді (7,3 тис.т, або 12,9%).

Найбільше надійшло молока на переробні підприємства Радехівського району (85,5 тис.т, або 38,6% від обласних обсягів), Бродівського району (32,6 тис.т, або 14,7%), м.Львів (35,9 тис.т, або 16,2%).

Середня жива вага однієї голови, проданої всіма категоріями господарств переробним підприємствам Львівської області у 2007 році становила: великої рогатої худоби – 415 кг, свиней – 110 кг, овець та кіз – 58 кг. Господарства населення продають худобу на переробні підприємства з вищою вагою від сільськогосподарських підприємств: велику рогату худобу – на 11,1%, свиней – на 14,4%.

Продаж сільськогосподарської продукції переробним підприємствам здійснювався за такими цінами: на м'ясо – 6795 грн. за 1 т живої ваги, молоко – 1289 грн. за 1 т базисної жирності.

Для підтримки тваринництва переробними підприємствами за 2007 рік нараховано сільськогосподарським товаровиробникам дотацій за м'ясо в живій вазі на суму 69,2 млн.грн., за молоко – 53,4 млн.грн.

За 2007 рік господарства всіх категорій продали переробним підприємствам 326,3 тис.т цукрових буряків (фабричних), що на 36,6% більше, як у 2006 році. Крім того, надійшло 171,8 тис.т цукрових буряків на переробні підприємства на давальницьких засадах, обсяг яких зменшився на 42,3%.

Сільськогосподарські підприємства області реалізовували вирощену продукцію здебільшого за вільними напрямками збуту, особливо продукцію рослинництва, оскільки переробним підприємствам реалізовано лише 4,0% від загального обсягу реалізації зерна, 19,6% – овочів, 6,0% – олійних культур. З продуктів тваринництва найбільше продано переробним підприємствам молока та молочних продуктів (96,1%).

Загальний обсяг реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами у 2007 році відносно 2006 року збільшився на 47,9% за рахунок значного збільшення обсягів реалізації продукції рослинництва (на 46,0%) та продукції тваринництва (на 50,7%).

У 2007 році відносно 2006 року сільськогосподарські підприємства реалізували більше зернових та олійних культур, цукрових буряків (фабричних), картоплі, овочів, плодів та ягід, худоби та птиці.

Водночас зменшились обсяги реалізації волокна льону–довгунця, молока та молочних продуктів, яєць та меду.

У рахунок орендної плати за землю та майнові паї (частки) за 2007 рік пайовикам видано 13,3 тис.т зерна (7,7% від загального обсягу продажу), 22 т овочів (0,3%), 61 т худоби та птиці (у живій вазі 0,2%), 33 тис.штук яєць (0,03%), 5т картоплі (0,04%), 204 т цукру (4,3%) та 9 т меду (11,5%).

Торік в області за бартерними угодами реалізовано 194 т зернових культур (0,1% від загального обсягу реалізації).

У 2007 році підвищились ціни на зернові та олійні культури, волокно льону, плоди та ягоди, худобу та птицю, молоко та молочні продукти, яйця, вовну; проте зменшились – на овочі, цукрові буряки, картоплю, мед, цукор. Аналіз цін, які склалися на сільськогосподарську продукцію за окремими каналами реалізації, показав, що найнижчими вони були з продажу зернових культур, картоплі та яєць – видано пайовикам; цукрових буряків, плодів та ягід, молока – населенню в рахунок оплати праці; овочів – переробним підприємствам; худоби та птиці – на ринку, через власні магазини.

Споживчі ціни

Ситуація на споживчому ринку продовольчих товарів характеризувалась постійним підвищенням цін. Індекс споживчих цін на продукти харчування

та безалкогольні напої у Львівській області склав за 2007 рік 125,7%, тоді як за 2006 рік – 100,9%.

Найвідчутніше підвищення цін відбулось на овочі, включаючи картоплю, у цілому на 72,3% (в Україні – на 36,4%). Так, капуста подорожчала – у 2,7 рази, перець – у 2,3 рази, огірки відкритого ґрунту, буряк, морква – у 2 рази, бобові – у 1,7 рази, картопля – у 1,4 рази, цибуля – у 1,3 рази. На 53% у середньому підвищились ціни на фрукти. Найбільше зросли ціни на яблука і цитрусові – у 1,5 рази, виноград, банани, сухофрукти – у 1,2 рази.

Ціни на молоко, молочні продукти, сир та яйця підвищились на 44,5% (в Україні – на 42,1%). Треба зазначити, що у попередньому році ціни на ці продукти зросли у середньому лише на 1,8%, а на яйця було зафіксовано зниження цін на 2,2%. У 2007 році помітне зростання цін у виробництві комбикормів (на 9,3%) визначило цінову ситуацію на споживчому ринку. А саме: на 68,7% зросли в ціні яйця, на 45,4% – сир м'який, на 44,8% – молоко, на 43,8% – кисломолочна продукція, на 41,4% – сметана, на 37,1% – сир твердий.

Помітний вплив на формування індексу споживчих цін на продовольчі товари справила ситуація, яка склалась на споживчому ринку продуктів переробки зерна. Ціни на хліб та хлібопродукти зросли в середньому на 17,3% (в Україні – на 19,5%). Зокрема, значно піднялись ціни на крупи. Перлові, ячні подорожчали на 71,9%, пшоно – на 68,3%, вівсяні пластівці – на 41,6%, крупи манні – на 31,2%, гречані – на 22,9%, рис – на 10,1%. На 29,1% подорожчало борошно, на 21,9% - макаронні вироби. Ціни на хліб зросли в середньому на 13,3%. Зокрема, на 23,3% подорожчали булочні вироби, на 17,3% - батон, на 12,7% - хліб житній, житньо-пшеничний, на 9,5% – хліб пшеничний з борошна першого гатунку, на 7% - хліб пшеничний з борошна вищого гатунку.

Після відносної стабілізації цін у попередньому році, у 2007 році м'ясо та м'ясопродукти подорожчали в середньому на 13,3% (в Україні –

на 13,9%). Зокрема, яловичина – на 25,1%, свинина – на 15,7%, птиця – на 13,3%.

Деяке зниження цін у 2006 році на рибу і рибопродукти (на 2,7%) змінилось підвищенням цін у 2007 році на 8,6% (в Україні – на 9,3%).

На противагу подорожчання цих товарів було зафіксовано зниження цін на кілька продуктів. Зокрема, у грудні 2007 року дешевшими проти грудня попереднього року були часник (на 20,3%), цукор (на 3,5%) і сало (на 0,1%).

Фінансовий стан

У Львівській області в 2007 році здійснювали господарську діяльність 193 середніх та великих підприємств, які займаються виробництвом продукції рослинництва і тваринництва.

У 2007 році, порівняно з попереднім роком, зросла виробнича собівартість одиниці продукції виробленої сільськогосподарськими підприємствами, а саме: зернових та зернобобових культур на 9,4%, молока – на 29,0%, вовни – на 43,7%, яєць курячих – на 30,1%, вирощування великої рогатої худоби – на 6,1%, овець – на 42,8%, птиці – на 14%. Одночасно знизилась собівартість виробництва одного центнера цукрових буряків (фабричних) на 6,9%, картоплі – на 1,8%, овочів відкритого ґрунту – на 13,8%, вирощування свиней – на 26%.

Торік сільськогосподарські підприємства одержали 150,3 млн.грн. прибутків від реалізації продукції сільського господарства і послуг. У 2007 році прибутковим було виробництво зернових та зернобобових культур, цукрових буряків (фабричних), картоплі, овочів відкритого ґрунту, молока; збитковим – м'яса великої рогатої худоби, свиней, овець, птиці, вовни, яєць курячих, послуги в сільському господарстві.

Основні прибутки отримані у галузі рослинництва. Від реалізації продукції рослинництва сільськогосподарські підприємства отримали 175,9 млн.грн. прибутку. Тваринництво, як і в попередні роки, було

збитковим. У 2007 році сільськогосподарські підприємства від реалізації продукції тваринництва отримали 25,7 млн.грн. збитку.

Рівень рентабельності від реалізації продукції сільського господарства і послуг у сільському господарстві сільськогосподарських підприємств області зріс проти 2006 року і становив 31,3%.

Рівень рентабельності від реалізації продукції рослинництва склав 67,7% (2006 – 56,6%), зернових та зернобобових культур – 53,6% (- 4,7% збитковості), цукрових буряків (фабричних) – 4,1% (8,9%), картоплі – 39,4% (46,0%), овочів відкритого ґрунту – 34,9% (32,5%).

Рівень збитковості від реалізації продукції тваринництва зріс з 11,3% у 2006 році до 14,1% торік.

У 2007 році в тваринництві рентабельною була лише реалізація молока – 7,2% (у 2006 році – 0,6%). Залишилось збитковим вирощування великої рогатої худоби – рівень збитковості склав 46,6% (у 2006 році – 46,1%), свиней – 18,0% (38,0%), овець – 22,2% (38,3%), птиці – 5,5% (рівень рентабельності 4,6%), виробництво вовни – 75,3% (83,4%), яєць курячих – 5,5% (12,8%).

Фінансові результати виробництва продукції сільського господарства у сільськогосподарських підприємствах змінилися під впливом зміни цін реалізації та собівартості виробництва. У 2007 році зросла повна собівартість одиниці реалізованої продукції зернових та зернобобових культур, овочів відкритого ґрунту, молока, яєць курячих, м'яса великої рогатої худоби, птиці; знизилась: цукрових буряків (фабричних), картоплі, вовни, м'яса свиней, овець. У 2007 році, порівняно з попереднім роком, зросли ціни на зернові та зернобобові культури – на 73,0%, овочі відкритого ґрунту – на 13,8%, молоко – на 39,5%, вовну – на 5,6%, яйця курячі – на 30,7%, м'ясо великої рогатої худоби – на 7,5%, птиці – на 11,9%. Одночасно знизилась ціни на цукрові буряки (фабричні) – на 10,4%, картоплю – на 8,5%, м'ясо свиней – на 6,5%, овець – на 10,8%.

Сільськогосподарські підприємства одержують державну підтримку на розвиток сільського господарства. У 2007 році ними отримано 40,0

млн.грн. за рахунок бюджетних дотацій. Крім того, для розвитку тваринництва за рахунок податку на додану вартість отримано 18,0 млн.грн. Державна підтримка сприяла збільшенню вирощування свиней та птиці.

Зайнятість та оплата праці

Зменшення чисельності найманих працівників у сільському господарстві спричинило значні обсяги безробіття у сільській місцевості: рівень зареєстрованого безробіття на 1 січня 2008 року серед сільських мешканців був у 2,1 раза вищим, ніж аналогічний показник для міського населення (1,5%) і становив на початок цього року 3,2% (1 січня 2007 року – 4,2%).

Середньомісячна заробітна плата штатного працівника, зайнятого в сільському господарстві, мисливстві та пов'язаних з ним послуг у 2007 році **становила 631 грн.**, що в 1,8 раза менше від середнього рівня в економіці, у 2,0 раза менше, як у промисловості та у 3,6 раза менше, як у фінансовій сфері .

За підсумками 2007 року сільськогосподарські підприємства за рівнем оплати праці займають останнє місце серед усіх галузей народного господарства, поступаються навіть сфері нематеріального виробництва (охороні здоров'я, соціально – побутовому обслуговуванню, культурі).

Заробітна плата в усіх галузях економіки істотно відстає від загальносвітових норм, але в сільському господарстві вона лише в 1,1 рази перевищує прожитковий мінімум (568 грн.) та в 1,4 раза - рівень мінімальної заробітної плати (460 грн.). Розмір нарахувань за одну оплачену годину в цій галузі становив 4,5 грн.

В останні роки спостерігається позитивна динаміка зростання рівня оплати праці у сільському господарстві, однак це не усуває проблеми її низького рівня. Порівняно з 2006 роком вона збільшилась на 37,8% (в економіці області на 28,1%). Проте, низький рівень оплати праці не забезпечує виконання нею жодної з функцій (відтворювальної, стимулюючої, розподільчої). Індекс реальної заробітної плати у Львівській області зріс порівняно з 2006 роком на 13,4 відсотка.

Складність матеріального становища працівників аграрного сектора посилюється ще й негативними явищами, такими як несвоєчасність виплати

заробітної плати та утворення, внаслідок цього, заборгованості з її виплати. Станом на 1 січня 2008 року зазначена **заборгованість становила 1,7 млн.грн.**, з неї 145,0 тис.грн. (8,5%) припадає на економічно активні підприємства, 528,7 тис.грн. (30,9%) – борг підприємств-банкрутів (суб'єктів господарювання щодо яких реалізовується процедури відновлення платоспроможності боржника або визнання їх банкрутами), 1034,7 тис.грн. (60,6%) – економічно неактивних підприємств, які призупинили діяльність у попередніх роках. **Середній розмір боргу на одного працівника склав 1200 грн.**, що у 2 рази перевищує рівень середньомісячної заробітної плати у сільському господарстві, мисливстві та пов'язаних з ними послуг.

Однією з особливостей матеріального стимулювання є те, що з невеликої заробітної плати значна її частина видається сільськогосподарською продукцією: у 2007 році було продано в рахунок оплати праці сільськогосподарської продукції на суму близько 6,0 млн.грн., що становило 5,9% фонду нарахованої до виплати заробітної плати за цей рік.

Інвестиції та наявність сільгосптехніки

В останні роки активізувалось інвестування сільського господарства. У 2007 році на розвиток сільського господарства Львівщини було направлено 211 млн.грн. інвестицій в основний капітал, що у 2,4 рази більше, ніж попереднього року. Зростання капіталовкладень в останні п'ять років призвело до перевищення рівня 2000 року у 9,8 рази.

Проте, частка сільського господарства в загальному обсязі інвестицій в економіці області значно знизилась порівняно з 1990 роком: з 18,5% до 2,5% у 2007 році.

Із загального обсягу вкладень у сільське господарство за рахунок коштів державного бюджету профінансовано 9,7 млн.грн. (4,6%).

Найбільше коштів (60%) було вкладено у рослинництво (127 млн.грн.). Значно зросли порівняно з 2006 роком інвестиції у тваринництво (у 4,5 рази) та становили 64,3 млн.грн.

Переважну частку коштів направлено на створення активної частини основних засобів (придбання машин та обладнання) – 89,9%, на будівельно-

монтажні роботи припадає 8,8% капіталовкладень.

На сьогодні склалася така ситуація з інвестиціями в області:

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Освоєно інвестицій, млн.грн.							
Промисловість	455,7	629,6	808,6	1047,5	1440,9	1606,6	2233,7
Сільське господарство	18,8	14,2	30,7	40,3	75,1	84,0	211,0
У % до попереднього року							
Промисловість	99,5	133,3	123,4	113,1	116,7	101,4	121,2
Сільське господарство	144,3	72,7	215,8	111,6	159,3	103,2	238,0

Із зменшенням поголів'я худоби у порівнянні з 2006 роком скоротилася кількість машин для потреб тваринництва. Зменшилася кількість доїльних установок та агрегатів на 16,0%, роздавачів кормів для великої рогатої худоби на 12,9%, транспортерів для прибирання гною – на 18,7%. На зменшення машино – тракторного парку впливає списання за зносом сільськогосподарських машин та устаткування, а також недостатня кількість купленої техніки.

За даними Головного управління агропромислового розвитку у Львівській області у 2007 році сільськогосподарські підприємства витратили на закупівлю запасних частин для ремонту техніки, а також для оплати ремонтних робіт 41,5 млн.грн. На виконання запланованих обсягів механізованих робіт витрачено 13,9 тис. т дизпалива і 4,6 тис. т бензину на суму 85,0 млн. грн.

Господарствам, які відчували нестачу обігових коштів, надано пільгові короткострокові кредити комерційних банків в сумі 4,4 млн. грн. на закупівлю пального і мастильних матеріалів і 1,7 млн. грн. на закупівлю запасних частин.

У 2007 році використано коштів на часткову компенсацію вартості придбаної техніки та обладнання в сумі 6,0 млн.грн. З обласного бюджету використано на часткову компенсацію вартості придбаної техніки, враховуючи фінансовий лізинг – 1,1 млн.грн; обладнання цехів з виробництва біодизельного пального 1,0 млн.грн. З державного бюджету

використано на часткову компенсацію вартості складної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва на суму – 4,9 млн.грн.

Крім цього на закупівлю техніки і обладнання було залучено пільгові середньострокові кредити комерційних банків на суму 14,5 млн.грн.

При фінансовій підтримці сільгосптоваровиробників у 2007 році було куплено понад 290 одиниць техніки на загальну суму 42,5 млн.грн. (4,3% до потреби), в тому числі: 65 тракторів, 11 зернозбиральних комбайнів, 89 комбінованих ґрунтообробних агрегатів, 14 зернових сівалок, 10 обприскувачів, 2 комплекти кліткового обладнання для птахоферм.

Соціальна сфера

При проведенні аграрної реформи необхідно розглядати сільське господарство не тільки з погляду виробництва, але як складну багатофункціональну систему різних видів несільськогосподарської діяльності, демографічну, екологічну, природоохоронну та інші функції.

Особливу увагу необхідно приділити соціально-побутовій інфраструктурі села. Порівняно з 2000 роком відзначаються деякі позитивні моменти з цього питання: збільшилася кількість сільських населених пунктів, які постачаються газом - на 15,4% (газифікованих природним газом – у 2 рази), одиночна протяжність вуличних газових мереж - у 2,9 рази, кількість газифікованих квартир у сільській місцевості – на 1,6%, зросла кількість випускників-спеціалістів сільськогосподарських вищих навчальних закладів (порівняно з 2005/2006 навчальним роком – на 10,1%, з 2000/2001 - на 25,9%).

Разом з цим накреслились і негативні тенденції: порівняно з 2000 роком зменшилося число денних загальноосвітніх навчально-виховних закладів у сільській місцевості - на 1,2%, відповідно чисельність учнів зменшилась - на 18,9%. Зменшилася кількість бібліотек на 2,2%, у них книг, журналів - на 6,2%, (з розрахунку на 100 сільських мешканців - на 2,3%), кількість клубних установ - на 0,9%.

Експорт, імпорт

До 2005 року м'ясо та харчові м'ясні продукти були одними із основних продуктів експорту Львівщини, а основною країною-партнером була Російська Федерація. Проте, після введення митних обмежень зі сторони Російської Федерації на експорт українського м'яса, обсяги поставок різко зменшились. У 2007 році експорт м'яса досяг мінімального рівня – 72,2 т, що у 250 раз менше, ніж у 2003 році. Відповідно змінився асортимент експортованого м'яса. До 2006 року включно основою експорту була яловичина, у 2007 році експорт м'яса дрібної і великої рогатої худоби, свинини та конини був відсутній, натомість з'явився експорт м'яса птиці, який здійснювався у В'єтнамі.

Аналогічна ситуація спостерігається з експортом молока, молочних продуктів, вершкового масла, сирів. Упродовж 2007 року за межі України поставлено лише 23,7 т вершкового масла та 6 т сирів у Азербайджан та Молдову, а також 223 т сухого молока, переважно в Алжир, Єгипет, Сирію, Туреччину, Мавританію (у 2006 році експортовано 59 т масла, 9 т сирів та 272 т молока).

Експорт зернових культур не має яскраво вираженої тенденції. Найбільший обсяг експорту за останні 10 років зафіксовано у 2004-2005 роках, найменший – у 2000 році. Упродовж 2007 року експортовано 5,3 т ячменю (у Саудівську Аравію, Сполучене Королівство) та 138 т гречки (в Італію та Польщу).

Упродовж 2002-2007 років експорт цукру з області не здійснювався, хоча до 1999 року він був одним із основних продуктів експорту Львівщини. Так, у 1996 році обсяг експорту цукру склав 24 тис.т, у 1997 – 35 тис.т, надалі він поступово зменшувався.

Упродовж 2007 року область експортувала 679 т картоплі (переважну більшість – у Туркменістан), 32 т помідорів (у Росію), 3 тис.т цибулі (більшість – у Росію та Польщу), 17 т капусти (у Білорусь), 134 т бобових (в Угорщину та Польщу), 1,2 тис.т яблук (більшість – у Польщу для

переробки), а також 991 т ягід – суниць, полуниць, малини, ожини, смородини тощо (найбільше – у Німеччину, Польщу, Італію). У 2006 році експорт овочів та плодів, крім огірків та корнішонів, не здійснювався, а експорт бобових склав 14,7 т. Загалом експорт вказаної продукції складе менше 1% загальнообласного експорту.

Незначним і нестабільним був експорт живих тварин. У 2006 році було експортовано 105, у 2007 – 477 голів коней, переважна більшість яких – для забою.

Імпорт м'яса та харчових м'ясних продуктів в область здійснювався лише упродовж 2005–2007 років, проте його обсяги поступово зменшувалися. У 2007 році в область надійшло 2,1 тис.т, м'яса та м'ясопродуктів, що у 10 разів менше, ніж у 2005 році. У структурі імпорту даної продукції переважали свинина і сало (з Польщі, Нідерландів, Німеччини) та яловичина (з Аргентини, Бразилії).

Імпорт молочних продуктів включав перероблені види молока та вершків (молоко сухе, згущене, йогурти тощо). Найбільшими поставниками були Росія, Нідерланди. Незначним був експорт сирів, що здійснювався з Німеччини.

Імпорт зернових скорочувався до 2006 року, у 2007 році – різко зріс і склав 1,4 млн.дол. Основу імпорту зернових у 2007 році склала кукурудза насіннева, переважну більшість якої завозили з Угорщини, США.

Імпорт живих тварин зріс і склав 3,4 млн.дол. у 2006 році та 5,3 млн.дол. у 2007 році. Основу імпорту у 2007 році склали свійські кури м'ясних порід з Польщі – 27 тис.шт. племінних курчат та майже 10 млн.шт. інших курей. Крім того, було завезено 1953 свиней з Польщі, з яких 1813 – чистопородні племінні тварини.

Імпорт овочів суттєво зріс і у 2007 році склав 2,9 млн.дол. проти 1,8 млн.дол. у попередньому році. Асортимент імпорту овочевої продукції у 2007 році включав картоплю (1,5 тис.т, Польща, Білорусь, Нідерланди), помідори (409 т, більшість – з Іспанії, Туреччини), цибуля та часник (250 т, більшість – з Китаю, Польщі, Нідерландів), різні види капусти (190 т,

Франція, Португалія), коренеплоди – морква, ріпа, столовий буряк тощо (157 т, Польща, Нідерланди), огірки (144 т, Туреччина, Іспанія) та бобові (22 т, Польща, Нідерланди, Німеччина).

Імпорт цукру переважно був незначним, за винятком 2003 року, коли було завезено 116 тис.т цукру-сирцю з тростини з Бразилії для переробки на давальницьких умовах.

Інвестиційна діяльність на Львівщині у 2007 році

Динаміка інвестування економіки області характеризується стабільним нарощуванням обсягів капітальних інвестицій з 2000 року, зростанням надходжень прямих іноземних інвестицій в останні два роки.

Капітальні інвестиції

У 2007 році на розвиток економіки Львівщини було спрямовано 9872,4 млн.грн. капітальних інвестицій. Переважну частку з них становили інвестиції в основний капітал (84%); на поліпшення об'єктів (капітальний ремонт) витрачено 12,8% усіх вкладень, на придбання та створення інших необоротних матеріальних і нематеріальних активів – 3,1%. Довідково: відносно 2000 року капвкладення в Україні у 2007 році зросли у 3,5 раза.

Обсяг інвестицій в основний капітал становив 8287,3 млн.грн. і зріс на 23,2% порівняно з попереднім роком (у 2006 році приріст склав 10,7%).

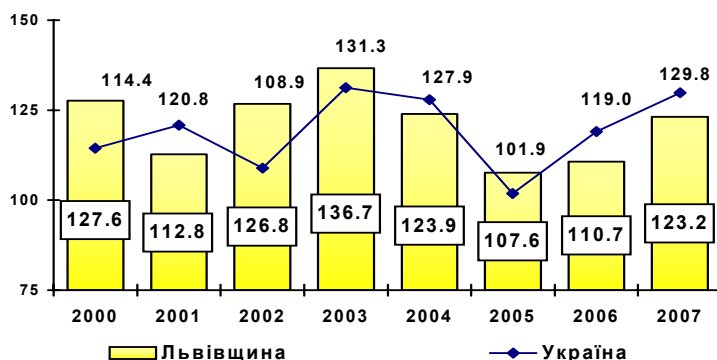
Зростання капіталовкладень вісім років поспіль (середньорічний приріст інвестицій в основний капітал склав 20,8%) призвело до перевищення рівня 2000 року у 3,6 раза, а обсягів 1990 року – на 16,1%.

Зростання інвестицій в області було нижчим, ніж у цілому в країні: у 2007 році загальнодержавний приріст капвкладень склав 29,8%, що на 6,6 відсоткового пункта більше, ніж на Львівщині. Для порівняння, обсяг інвестицій в основний капітал у середньому в країнах СНД за 2007 рік зріс на 20% (у 2006 році – на 14%).

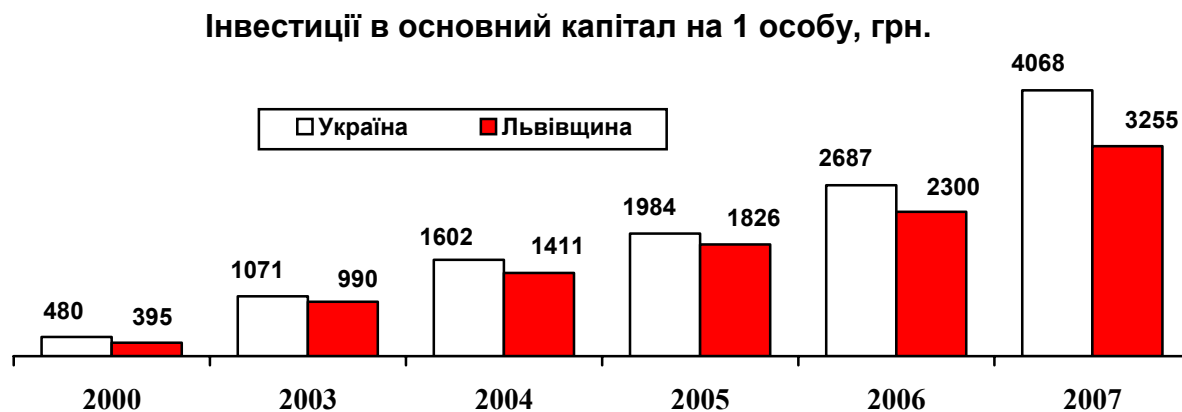
Приріст (зниження) інвестицій в основний капітал, 2007 рік у %

Динаміка обсягів інвестицій в основний капітал, у % до попереднього року

Минулого року частка Львівщини у загальнодержавному обсязі капіталовкладень становила 4,4%. За цим показником Львівська область серед регіонів України посіла восьме місце (після Києва, Донецької, Дніпропетровської, Київської, Харківської, Одеської та Луганської областей), а за темпами зростання – 18 місце.

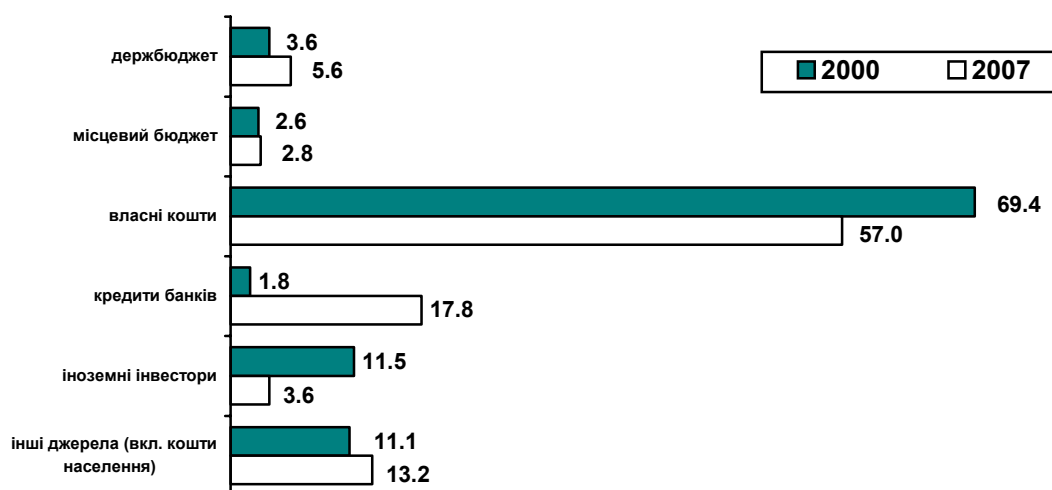
У 2007 році, як і у попередні роки, домінуюча частина інвестицій в основний капітал освоєна у промислово розвинутих регіонах області, а також тих, що знаходяться у санаторно-рекреційній зоні. Більше половини капітальних вкладень здійснено в обласному центрі (4358,8 млн.грн.), що на 20,6% більше, ніж у 2006 році. Значні обсяги освоєні у Пустомитівському районі (4,3% від загального обсягу), Трускавці (3,8%), Яворівському (3,6%), Стрийському (3,3%) та Дрогобицькому (3%) районах. Найвищих темпів зростання інвестицій в основний капітал досягнуто у Буському (у 4,1 раза), Турківському (у 3,9 раза), Миколаївському (у 2,1 раза) районах, а також у містах Червоноград (в 1,9 раза), Борислав (в 1,7 раза). Натомість, скорочення інвестицій допущено у 7 регіонах області, а у місті Моршин обсяги зменшилися більш, ніж вдвічі.

На кожного мешканця Львівської області у 2007 році у середньому припало 3255 грн. інвестицій в основний капітал (у 2006 році – 2300 грн.), що на 20% менше, ніж у середньому в Україні, а серед регіонів за цим показником Львівщина посідає 11 місце. Так, у Києві на одну особу вкладається інвестицій у 4,4 раза більше, ніж у Львівській області, у Київській області – у 2,2 раза, в Одеській – в 1,4 раза, Полтавській,

Дніпропетровській, Луганській та Харківській областях – в 1,3 раза.

Серед регіонів Львівщини найвищим обсяг капітальних вкладень з розрахунку на одну особу був у Трускавці (14,9 тис.грн.), Моршині (7,5 тис.грн.) та Львові (5,8 грн.). Найнижчий рівень вкладень на одного жителя, як і у попередні роки, був у Новому Роздолі (419 грн.), Перемишлянському (488 грн.) та Старосамбірському (540 грн.) районах.

Структура інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування, %

Головним джерелом інвестування є внутрішні інвестиційні ресурси підприємств та організацій, за рахунок яких у 2007 році освоєно більше половини усіх вкладень. Але їх частка у загальному обсязі порівняно з 2000 роком скоротилась на 12,4 відсоткового пункта. За рахунок амортизаційних відрахувань на збільшення вартості основних засобів направлено 711,7 млн.грн., або 8,6% від загального обсягу інвестицій.

Позитивним є щорічне зростання обсягів залучення банківського капіталу та інших позик, частка яких у 2007 року склала 17,8%, що на 16 в.п. більше, ніж у 2000 році. Торік за рахунок цього джерела освоєно на 20% більше, ніж у 2006 році (1476,8 млн.грн.). Для фінансування цих капвкладень частково були використані кредити іноземних банків у сумі 92,3 млн.грн.

Незначними є вкладення держави та органів місцевого самоврядування у розвиток економіки та соціальної сфери регіону, про що свідчить низька питома вага коштів державного та місцевого бюджету

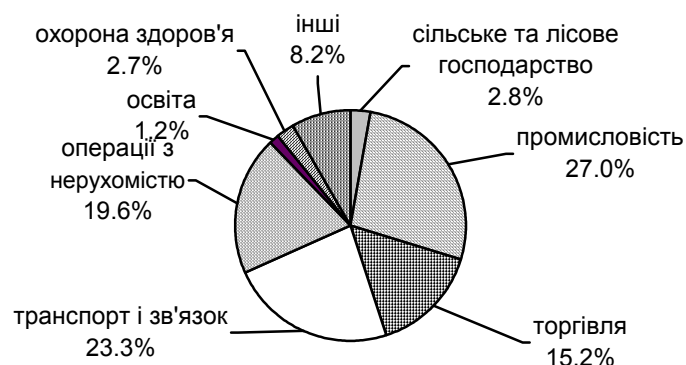
(8,4% загального обсягу інвестицій). У державі загалом цей показник склав 9,5%. Централізовані капвкладення у 2007 році становили 463,6 млн.грн., або 5,6% від загального обсягу. З них найбільше було направлено на розвиток транспорту Львівщини (22,9%), добувної промисловості (22,5%), виробництва та розподілення електроенергії, газу та води (12%), переробної промисловості (11,5%).

Минулого року інвестиції, освоєні за рахунок іноземних інвесторів, хоча і зросли на 36%, проте залишаються незначними – 303 млн.грн., або 3,6% від загального обсягу інвестицій.

Зазнала змін технологічна структура інвестицій в основний капітал. Якщо до 2003 року спостерігалася тенденція до зростання частки вкладень в активну частину основних засобів (машини, обладнання, інструмент, інвентар): з 24% у 1995 році до 62,2% у 2002 році, то за останні п'ять років зросла питома вага витрат на будівельні і монтажні роботи – на 9,8 відсоткового пункта і склала 43,6%. У 2007 році вартість будівельно-монтажних робіт становила 3613,6 млн.грн., що порівняно з 2006 роком більше на 10,8%. Господарським способом здійснено 9,1% усіх будівельно-монтажних робіт.

Пріоритетними напрямками інвестування є промислове виробництво та розвиток інфраструктури області (транспорт, зв'язок), куди було спрямовано більше половини від загального обсягу капіталовкладень.

Структура інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності у 2007 році

В основний капітал підприємств промисловості у 2007 році було інвестовано 2233,7 млн.грн., що на 21,2% більше, ніж попереднього року, та у 2,7 раза – у порівнянні з 2000 роком.

Четвертий рік поспіль зростають інвестиції у добувну промисловість, а питома вага вкладень в цю галузь у загальному обсязі інвестицій у промисловість торік становила 21,8%. Треба зазначити, що п'ята частина коштів, направлених на розвиток добувної промисловості, виділені з держбюджету (104,4 млн.грн.).

Натомість, скоротили обсяги освоєних інвестицій (на 17,9%) підприємства з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води. Ними освоєно 198,7 млн.грн., переважно кошти були направлені на проведення заходів покращення водо- та тепlopостачання.

Понад дві третини усіх вкладень у промислове виробництво здійснено на підприємствах переробної промисловості, обсяги яких зросли на 28% (у 2006 році приріст склав 3,1%).

Суттєвого приросту інвестицій досягнуто на підприємствах з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції (у 2,5 раза). Також значно зросли (в 1,9 раза) обсяги інвестування підприємств хімічної та нафтохімічної промисловості.

Обсяг капіталовкладень у машинобудування склав 209,7 млн.грн., що в 1,7 раза більше, ніж попереднього року. Зокрема, значно зросли (у 3 рази) обсяги інвестицій, направлених у виробництво транспортних засобів та устаткування.

Зросли капіталовкладення на підприємствах металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів. Ними минулого року було освоєно 103,7 млн.грн., що в 1,6 раза більше, ніж 2006 року.

Натомість, скоротилися інвестиції в оброблення деревини та виробництво виробів з деревини (на 17%), легку промисловість (на 11,4%), виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення (на 10%), що обумовлено завершенням інвестиційних проектів, реалізованих у 2006 році.

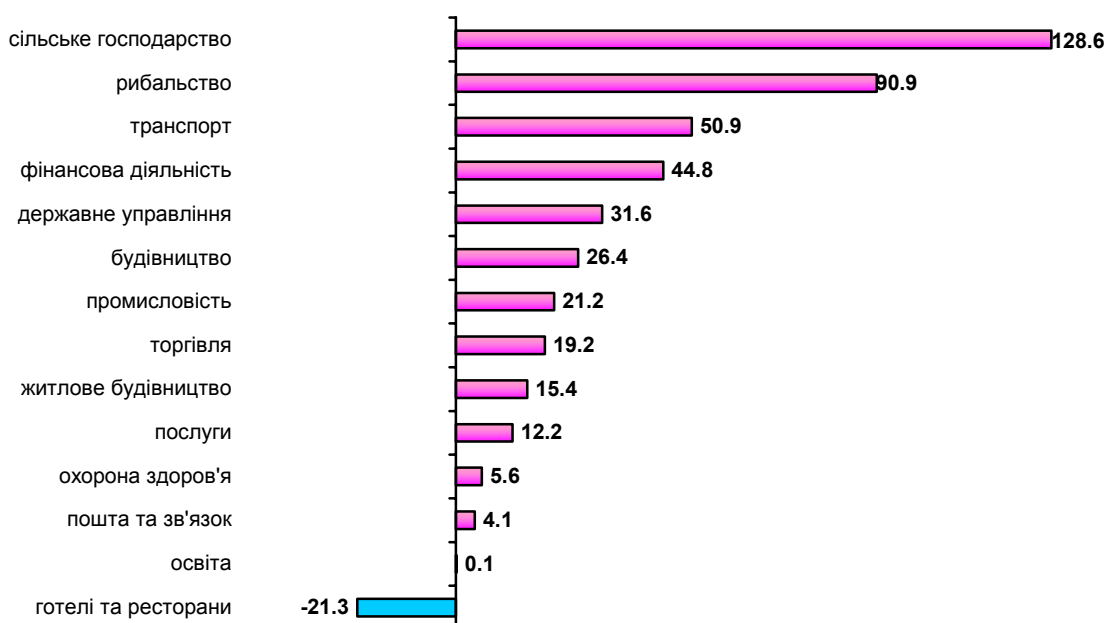
Після двох років динамічного зростання у 2007 році дещо зменшились (на 1,9%) обсяги інвестування підприємств харчової

промисловості Львівщини. Ними минулого року освоєно 406,9 млн.грн. Спад відбувся за рахунок значного скорочення інвестицій, направлених у виробництво олії та тваринних жирів (на 56,9%), напоїв (на 28,7%), рибних продуктів (на 26,1%), інших харчових продуктів (на 20,6%), що обумовлено значними обсягами інвестування цих виробництв у 2006 році. Серед підприємств харчової промисловості приросту інвестицій досягнуто у переробленні та консервуванні овочів та фруктів (у 3,8 раза), виробництві продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалю та крохмальних продуктів (у 2,2 раза), м'яса та м'ясних продуктів (в 1,6 раза).

У 2007 році інвестиції на розвиток транспорту склали 982,4 млн.грн. і зросли в 1,5 раза відносно попереднього року. Зростання відбулось в основному за рахунок підприємств, що здійснюють транспортування трубопроводами, на які припадає майже половина інвестицій у транспорт.

Минулого року капітальні вкладення у зв'язок склали 940,8 млн.грн. і збільшились на 5,6%, а порівняно з 2000 роком освоєно в 11 разів більше. Переважно це інвестиції на розширення мережі покриття мобільного зв'язку.

Приріст (скорочення) інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності, 2007р. у % до 2006р.

Активно інвестуються ті сфери економіки, які гарантують більш швидку оборотність капіталу. Так, на розвиток торговельних підприємств у

2007 році направлено капітальних вкладень в 1,2 раза більше, ніж за 2006 рік, та у 8,3 раза, ніж у 2000 році. Найбільше наростили обсяги інвестицій підприємства торгівлі автомобілями та мотоциклами, їх технічного обслуговування та ремонту (у 2,1 раза), які освоїли 532,4 млн.грн., що становило майже половину усіх капвкладень у торгівлю.

Після інтенсивного зростання у попередні роки в 2007 році зменшились на 21,3% інвестиції у готельний та ресторанний бізнес Львівщини і склали 95,1 млн.грн. Найбільше коштів освоєно у Трускавці та Львові.

На низькому рівні залишається інвестування освіти, частка якої у загальному обсязі капвкладень складає 1,2%. Так, у 2007 році обсяг інвестицій в освіту становив 100,2 млн.грн., що є на рівні попереднього року. Треба зазначити, що зростає фінансування вищої освіти, натомість, скорочуються обсяги інвестицій, направлених на розвиток початкової та середньої освіти.

Минулого року дещо зросли (на 5,6%) інвестиції в охорону здоров'я, де було освоєно 221,1 млн.грн. капітальних вкладень, переважна частка яких здійснена у Трускавці на будівництві санаторно-лікувальних закладів.

Інвестиції у сільське господарство, мисливство та лісове господарство зросли у 2,3 раза та займають у загальному обсязі 2,8%, що на 1,2 в.п. більше, ніж 2006 року. Більше половини цих інвестицій направлено у розвиток рослинництва (127 млн.грн.), в значній мірі – за рахунок коштів іноземних інвесторів. Капітальні вкладення у тваринництво зросли у 4,5 раза і склали 64,3 млн.грн.

На розвиток діяльності у сфері культури і спорту було спрямовано 96,8 млн.грн., що на 2,9% менше, ніж попереднього року.

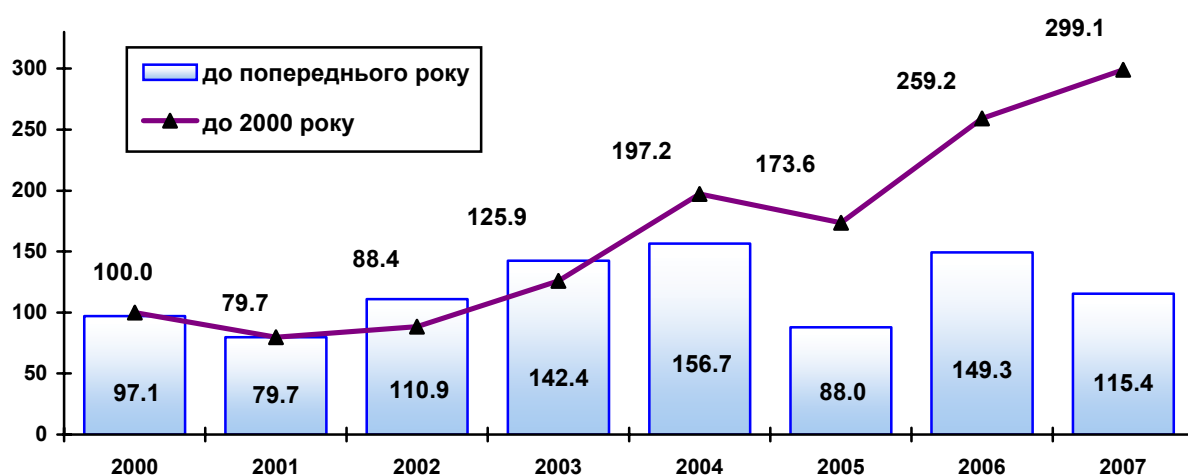
Треба зазначити, що третину інвестицій на Львівщині освоїли одинадцять великих підприємств: Львівська державна залізниця, підприємства зв'язку (ЗАТ “Київстар GSM”, ЗАТ “Український мобільний зв'язок”), а також підприємства, що здійснюють видобуток та транспортування нафти та газу (ВАТ “Концерн Галнафтогаз”, філії УМГ “Львівтрансгаз”, МН “Дружба”, ГПУ “Львівгазвидобування”), а також ДП “Інтергалбуд” (будівництво житла), ТзОВ “ТК “Інтермаркет” (будівництво

торгових центрів), ВАТ “Миколаївцемент” (виробництво цементу), ТзОВ “Кроно-Україна” (виробництво виробів з деревини).

Інвестиції у житлове будівництво

У 2007 році інвестиції на будівництво житла склали 1292,5 млн.грн., що порівняно з попереднім роком на 15,4% більше, а відносно 2000 року – у 3 рази. У загальному обсязі капітальних вкладень питома вага інвестицій у житлове будівництво становила 15,6%.

Зміни обсягів інвестицій у житлове будівництво, %

Населення у будівництво індивідуальних житлових будинків та надвірних господарських будівель торік вклало 535,5 млн.грн., що на 34,1% більше, ніж у 2006 році.

Якщо за обсягами освоєних торік інвестицій на будівництві житла на індивідуальне житлове будівництво припало 41,4%, то за площею введеного в експлуатацію житла – 65,2%.

На будівництві багатоквартирних житлових будинків було освоєно 757 млн.грн., що на 4,3% більше, ніж попереднього року.

Основним інвестором будівництва багатоквартирних житлових будинків виступає населення, яке вкладає кошти у будівництво власних квартир (472,9 млн.грн.). За рахунок кредитів банків було освоєно 150,5 млн.грн., з них 91,7 млн.грн. – на умовах іпотечного кредитування. Вдвічі

зменшились дотації на будівництво житла з держбюджету: торік виділено 26,8 млн.грн. (2,1% від загального обсягу).

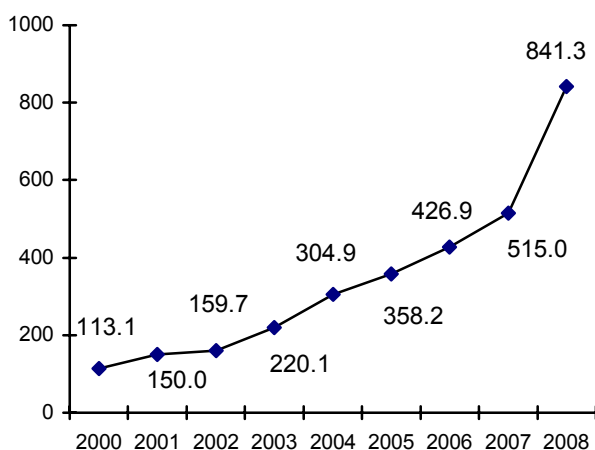
Найбільшими інвесторами будівництва житла на Львівщині є ДП “Інтергал-Буд”, ТзОВ “Інвестиційна компанія „Комфорт-інвест”, Корпорація будівельних підприємств „Галичартбуд”, ЗАТ “ЖБК ”Ваш дім”, АТ фірма “Галбуд”, ЗАТ “ПБО “Львівмісьбуд”, на які припала майже половина інвестицій, освоєних підприємствами-забудовниками.

Серед регіонів Львівщини найбільше коштів у будівництво житла вкладається у Львові (48,1% від загального обсягу освоєних у 2007 році інвестицій у житлове будівництво), Пустомитівському районі (10,1%) та Дрогобичі (5,1%). Зростання капвкладень торік було досягнуто у більшості регіонів, а у Моршині інвестиції у житло зросли у 10 разів, Турківському районі – у 3 рази, Новому Роздолі, Жидачівському та Стрийському районах – більш, ніж вдвічі.

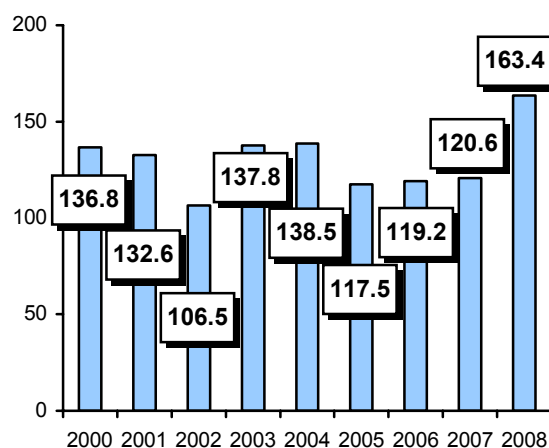
Іноземні інвестиції

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, вкладених в економіку області, станом на 1 січня 2008р. становив 841,3 млн.дол.США, що склало 330,5 долара на одну особу при середньодержавному показнику 636,5 долара.

Прямі іноземні інвестиції в економіку Львівщини на 1 січня відповідного року
млн.дол.США

у % до попереднього року

Середньорічний темп приросту прямих іноземних інвестицій за останні п'ять років становив 30,8%, що менше від загальнодержавного показника (40,1%).

За обсягом прямих іноземних інвестицій Львівщина в Україні посіла сьому сходинку у рейтинговій таблиці. Львівську область випередили місто Київ, Дніпропетровська, Донецька, Харківська, Київська та Одеська області.

За кількістю підприємств, у які вкладено іноземний капітал, Львівська область в Україні займає друге місце після міста Києва, проте обсяг прямих іноземних інвестицій області з розрахунку на одне підприємство був у 2,5 раза менший, ніж у столиці, та у 2,9 раза менший від середньодержавного показника і становив 667,2 тис.дол. У сусідній Волинській області на одне підприємство припало 1908,4 тис.дол., Рівненській – 1573,6 тис.дол., Івано-Франківській – 977,5 тис.дол., Закарпатській – 418,6 тис.дол., Тернопільській – 337,9 тис.дол.

Інвестиції, що надійшли з 62 країн, залучено у 1261 підприємство області. Дві третини з них інвестовані партнерами з восьми країн світу: польські інвестори вклали капітали у 414 підприємств області (32,8% від кількості підприємств з часткою залученого іноземного капіталу), німецькі – у 135 (10,7%), американські – у 90 (7,1%), чеські – у 65 (5,1%), канадські – у 54 (4,3%), російські – у 47 підприємств (3,7%), англійські та датські – по 45 (по 3,6%).

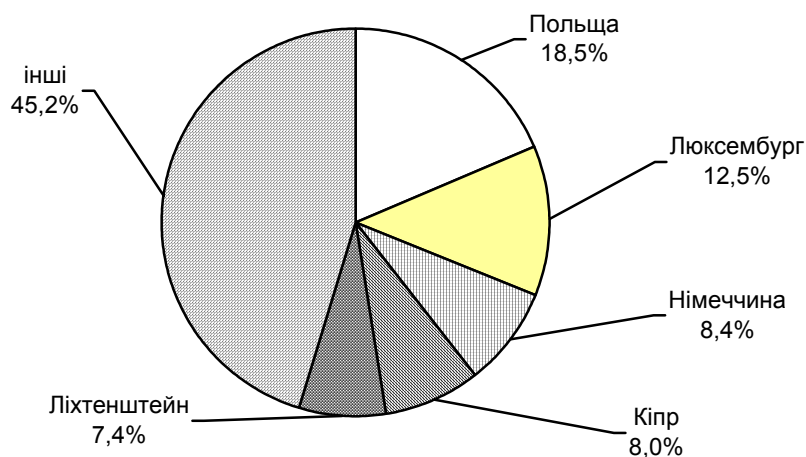
За участю партнерів з країн ЄС в області інвестовано 1000 підприємств, або 79,3% від загальної кількості підприємств із залученим іноземним капіталом.

Обсяг прямих інвестицій з країн ЄС на початок 2008р. становив 653,8 млн.дол.США, що на 71 % більше, ніж на відповідну дату попереднього року, і це склало 77,7% від загальнообласного обсягу прямих іноземних інвестицій.

Найбільш вагомими та стабільними партнерами області є інвестори з Польщі, які вклали в економіку Львівщини 155,4 млн.дол. Значні обсяги інвестицій упродовж 2007р. було залучено з Люксембургу (104,9 млн.дол.), як результат – друге місце країни за станом на 1 січня 2008р. Німецькі

партнери вклали 71,1 млн.дол. Економіка Львівської області приваблює партнерів з Кіпру – 67,2 млн.дол., Ліхтенштейну – 62,2 млн.дол. На ці п'ять країн припало 54,8% загальнообласного обсягу прямих інвестицій.

Географічна структура інвестицій в область на 01.01.2008р.

На 1 січня 2008 року найбільші інвестиції вкладено у фінансову діяльність – 276,8 млн.дол., що у чотири рази більше, ніж на 01.01.2007р. Це склало 32,9% від загальнообласного обсягу інвестицій. Ця сфера діяльності приваблює здебільшого інвесторів з Люксембургу та Польщі. Партнерами з Люксембургу вкладено у фінансову діяльність 104 млн.дол., або 37,6% від обсягу у галузь. Частка польського капіталу у фінансовій діяльності становила 33,8% (93,7 млн.дол.).

Серед фінансових підприємств з найбільшими обсягами залучених прямих іноземних інвестицій є ВАТ “Закритий недиверсифікований венчурний корпоративний інвестиційний фонд “Республіка”, ВАТ “Кредобанк”, ВАТ “Банк Універсальний”, ВАТ “Електрон банк”.

У машинобудування залучено 125,7 млн.дол., або 14,9% від загальнообласного обсягу. Німецькі інвестори вклали у підприємства цієї галузі 50,8 млн.дол. (40,4% від обсягу у машинобудування), інвестори з Угорщини – 33,8 млн.дол. (26,9%), із США 16,3 млн.дол. (13%), зі Сполученого Королівства – 7,2 млн.дол. (5,7%), з Данії – 5,2 млн.дол. (4,1%).

Серед підприємств цієї галузі найбільші обсяги інвестицій залучено у ТЗОВ "Леоні Ваерінг Системс УА ГМБХ", ЗАТ "Завод комунального транспорту", ЗАТ "Львівські автобусні заводи".

Із 25 країн, які інвестують підприємства, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надають послуги підприємцям, значні інвестиції вклали партнери з Ліхтенштейну – 25,4 млн.дол. (38,5% від обсягу у цю сферу діяльності). Партнери з Кіпру інвестували 9,3 млн.дол. (13%), з Данії – 8,4 млн.дол. (11,8%), з Нідерландських Антильських островів – 5 млн.дол. (7%). Загалом у цей вид діяльності залучено 71,3 млн.дол., що склало 8,5% від обласного обсягу. ВАТ "Концерн хлібопром", ТЗОВ "Агроторговий дім Волинь", ЗАТ "Універсальна будівельна група" – підприємства з найбільшим обсягом інвестицій цієї галузі.

Харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів за обсягами залучених іноземних інвестицій в області посідає значне місце, проте приросту іноземного капіталу у неї у 2007р. не спростерігалось. Вагомі надходження з Швейцарії – 22,4 млн.дол. (46,7%) та Швеції – 16,8 млн.дол. (35%) майже не змінилися. Серед підприємств з найбільшими обсягами залучених прямих іноземних інвестицій – ЗАТ Львівська кондитерська фірма "Світоч", ВАТ "Львівська пивоварня".

У торгівлю автомобілями та мотоциклами, їх технічне обслуговування та ремонт, роздрібну торгівлю паливом залучено 38,7 млн.дол. (4,6% від загальнообласного обсягу). На партнерів з Ліхтенштейну припало 62% від обсягу у галузь, Віргінських островів – 12,8%, США – 10,6%. Підприємства галузі з найбільшими обсягами іноземних інвестицій – ВАТ "Концерн Галнафтогаз" та ЗАТ "Фірма "Львів Петроль".

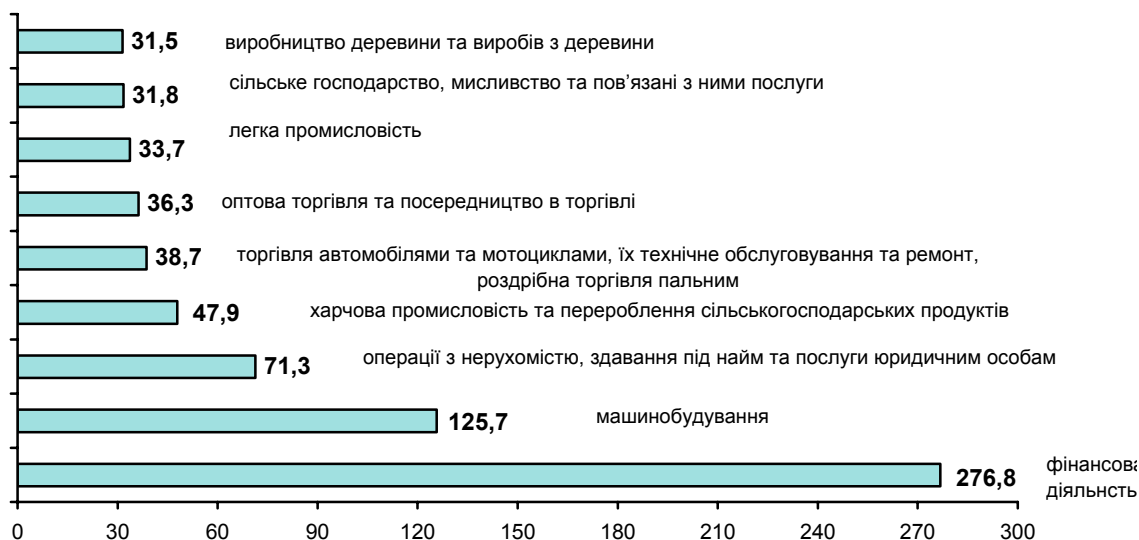
У підприємства оптової торгівлі та посередництво в торгівлі (ТЗОВ "Провімі", ТЗОВ "Акціон Україна", ТЗОВ "Р.С.І." та інші) залучено 36,5 млн.дол. (4,5%). На Польщу, Сполучене Королівство, Чеську Республіку та Італію припало 68,2% від обсягу у цей вид діяльності.

Інвестори із 16 країн світу вклали у підприємства легкої промисловості 33,7 млн.дол. (4%). Майже дві третини з них надійшло з Данії.

Обсяг прямих іноземних інвестицій, вкладених у сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги (3,8% від загальнообласного обсягу) порівняно з початком 2007р. зріс у 19,2 раза. Вагомі обсяги вкладено зі Сполученого Королівства – 19 млн. дол. (59,7 % від обсягу у галузь) та Ірландії – 2,6 млн.дол. (8,3%), які залучені здебільшого у ТзОВ “ЛК Юкрейн Груп”, ТзОВ “Галичина Захід”, ДП “Систем Консультінг Україна”.

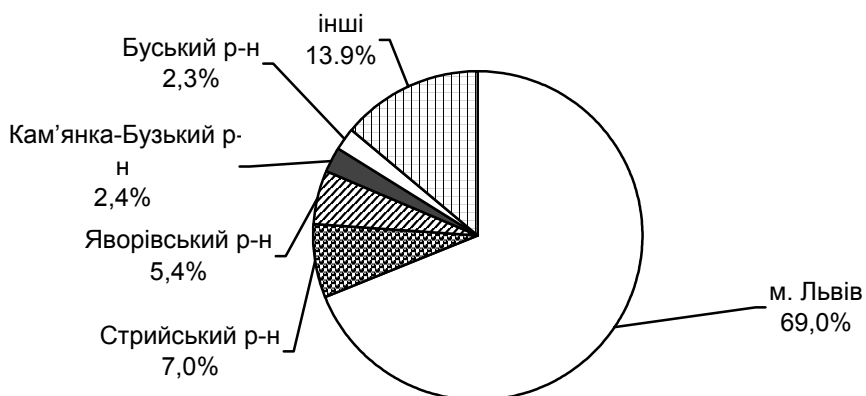
На партнерів з Польщі, Іспанії, Німеччини та Гібралтару припало 78% з обсягу інвестицій у 31,5 млн.дол., залучених у підприємства з виробництва деревини та виробів з деревини (ТзОВ “Кроно Львів”, ТзОВ “Єврошпон” тощо).

Прямі іноземні інвестиції в окремі види економічної діяльності на 01.01.2008р., млн.дол.

Серед регіонів області найбільше прямих іноземних інвестицій залучено у підприємства та організації міста Львова – 580,2 млн.дол. У підприємства Стрийського району вкладено 58,5 млн.дол., Яворівського – 45 млн.дол., Кам'янка-Бузького – 20 млн.дол., Буського – 19,3 млн.дол.

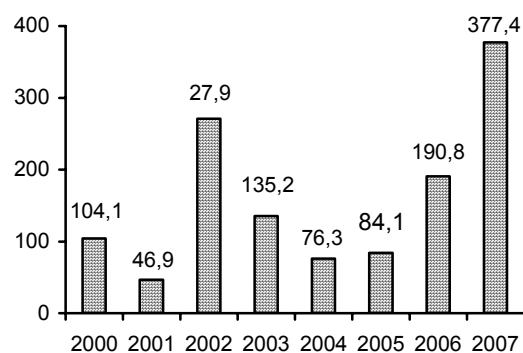
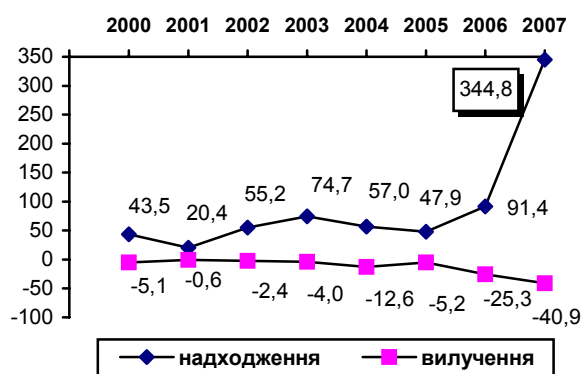
Частка регіонів області у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій на 01.01.2008р.

У 2007 році в економіку Львівщини іноземними інвесторами вкладено 344,8 млн.дол.США прямих інвестицій, що у 3,8 раза більше, ніж у 2006р., у тому числі з країн ЄС – 299,3 млн.дол. (86,8% від загального обсягу надходження), з країн СНД – 167,5 тис.дол. (0,05%).

У 2007 році з економіки Львівщини нерезидентами вилучено 40,9 млн.дол. прямих інвестицій: майном та коштами – 3,8 млн.дол., внаслідок переходу прав власності нерезидентів резидентам – 34,6 млн.дол., внаслідок ліквідації підприємств – 2,6 млн.дол.

Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій, млн.дол.США у % до попереднього року

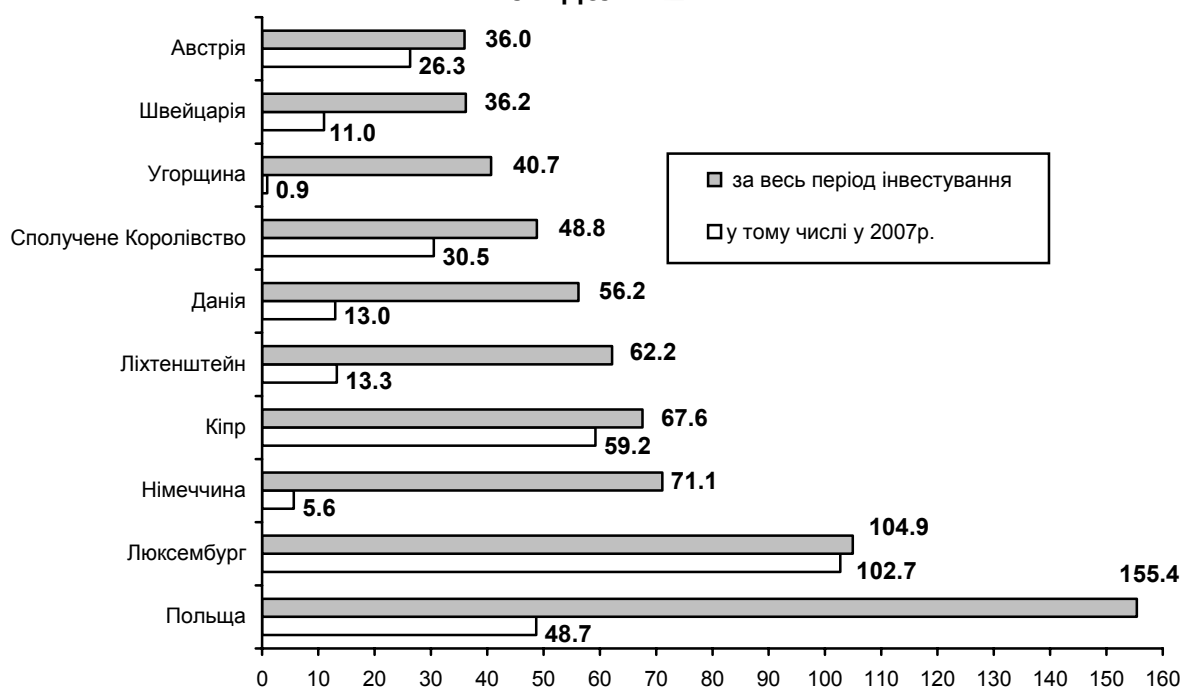

Порівняно з 2006 роком у структурі надходження прямих іноземних інвестицій зросла частка грошових внесків на 30,3 відсоткового пункта і становила 92,1% (317,5 млн.дол.), а частка внесків у вигляді рухомого і нерухомого майна скоротилася на 26,3 відсоткового пункта і склала 7,4% (25,6 млн.дол.) Частка внесків у вигляді цінних паперів у надходженнях

склала 0,5% (1,7 млн.дол.). Внески у вигляді купівлі акцій у загальному обсязі грошових внесків становили 58,9%.

Вкладення в економіку області у 2007р. здійснили партнери з 27 країн, шість з них забезпечили 82,2% обсягу надходження: Люксембург – 29,8%, Кіпр – 17,2%, Польща – 14,1%, Сполучене Королівство – 8,8%, Австрія – 7,6%, США – 4,7%.

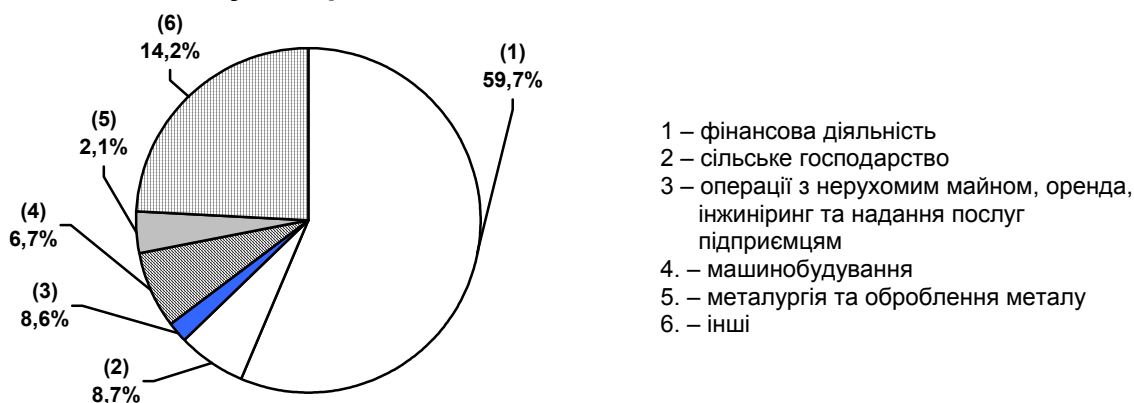
Надходження прямих інвестицій за основними країнами, млн.дол.США

З обсягу прямих іноземних інвестицій, які надійшли у 2007р., найбільші обсяги спрямовано у фінансову діяльність – 205,9 млн.дол., у промисловість залучено 39,7 млн.дол.: у машинобудування – 23,1 млн.дол. (58,2% від обсягу надходження у промисловість), у металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів – 7,1 млн.дол. (17,9%), у целюлозно–паперове виробництво, видавничу діяльність – 1,6 млн.дол. (4,1%), у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 1,5 млн.дол. (3,7%), у виробництво та розподілення електроенергії, газу та води – 1,1 млн.дол. (2,8%). У минулому році спостерігалися значні надходження інвестицій у сільське господарство, мисливство та пов’язані з ними послуги – 29,9 млн.дол. В операції з

нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям залучено 29,7 млн.дол.

Структура надходження прямих іноземних інвестицій у 2007р. за видами економічної діяльності

Найбільші обсяги прямих іноземних інвестицій у 2007 році надійшли у ВАТ “Закритий недиверсифікований венчурний корпоративний інвестиційний фонд “Республіка”, ТзОВ “Перша західно-українська лізингова компанія”, ДП “Юсенко Україна”, ВАТ “Концерн Хлібпром”, ТзОВ “ЛК Юкрейн Груп”, ТзОВ “Галичина Захід”, ТзОВ “Ейбі Україна”, ЗАТ “Універсальна будівельна група”, ТзОВ “Кен-Пак Яворів”, ВАТ “Страхова компанія “Універсальна”, ТзОВ “Провімі”.

За результатами щорічного конкурсу «Інвестор року», який проводить обласна державна адміністрація, спеціальні відзнаки – дипломи лауреатів 2007р. отримали підприємства з іноземними інвестиціями ТзОВ “Кен-Пак Яворів” (виробництво металевої тари та упаковки), ТзОВ „Іранко–Україна” (виробництво автомобільного устаткування), ТзОВ „ОДВ–Електрик” (виробництво електроустаткування для двигунів та транспортних засобів), ТзОВ „Яблуневий дар” (виробництво концентрованих соків з фруктів та ягід), ТзОВ „Валетудо” (виробництво безалкогольних напоїв). Переможцем у номінації „Інвестор року: іноземні інвестиції” визнано ТзОВ “ЛК Юкрейн Груп” (вирощування сільськогосподарських культур).

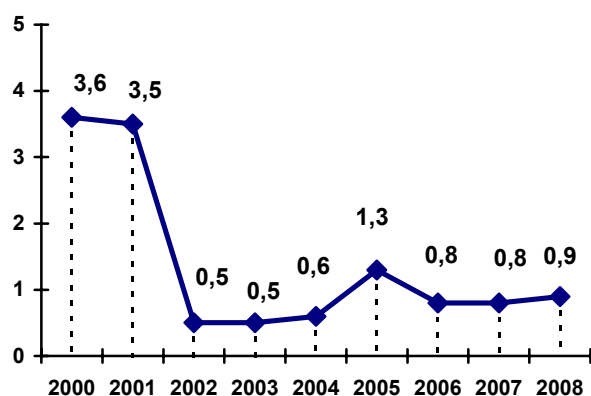
У 2007р. інвесторам-нерезидентам нараховано 5,3 млн.дол. доходу, що на 71% більше, ніж у 2006р.

Сукупний капітал нерезидентів, включаючи позичковий, на початок 2008р. становив 1 млрд.дол. Позичковий капітал збільшив обсяг прямих

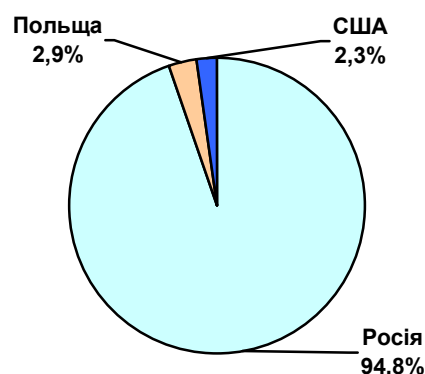
іноземних інвестицій Львівщини на 170,2 млн.дол. У минулому році їх надійшло на 107,5 млн.дол.

Обсяг інвестицій з області в економіку країн світу станом на початок 2008р. становив 0,9 млн.дол. За цим показником Львівщина в Україні зайняла 14 місце. Зміна обсягу за рік на 7,4 % відбулася за рахунок курсової різниці.

Прямі інвестиції з Львівщини на 1 січня відповідного року, млн.дол.

Географічна структура інвестицій з Львівщини на 01.01.2008р.

Вкладення в економіку інших країн здійснили машинобудівні підприємства – 0,8 млн.дол. (90,4% від обсягу інвестицій з області), решта припала на підприємства, фінансової діяльності (2,8%), готелі, підприємства легкої промисловості, підприємства, що здійснюють операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та надання послуг підприємцям (по 2,3%) і підприємства хімічної та нафтохімічної промисловості (0,2%).

Спеціальні економічні зони

У спеціальних економічних зонах “Яворів” та “Курортополіс Трускавець” на 1 січня 2008 року було зареєстровано 128 інвестиційних проектів, з них реалізовувалося 99 проектів. Інвестиційно привабливою для Яворівської зони є переробна промисловість. Переважна кількість проектів у Трускавці спрямована на будівництво нових та забезпечення комфортності існуючих готельно-санаторних комплексів шляхом їх реконструкції та технічного переоснащення.

Функціонування спеціальних економічних зон на Львівщині сприяло залученню внутрішніх та зовнішніх інвестицій, активізації підприємницької діяльності, зростанню обсягів виробництва, створенню нових робочих місць. З початку реалізації проектів надійшло 244,4 млн.дол.США, або 78,6% від запланованих надходжень. У 2007 році для реалізації інвестиційних проектів поступило інвестицій на 27,4% більше, ніж у 2006 році (47,1 млн.дол.США).

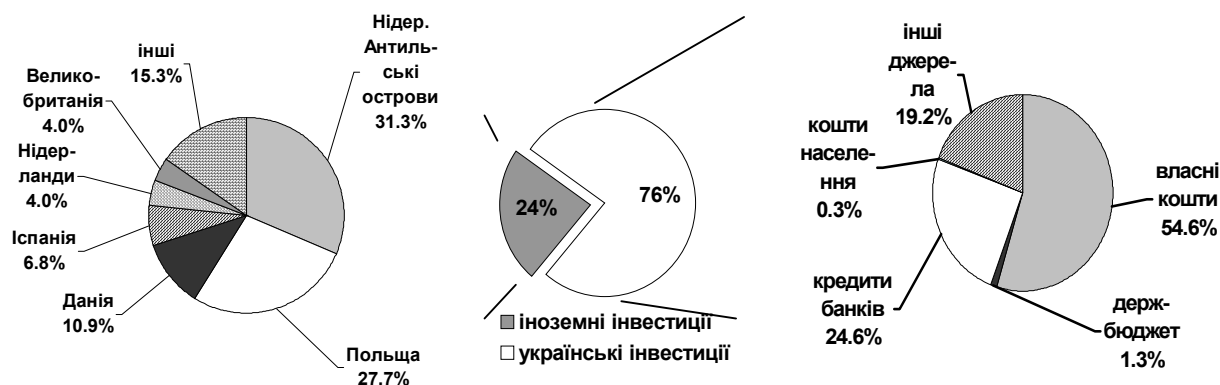
Після значного зростання інвестицій у СЕЗ “Курортполіс Трускавець” у 2004-2005 роках, починаючи з 2006 року надходження скоротились. Так, за 2007 рік надійшло інвестицій на 12,4 млн.дол.США, що на третину менше, ніж за 2006 рік. Суб’єкти СЕЗ “Яворів” для реалізації проектів у 2007 році отримали інвестицій в 1,9 раза більше, ніж у 2006 році.

Серед регіонів України за обсягом інвестицій, що надійшли у спеціальні зони та території пріоритетного розвитку, Львівщина посіла 2 місце після Донецької області. СЕЗ “Яворів” та СЕЗ “Курортполіс Трускавець” серед вільних економічних зон України займають перше та друге місце за кількістю інвестиційних проектів, а за обсягом залучених інвестицій – відповідно перше і третє.

Для реалізації проектів українськими інвесторами внесено майже три чверті коштів. Головним джерелом внутрішніх українських інвестицій були власні кошти суб'єктів СЕЗ, ще чверть вкладених коштів склали кредити комерційних банків.

З початку функціонування економічних зон для реалізації інвестиційних проектів надійшло іноземних інвестицій на 57,7 млн.дол.США, або 23,6% від загального поступлення. Обсяг іноземних інвестицій, що надійшли у СЕЗ з початку їх функціонування, склав 7,4% від загального обсягу іноземних поступлень в економіку Львівської області упродовж 1999-2007 років. Серед іноземних інвесторів найбільший вклад у проекти, що реалізуються у СЕЗ “Яворів”, внесли партнери з Польщі, Данії та Іспанії. У СЕЗ “Курортполіс Трускавець” дві третини іноземних коштів належить інвесторам з Нідерландських Антильських островів. Якщо торік обсяг надходжень іноземних інвестицій порівняно з 2000 роком зменшились у 2,5 раза, то вітчизняні інвестиції за цей період зросли у 4 рази.

Структура інвестицій, що надійшли у СЕЗ, за джерелами фінансування, на 1 січня 2008 року

Скасування пільг для суб'єктів СЕЗ обумовило зменшення кількості зареєстрованих проектів, скорочення обсягів надходження інвестицій, особливо іноземних. Разом з тим, обсяги виробництва за вже діючими проектами зростають і, відповідно, збільшуються прибутки.

У 2007 році обсяг виробництва суб'єктів СЕЗ склав 1116 млн.грн. і зріс порівняно з 2006 роком на 19%. За останні роки у зв'язку з початком функціонування СЕЗ темпи зростання обсягів промислової продукції в Яворівському районі були вищими, ніж у цілому в області. Ця тенденція збереглася і торік: у 2007 році порівняно з попереднім роком реалізація продукції промисловості у Яворівському районі зросла на 22%, у той час як загалом в області – на 12,9%.

Торік платежі до бюджету (64,5 млн.грн.) значно перевищили отримані суб'єктами зон пільги (4,1 млн.грн.). Порівняно з 2004 роком, коли діяв пільговий режим оподаткування для суб'єктів СЕЗ, сума пільг скоротилась у 8,6 раза, а платежі до бюджету зросли у 2,5 раза.

Будівельна діяльність на Львівщині у 2007 році

Для динаміки будівельної діяльності підприємств Львівщини, як і України в цілому, характерна періодичність: після двох років нарощування обсягів будівництва відбувається скорочення. Так, значне скорочення було допущено у 2002 та 2005 роках, останні два роки обсяги будівництва зростали.

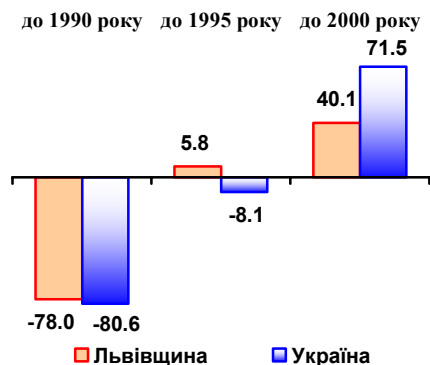
Будівельна діяльність підприємств

У 2007 році будівельники області виконали робіт на 2807,5 млн.грн.¹, що на 12,3% більше, ніж попереднього року. Обсяг робіт, виконаних у 2006 році, перевищує на чверть рівень 2000 року.

Зростання обсягів будівельних робіт в області було нижчим, ніж у цілому в Україні: у 2007 році загальнодержавний приріст склав 15,6%, що на 3,3 відсоткового пункта більше, ніж на Львівщині. Довідково: середньорічний приріст обсягу будівельних робіт за період з 2001 року в області склав 4,9%, а в Україні – 8,0%.

Обсяг будівельних робіт, виконаних підприємствами Львівщини у 2007 році, перевищує в 1,4 раза рівень 2000 року, проте на 78% є меншим відносно 1990 року.

Приріст (зниження) обсягів будівельних робіт, 2007 рік у %

Динаміка обсягів будівельних робіт у % до попереднього року

¹ Обсяг, виконаний великими, середніми та значними за обсягами малими підприємствами.

Частка обсягів робіт, виконаних будівельниками Львівської області, у загальному обсязі в Україні становила 5,2%. За обсягом будівельних робіт Львівщина серед усіх регіонів посіла четверте місце після м.Києва, Донецької та Дніпропетровської областей, а за темпами приросту – 12.

Треба зауважити, що за останні чотири роки відбулося значне здорожчення вартості будівництва. Так, розрахунковий індекс зміни вартості будівельно-монтажних робіт до попереднього року у 2007 році становив 123,1%, тоді як у 2003 – 103,9%. Порівняно з 2000 роком вартість будівельно-монтажних робіт зросла у 2,9 раза.

Серед регіонів Львівщини переважну частку (61,3%) загальнообласного обсягу будівельних робіт виконали підприємства Львова, активно працювали будівельники Стрийського (10,1%) та Пустомитівського (9,2%) районів.

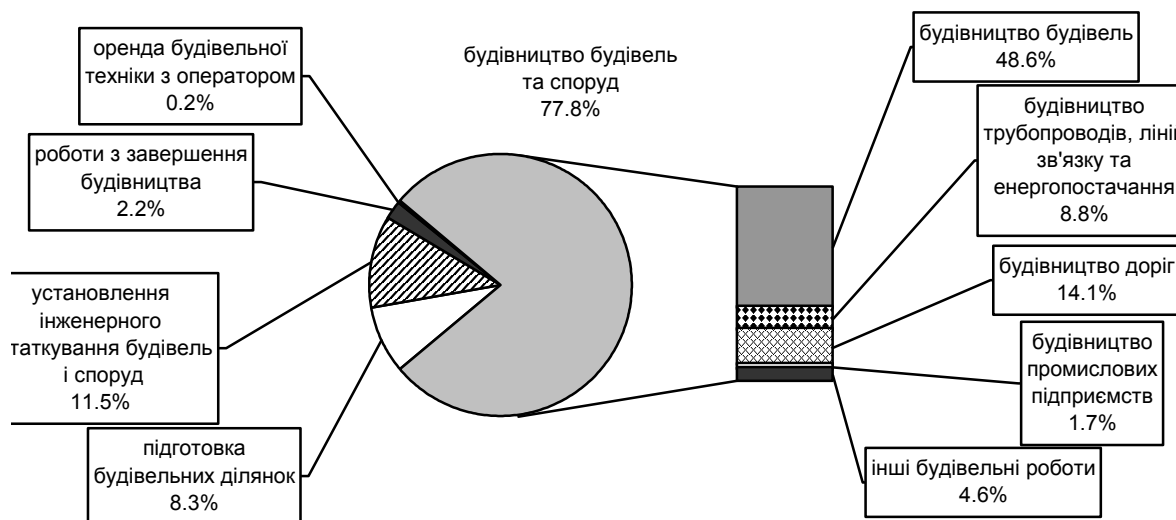
Найбільше зростання обсягів будівельних робіт порівняно з 2006 роком досягнуто підприємствами Пустомитівського (у 5,5 раза) та Перемишлянського (у 2,9 раза) районів. Підприємства 16 регіонів області виконали будівельних робіт менше, ніж попереднього року.

Майже половину обсягів будівельних робіт (48,6%) виконано підприємствами, що здійснюють будівництво будівель, які наростили обсяги порівняно з 2006 роком на 22,4%. Переважно це будівництво житлових будинків (ТЗОВ “БК “Комфортбуд-1”, ТЗОВ “Галицька основа”, ВАТ ПМК-9, ТЗОВ „Міськбудмоноліт”, ТЗОВ „Екскомбуд”, ВАТ фірма “Галбуд”, КВПФ „Будекстра”, ТЗОВ „Український стандарт”, Корпорація „Карпатбуд”), а також торгових центрів (“Сільпо”, “Арсен”, “Барвінок” тощо).

Майже на третину скоротилися обсяги, виконані на будівництві трубопроводів, ліній зв’язку та енергопостачання, на які припало 8,8% від загальної вартості робіт, хоча значною мірою ці роботи виконуються за межами області (прокладання газопроводів-відводів – БМУ ДП “Львівтрансгаз”; капремонт нафтопроводу “Броди-Держкордон” – СУ-14 ЗАТ “Нафтогазбуд”; волоконно-оптичні лінії зв’язку Сімферополь-

Керч, Краковець-Рава-Руська-Белз – ДП “Сімексбуд”). Останнім часом значні обсяги виконуються для розширення мережі покриття мобільного зв’язку (ПП “Галкомсервіс”, ПП „Форштаг”).

Структура обсягу виконаних будівельних робіт за видами будівельної діяльності у 2007 році

Значні кошти вкладаються в будівництво доріг (14,1% від загального обсягу виконаних будівельних робіт). Підприємства, що будують дороги, наростили обсяги відносно 2006 року в 1,6 раза, у 2006 році приріст склав 75% (реконструкція дороги Київ-Чоп на ділянках Львів-Броди та Львів-Стрий).

На роботах з установлення інженерного устаткування будівель та споруд (електромонтажні, сантехнічні та ізоляційні роботи) виконано 11,5% від загального обсягу робіт, що на 1,1 в.п. менше, ніж у 2006 році.

Підприємства, що здійснюють розвідувальне буріння та свердління, скоротили обсяги на 10,3% і виконали 8,1% від загального обсягу будівельних робіт (Стрийське УБР).

Із загального обсягу будівельних робіт 12,6% підприємства Львівщини виконали господарським способом.

У структурі будівельних робіт за характером будівництва частка капітального та поточного ремонту зросла за рік на 2,4 в.п. і становила торік 26,7%. Будівельники області у 2007 році виконали робіт з капремонту на 629,7 млн.грн., що в 1,5 раза більше, ніж у 2006 році.

Минулого року не працювало 3,9% від загальної кількості будівельних підприємств області, що на 0,6 в.п. менше, ніж у 2006 році. Серед підприємств, що працювали протягом 2007 року, майже половина наростила обсяги робіт порівняно з 2006 роком.

У 2007 році виробіток на одного працівника будівельних підприємств порівняно з 2006 роком збільшився на 16,4% і становив 99,2 тис.грн. Загальне зростання обсягів будівельних робіт за період з 2000 року при одночасному скороченні кількості найманих працівників призвело до збільшення продуктивності праці у будівництві у 2007 році відносно 2000 року в 1,7 раза.

Введення в експлуатацію будівель та споруд

Зростання обсягів інвестицій за останні роки сприяло активізації будівництва в області.

Серед **об'єктів соціальної сфери** минулого року прийняті в експлуатацію:

- загальноосвітні навчальні заклади на 846 учнівських місць,
- дошкільний заклад на 20 місць,
- кардіологічний центр на 100 ліжок,
- санаторії на 109 ліжок,
- клуб на 150 місць,
- сиротинець тощо.

Упродовж 2007 року введені в дію:

- автоматичні телефонні станції на 26,5 тис. номерів,
- волоконно-оптичні лінії зв'язку протяжністю 166,7 км,
- 19 газових свердловин,
- 49 км ліній електропередачі,
- 7,7 км автомобільних магістральних та 10,4 км доріг загального призначення,
- 8 км магістральних газопроводів,
- 297,6 км газопровідних мереж,
- 7,4 км водопровідних мереж,
- 1,5 км каналізаційних та водостічних мереж,
- 11 автомобільних заправних станцій на 1041 тис. обслуговувань авто за рік,

- 5 фінансових та 14 офісних установ,
- готелі та подібні будівлі на 599 місць,
- ресторани на 195 та їдальні, кафе на 867 посадочних місць,
- торгові центри, магазини, криті ринки торгівельною площею 43,1 тис.м²,
- 2 стадіони на 4,4 тис. місць,
- 2 канатні дороги на 9,2 тис. пасажир./добу тощо.

Також завершене будівництво низки промислових будівель з виробництва:

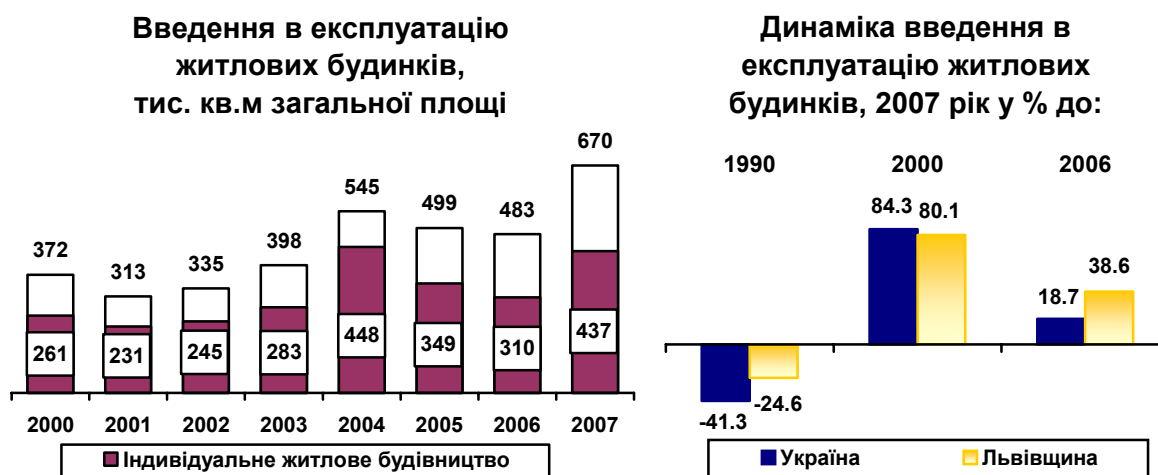
- 56,4 тис.т молочних продуктів,
- 4,7 тис.т морозива,
- 457 т хлібобулочних виробів,
- 504 т кондитерських виробів,
- 720 т продуктів з м'яса,
- переробки 1800 т м'яса,
- 30 тис.т кормів для тварин,
- з розливу 145,8 млн. пляшок мінеральних вод,
- з виробництва 184,6 млн.шт. тари з пластмас,
- 20 млн.кв.м гофрокартонної тари,
- 20 тис.куб.м плит з деревини,
- 150 тис.шт./год. металевих кришок для консервації,
- меблів на 6,2 млн.грн. тощо.

Житлове будівництво

Динаміка житлового будівництва в області характеризується інтенсивними обсягами будівництва в кінці 80-х років, довготривалим періодом спаду та деяким пожвавленням з 2002 року. Причому, в останні роки існує тенденція до нарощування обсягів будівництва багатоквартирних будинків.

У 2007 році на Львівщині введено в експлуатацію 2268 житлових будинків загальною площею 669,5 тис.м², що порівняно з попереднім роком більше на 186,6 тис.м², або на 38,6% (у 2006 році відбувся спад на 3,3%).

Частка Львівської області у загальнодержавному введенні житла за 2007 рік збільшилась на 0,9 відсоткового пункта і становила 6,5%. За обсягом введеного житла Львівщина посіла четверте місце серед інших регіонів, поступаючись м.Києву, Київській та Одеській областям. Треба зазначити, що у 2007 році житлове будівництво на Львівщині велося більш інтенсивно, ніж у цілому в Україні, і темп приросту введення житла перевищував загальнодержавний. Торік Львівська область за темпом приросту серед регіонів посіла п'яте місце.

У 2007 році з розрахунку на 1000 мешканців Львівщини було збудовано 263 м² загальної площі житла. Для порівняння: на 1000 мешканців України припадає 221 м² загальної площі нового житла.

Індивідуальними забудовниками введено 436,7 тис.м² житла, що на 40,7% більше від рівня попереднього року (у 2006 році відбувся спад на 11,2%). Частка населення у загальному введенні збільшилась порівняно з 2006 роком на 0,9 відсоткового пункта і становила 65,2%.

За обсягами індивідуального житлового будівництва Львівщина посіла друге місце серед регіонів України, а її частка у загальнодержавному обсязі становила 7,7%.

В останні три роки активізувалось будівництво багатоквартирних житлових будинків. Підприємства-збудовники збудували житла на 35% більше, ніж у 2006 році, і ввели в експлуатацію 232,9 тис.м² загальної

площі. Це у 2,1 раза більше, ніж у 2000 році, але у 2,6 раза менше порівняно з 1990 роком.

За минулий рік введено в дію 74 багатоквартирні житлові будинки на 3110 квартир. З них майже половину збудовано в обласному центрі.

Минулого року в області значно зменшились обсяги житлового будівництва за рахунок коштів державного бюджету: введено в експлуатацію 2,5 тис.м² загальної площі житла (0,4% від загального введення в області), що у 7,4 раза менше, ніж у 2006 році. Довідково: у цілому в Україні за рахунок коштів держбюджету збудовано 1,7% житла, а в деяких регіонах цей показник перевищив 4% (Автономна республіка Крим, Житомирська та Хмельницька область).

Серед регіонів області найбільше житлових будинків збудовано в обласному центрі – 210,3 тис.м², або майже третину від загального введення, у Пустомитівському – 100,9 тис.м², Жовківському – 36 тис.м², Яворівському – 35,4 тис.м² районах, Дрогобичі – 32,1 тис.м².

Введення в експлуатацію житлових будинків порівняно з 2006 роком найбільше зросло у містах Моршині (у 8,8 раза), Стрию (у 5,2 раза) та Новому Роздолі (у 2,8 раза), Турківському (у 3,1 раза), Жидачівському (у 2,9 раза), Пустомитівському (у 2,6 раза) та Стрийському (у 2,5 раза) районах, а у 9 регіонах області допущено спад.

У зв'язку із поживленням індивідуального житлового будівництва збільшились обсяги будівництва житла на селі. Торік третину житла (224

тис.м²) збудовано в сільській місцевості, що на 57,1% більше, ніж за 2006 рік. Серед введеного у сільській місцевості житла тільки 4,8%, або 10,7 тис.м², – багатоквартирні житлові будинки, решта – індивідуальні житлові будинки.

Останніми роками спостерігається тенденція до збільшення середнього розміру новозбудованих квартир. Так, якщо у 2007 році порівняно з 1995 роком введення в експлуатацію житла за загальною площею зросло в 1,6 раза, то за кількістю збудованих квартир – тільки на 14,6%. Загалом в області у 2007 році здано 5309 квартир, з них 2199 звели індивідуальні забудовники.

Середній розмір одного новозбудованого індивідуального помешкання збільшився відносно 1995 року в 1,6 раза та на 29,4% – порівняно з 2000 роком і становив торік 193,1 м². Середня площа квартири у багатоквартирних будинках масової забудови також зросла і становила 74,6 м².

З кожним роком зростає вартість будівництва житла. Середня вартість 1 м² загальної площі збудованого житла, виходячи із фактичних витрат замовника на будівництво багатоквартирних житлових будинків, які були введені в експлуатацію в області упродовж минулого року, склала 2606 грн., що на 655 грн. більше, ніж у 2006 році. Треба зазначити, що серед введених будинків вартість 1 м² коливається від 400 грн. у довгобудах до 5,2 тис.грн. у будинках підвищеної комфортності.

Довідково: в Україні середня вартість спорудження житла є вищою (3,3 тис.грн.), а у Києві цей показник сягнув 4,7 тис.грн.

Основними причинами зростання вартості спорудження житла є підвищення цін на будівельні матеріали, електроенергію, паливно-мастильні матеріали, заробітної плати, а також вартості придбання земельних ділянок.

Незначні обсяги багатоквартирного житлового будівництва, виділення у мінімальних розмірах коштів з державного та місцевих бюджетів негативно впливають на забезпечення житлом населення області. На початок 2008 року у Львівській області 78,2 тис.сімей перебували на

квартирному обліку для одержання житла і поліпшення житлових умов, що менше на 1,2 тис., ніж рік тому.

Упродовж минулого року було надано 346 помешкань, але це становило лише 0,4% від тих, що потребували житла.

Незавершене будівництво

За даними обстеження незавершеного будівництва станом на 1 січня 2008 року на Львівщині налічувалось 1163 об'єкти (крім індивідуальних житлових будинків), спорудження яких було розпочате, але не завершене.

Кількість об'єктів незавершеного будівництва щорічно зменшується. З 2000 року їх кількість скоротилася на 41,5%, а за минулий рік – на 82 об'єкти, або на 6,6%.

На даний час недобудованими є 764 будівлі, з яких чверть (198) - житлові будинки загальною площею 686,8 тис.м², 67 середніх навчальних закладів на 22,6 тис. учнівських місць, 10 дошкільних та позашкільних навчальних закладів на 0,9 тис. місць, 3 лікарні на 1,1 тис. ліжок, 36 поліклінік, пунктів медичного обслуговування та консультацій на 2,2 тис. відвідувань за зміну, 37 будинків культури на 7,7 тис. місць, 9 санаторіїв на 1,7 тис. місць тощо.

Кількість незавершених будівель і споруд, одиниць, станом на 1.01.2008р.

Незавершене будівництво 94 промислових та складських будівель, 76 торгівельних, 60 офісних, 26 будівель транспорту та зв'язку. Серед недобудованих 399 інженерних споруд дві третини припадає на трубопроводи, комунікації та лінії електропередачі, ще п'ята частина – транспортні споруди.

Найбільша кількість недобудов зосереджена в обласному центрі - 195 (16,8% від загальної кількості), а також у Городоцькому (64), Золочівському і Яворівському (по 60), Кам'янка-Бузькому і Пустомитівському (по 55) районах.

Будівництво більше половини незавершених об'єктів (57,3%) тимчасово припинене або законсервоване. Порівняно з попереднім роком кількість об'єктів, що не будуються, зменшилась на 4,9%, а їх частка у загальному обсязі зросла на 1,1 в.п.

На початок 2008 року здійснювалося будівництво 497 об'єктів. Найбільш активно ведеться будівництво розпочатих житлових будівель (60,1% від їх загальної кількості), торгівельних будівель (60,5%), а також трубопроводів, комунікацій та ліній електропередачі (47,4%).

На території шести регіонів області частка тимчасово припинених або законсервованих об'єктів перевищила 70 відсотків, а у Старосамбірському районі вона сягнула 90,6%. Найнижча питома вага припиненого будівництва у Трускавці (19%), Турківському районі (33,3%), Червонограді (40%) та Жидачівському районі (41,4%).

Кожен другий незавершений об'єкт готовий менше, ніж наполовину. Високу готовність (більше 90 відсотків) мають 227 будівель та споруд (19,5%). Серед тимчасово припинених та законсервованих об'єктів досить високий рівень будівельної готовності (51%-90%) має кожна друга будівля та споруда, а 78 об'єктів законсервовані з рівнем будівельної готовності 91-99%.

Будівництво половини незавершених об'єктів було розпочате до 1996 року, а найбільше піднесення відбулося у 1992-1993 роках, коли будівельні роботи почалися на кожному п'ятому об'єкті. У подальші роки відбувалось поступове зниження будівельної активності. Пожвавлення спостерігається з 2004 року, а торік розпочалося зведення 83 об'єктів.

Процес згортання будівництва досяг свого піку у 1994-1996 роках, коли роботи були призупинені на третині будівель та споруд. За період з 1995 по 1998 рік кількість об'єктів, будівництво яких припинялось, значно переважала кількість розпочатих. Упродовж останніх років в області розпочинається будівництво значно більше об'єктів, ніж припиняється (у 2007 році – в 1,6 раза).

Переважну більшість (69,2%) припинених будівель і споруд замовники мають намір добудувати. У той час, 9,2% об'єктів передбачається продати, 3,7% - перепрофілювати, на 8,7% – остаточно припинити будівництво і списати витрати.

Експорт-імпорт будівельних послуг

Обсяг експорту будівельних послуг області у 2007 році порівняно з попереднім роком збільшився в 1,3 раза і становив 695,9 тис.дол.США. Імпорт цих послуг зменшився на 19% і склав 2,2 млн.дол.

Частка області у загальнодержавному обсязі експорту будівельних послуг склала 0,8%, в імпорті - 4,2%.

Упродовж останніх років Польща була основним партнером Львівщини як в експорті будівельних послуг (85,8% від загального обсягу), так і в імпорті (81,4%).

Основні засоби

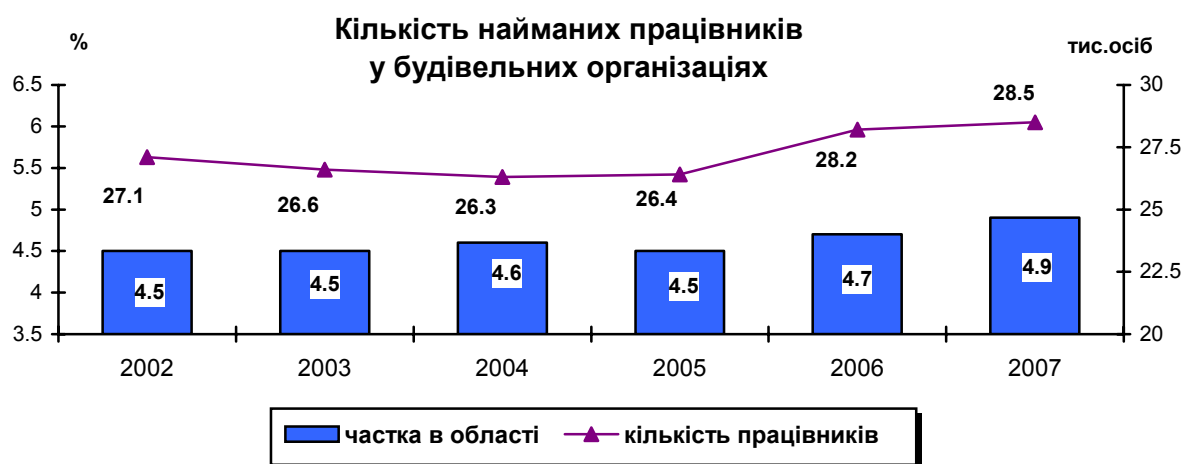
На початок 2008 року на будівельних підприємствах області було зосереджено основних засобів на 1508,9 млн.грн., що склало 1,9% від їх загальної вартості в області. Головною складовою основних фондів будівельних підприємств є машини та обладнання (36,3%), а частка будівель та споруд складає 30,9% (в області – 63,8%).

Технічний стан основних засобів у будівництві, хоча і покращується, проте залишається доволі низьким: на початок 2008 року коефіцієнт зношеності становив 43,9% (в області загалом – 47,2%) і зменшився порівняно з 2000 роком на 5,1 відсоткового пункта. Треба

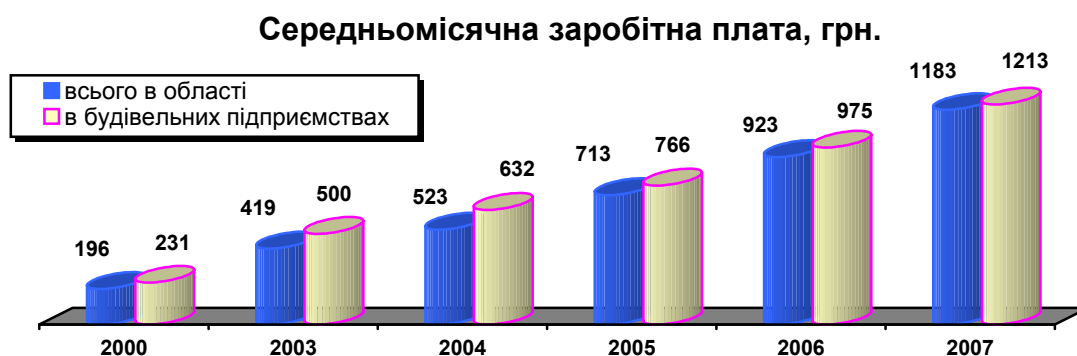
зазначити, що коефіцієнт оновлення основних засобів будівництва перевищив середньообласний показник вдвічі, та склав 13,7%.

У 2007 році на розвиток будівельних підприємств було направлено 217,7 млн.грн. інвестицій в основний капітал, що є на 26,4% більше, ніж попереднього року та у 2,2 раза перевищує обсяг 2000 року.

Зайнятість та оплата праці Середньооблікова кількість найманих працівників, зайнятих у будівництві, за 2007 рік становила 28,5 тис. осіб, що на 1% більше, ніж у 2006 році.

Заробітна плата працівників будівельних підприємств зроста порівняно з 2006 роком на 24,5% і становила 1213 грн. Цей показник у 2,6 раза перевищив рівень мінімальної заробітної плати та в 2,1 раза прожитковий мінімум для працездатних осіб.

У будівництві залишається суттєва диференціація за розмірами заробітної плати. Серед 27,1 тис. осіб працівників будівництва, які відпрацювали 50% і більше робочого часу, встановленого на грудень 2007 року, 4,7% – отримали заробітну плату нижчу за розмір мінімальної заробітної плати, встановлену законодавством (460 грн.), та 16,7% – за прожитковий мінімум, встановлений для працездатних осіб (568 грн.). Заробітну плату понад 2000 грн. отримали 21,9% працівників, у тому числі 3,5% – понад 5000 грн.

Несвоєчасність виплати заробітної плати знижує її реальний рівень. На 1 січня 2008 року загальна сума боргу з виплати заробітної плати у будівництві склала 3150,1 тис. грн., у тому числі 1699,1 тис. грн. (53,9%) – борг економічно активних підприємств, 425,7 тис. грн. (13,5%) – суб'єктів господарювання, щодо яких реалізовується процедура відновлення платоспроможності боржника, або визнання його банкрутом, 1025,3 тис. грн. (32,6%) – економічно неактивних підприємств. Слід зазначити, що порівняно з 1 січня 2007 року загальна сума боргу збільшилася на 18%.

Вчасно не отримали заробітну плату на 1 січня 2008 року 0,4 тис. осіб (1,4% працівників, зайнятих у будівельних підприємствах). У розрахунку на одного працівника середній розмір боргу становив 2630,39 грн.

Обстеження працюючих щодо умов їх праці та надання пільг і компенсацій за роботу у шкідливих умовах, яке було проведене у 2007 році, показало, що у будівельних підприємствах 3,9 тис. осіб зайняті в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам. Відповідно до діючих нормативних документів за результатами атестації робочих місць 4 тис. працівникам будівельних організацій за роботу в шкідливих умовах праці встановлені пільги та компенсації.

Функціонування підприємств оптової торгівлі Львівської області у 2007 році

Підприємства оптової торгівлі займають чільне місце у підприємництві області, зокрема кожне восьме підприємство з числа тих, що займаються підприємницькою діяльністю, функціонує в оптовій торгівлі, і на них припадає близько третини реалізованої продукції (робіт, послуг). В цій сфері працює кожен двадцятий працівник, зайнятий у господарстві області.

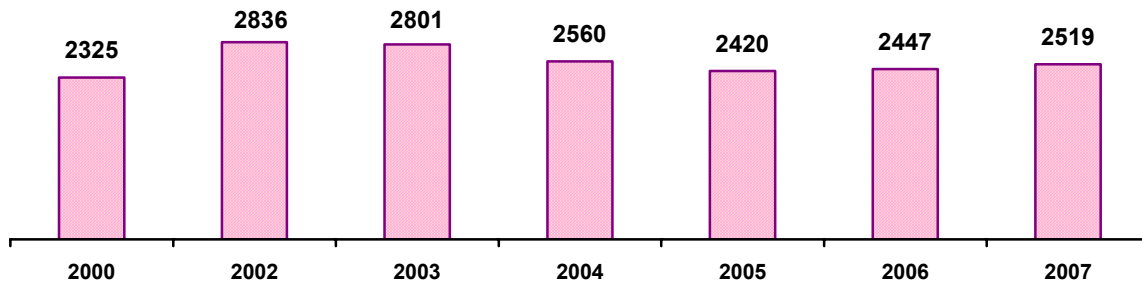
Кількість підприємств

У Львівській області впродовж 2007 року працювало 2,5 тисячі підприємств та організацій, основним видом діяльності яких за Класифікацією видів економічної діяльності була оптова торгівля (у 1989 році на теренах області функціонувало близько двохсот оптово-постачальницьких організацій). У підпорядкуванні підприємств оптової торгівлі налічувалося 104 структурні підрозділи (філії, представництва, відділення, магазини).

На Львівщині найпоширеніші підприємства з оптової торгівлі деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням – 13,3% від загальної кількості, продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами – 12,2%, автомобілями та мотоциклами – 4,7%, паливом – 4,7%, фармацевтичними товарами – 3,3 відсотка. Третина підприємств оптової торгівлі не мали конкретної спеціалізації і одночасно займалися продажем багатьох видів продукції.

У сфері оптової торгівлі переважають малі та середні підприємства. Так, п'ята частина від загальної кількості підприємств мали річний товарооборот до 100 тис.грн.; майже дві третіх - від 100 тис.грн. до 5 млн.грн. Решта 20% підприємств забезпечили 89,8% оптового товарообороту області.

Динаміка кількості оптових підприємств

Аналіз діяльності оптових підприємств упродовж останніх шести років показує, що найбільш стабільно працюють підприємства з річним оборотом 10 - 50 млн.грн. Їх частка у загальній кількості підприємств оптової торгівлі за цей період коливалася від 4 до 10% і вони забезпечували 20 - 26% товарообороту.

Підприємства з річним товарооборотом понад 100 млн.грн. у 2006 році склали 1% від загальної кількості, але забезпечили майже 50% обласного оптового товарообороту. У 2007 році ситуація змінилася: чисельність вищеназваних суб'єктів господарювання збільшилась проти попереднього року на 16%, але їх товарооборот зменшився на 1,5%.

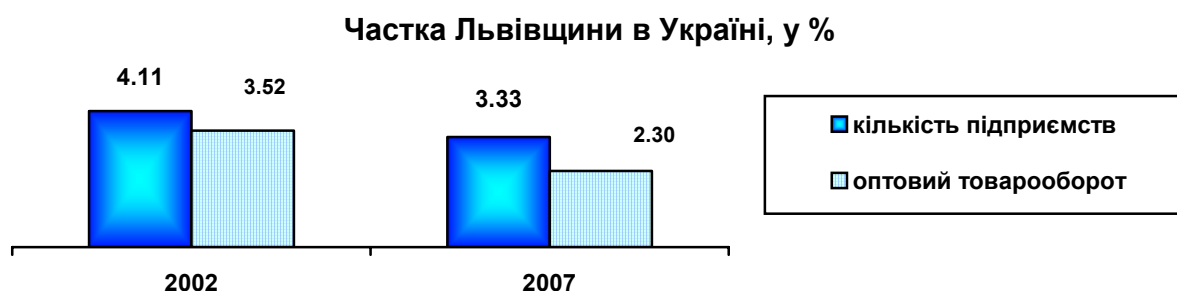
Порівняно з 2006 роком кількість підприємств з річним товарооборотом більше 500 млн.грн. збільшилася у 2,5 раза, а питома вага їх оптового товарообороту збільшилася на 0,8 відсоткового пункта.

Групування підприємств за обсягом оптового товарообороту

	Кількість підприємств		Оптовий товарооборот	
	одиниць	у % до підсумку	млн.грн.	у % до підсумку
Всього	2519	100	19834,2	100
у тому числі з оптовим товарооборотом				
до 50,0 тис.грн.	281	11,2	5,3	0,0
50,1-100,0 тис.грн.	160	6,3	11,8	0,1
100,1-500,0 тис.грн.	563	22,4	147,4	0,7
500,1-1000,0 тис.грн.	311	12,3	220,9	1,1
1,1-5,0 млн.грн.	699	27,7	1643,3	8,3
5,1-10,0 млн.грн.	194	7,7	1374,8	6,9
10,1-50,0 млн.грн.	241	9,6	5173,1	26,1
50,1-100,0 млн.грн.	41	1,6	2871,2	14,5
100,1-500,0 млн.грн.	24	1,0	4880,6	24,6
500,1млн.грн. і більше	5	0,2	3505,8	17,7

У розрахунку на одне підприємство середньооблікова чисельність працівників оптових підприємств становила 14 осіб. Більший за середній по області цей показник був у м.Моршині, Жовківському, Миколаївському, Бродівському, Кам'янка-Бузькому, Сокальському районах, м.Червонограді.

У 2007 році за кількістю діючих оптових підприємств Львівщина посіла 9 місце після м.Києва та Донецької, Дніпропетровської, Харківської, Одеської, Запорізької, Луганської, Полтавської областей.

Частка області склала 3,3% від загальнодержавної кількості. За обсягом оптового товарообороту частка Львівщини в Україні склала 2,3 %.

Оптовий товарооборот

Оптовий товарооборот (без ПДВ і акцизу) підприємств та організацій Львівщини у 2007 році становив 19,8 млрд.грн. і збільшився у фактичних цінах проти попереднього року на 7,2 відсотка. Близько двох третин вартості товарів (12,1 млрд.грн.), реалізовано іншим підприємствам оптової торгівлі для подальшого перепродажу.

У 2007 році обсяг оптового товарообороту у середньому на одне підприємство збільшився проти 2006 року на 4,2%, і становив 7873,8 тис.грн. Зазначений показник був найвищий серед підприємств оптової торгівлі у Сокальському, Яворівському районах, містах Моршині та Львові.

Упродовж 2007 року товарів вітчизняного виробництва продано на суму 14,0 млрд.грн., що становило 70,6% від оптового товарообігу області (у попередньому році – 71,8%).

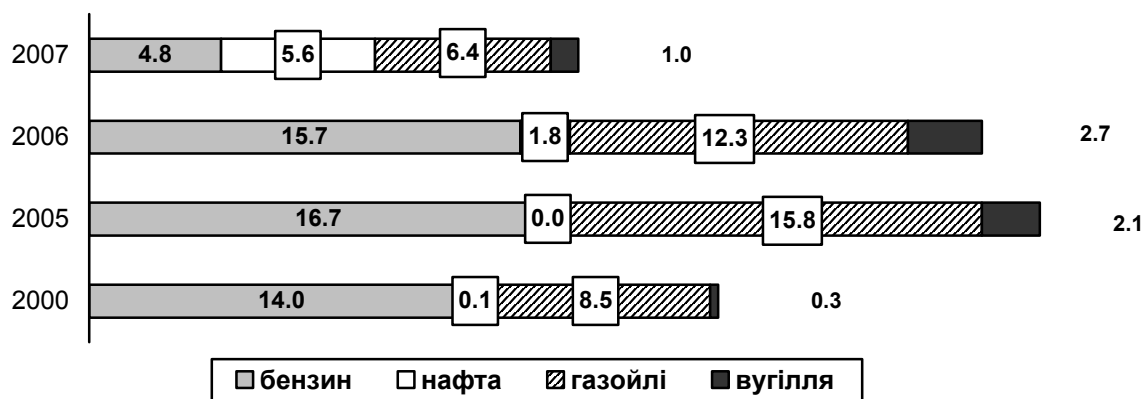
Розподіл оптового товарообороту за видами діяльності

	2006	2007	
	млн. грн.		до підсумку, %
Всього	18494,0	19834,2	100
автомобілями	80,9	159,9	0,8
автомобільними деталями та приладдям	315,9	413,6	2,1
сільськогосподарською сировиною та живими тваринами	308,8	249,5	1,3
фруктами та овочами	129,0	152,8	0,8
м'ясом та м'ясопродуктами	169,7	168,6	0,9
молочними продуктами, яйцями, олією, тваринним маслом та жирами	304,2	564,9	2,8
напоями	365,4	793,5	4,0
тютюновими виробами	505,9	390,6	2,0
цукром, шоколадними та кондитерськими виробами	240,5	389,9	2,0
кавою, чаєм, какао, прянощами	34,1	17,3	0,1
іншими продуктами харчування	58,7	109,9	0,6
неспеціалізована оптова торгівля харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами	1674,3	1005,8	5,1
текстильними товарами	35,8	27,3	0,1
одягом та взуттям	31,7	35,2	0,2
електропобутовими приладами	332,4	744,5	3,8
радіотелевізійною апаратурою та засобами звуко- та відеозапису	13,1	14,9	0,1
посудом, виробами зі скла, фарфору та кераміки, шпалерами та засобами для чищення	56,0	564,0	2,8
парфумерними та косметичними товарами	126,0	232,4	1,2
фармацевтичними товарами	366,6	440,6	2,2
іншими непродовольчими товарами			
споживчого призначення	500,1	494,2	2,5
паливом	5158,5	3713,1	18,7
металами та металевими рудами	301,4	407,9	2,1
деревиною	159,2	191,4	1,0
будівельними матеріалами	1262,3	1721,8	8,7

	Продовження		
	2006	2007	
	млн. грн.	до підсумку, %	
санітарно-технічним обладнанням	15,5	20,1	0,1
залізними виробами, водопровідним та опалювальним устаткуванням	69,0	96,1	0,5
хімічними продуктами	352,9	480,1	2,4
іншими проміжними продуктами	82,5	70,8	0,4
відходами та брухтом	170,8	118,8	0,6
машинами та устаткуванням	565,8	779,8	3,9
інші види оптової торгівлі	4707,0	5264,9	26,5

У загальному обсязі оптового товарообороту найбільшу питому вагу займав товарооборот підприємств, основним видом діяльності яких є оптова торгівля паливом (18,7%) і оптова торгівля продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами (18,1%).

Частка паливних ресурсів в оптовому товарообороті непродовольчих товарів, у %

У структурі оптового товарообороту домінують непродовольчі товари, їх питома вага становила 81,1% і проти 2006 року скоротилася на 0,2 відсоткового пункта.

За розрахунковими даними, в середньому такі товари, як дріт із сталі, шини для легкових автомобілів нові, труби і трубки, профілі пустотілі із чавуну ливарного, проводи та кабелі високовольтні (більше 1000 В) проходять більше, ніж 4 – 10 ланок перепродажу, насіння соняшнику, вироби листові холоднокатані та з покриттям із сталі

нелегованої та легованої, полістирол у первинних формах, меблі – до 11 – 22 ланок, продовольчі товари – від 5 до 29 ланок.

Обсяги оптового товарообороту непродовольчих товарів у 2007 році становили 16,1 млрд.грн. і порівняно з 2006 роком за фактичними цінами збільшилися на 7%. Для подальшого перепродажу іншим оптовим підприємствам реалізовано 58,8% товарів, що менше на 2,2 відсоткового пункта, ніж загалом в області. Понад дві третини (66,7%) непродовольчих товарів представлено виробниками України.

В оптовому товарообороті непродовольчих товарів найбільш представницька група паливних ресурсів, будівельних матеріалів, продуктів хімічного виробництва. Зокрема, питома вага газойлів становила 6,4% у загальному обсязі непродовольчих товарів, нафти сирової - 5,6%, бензину моторного – 4,8%, мила, детергентів і засобів для чищення – 3,7%, напівфабрикатів з міді або мідних сплавів – 3,5%, паперу – 3,2%, препаратів фармацевтичних - 1,8%. Обсяги оптового продажу зернових культур порівняно з 2006 роком збільшилися на 28%. У структурі зернових культур обсяг оптового продажу пшениці твердої, кукурудзи, жита ярового – збільшився, а пшениці м'якої, ячменю, жита озимого та жита іншого – зменшився.

Продаж напівфабрикатів з міді та мідних сплавів організаціями області в оптовому товарообороті держави склав 44,1%, лісоматеріалів листяних і хвойних порід –14,4%, паперу – 11,2%, нафти - 7,1%..

Частка Львівщини з оптового товарообороту непродовольчих товарів в Україні склала 2,2%.

Обсяги продажу продовольчих товарів у 2007 році становили 3,7 млрд.грн. і проти попереднього року за фактичними цінами збільшились на 8,5%. Іншим оптовим підприємствам для подальшого перепродажу реалізовано 70,5% товарів, що суттєво більше (на 9,5 в.п.), ніж загалом в області. Традиційно висока частка товарів вітчизняного виробництва у продовольчій групі (87,7%).

У товарній структурі продовольчих товарів переважали тютюнові вироби (8,4%), горілка, інші спиртві напої (8,3%), маргарин і жири харчові аналогічні (6,7%), шоколад та вироби шоколадні (5,1%), пиво –

5,0%, олії рафіновані – 3,2%, води мінеральні та газовані непідсолоджені та неароматизовані (2,7%).

Питома вага Львівщини з оптового товарообороту продовольчих товарів в Україні склала 2,8 відсотка, що менше проти минулорічного показника на 0,5 відсоткового пункта. Традиційно висока частка продажу підприємствами області в оптовому товарообороті держави тих продовольчих товарів, які виробляються на Львівщині: маргарин і жири харчові аналогічні (11%), води мінеральні та газовані непідсолоджені та неароматизовані (4,2%), горілка, інші міцні спиртові напої (6,2%), кондитерські вироби (3,9%), пиво (2,9%). Значна частка продажу в Україні тютюнових виробів (3,3%), риби, філе рибного (3,1%), вина ігристого (2,9%) припадає на організації нашого регіону.

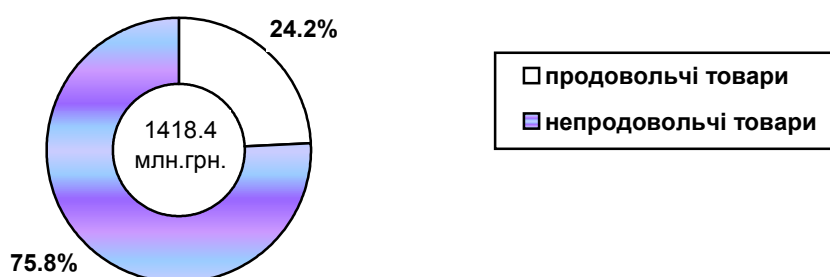
Товарні запаси

На 1 січня 2008 року товарні запаси підприємств оптової торгівлі області становили 1418,4 млн.грн. і збільшились проти аналогічної дати торік на 379,8 млн.грн., або на 36,6 відсотка.

У структурі товарних запасів чільне місце займали товари довготривалого зберігання, тобто непродовольчі товари – 75,8%. У наявності на складах оптових підприємств були значні залишки культур зернових (5330 т), бензину моторного (2006 т), шин для легкових автомобілів (11,5 тис.т), препаратів фармацевтичних (53,0 млн.грн.),

Частка продовольчих товарів становила 24,2 відсотка. У запасах продовольчих товарів горілка, інші міцні спиртові напої займали 16,4%, пиво – 6,5%, шоколад та вироби шоколадні – 4,9%, тютюнові вироби – 4,8%.

**Структура товарних запасів
на 1 січня 2008 року**

На одне підприємство у середньому припало запасів на 563 тис.грн., яких було достатньо для забезпечення роботи оптових підприємств упродовж 26 днів. Цей показник був найвищим на підприємствах оптової торгівлі Миколаївського, Жовківського, Сокальського, Бродівського районів та м.Львова (4670,3 – 605,2 тис.грн.).

Складська мережа Товаропотоки більшості оптових підприємств області проходять, обминаючи склади. Станом на 1 січня 2008 року власну складську мережу мали тільки 428 організацій оптової торгівлі, що становило 17% від їх загальної кількості. Загальна площа складських приміщень становила 504,6 тис.кв.м, з них площа закритих складських будівель – 401,5 тис.кв.м (79,6%), а решта - відкриті склади.

**Розподіл складської площі на 01.01.2008р.
за видами діяльності оптових підприємств**

	У % до підсумку
Всього	100
у тому числі за видами діяльності оптових підприємств	
автомобілями та мотоциклами	5,4
продуктами харчування, напоями та тютюном	16,4
неспеціалізована оптова торгівля продуктами харчування	8,2
електропобутовими приладами	2,6
фармацевтичними товарами	4,7
іншими непродовольчими товарами споживчого призначення	2,6
металами і металевими рудами	3,3
будівельними матеріалами	12,9
інші види оптової торгівлі	43,9

Первісна вартість основних засобів підприємств оптової торгівлі на початок 2007 року склала 963,1 млн.грн. Найвагоміша частка (47,9%) основних засобів підприємств оптової торгівлі припала на будівлі, споруди та передавальні пристрої, питома вага машин та обладнання становила 23,1%, транспортних засобів – 16,0%.

Оптові підприємства мають 57 складів-холодильників з ємкістю холодильних камер 8,7 тис.т. з них з ємкістю 1,2 тис.т (13,5%) - для глибокого заморожування продуктів. Місткість ємкостей для сипучих

товарів становила 0,4 тис.куб.м, для рідин – 2,2 млн.куб.м, з яких 0,7 млн.куб.м (32,1%) становили стаціонарні резервуари для нафти і нафтопродуктів.

Частина підприємств оптової торгівлі здає складські площі в оренду. Торік в оренду було здано 58,7 тис.кв.м складських приміщень (11,6% від загальної площі).

Оптові підприємства мають 57 складів-холодильників з ємкістю холодильних камер 8,7 тис.т. з них з ємкістю 1,2 тис.т (13,5%) - для глибокого заморожування продуктів. Місткість ємкостей для сипучих товарів становила 0,4 тис.куб.м, для рідин – 2,2 млн.куб.м, з яких 0,7 млн.куб.м (32,1%) становили стаціонарні резервуари для нафти і нафтопродуктів.

Частина підприємств оптової торгівлі здає складські площі в оренду. Торік в оренду було здано 58,7 тис.кв.м складських приміщень (11,6% від загальної площі).

Зовнішньоекономічна діяльність оптових підприємств

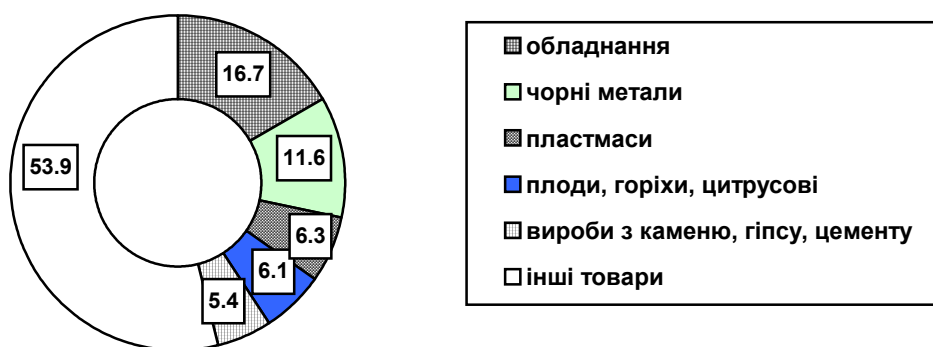
За даними Державної митної служби України у Львівській області впродовж 2007 року зовнішню торгівлю товарами здійснювало 683 підприємства оптової торгівлі: 223 експортували товари, 565 – здійснювали імпорт.

Обсяг експорту підприємств оптової торгівлі становив 83,1 млн.дол., що склало 8,1% загальнообласного експорту товарів. Географія експорту налічувала 55 країн світу. Основними партнерами були Білорусь – 11,6 млн.дол., Польща – 10,9 млн.дол., Казахстан – 8,3 млн.дол., Молдова – 7,1 млн.дол., Російська Федерація – 6,8 млн.дол., Італія – 5,5 млн.дол. Перелічені країни забезпечили понад 60% експорту оптових підприємств.

Підприємства оптової торгівлі постачали за кордон деревину та вироби з деревини (17,8 млн.дол., 12,9% загальнообласного експорту деревини), чорні метали (9,9 млн.дол., 96,3%), олію соняшникову (8,4 млн.дол., 62,8%), меблі (6,5 млн.дол., 24,2%), вироби з чорних металів (3,9 млн.дол., 21,7%), шкірсировину (4,3 млн.дол., 48,2%), пластмаси (3,9 млн.дол., 17,6%) тощо.

У 2007 році імпорт підприємств оптової торгівлі становив 527,9 млн.дол., їх частка в імпорті області склала 35,8%. Товари поступили з 93 країн світу, з яких 28,7% було імпортовано з Польщі, 14,9% - з Німеччини, 7% - з Росії, 5,5% - з Чеської Республіки, 5% – з Китаю, 4,1% – з Італії, 3,6% – з Австрії.

Товарна структура імпорту оптових підприємств у 2007 році, у %

Основним предметом імпорту вказаних підприємств були обладнання – 88,3 млн.дол., чорні метали – 62,2 млн.дол., пластмаси – 33,4 млн.дол., плоди, горіхи, цитрусові – 32,4 млн.дол., вироби з каменю, гіпсу, цементу – 28,4 млн.дол., енергетичні матеріали, нафта та продукти її перегонки – 27,2 млн.дол.

Інвестування

Інвестиції в основний капітал оптових підприємств у 2007 році становили 350,1 млн.грн., що порівняно з 2006 роком більше на 5,6%, а відносно 2001 року – у 3,5 раза. У загальному обсязі інвестицій, вкладених в економіку області, це склало 4,2%.

Обсяг прямих іноземних інвестицій, залучених у підприємства оптової торгівлі, на 1 січня 2008 року становив 34,9 млн.дол.США. Упродовж 2007 року у ці підприємства залучено 15,6 млн.дол., що у 2,3 раза більше, ніж у 2006 році. Приріст іноземного капіталу у галузь за минулий рік становив 71,3%.

Лідерами в інвестуванні підприємств оптової торгівлі Львівщини є партнери з Польщі, Сполученого Королівства, Німеччини, Чехії, Італії. На ці країни припало понад 80% загального обсягу прямих іноземних інвестицій у галузь.

Зайнятість та оплата праці

У 2007 році на великих та середніх підприємствах оптової торгівлі (без урахування найманих працівників статистично малих підприємств та у громадян – підприємців) працювало 28,1 тис.осіб найманих працівників, що на 20,6% більше, ніж у 2006 році. Їх частка в області склала 4,8%.

На підприємствах оптової торгівлі спостерігається велика плінність кадрів: упродовж 2007 року було прийнято 15,5 тис.осіб та 12 тис.осіб - залишили свої робочі місця. Слід зазначити, що кількість прийнятих в 1,3 раза переважає кількість вибулих.

Середньомісячна номінальна заробітна плата одного працівника, зайнятого на підприємствах оптової торгівлі, становила 1114,32 грн., що на 15,9% більше порівняно з попереднім роком (в області, відповідно, 1182,63 грн. та на 28,1%).

На підвищення рівня оплати праці впливає встановлення розміру мінімальної заробітної плати. Лише упродовж 2007 року цей показник у законодавчому порядку зріс: з 400 грн. у січні до 460 грн. у жовтні. Порівняно зі встановленими державними стандартами, що діяли у 2007 році, заробітна плата штатних працівників оптової торгівлі була у 2,4 раза більша за мінімальну зарплату та у 2 рази - за прожитковий мінімум для працездатних осіб.

Найвищий розмір заробітної плати був у працівників оптової торгівлі паливом – 1915 грн., тютюновими виробами – 1662 грн., кавою, чаєм, какао та прянощами – 1620 грн., посудом виробами зі скла, фарфору та кераміки – 1594 грн., автомобілями – 1514 грн.; найнижчий її рівень спостерігався в оптовій торгівлі відходами та брухтом – 748 грн., фруктами та овочами – 676 грн., шкурами та шкірою – 643 грн., живими тваринами – 554 грн., одягом та взуттям – 541 грн.

Станом на 1 січня 2008 року сума боргу з виплати заробітної плати на оптових підприємствах становила 475 тис.грн., що на 24,3% менше, ніж на 1 січня 2007 року. Із загальної суми боргу 243,5 тис.грн., або 51,3% - заборгованість економічно активних підприємств, 39,6 тис.грн. (8,3%) – борг суб'єктів господарювання, щодо яких реалізована процедура відновлення платоспроможності боржника, або визнання їх банкрутами, 191,9 тис.грн. (40,4%) – економічно неактивних підприємств.

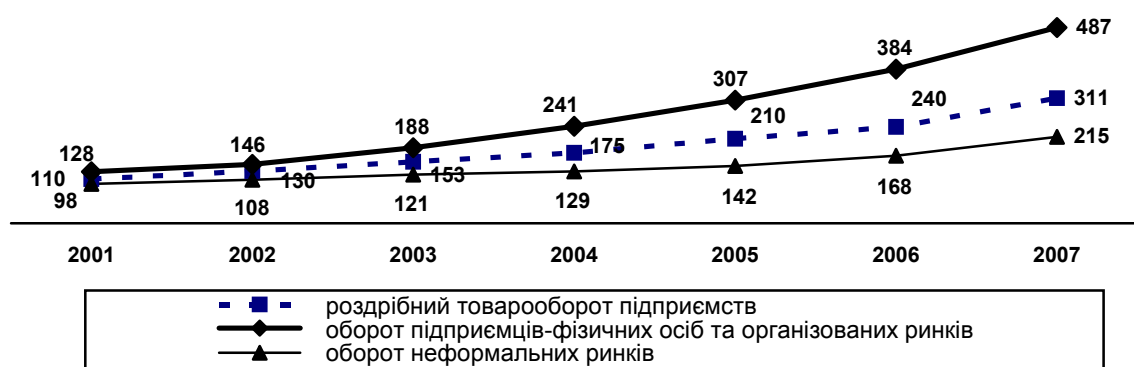
Стан та тенденції роздрібної торгівлі Львівщини у 2007 році

Роздрібна торгівля є одним із видів діяльності, зайнятих безпосередньо обслуговуванням населення. Тому її розвиток багато в чому визначає соціальний клімат в суспільстві.

Доходи мешканців Львівської області у 2007 році зросли проти попереднього року на 29,8% і становили 30,9 млрд. грн. Величина наявного доходу зросла 25,8%, реального - на 13,8% (у 2006 році - на 18,8% та 10,5% відповідно). У розрахунку на одну особу величина наявного доходу населення становила 9335 грн., що на 26,2% більше відносно 2006 року.

Зростання доходів населення сприяє збільшенню обсягів продажу споживчих товарів. За 2001-2007рр. він зріс у 3,4 раза, середньорічний індекс за цей період становив 118,9%.

**Індекси продажу споживчих товарів
(за порівнянними цінами, у % до 2000 року)**

Водночас розвиток окремих секторів реалізації товарів відбувався з різною інтенсивністю: обсяг роздрібного продажу товарів фізичними особами (підприємцями) за цей період зріс більш, ніж у 13 разів, роздрібний товарооборот підприємств (юридичних осіб) – у 3,1 раза, оборот ринкової торгівлі – у 2,9 раза, неформального ринку – у 2,1 раза.

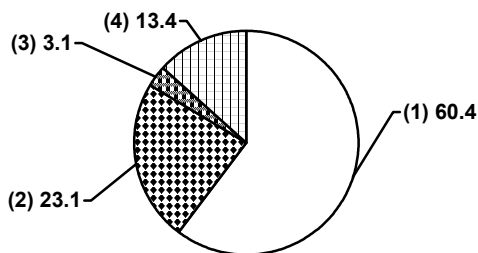
Продаж споживчих товарів населенню

У 2007 році населенню реалізовано споживчих товарів на 15670,2 млн.грн. (дані розрахункові), що за порівнянними цінами на 28,5% більше, ніж за попередній рік. Темпи зростання у 2007р. були значно вищими, ніж попереднього року (115,2%). Серед областей західного регіону найбільше зростання обороту роздрібної торгівлі спостерігалось у Чернівецькій (139,9%) та Івано-Франківській (132%) областях, найнижчий - у Волинській та Рівненській областях (123,2%).

До загального обсягу продажу споживчих товарів включено обсяги обороту роздрібної торгівлі та обороту ресторанного господарства. Обороти роздрібної торгівлі, що включає роздрібний товарооборот суб'єктів господарювання – юридичних осіб та розрахункові обсяги продажу споживчих товарів на ринках, та фізичними особами – підприємцями зріс на 28,6% і становив 15037,2 млн.грн. Частка обороту роздрібної торгівлі у загальному обсязі продажу споживчих товарів склала 96%, ресторанного господарства - 4%.

У задоволенні потреб населення у товарах значне місце належить ринкам. У структурі обороту роздрібної торгівлі на організовані та неформальні ринки припало 26,2%, за рахунок організованих ринків у 2007р. формувалось 24,1% обороту роздрібної торгівлі. В обороті цих ринків п'яту частину обсягів становив продаж сільськогосподарських продуктів. У 2007р. продаж сільськогосподарських продуктів на ринках зменшився проти 2006р. на 0,6% при зростанні цін на 12,2%. При цьому продукти тваринництва подорожчали на 13,9%, їхній продаж знизився на 7%. Приріст цін на продукти рослинництва становив 13,1% при збільшенні продажу на 4,5%.

Продаж споживчих товарів за каналами реалізації, %

- 1 - роздрібний товарооборот підприємств
- 2 - оборот організованих ринків
- 3 - оборот неформальних ринків
- 4 - оборот підприємців фізичних осіб, що мають мережу роздрібної торгівлі та ресторанного господарства

Оборот ресторанного господарства (з урахуванням товарообороту фізичних осіб - підприємців) збільшився проти 2006р. за порівнянними цінами на 27,8% і становив 633 млн.грн. Оборот підприємств у цьому обсязі склав 55,7%, оборот фізичних осіб-підприємців - 44,3%.

З розрахунку на одну особу у 2007р. реалізовано товарів на 6111 грн. (у 2006р. – 4445 грн).

Роздрібний товарооборот підприємств

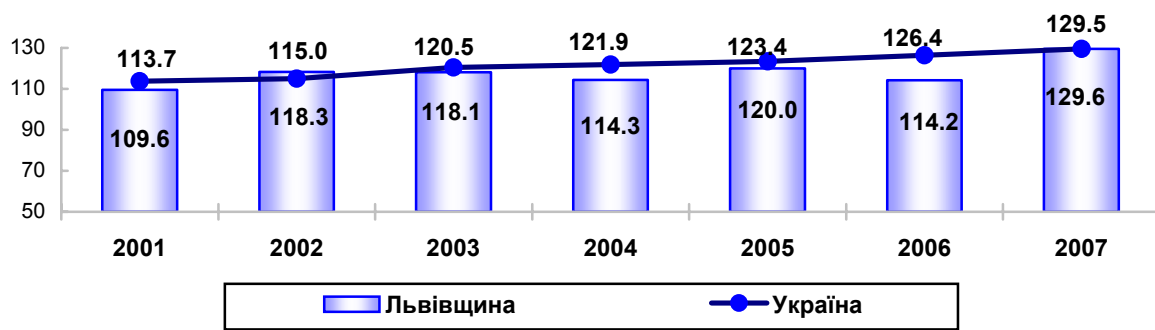
Роздрібний товарооборот підприємств – юридичних осіб, що займає 60,4% загального обороту від продажу товарів населенню становив у 2007р. 9472,5 млн.грн.

Протягом минулого року продовжувалося зростання обсягу роздрібногo товарообороту підприємств (юридичних осіб) і проти 2006р. його фізичний обсяг збільшився на 29,6%. Частка Львівської області в роздрібному товарообороті підприємств України становила 5,3% (у 1995 – 5,1%, у 2000 – 6,3%).

Основні показники роздрібної торгівлі підприємств

	2000	2005	2006	2007
Роздрібний товарооборот підприємств, млн.грн.	1820,4	5530,5	6882,9	9472,5
у тому числі				
товарооборот роздрібної торгівлі	1704,7	5310,0	6604,4	9119,7
роздрібний товарооборот ресторанного господарства	115,7	220,5	278,5	352,8
Роздрібний товарооборот на одну особу, грн.	683	2141	2675	3694
Індекси фізичного обсягу роздрібногo товарообороту, у %:				
до попереднього року	113,3	120,0	114,2	129,6
до 1995 року	105,0	220,7	252,0	326,6
до 2000 року	x	210,1	239,9	310,9

**Індекси роздрібного товарообороту підприємств
(за порівнянними цінами, у % до попереднього року)**

Найбільший приріст роздрібного товарообороту підприємств - юридичних осіб відбувся у Кам'янка-Бузькому, Бродівському, Сколівському, Миколаївському, Золочівському, Радехівському районах (на 76,5-25,5%), у містах Дрогобичі, Львові, Стрию, Трускавці (на 46,7-27,8%). Знизився фізичний обсяг роздрібного товарообороту у Мостиському, Турківському, Жидачівському районах.

**Роздрібний товарооборот підприємств торгівлі у містах і районах
Львівської області за 2007 рік**

	Весь товарооборот	У тому числі		Індекс фізичного обсягу до 2006 року	На одного мешканця
		товарообот торгової мережі	товарооборот ресторанного господарства		
	тис.грн.			%	грн.
Всього по області¹	9472,5	9119,7	352,8	129,6	3694,3
Львів	5704,5	5486,5	218,0	136,0	7482,3
Борислав	47,6	46,9	0,7	113,9	1253,2
Дрогобич	242,5	231,8	10,7	146,7	2430,0
Моршин	7,1	5,8	1,3	108,1	1137,9
Новий Розділ	23,9	23,2	0,7	176,5	853,5
Самбір	90,2	88,5	1,7	114,8	2585,3
Стрий	160,1	156,5	3,5	128,5	2641,4
Трускавець	148,6	119,7	28,9	127,8	4952,0
Червоноград	527,4	517,9	9,5	114,6	6346,2
Бродівський	72,9	69,6	3,3	132,6	1181,3
Буський	39,2	37,2	2,0	104,2	825,2
Городоцький	76,4	73,5	2,9	108,0	1084,2
Дрогобицький	40,3	38,1	2,3	113,0	540,7
Жидачівський	49,7	47,3	2,4	96,1	667,8
Жовківський	286,3	281,9	4,4	110,8	2638,8
Золочівський	74,3	70,8	3,5	126,5	1042,2
Кам'янка-Бузький	89,3	85,4	3,9	134,6	1521,0
Миколаївський	71,9	69,1	2,8	130,1	1119,6
Мостиський	199,1	193,3	5,9	99,7	3409,6

¹ З урахуванням нерозподіленого обсягу роздрібного продажу за містами та районами

	Продовження				
	Весь товаро- оборот	У тому числі		Індекс фізичного обсягу до 2006 року	На одного меш- канця
		товарообот торгової мережі	товароборот ресторанного господарства		
Перемишлянський	43,5	42,9	0,6	112,3	1023,6
Пустомитівський	336,4	329,2	7,2	118,9	3032,9
Радехівський	56,2	53,8	2,4	125,5	1121,5
Самбірський	72,3	68,6	3,7	117,2	1020,1
Сколівський	89,0	83,0	6,0	131,8	1881,4
Сокальський	91,9	85,2	6,6	122,8	970,2
Старосамбірський	133,4	132,3	1,1	108,4	1686,9
Стрийський	96,0	87,2	8,8	103,3	1543,0
Турківський	14,9	13,9	1,0	96,5	290,1
Яворівський	318,6	311,6	7,0	108,0	2606,9

Товарооборот ресторанного господарства у 2007р. становив 352,8 млн.грн. і збільшився порівняно з попереднім роком за фактичними цінами на 26,7%, за порівнянними - на 19,3%. Його частка у загальному обсязі роздрібного товарообороту підприємств знизилась з 4% у 2006р. до 3,7% у 2007р. У 2007 році роздрібний товарооборот, включаючи ресторанне господарство, підприємств (юридичних осіб) у сільській місцевості становив 705,4 млн. грн., або 7,4% загального обсягу роздрібного товарообороту. Порівняно з попереднім роком у порівнянних цінах товарооборот у сільській місцевості збільшився на 35,1% (загалом в області - на 29,6%). Роздрібний товарооборот підприємств ресторанного господарства на селі збільшився на 6,5% і становив 41,4 млн.грн.

В обсязі роздрібного товарообороту найбільш вагомою (45,1%) була частка роздрібного товарообороту підприємств, основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля побутовими товарами. Серед них більше половини обсягу (51,6%) становив товарооборот підприємств, що торгують переважно продовольчими товарами у неспеціалізованих магазинах, більше третини (40,1%) – підприємств, що здійснюють торгівлю непродовольчими товарами у спеціалізованих магазинах, з яких 33,4% припадало на товарооборот підприємств, що здійснюють продаж будівельних матеріалів.

На підприємства, основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля транспортними засобами та паливом, припало 20,4%

загального обсягу роздрібного товарообороту, з якого 68% – оборот від продажу пального.

Частка роздрібного товарообороту підприємств, основним видом діяльності яких є ресторанне господарство, становила 2,2%, з них більше половини (58,3%) припало на кафе, чверть (25,7%) – на ресторани, 9,3% – на їдальні та постачання готової їжі, 6,7% – на бари.

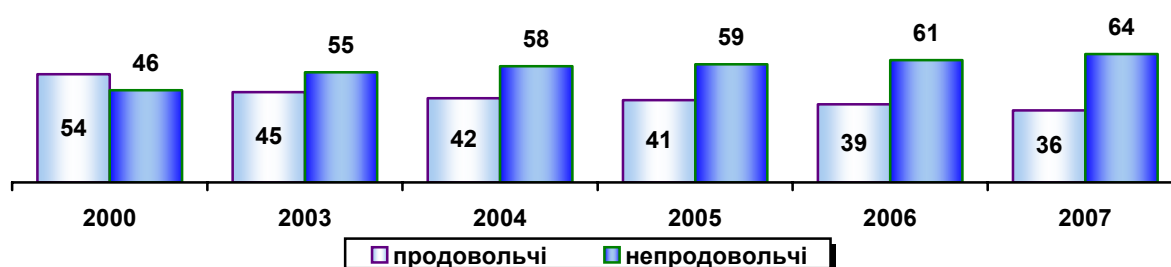
Товарооборот підприємств інших видів економічної діяльності, які здійснюють роздрібну торгівлю та ресторанне господарство склав третю частину (32,4%) всього роздрібного товарообороту області.

Товарна структура роздрібного товарообороту підприємств

У структурі роздрібного товарообороту підприємств продовжує зростати частка продажу непродовольчих товарів. У 2007р. їх питома вага становила 63,6% і збільшилась порівняно з 2006р. на 2,9 відсоткового пункта. У структурі роздрібного товарообороту підприємств переважали такі продовольчі товари: алкогольні напої (9,3%), тютюнові вироби (4,3%), кондитерські вироби (2,4%), м'ясо та птиця свіжі та заморожені (1,5%), хлібобулочні вироби, молоко та молочна продукція (1,3%). Серед проданих товарів непродовольчої групи найбільшу частку займають: бензин і паливно-мастильні матеріали (20,6%), автомобілі та автотовари (14,2%), будівельні матеріали (6,2%), фармацевтичні товари (4,8%), електропобутові прилади (3,6%).

Через торгову мережу області у 2007 році продано продовольчих товарів населенню на суму 3097,5млн.грн., що більше порівняно з попереднім роком (за порівнянними цінами) на 17,4%, при зростанні цін на 8,9%.

Співвідношення продовольчих і непродовольчих товарів у роздрібному товарообороті підприємств,%

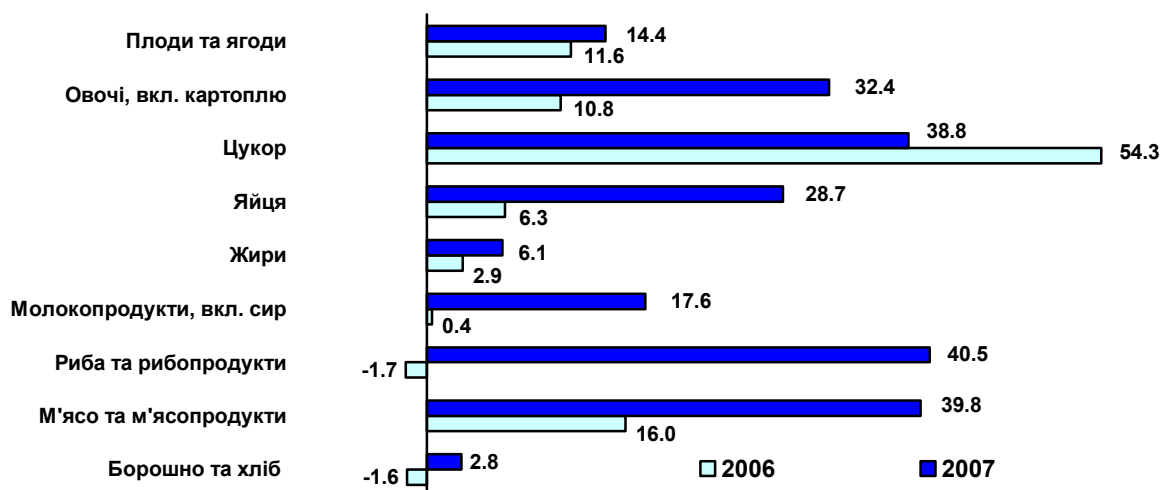

Зокрема, збільшився продаж картоплі – у 2,2 раза, м'яса копченого, солоного та ковбасних виробів – на 51,6%, риби і морепродуктів харчових – на 47,3%, консервів овочевих – на 39,5%, цукру – на 38,8%, м'яса та птиці свіжих та заморожених – на 38,1%. У той же час зменшилась реалізація жирів тваринних харчових – на 56%, кавунів та динь – на 49,9%, консервів, готових продуктів м'ясних – на 21,6%, круп та бобових – на 13,3%.

Обсяг продажу непродовольчих товарів протягом 2007 року у порівняних цінах збільшився на 37,5% і становив 6022,2 млн.грн.

Порівняно з 2006 роком у фізичному обсязі збільшився продаж тканин – у 4,1 раза, матеріалів та обладнання для роботи в домашніх умовах (включаючи садовий інвентар) – у 2,6 раза, неелектричних побутових товарів – у 2,2 раза, шкіряного, текстильного, комбінованого взуття, включаючи спортивне; мотоциклів, моторолерів, мопедів – у 2 рази. Зменшився продаж текстильних виробів для домашнього вжитку та інтер'єру – на 51,3%, ювелірних виробів та сірників – на 0,7%.

Темпи приросту роздрібного товарообороту за основними групами продуктів харчування у 2006-2007 роках (до попереднього року, %)

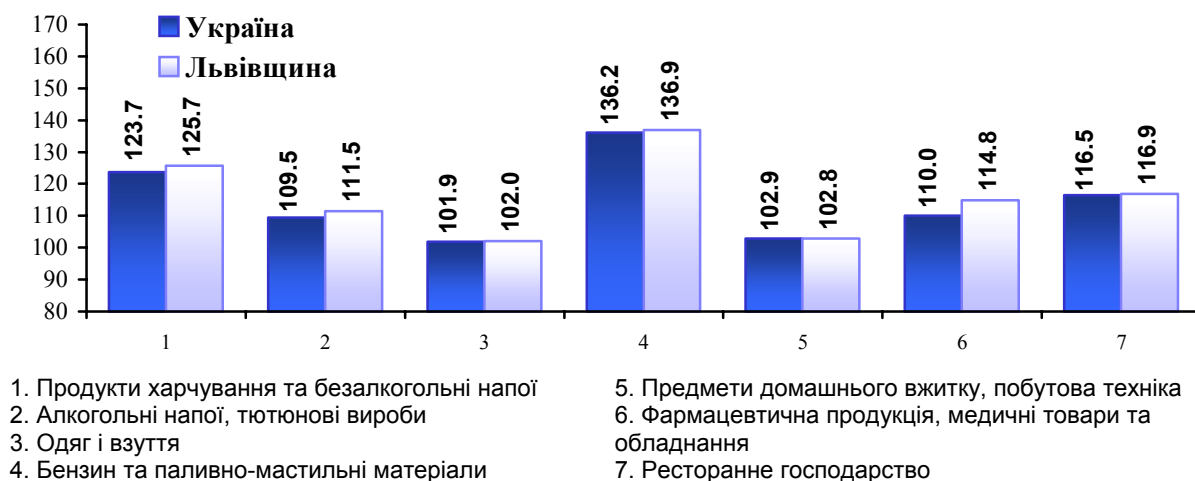
Протягом 2007 року роздрібні підприємства області реалізували товарів виробництва України на 6435,7 млн.грн., що склало 70,6% від обсягу товарообороту роздрібної мережі (проти 75,2% у 2006 році). Частка товарів вітчизняного виробництва у товарообороті продовольчих товарів становила 90%, непродовольчих – 60,6% (90,6% і 66,2% у 2006 році

відповідно). Найвища частка вітчизняних товарів спостерігалася серед таких товарів: яйця і яйцепродукти, сіль, хлібобулочні вироби, масло тваринне (100%), цукор (99,9%), картопля (99,6%), маргарин, морозиво (99,2%), а серед непродовольчих товарів - бензин (100%), дизельне пальне (99,6%), сірники (97,5%), ювелірні вироби (96,4%), тканини (89,3%). Високою залишається частка імпорту у продажу плодів, ягід, кавунів та динь (52%), чаю (42,4%), кави (35,7%), фотографічного обладнання (98,9%), гумового та полімерного взуття (97,4%), годинників (96,7%), аудіо- та відеообладнання (96,4%), електропобутових приладів (94,6%).

Ціни на споживчі товари

У 2007 році ситуація на споживчому ринку продовольчих товарів та безалкогольних напоїв характеризувалась постійним підвищенням цін. Індекс споживчих цін на продукти харчування та безалкогольні напої у Львівській області склав за 2007 рік 125,7%, тоді як за 2006 рік – 100,9%. Найвідчутніше підвищення цін відбулось на овочі, включаючи картоплю, у цілому на 72,3%. Так, капуста подорожчала – у 2,7 рази, перець – у 2,3 рази, огірки відкритого ґрунту, буряк, морква – у 2 рази, бобові – у 1,7 рази, картопля – у 1,4 рази, цибуля – у 1,3 рази. На 53% у середньому підвищились ціни на фрукти. Найбільше зросли ціни на яблука і цитрусові – у 1,5 рази.

**Індекси споживчих цін на окремі товари у 2007 році
(грудень 2007 до грудня 2006,%)**

Значне подорожчання торкнулось олії та жирів, у середньому на 45,8%. Так, на 64,6% зросли ціни на олію соняшникову, на 51,7% – маргарин, на 34,6% – масло вершкове. Ціни на молоко, молочні продукти, сир та яйця підвищились на 44,5%.

Помітний вплив на формування індексу споживчих цін на продовольчі товари справила ситуація, яка склалась на споживчому ринку продуктів переробки зерна. Зокрема, значно піднялись ціни на крупи: перлові, ячні подорожчали на 71,9%, пшоно – на 68,3%, вівсяні пластівці – на 41,6%, крупи манні – на 31,2%, гречані – на 22,9%, рис – на 10,1%. На 29,1% подорожчало борошно, на 21,9% - макаронні вироби. Ціни на хліб зросли в середньому на 13,3%. Після відносної стабілізації цін у попередньому році, у 2007 році м'ясо та м'ясопродукти подорожчали в середньому на 13,3%. Зокрема, яловичина – на 25,1%, свинина – на 15,7%, птиця – на 13,3%, сосиски, сардельки – на 15,7%, фарш м'ясний – на 13,3%, ковбаса сирокочена – на 12,7%.

На споживчому ринку товарів одягу і взуття у 2007 році спостерігались невисокі темпи зростання цін. У середньому за рік ціни на одяг і взуття підвищились на 2%. Ціни на взуття зростали вищими темпами – 3,2%. Предмети домашнього вжитку, побутова техніка та поточне утримання житла у 2007 році для населення області обійшлись на 2,8% дорожче, ніж у попередньому році. З них меблі подорожчали на 3%, посуд – на 2,8%, килими та килимове покриття – на 1,3%, домашній текстиль – на 0,9%, товари для щоденної підтримки будинку – на 4,2%. Ціни на побутову техніку підвищились на 2,7%.

Помітно підвищились ціни на газети, книги і канцелярські товари – 4,3%. Зокрема, книги подорожчали на 4,8%, газети – на 3%, журнали – на 5,6%, учнівські зошити – на 3,8%, ручки – на 4,9%.

Ціна на бензин зросла у 2007 році на 36,9%, побутове паливо для населення (на 26,1%) і газ скраплений (на 18,1%).

Треба зазначити, що у 2007 році відбулось зниження цін на окремі

товари. А саме: здешевшали кольорові телевізори на 3,3%, фотоапарати – на 0,4%, монітори – на 0,8%.

Значне підвищення цін на продовольчі товари призвело до суттєвого зростання цін у мережі підприємств громадського харчування (на 16,9%). Зокрема, витрати на їжу у закладах швидкого харчування збільшилися на 19,5%, кафе, барах – на 17,3%, ресторанах – на 4,9%.

Товарні запаси на підприємствах роздрібної торгівлі

Товарний запас у торговій мережі підприємств області на 1 січня 2008 року становив 865,3 млн.грн., що забезпечує роботу торгівлі протягом 31 дня (на 1 січня 2007 року – 714,8 млн.грн., або 31 день).

Запаси товарів у торговій мережі та на складах підприємств роздрібної торгівлі

	Запаси станом на					
	01.01.2007р.			01.01.2008р.		
	млн.грн	у % до підсумку	у днях товаро-обороту	млн.грн	у % до підсумку	у днях товаро-обороту
Усі товари	714,8	100	31	865,3	100	31
Продовольчі	204,4	28,6	23	178,2	20,6	20
Непродовольчі	510,4	71,4	36	687,1	79,4	37

Майже три чверті усіх запасів складають непродовольчі товари. Залишки продовольчих товарів забезпечили б 20 днів роботи торгівлі, непродовольчі – 37 днів.

Аспекти розвитку транспортного комплексу Львівщини

Транспортний комплекс є важливою складовою економіки Львівщини. Його розвиток тісно пов'язаний з ефективним функціонуванням інших галузей економіки, оскільки обсяги продукції промисловості, сільського господарства, будівництва, торгівлі переважно і визначають завантаженість транспортної системи.

У 2007 році обсяг вантажних перевезень усіма видами транспорту залишився майже на рівні 2006 року і склав 28,5 млн. тонн. У порівнянні з 2000 роком відбувся спад цих перевезень на 20,2%, що було спричинено, в основному, зменшенням перевезень автомобільним транспортом, оскільки саме автотранспорт забезпечує три чверті вантажних перевезень області. Треба зауважити, що частка Львівщини у загальнодержавних перевезеннях є незначною (1,5% перевезень усіма видами транспорту та 1,7% – автомобільним транспортом у 2007 році).

Робота пасажирського транспорту області за останні роки дещо активізувалась. Середньорічний темп приросту обсягу перевезень пасажирів усіма видами транспорту у 2000-2007 роках становив 2,7% (в Україні – 0,8%). Дещо вищими темпами (5,9%) зростав обсяг пасажирських перевезень автомобільним транспортом.

У структурі пасажирських перевезень переважають автотранспортні перевезення – 64,4% від загальнообласного обсягу, на залізничний транспорт припало 8,9%, електротранспорт – 26,7%.

У 2007 році усіма видами транспорту (з урахуванням Львівської дирекції залізничних перевезень) перевезено 333,3 млн. пасажирів, що на 4% більше, ніж у 2006 році.

На початок 2008 року на підприємствах транспорту було зосереджено основних засобів первісною вартістю 15,1 млрд.грн., що становило 19,3% від вартості усіх основних засобів області. Рівень їх зносу досить високий – 49% (у цілому в області – 47,2%). Це обумовлено повільними темпами оновлення виробничих засобів у цій галузі: коефіцієнт оновлення склав 6,2%.

Інвестиції у транспорт

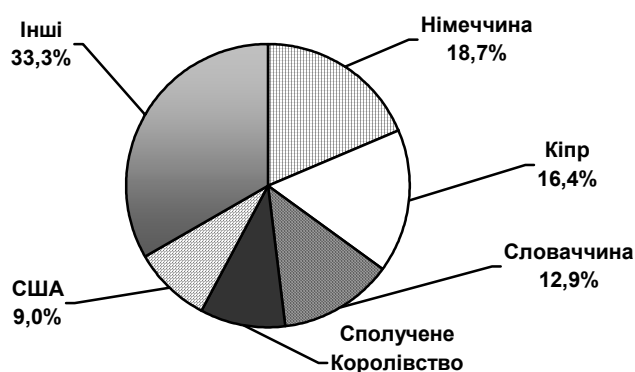
У 2007 році на розвиток підприємств транспорту було спрямовано 982,4 млн.грн. інвестицій в основний капітал, що склало 11,9% від загального обсягу інвестицій в економіку області. Порівняно з 2006 роком капіталовкладення зросли на 50,9% та перевищили рівень 2000 року у 3,7 раза.

Зростання відбулося, в основному, за рахунок підприємств з транспортування трубопроводами, на які припадає майже половина інвестицій у транспорт та обсяг вкладень яких зріс на 62,8%. Фінансування міського та автодорожного транспорту збільшилося на 44,1% порівняно з 2006 роком. Після значного приросту у 2004 році (в 11,4 раза) три роки поспіль скорочуються інвестиції в авіаційний транспорт.

Обсяг прямих іноземних інвестицій, вкладених у підприємства транспорту, на початок 2008 року становив 17,2 млн.дол.США, що склало 2% від загальнообласного показника. Це на 26,3% більше, ніж на початок 2007 року. Загалом від початку інвестування іноземний капітал з 23 країн залучено у 79 підприємств області.

Основними країнами-інвесторами цього виду діяльності в області є партнери з Німеччини – 3,2 млн.дол., Кіпру – 2,8 млн.дол., Словаччини – 2,2 млн.дол., Сполученого Королівства – 1,7 млн.дол. та США – 1,5 млн.дол.

Географічна структура прямих іноземних інвестицій на початок 2008 року, %

Упродовж 2007 року у транспортні підприємства залучено 3,3 млн.дол. іноземних інвестицій. Це склало 1% від загальнообласного обсягу надходжень, що на 11,7% більше, ніж у 2006 році.

Автомобільні шляхи

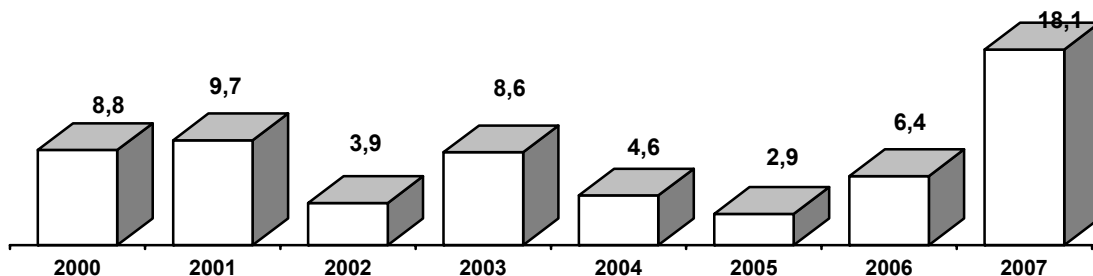
Мережа автомобільних доріг загального користування Львівської області станом на 1 січня 2008 року становила 8350,5 км, з них 98% – дороги з твердим покриттям. Львівська область має найбільшу щільність автомобільних доріг із твердим покриттям серед областей України – 375 км/тис. км² (у середньому в Україні – 274,3 км/тис. км²).

Найбільш наближеними до європейських стандартів є автомобільні дороги загальнодержавного значення I категорії (з чотирма і більше смугами руху та шириною проїзної частини понад 15 м), які становили всього 0,5% від протяжності доріг з твердим покриттям, а також дороги II категорії – 11% (в Україні – відповідно 1,6% та 7,7%).

Дві третини протяжності доріг загального користування складають дороги з удосконаленим покриттям (цементнобетонним, асфальтобетонним, чорні шосе), у тому числі усі державні дороги – з удосконаленим покриттям, місцеві – лише на 59,9%.

Мережа автодоріг Львівщини не має достатнього розвитку. Упродовж 2001-2007 років загальна протяжність автомобільних доріг загального користування області зросла лише на 54,2 км, що є недостатньо, враховуючи значення транспорту для розвитку економіки області. У 2007 році на Львівщині введено в експлуатацію 18,1 км автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям, що у 2,8 раза більше, ніж у 2006 році (найбільше за останні 8 років).

Введення в дію автомобільних доріг з твердим покриттям, км

Водночас автомобільні дороги області не відповідають європейським стандартам щодо багатьох показників, зокрема таких, як швидкість пересування, забезпеченість сучасними дорожними знаками і розміткою, необхідною кількістю пунктів технічної та медичної допомоги, телефонного зв'язку тощо.

Наявність автотранспорту

Станом на 1.08.2007 року, за даними Державтоінспекції УМВСУ у Львівській області, автомобільний парк (з урахуванням транспорту індивідуальних власників) становив 328 тис. одиниць, з них вантажних автомобілів – 30,7 тис. (9,4% від загальної кількості), автобусів – 8,2 тис. (2,5%), легкових – 268,7 тис. (81,9%) та спеціальних – 20,4 тис. (6,2%).

Простежується тенденція щорічного збільшення загальної кількості автотранспорту. Середньорічний його приріст за 2000-2007 рр. становив 3,3%, проти 2006 року автомобільний парк області зріс на 1,4%. Це зростання, головним чином, було забезпечене збільшенням кількості автобусів (на 25,7% у 2007 році проти 2000 року) та легкових автомобілів (на 30,3% відповідно). Крім того, в 1,9 раза проти 2000 року зросла кількість спеціальних автомобілів (на 9,6 тис.). Якщо упродовж 2001-2006 років кількість автобусів постійно зростала, то у 2007 році переорієнтація пасажирського автотранспорту на багатомісні автобуси спричинила їх зменшення порівняно з 2006 роком на 4,8%.

Чотири п'ятих автотранспортних засобів знаходиться в індивідуальній власності, зокрема 27,4% вантажних автомобілів, 34,4% автобусів, 92,4% легкових та 18,1% спеціальних автомобілів.

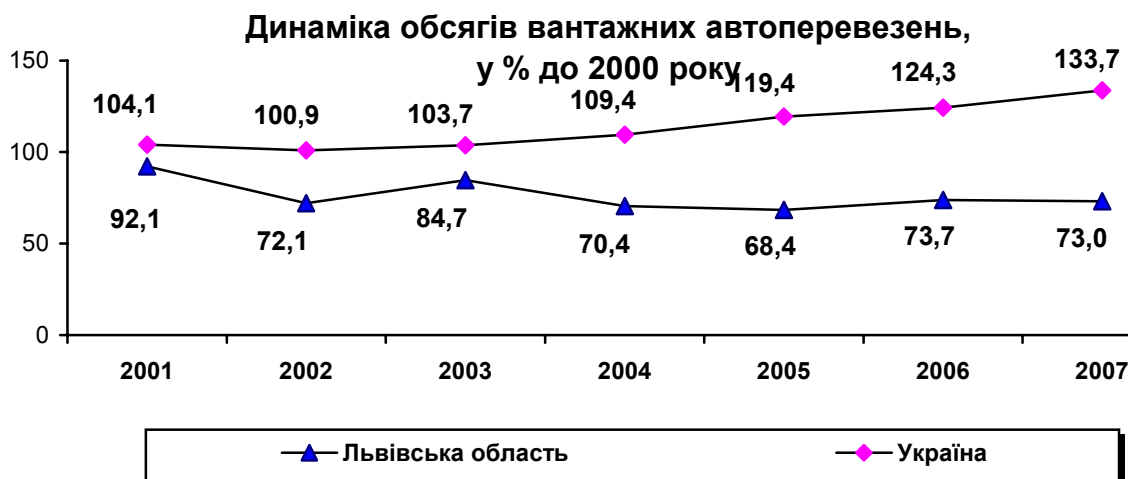
Автотранспортний парк області є застарілим: 40,4% автомобілів перебували в експлуатації з моменту випуску заводом-виготовлювачем більше 10 років, 35,1% – від 5 до 10, 16,5% – від 3 до 5 і лише 7,9% – до 3 років включно. Більш новими є пасажирські автобуси – 16,2% перебували в експлуатації до 3 років і 20,4% – від 3 до 5 років.

У 2007 році рівень забезпечення населення Львівщини легковими автомобілями порівняно з 2000 роком зріс на 30,7% і становив 98 одиниць на 1000 осіб населення (в Україні – 122). За даним показником область посіла 21 місце серед регіонів України, тоді як у 2000 році перебувала на останньому місці.

Вантажний автотранспорт

У 2007 році автотранспортом підприємств, організацій та підприємців–фізичних осіб було перевезено 21,6 млн. тонн вантажів, що становило 75,7% обсягу вантажних перевезень усіма видами транспорту.

Обсяг вантажних автоперевезень у 2007 році залишився майже на рівні 2006 року, але порівняно з 2000 роком зменшився більше, ніж на чверть, за рахунок скорочення перевезень вантажів для власних потреб (на 36,3%). Обсяг комерційних перевезень автомобільним транспортом порівняно з 2006 роком зріс на 8,2%, проте дещо зменшилися перевезення для власних потреб – на 5,4%. Вантажооборот склав 2,8 млрд. тонно-кілометрів і порівняно з попереднім роком збільшився на 12,3%.

Частка Львівської області в обсягах вантажних перевезень автомобільним транспортом України склала лише 1,7%. Майже половину (44,2%) загальнодержавного обсягу забезпечили промислово розвинуті Дніпропетровська та Донецька області і досягли приросту порівняно з 2000 роком відповідно на 56,2% та 50,5%.

Третину перевезень вантажів 35,1% та 77,9% вантажообороту Львівщини здійснено на комерційній основі. У структурі комерційних автоперевезень вантажів у 2007 році переважали мінеральна сировина, мінерально-будівельні матеріали та вироби – 33,5%, на нафту і нафтопродукти припало 7,9%, продукцію лісової, деревообробної та целюлозно-паперової промисловості – 5,8%.

Близьке розташування Львівщини до кордону сприяє активному розвитку міжнародних автоперевезень, частка яких у комерційних перевезен-

нях області у 2007 році склала 18,4%. Порівняно з 2006 роком обсяг міжнародних перевезень зріс на 66,2% і становив 1 млн.тонн.

Останніми роками суттєву конкуренцію автоперевізникам юридичних осіб створюють фізичні особи - підприємці.

На ринку вантажних автомобільних перевезень області частка підприємців-фізичних осіб у 2007 році становила 9% від загальнообласного обсягу перевезень вантажів та 24,1% – вантажообороту. У 2007 році ними перевезено 1,9 млн. тонн вантажів, що на 12,6% більше, ніж у 2006 році. Вантажооборот збільшився на 7,2% і становив 670,7 млн.ткм.

Необхідно зазначити, що чверть загальнообласного обсягу вантажних автоперевезень на комерційній основі забезпечили приватні підприємці. Постійно збільшується кількість автоперевізників вантажів – 1485 осіб у 2007 році проти 1175 у 2006 році. Їх автопарк на кінець 2007 року становив 2115 автомобілів.

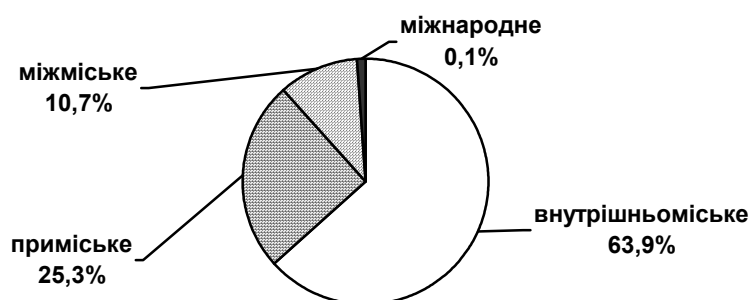
Майже п'яту частину (18,7%) обсягу перевезень, здійснених підприємцями - фізичними особами, становили міжнародні перевезення.

Пасажирський автотранспорт

Упродовж останніх років спостерігається тенденція зростання обсягів пасажирських автоперевезень області. Середньорічний темп приросту обсягу перевезень пасажирів автомобільним транспортом у 2000-2007 роках становив 5,9%.

Більше половини перевезень пасажирів (у 2007 році – 64,4%) забезпечує автомобільний транспорт. Обсяг пасажирських перевезень (з урахуванням перевезень, виконаних підприємцями-фізичними особами) у 2007 році склав 214,8 млн. осіб, що на 10,9% більше порівняно з 2006 роком. Пасажирооборот зріс на 3,7% і становив 4,3 млрд. пасажиро-кілометрів.

Структура пасажирських автоперевезень за видами сполучень у 2007 році, %

Майже дві третини пасажирів (63,9%) перевезено у внутрішньоміському сполученні – 137,3 млн. осіб, у приміському – 54,4, у міжміському – 22,9 млн. осіб і лише 251 тис. осіб – у міжнародному. Необхідно зауважити, що більше половини (60,3%) усіх пасажирів було перевезено в обласному центрі.

Оснoву пасажирських перевезень – 209,4 млн. пасажирів (97,5%) і 4,1 млрд. пасажиро-кілометрів (97%) – склали маршрутні перевезення. Середня відстань перевезень на маршрутах області становила 19,8 км.

Частка Львівської області у пасажирських перевезеннях автомобільним транспортом України у 2007 році склала 5,1%.

Залізничний транспорт

Залізничний транспорт відіграє провідну роль у здійсненні внутрішньодержавних і зовнішньоекономічних зв'язків. У 2007 році залізничним транспортом було перевезено чверть вантажних та майже десята частина пасажирів області.

Упродовж останніх п'яти років довжина залізничних колій області залишалась майже незмінною, проте у 2007 році – зменшилась на 13,1 км і становила 1279,7 км, що склало 5,9% всієї залізничної мережі України. Майже дві третини (63,9%) залізничних колій Львівщини електрифіковано.

Львівська область (після Донецької) має найбільшу щільність залізничних колій в Україні – 58,6 км на 1000 км² території (у середньому в Україні – 36,2 км на 1000 км², у Донецькій області – 60,2 км на 1000 км²), що обумовлено, насамперед, її вигідним прикордонним розташуванням.

Державним територіально-галузевим об'єднанням "Львівська залізниця" (далі ДТГО "Львівська залізниця") у 2007 році відправлено 26,9 млн. тонн вантажів, або на 4,6% більше, ніж у 2006 році, проте у порівнянні з 2000 роком цей показник зріс на 28,1%.

Значну частку відправлень ДТГО "Львівська залізниця" (40,4%) у 2007 році склали будівельні матеріали. Вагомою була також частка кам'яного вугілля – 10,8%, цементу – 7,4%, нафти і нафтопродуктів – 6,4%, коксу – 3,8%.

У порівнянні з 2006 роком збільшилися відправлення хімічних і мінеральних добрив – на 34,9%, лісових вантажів – на 21,2%, будівельних

матеріалів – на 11,6%, кам'яного вугілля – на 5,9%, руди – на 5,6%, брухту чорних металів – на 5,4%, цементу – на 3,5%, коксу – на 2,3%, чорних металів – на 2%. Натомість відправлення нафти і нафтопродуктів зменшилися на 23,5%, зерна і продуктів перемолю – на 7%.

Чверть відправлень вантажів ДТГО "Львівська залізниця" забезпечила Львівська дирекція залізничних перевезень.

Обсяг відправлень вантажів Львівською дирекцією залізничних перевезень у 2007 році залишився майже на рівні 2006 року і становила 6,9 млн.т, а за останні сім років їх обсяг зріс на 12,4%.

У структурі відправлень Львівською дирекцією залізничних перевезень у 2007 році переважали кам'яне вугілля – 36,2%, кокс – 14,4%, будівельні матеріали – 10,1%, нафта і нафтопродукти – 9,6%. Порівняно 2006 роком збільшилися відправлення чорних металів на 59,8%, хімічних мінеральних добрив – на 29,1% та лісових вантажів – на 25,7%. Дещо зменшилися відправлення нафти і нафтопродуктів – на 17,4%, цементу – на 5,4%, будівельних матеріалів – на 1,6%.

У загальнодержавному обсязі залізничних вантажних відправлень частка Львівської дирекції залізничних перевезень є незначною – 1,6%.

Упродовж 2007 року відправлення пасажирів ДТГО "Львівська залізниця" залишилися на рівні 2006 року і склали 65,2 млн.осіб. Порівняно з 2000 роком відправлення пасажирів зменшилися на 13%.

Майже половину (45,4%) пасажирів відправлено Львівською дирекцією залізничних перевезень. Тенденції розвитку залізничних пасажирських перевезень в області відображають відповідні тенденції в Україні загалом. Залізничні пасажирські відправлення в області у 2007 році порівняно з 2000 роком зменшилися на 8,7% (в Україні – на 10,3%). Проте порівняно з 2006 роком відправлення пасажирів залізничним транспортом на Львівщині збільшились на 2,2%, тоді як в Україні залишилися майже на рівні 2006 року. Пасажирооборот також дещо збільшився (на 1,1%) і становив 2,2 млрд. пасажиро-кілометрів.

Переважаючи частку пасажирів (86,7%) відправлено у приміському сполученні. Відбулося незначне зростання (на 3,1%) кількості відправлених пасажирів у приміському сполученні. Кількість пасажирів, відправлених у прямому та місцевому сполученнях, зменшилася – відповідно на 2,2% та 6,6%.

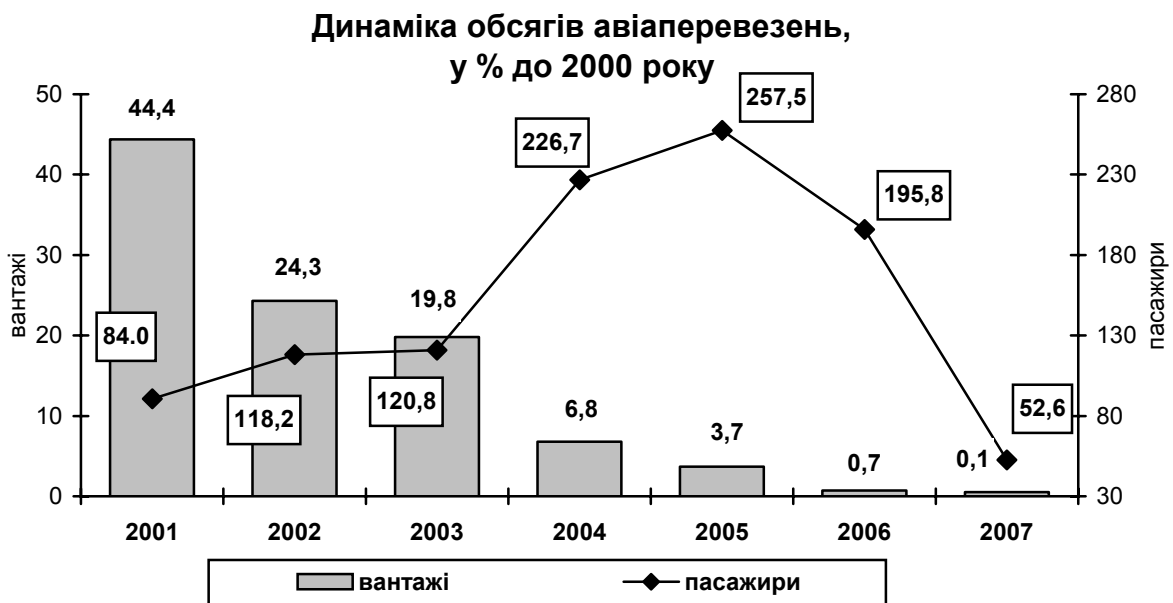
Авіаційний транспорт

Повітряний транспорт не відіграє істотної ролі у загальному обсязі вантажних і пасажирських перевезень, хоча він поза конкуренцією серед інших видів транспорту щодо швидкості доставки пасажирів і термінових вантажів на великі відстані.

У 2007 році підприємством “Львівські авіалінії” було виконано 657 рейсів, що на 74,3% менше, ніж у 2006 році. Третину з них становили міжнародні рейси, які здебільшого були чартерними. Упродовж 2007 року було виконано лише 38 міжнародних регулярних рейсів.

Порівняно з 2000 роком обсяги перевезень пасажирів авіаційним транспортом скоротилися на 47,2%, у тому числі у внутрішньому сполученні – на 28,3%, у міжнародному – на 53,7%.

У 2007 році було перевезено 28,7 тис. пасажирів, що на 73,1% менше, ніж у 2006 році. Необхідно зауважити, що це зменшення відбулося головним чином за рахунок зменшення перевезень у міжнародному сполученні – на 61,7% (на 30,3 тис. осіб).

Постійно знижуються обсяги вантажних авіаперевезень за рахунок різкого спаду обсягу міжнародних перевезень. Упродовж 2007 року перевезено 3,4 тонни вантажу, що склало 16,2% від обсягу вантажних авіаперевезень 2006 року та лише 0,1% – 2000 року.

Електротранспорт

Міський електротранспорт залишається одним із основних видів транспорту у Львові, адже трамваями і тролейбусами перевозиться значна кількість пасажирів на пільгових умовах.

Експлуатаційна довжина трамвайної лінії загального користування (в одноколіїному вимірі) на 1 січні 2008 року складала 73,5 км, тролейбусної – 117,3 км. У Львові діє 10 трамвайних і 11 тролейбусних маршрутів.

У 2007 році кількість пасажирів, перевезених електротранспортом, становила 88,9 млн. осіб. Безкоштовним проїздом скористалися 57,3 млн. осіб (64,5% від загальної кількості перевезених пасажирів), у тому числі трамваями – 33,7 млн., тролейбусами – 23,6 млн. осіб.

Кількість пасажирів, перевезених електротранспортом, порівняно з 2006 роком зменшилась на 9,1%, головним чином за рахунок зменшення кількості платних пасажирів на 8,7%. Трамваями перевезено значно більшу кількість пасажирів, ніж тролейбусами – 52,2 та 36,6 млн. осіб відповідно. Порівняно з 2000 роком перевезення пасажирів скоротилися на 11%. Питома вага пасажирів, перевезених трамваями і тролейбусами, коливалась від 36,2% у 2000 році до 26,7% у 2007 році.

Частка Львівської області у пасажирських перевезеннях електротранспортом України склала 3,4%, зокрема трамваями – 5,1%, тролейбусами – 2,3%.

Станом на 1.01.2008 року трамвайний парк нараховував 172 вагони, тролейбусний – 120 машин. Особливо важке становище склалося у трамвайному парку, де у 2007 році всі вагони перебували в експлуатації понад 15 років і підлягали списанню, у тролейбусному – 85,3% всіх машин мають термін експлуатації більше 10 років. Такий технічний стан рухомого складу призводить до постійного зменшення його випуску на лінію. Щодня на лінію виходять близько 63 трамваїв і 64 тролейбуси, інші перебувають в очікуванні ремонту.

У 2007 році перебування рухомого складу трамвайного господарства в ремонті та його очікуванні склало 63,4% від загального часу перебування вагонів у господарстві, тролейбусного – 46,6%. В результаті загальний пробіг електротранспорту знизився на 470,7 тис.км і склав 6,8 млн. км.

Вартість послуг пасажи́рського транспорту

На інтенсивність перевезень пасажирів різними видами транспорту впливає цінова ситуація на ринку транспортних послуг.

У 2007 році відбувся значний приріст цін на залізничний транспорт (27,4%). Зокрема, вартість квитків на міжміський поїзд дорожчала: у січні – на 2,6%, березні – на 9,2%, травні – на 3,7% та липні – на 4%, а на приміський поїзд: у червні – на 5,5%. Так, середня вартість квитка до Києва зросла від 65,69 грн. до 79,91 грн., а у поїздах приміського сполучення на відстань до 50 км – з 3,25 грн. до 3,43 грн.

Приріст цін на автомобільні пасажирські перевезення склав 10,6%. У травні, серпні, листопаді та грудні 2007 року були підвищені ціни за проїзд в автобусах приміського сполучення на 1,2%, 3,9%, 6,6% та 2,5% відповідно. Водночас, у лютому зафіксовано зниження цін на 2,5%. Неодноразово зростала вартість проїзду в автобусах міського та міжміського сполучення та таксомоторів: загалом на 10%, 19% та 23,2% відповідно.

Однією із причин росту тарифів на автомобільні пасажирські перевезення є зростання цін на бензин і дизельне паливо. У 2007 році було зафіксоване чергове підвищення цін на нафтопродукти: середньомісячний темп приросту цін на бензин склав 2,6% проти 1,5% у 2006 році. Загалом за рік ціни на бензин автомобільний зросли на 10,5%, на дизельне паливо – на 5,9%.

Вартість перевезення пасажирів електротранспортом зросла у грудні 2007 року і складала 0,60 грн. (попередня – 0,50 грн.).

Упродовж 2007 року ціни на перевезення пасажирів авіаційним транспортом не мінялися.

Експорт транспортних послуг

Значну частину загальнообласного експорту послуг (26,1%) становили транспортні послуги¹. Упродовж 2007 року експорт транспортних послуг склав 24,3 млн.дол., що на рівні 2006 року.

Експорт послуг пасажирського та вантажного автомобільного транспорту становив 14,7 млн.дол. проти 14,4 млн.дол. у 2006 році.

Упродовж року послуги автомобільного транспорту надавались нерезидентам тридцяти шести країн світу, серед яких значними є Німеччина (2,8 млн.дол.), Італія та Російська Федерація (по 2,1 млн.дол.), Польща (2 млн.дол.) та Сполучене Королівство (1,9 млн.дол.). На ці п'ять країн припало понад 75% від загального експорту послуг автомобільного транспорту.

Експорт пасажирських та вантажних авіаперевезень упродовж 2007 року становив 0,9 млн.дол. і зменшився порівняно з попереднім роком на 75,8%.

Географія експорту послуг авіаційного транспорту у 2007 році нараховувала лише 6 країн світу. Найбільшими партнерами у цьому виді послуг були Російська Федерація (0,4 млн.дол.) та Туреччина (0,3 млн.дол.).

¹ Без урахування обсягів залізничного транспорту (обліковується на загальнодержавному рівні).

Тенденції розвитку пошти та зв'язку Львівщини у 2007 році

Кількість підприємств

Упродовж 2007 року в області працювали 120 підприємств зв'язку, з них послуги телефонного міського зв'язку надавало 37 підприємств, телефонного сільського – 8, телефонного міжміського – 22, телеграфного – 2, кабельного телебачення - 36, поштового зв'язку – 4, кур'єрської діяльності – 10, комп'ютерного – 40, мобільного (стільникового) – 2 і решти видів зв'язку (прийому телевізійних та радіопрограм, радіозв'язку, проводового мовлення, супутникового, центрुकрчастотнагляду, спеціального і фельдзв'язку) – 9.

Основні засоби

На початок 2008 року на підприємствах пошти та зв'язку було зосереджено основних засобів первісною вартістю 3089 млн.грн., що становило 3,9% від вартості усіх основних засобів області. Засоби пошти та зв'язку перебувають у задовільному стані: рівень їх зносу досить низький – 33,4% (загалом в області – 47,2%). Це обумовлено високими темпами оновлення виробничих засобів підприємств даного виду діяльності: коефіцієнт оновлення склав 12,5% проти 6,2% в області.

Інвестування

Цей вид економічної діяльності активно інвестується. Після шести років інтенсивного нарощування темпи зростання обсягів інвестицій у зв'язок за останні два роки уповільнилися. У 2007 році капітальні вкладення у пошту та зв'язок склали 946,3 млн.грн. і порівняно з 2006 роком збільшилися на 4,1%, а відносно 2000 року освоєно у 10 разів більше. У загальному обсязі інвестицій в економіку області капіталовкладення у пошту і зв'язок склали 11,4%.

Зростання інвестицій відбулося за рахунок збільшення фінансування зв'язку, переважно, на розширення мережі покриття мобільного зв'язку (ЗАТ “Київстар Дж.Ес.Ем.”, ЗАТ “Український мобільний зв'язок”). У

розвиток поштової та кур'єрської діяльності направлено 5,5 млн.грн. інвестицій, що втричі менше, ніж у 2006 році.

У 2007 році на Львівщині введено в експлуатацію 166,7 км волоконно-оптичних ліній зв'язку та 27,2 км кабельних ліній зв'язку. Порівняно з 2006 роком на 42,4% збільшилося введення в експлуатацію автоматичних телефонних станцій: здано 21,7 тис. номерів міських та 4,8 тис. номерів сільських автоматичних телефонних станцій.

Обсяг прямих іноземних інвестицій, вкладених у підприємства пошти та зв'язку Львівщини, на 1 січня 2008 року становив 21,9 млн.дол.США, що склало 2,6% від загальнообласного показника (8,9% від обсягу прямих іноземних інвестицій у підприємства пошти та зв'язку України). Це удвічі більше, ніж на початок 2007 року. Упродовж 2007 року у підприємства пошти та зв'язку вкладено 11,3 млн.дол. прямих іноземних інвестицій, що склало 3,3% від загальнообласного обсягу надходжень.

Послуги зв'язку

У 2007 році підприємства Львівської області реалізували послуг зв'язку на суму 1250,8 млн.грн., у тому числі населенню – на 461,3 млн.грн. За обсягами доходів від реалізації послуг зв'язку у 2007 році Львівщина зайняла восьме місце, поступившись м.Києву, Донецькій, Дніпропетровській, Одеській, Київській, Харківській та Вінницькій областям.

Порівняно з 2006 роком доходи від реалізації послуг зв'язку зросли за порівнянними цінами на 10%, у тому числі доходи від кур'єрської діяльності збільшилися на 69,9%, спеціального і фельдзв'язку – на 53,2%, комп'ютерного зв'язку – на 42,2%, центрुकрчастотнагляду – на 37,2%, проводового мовлення – на 35,2%, передачі і прийому телевізійних та радіопрограм, радіозв'язку – на 16%, поштового зв'язку – на 12,3%, стільникового зв'язку – на 11,1%, телефонного міжміського – на 5,1%, а доходи від послуг супутникового, телефонного сільського, телеграфного зв'язку зменшилися відповідно на 70,2%, 8,2% та 2,2%. Частка доходів від послуг зв'язку для населення у 2007 році становила 36,9% від загальнообласного обсягу.

Найбільше доходів від надання послуг зв'язку отримано від послуг мобільного (стільникового) та телефонного зв'язку.

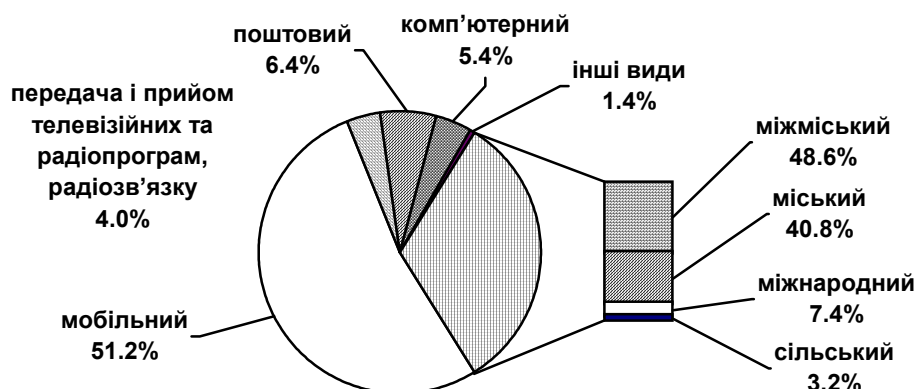
**Доходи від реалізації послуг пошти та зв'язку Львівщини
за видами у 2007 році¹**

	Доходи від реалізації послуг пошти та зв'язку, всього	У тому числі		Частка у загальному обсязі доходів від реалізації послуг зв'язку	
		населенню	іншим користувачам	населенню	іншим користувачам
		млн. грн.		%	
Всього	1250,8	461,3	789,5	36,9	63,1
у тому числі					
поштового	79,6	10,9	68,7	13,7	86,3
з нього послуги міжнародної прискореної пошти "EMS"	0,5	0,4	0,1	75,8	24,2
телеграфного	1,0	0,4	0,6	44,0	56,0
телефонного міського	161,1	104,5	56,6	64,8	35,2
телефонного сільського	12,8	11,0	1,8	85,9	14,1
телефонного міжміського (включаючи міжнародний)	220,9	131,8	89,1	59,7	40,3
кур'єрської діяльності	4,7	0,2	4,5	3,6	96,4
проводового мовлення	5,4	4,4	1,0	82,1	17,9
спеціального і фельдзв'язку	3,3	–	3,3	–	100,0
передачі і прийому телевізійних та радіопрограм, радіозв'язку	50,4	33,8	16,6	67,2	32,8
з нього кабельного					
телебачення	34,4	33,7	0,7	98,0	2,0
центрукрчастотнагляду	3,1	0,0	3,1	0,5	99,5
супутникового	0,4	–	0,4	–	100,0
комп'ютерного	67,4	20,7	46,7	30,7	69,3
з нього надання доступу до					
Інтернету	61,1	20,7	40,4	33,8	66,2
мобільного	640,6	143,5	497,1	22,4	77,6
з нього					
стілникового	640,6	143,5	497,1	22,4	77,6

Одним з найдинамічніших видів телекомунікаційного ринку є мобільний (стілниковий) зв'язок. Цей вид зв'язку користується підвищеним попитом і стає все більш доступним для більшості верств населення. Провідне місце в області займають оператори зв'язку – Львівська філія ЗАТ "Український мобільний зв'язок" та філія ЗАТ "Київстар Дж.Ес.Ем.". Станом на 1 січня 2008 року кількість абонентів стілникового зв'язку в області перевищила 2 млн., з розрахунку на 1000 осіб населення припало 783 абоненти. В Україні у 2007 році кількість абонентів стілникового зв'язку перевищила населення України (1191 особа на 1000 осіб населення). Це свідчить про те, що більшість населення користується послугами даного виду зв'язку, а деякі з них послугами одразу кількох операторів. Доходи від послуг стілникового зв'язку у 2007

році склали 640,6 млн.грн.

Структура доходів від реалізації послуг зв'язку за видами у 2007 році, %

У 2007 році доходи від телефонного зв'язку склали 394,9 млн.грн., у тому числі доходи від міжміського зв'язку – 191,8 млн.грн., міського – 161,1 млн.грн., міжнародного – 29,2 млн.грн., сільського – 12,8 млн.грн.

На ринку послуг зв'язку упродовж 2002-2007 років спостерігалась неоднозначна цінова ситуація. Тарифи на послуги телефонного зв'язку для населення підвищувались лише у 2002 році на 11,1% і у 2006 році – на 25,1%. Зокрема, у 2006 році більше, ніж на 55% зросла абонементна плата за користування телефоном, а вартість 1 секунди розмов знизилась на 5%. Загалом за 2007 рік вартість послуг зв'язку знизилась на 1,7%, що пов'язано із зниженням тарифів на мобільний зв'язок на 9,7%. Разом з тим, тарифи на міжміський телефонний зв'язок, інтернет і абонементна плата за користування телефоном залишались стабільними упродовж року, а вартість послуг кабельного телебачення зросла на 1%.

Тарифи на послуги телефонного зв'язку для підприємств, установ та організацій змінювались упродовж 2002-2007 років. Зокрема, тарифи на місцевий телефонний зв'язок підвищились у 2002 році на 48,9% і 2006 році – на 10,7%. Тарифи на міжміський та міжнародний телефонний зв'язок неодноразово знижувались: у 2002 році – на 3,7%, 2004 – на 0,2%, 2005 – на 3,4%, 2006 – на 12,5%. Тарифи мобільного зв'язку зросли лише у 2003 році на 9,4%. У 2007 році жоден тариф на послуги телефонного зв'язку для підприємств, установ та організацій не змінився.

¹ У діючих цінах, з урахуванням ПДВ.

Послуги пошти

Кількість поштових відділень та пунктів поштового зв'язку області, які забезпечують мешканців універсальними поштовими послугами (пересилання простих і рекомендованих поштових карток, листів, бандеролей, посилок звичайних масою до 10 кг, секограм), оформленням та доставкою періодичних видань, відправленням поштових переказів тощо, зростає. Станом на 1 січня 2008 року їх кількість становила 751 одиницю і збільшилася на 4,6% (на 33 одиниці) порівняно з відповідною датою 2002 року.

Продукція (послуги) зв'язку області

	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Відправлено, млн. одиниць							
листів	16,4	17,5	15,1	15,5	16,0	14,8	15,7
посилок	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
грошових переказів	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7
пенсійних виплат	8,6	7,2	6,9	7,9	7,4	6,1	5,9
телеграм	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
газет і журналів	44,5	48,1	37,0	48,6	55,8	50,9	53,4
Відправлено у розрахунку на 100 осіб, одиниць							
листів	607	669	582	600	622	578	613
телеграм	11	10	9	8	7	6	5
посилок	12	10	20	19	21	18	19

Упродовж 2007 року підприємства поштового зв'язку відправили 691,3 тис. поштових переказів – на 13,6% більше, ніж у 2006 році, 495,4 тис. посилок – на 4,4% більше, 53,4 млн. газет і журналів – на 4,7% більше, 15,7 млн. листів – на 5,7% більше. Водночас, зменшилися відправлення телеграм – на 15,7% (відправлено 139,8 тис.), виплати пенсій – на 4,6% (виплачено 5,9 млн.).

За поштовими переказами упродовж року виплачено 138,8 млн.грн. і прийнято 122,2 млн.грн., що відповідно на 17,5% і 25,7% більше, ніж у 2006 році. Доходи від реалізації послуг поштового зв'язку у 2007 році становили 79,6 млн.грн. (6,4% загального обсягу доходів зв'язку), кур'єрської діяльності – 4,7 млн.грн. (0,4%).

Необхідно зазначити, що послуги пошти і зв'язку становили 3,1% у загальнообласному експорті послуг (2,9 млн.дол.). Майже 100% – це

послуги служб, які пов'язані з виконанням перевезень та доставленням поштових відправлень кур'єрськими службами для нерезидентів.

Упродовж року послуги пошти і зв'язку надавались нерезидентам одинадцяти країн світу, серед яких 96,9% припало на Канаду.

Тарифи на поштовий зв'язок підвищувались у 2002 та 2005 роках. Тарифи для населення у 2002 році зросли на 22,2%, у 2005 році – на 55,6%. Значно меншим було зростання тарифів для підприємств, установ та організацій – відповідно на 8,3% і 11%.

Комп'ютерний зв'язок

Із сучасних видів зв'язку на Львівщині набуває динамічного розвитку комп'ютерний зв'язок, що пов'язано з підключенням до інформаційної мережі Інтернет все більшої кількості користувачів. Мережа Інтернет забезпечує швидкий та зручний доступ до будь-якої інформації. Тарифи на надання послуг Інтернету набагато нижчі, ніж при використанні традиційних засобів зв'язку. Станом на 1 січня 2008 року в області нараховувалося 78,9 тис. абонентів, що на 20,8 тис. (або в 1,4 раза) більше, ніж на відповідну дату 2007 року. Частка даного виду зв'язку у загальному обсязі одержаних доходів у 2007 році склала 5,4% (67,4 млн.грн.).

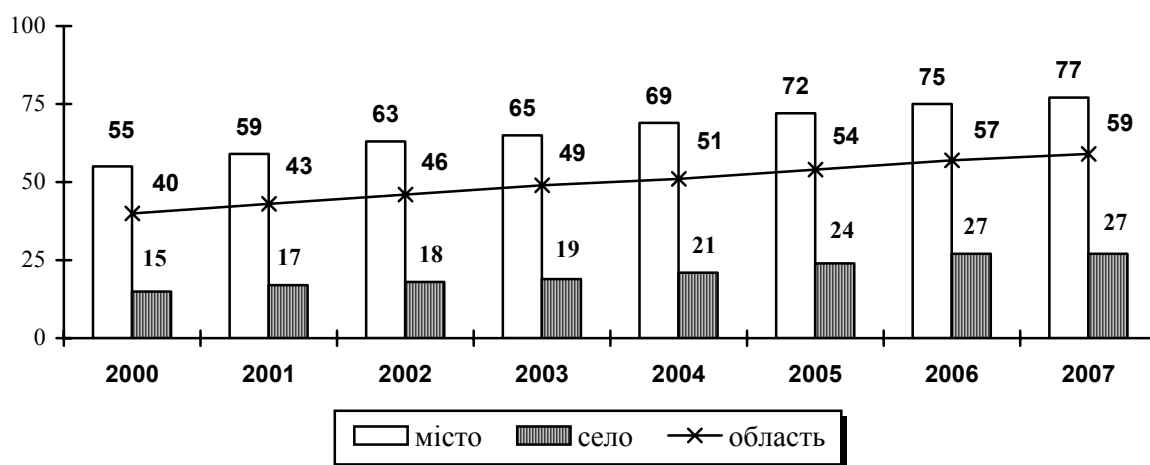
У розрахунку на 1000 осіб населення кількість користувачів мережі Інтернет на Львівщині у 2007 році становила 31 абонент, в Україні – 30. За даним показником серед регіонів України Львівська область посіла п'яте місце (після м.Києва, Одеської, Харківської та Запорізької областей).

Телефонна мережа

Упродовж 2007 року в області продовжувала розвиватися мережа теле-фонного зв'язку, адже переважна більшість мешканців Львівщини користується телефонними апаратами, під'єднаними до фіксованих ліній, які є набагато дешевшими від стільникових. На 1 січня 2008 року у Львівській області нараховувалося 601,6 тис. основних телефонних апаратів (513,1 тис. на міській телефонній мережі та 88,5 тис. – на сільській). За останні сім років загальна їх кількість зросла на 178,7 тис., у тому числі в міській телефонній мережі – на 146,8 тис. (на 40,1%) і в сільській мережі – на 31,9 тис. (на 56,3%).

Постійно підвищується рівень телефонізації квартир населення. Забезпеченість населення основними до-машніми телефонами у середньому на 100 домо-господарств у 2007 році майже досягла загальнодержавного рівня і становила 59 одиниць проти 40 у 2000 році. Серед регіонів України за даним показником попереду Львівщини міста Київ (109 одиниць) та Севастополь (101), Одеська (83), Запорізька (73), Харківська (67) та Дніпропетровська (65) області.

Забезпеченість населення основними домашніми телефонами, одиниць на 100 домогосподарств

Забезпеченість міського населення Львівської області основними домашніми телефонами є дещо вищою, ніж у середньому в Україні (77 одиниць проти 74), а забезпеченість сільського населення – нижчою середньодержавного рівня (27 одиниць проти 28). Необхідно зазначити, що у сільській місцевості Львівщини забезпеченість телефонними апаратами майже у 3 рази нижча, ніж у міській.

Водночас, попит на телекомунікаційні послуги задовільняється не повністю. Кількість заяв від населення на встановлення домашніх телефонів на кінець 2007 року сягнула 86,6 тис., у тому числі у міській місцевості – 47,6 тис., у сільській – 39 тис. У черзі на встановлення телефону перебуває кожна одинадцята сім'я, що проживає у містах і кожна восьма сім'я – у сільській місцевості.

Упродовж 2007 року було задоволено 14,6 тис. заяв населення, що на 20,2% (на 3,7 тис.) менше, ніж у 2006 році, а загальна черга зменшилася порівняно з 2006 роком на 14%. Треба зазначити, що кількість задоволених

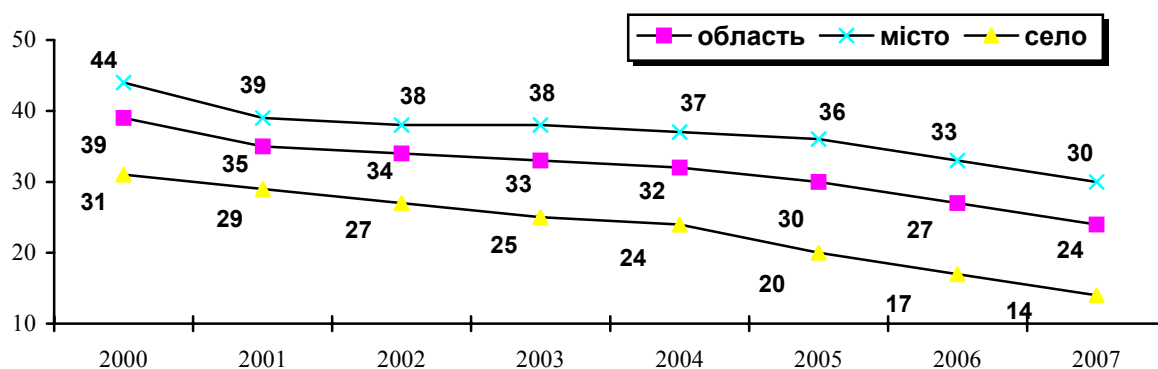
заяв громадян, які мають право на першочергове установлення телефону, у 2007 році становила 2,7 тис. (менше рівня 2006 року на 36,7%), із них заяв учасників Великої Вітчизняної війни і воїнів-інтернаціоналістів – 1798, інвалідів I та II категорій праці, інвалідів загального захворювання, інвалідів з дитинства – 783, інвалідів Великої Вітчизняної війни і воїнів-інтернаціоналістів – 74, учасників ліквідації наслідків аварії Чорнобильської АЕС I та II категорій – 39.

Радіотрансляційні точки

Упродовж останніх років спостерігається тенденція до зменшення радіотрансляційних точок звукового проводового мовлення у зв'язку з відмовленням від них абонентів. Це зумовлено появою на ринку сучасних послуг зв'язку.

Кількість радіоточок у населення на кінець 2007 року становила 203 тис. одиниць і зменшилася порівняно з 2000 роком на 129,9 тис. (більш, ніж на третину), у тому числі у міській місцевості – 160,1 тис. одиниць (менше на 72,7 тис.) і у сільській місцевості – 42,9 тис. одиниць (менше на 57,2 тис.).

Забезпеченість населення радіотрансляційними точками звукового проводового мовлення, одиниць на 100 домогосподарств

Якщо у середньому в області у 2000 році на 100 домогосподарств припадало 39 радіоточок, то у 2007 році – лише 24, у сільській місцевості цей показник склав 31 і 14 одиниць відповідно. Для порівняння: загалом в Україні кількість радіотрансляційних точок, що припадала на 100 домогосподарств, у 2007 році становила 24 одиниці проти 43 у 2000 році.

Доходи від послуг проводового мовлення у 2007 році склали 5,4 млн.грн. (0,4% від загального обсягу доходів зв'язку).

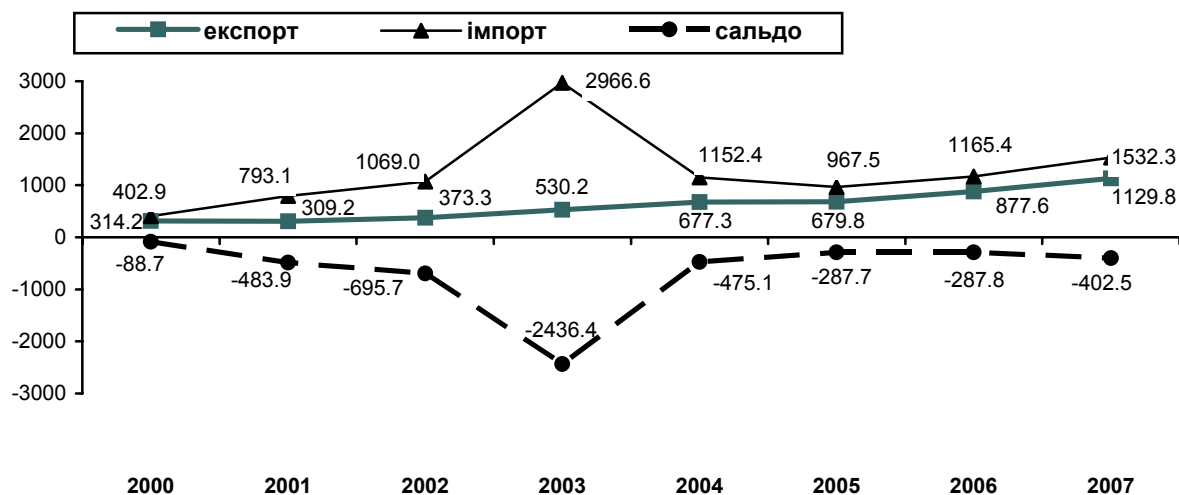
Зовнішньоекономічна діяльність підприємств та організацій Львівщини у 2007 році

Зовнішня торгівля товарами та послугами

Упродовж 2007р. зовнішню торгівлю товарами та послугами здійснювали 2162 суб'єкти

господарської діяльності області. Загальний експорт товарів та послуг зріс відносно 2006р. на 27,6%, а порівняно з 2000р. – у 3,6 раза. Обсяг експорту області (1,1 млрд.дол.) є найбільшим, починаючи з 1994р. Зростання імпорту області склало 31,9% до 2006р. та 3,8 раза до 2000р. Показник імпорту (1,5 млрд.дол.) також є найбільшим. Від'ємний баланс зовнішньої торгівлі зріс, проте залишився меншим, ніж у 2001–2004рр.

Динаміка зовнішньої торгівлі товарами та послугами, млн.дол.

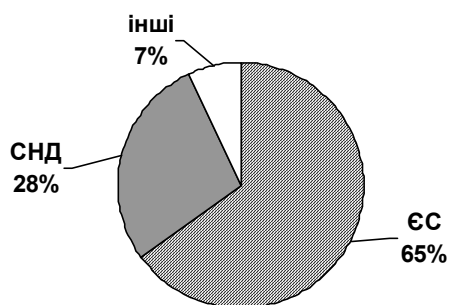

Зовнішня торгівля області зорієнтована, переважно, на країни ЄС. У 2007р., порівняно з 2006р., експорт товарів та послуг області у країни ЄС зріс на чверть, або на 143,7 млн.дол. і становив 728,5 млн.дол. Імпорт у країни ЄС збільшився на 26,4%, або на 241 млн.дол. і склав 1152,5 млн.дол.

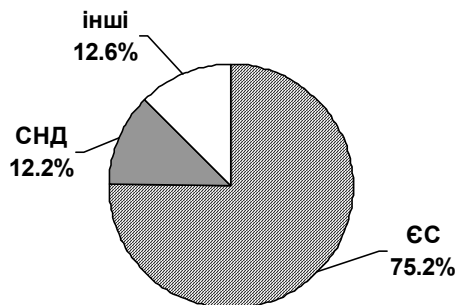
У 2007р. поживавилась торгівля з країнами СНД: експорт у ці країни збільшився на 119,1 млн.дол. (або на 61,2%), імпорт – на 72,5 млн.дол. (на 63,3%) і становили, відповідно, 313,8 та 187,1 млн. дол.

Географічна структура зовнішньої торгівлі Львівщини у 2007р.

експорт товарів та послуг

імпорт товарів та послуг

Серед 27 регіонів України у 2007 році Львівська область посіла 11 місце в загальнодержавному експорті товарів та послуг, 10 місце – в імпорті товарів, та 12 місце в імпорті послуг.

Зовнішня торгівля товарами

За даними Держмитслужби України, у 2007 році зовнішню торгівлю товарами здійснювали 1945 учасників зовнішньоекономічної діяльності, включаючи приватних підприємців, з них 827 експортували продукцію, 1572 – здійснювали імпорт товарів.

Внесок Львівщини у зовнішню торгівлю товарами України у 2007 році становив 2,1% у загальнодержавному експорті та 2,4% – в імпорті (у 2006 році – відповідно 2,1 та 2,6%).

Експорт товарів

Найпотужніші товарні потоки традиційно спрямовані у Європу. Саме європейські країни, зокрема країни Євросоюзу, є основними партнерами Львівщини в операціях з давальницькою сировиною, що суттєво впливає на експорт області. Нобхідно зауважити, що прямий експорт значною мірою носить сировинний характер (необроблена деревина), а також експортується продукція з достатньо низьким ступенем переробки (продукція металургії, продукти переробки овочів, фруктів).

Експорт у країни СНД склав понад чверть загальнообласного показника (у 2006р. – 21,1%), а його вартість зросла на 113,8 млн.дол., або на 65,8%. Основою експорту Львівщини у країни СНД були транспортні

засоби та шляхове обладнання, зокрема аеронавігаційні апарати та наземні транспортні засоби (переважно спеціальні автомобілі) (Росія, Білорусь, Азербайджан, Грузія), деревина, переважно плити ДСП та столярні вироби (Росія, Білорусь), обладнання (Росія), продукція металургії (Росія, Молдова, Білорусь), полімерні матеріали та пластмаси (Росія), папір та картон (Росія, Молдова, Білорусь), меблі (Молдова, Казахстан, Росія). Зростання порівняно з 2006р. відбулось за рахунок збільшення експорту переважної більшості продукції, за винятком виробів з чорних металів, м'яса, зернових, виробів з какао.

Основою експорту у країни **Азії** у 2007р. були деревина (Туреччина, Сирійська Арабська Республіка, Китай, Ізраїль), паперово-картонна продукція (Туреччина), нафтопродукти, переважно мастила (Кіпр), обладнання (В'єтнам, Китай, Саудівська Аравія), залишки та відходи харчової промисловості – висівки, кормове борошно, макуха (Туреччина, Ізраїль), соняшникова олія (Туреччина, Об'єднані Арабські Емірати, Іран, Саудівська Аравія), насіння олійних культур (переважно – ріпаку) (Ізраїль, Пакистан). Обсяг експорту, порівняно з 2006р., зріс на чверть, що зумовлено збільшенням поставок в Туреччину, Кіпр, Сирійську Арабську Республіку. Зменшились поставки у Китай (обладнання) та Саудівську Аравію (зернові).

Поставки у країни **Африки** є нестабільними – у 2006р. експорт зріс на 1,5 млн.дол., у 2007р. – зменшився 2 млн.дол. Географія експорту упродовж останніх років налічувала порядку 10 країн, серед яких найстабільнішими та найбільшими були Єгипет та Алжир. Скорочення експорту 2007р. саме у ці країни, а також у Конго зумовили його загальне зменшення на континент. У 2007р. значними були експортні поставки у Кенію. Основними предметами експорту 2007р. були обладнання (Кенія, Єгипет, Алжир) та паперова продукція (Єгипет), а також залишки та відходи харчової промисловості (Марокко), і нафтопродукти (Єгипет).

Експорт в **Америку** у 2007р., як і у 2006р., визначали поставки нафтопродуктів на Віргінські острови (Британські). Проте, порівняно з 2006р., вони дещо скоротились, що зумовило зменшення загального експорту в Америку. Також майже удвічі скоротились поставки у США.

Експорт в **Австралію** та острівні країни **Океанії** був незначним і суттєво не вплинув на загальнообласний показник.

Експорт товарів Львівщини за континентами та угрупованнями країн світу

	2006		2007		до 2006, %
	млн.дол. США	до загального підсумку, %	млн.дол. США	до загального підсумку, %	
Всього	804,8	100	1036,7	100	128,8
СНД	172,9	21,5	286,7	27,7	165,8
Європа	514,3	63,9	634,0	61,2	123,3
Азія	29,2	3,6	36,4	3,5	124,6
Африка	8,7	1,1	6,7	0,7	77,3
Америка	79,0	9,8	63,5	6,1	80,4
Австралія і Океанія	0,4	0,1	0,0	0,0	5,6

Незважаючи на широку географію експорту області (87 країн), у 2007р. понад 60% його обсягу сконцентровано у семи країнах: Польщі, Німеччині, Російській Федерації, Данії, Віргінських островах (Британських), Азербайджані та Білорусі.

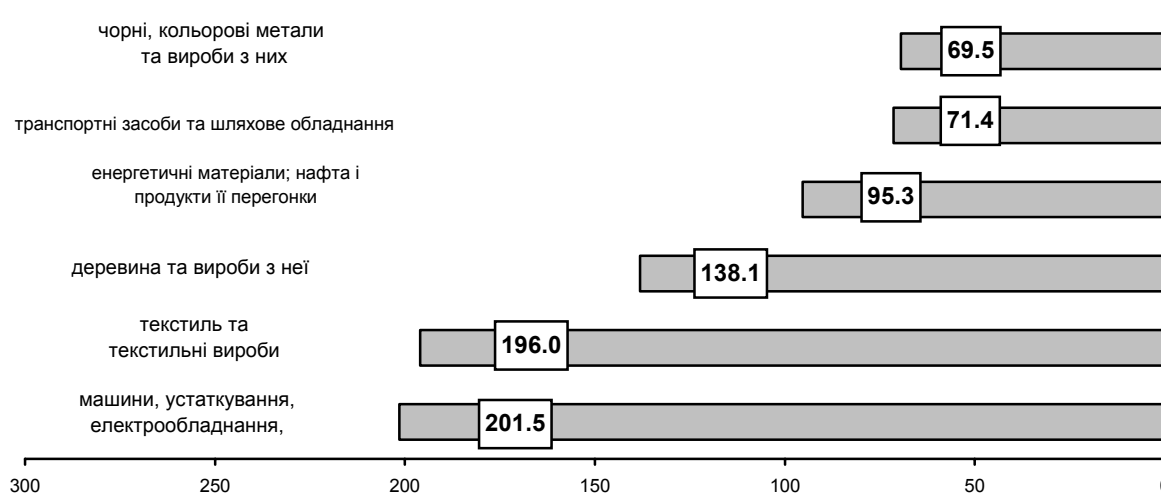
Географія експорту товарів Львівщини у 2007 році

	Млн.дол.	У % до 2006р.	У % до підсумку
Всього	1036,7	128,8	100,0
Польща	129,2	168,3	12,5
Німеччина	123,3	134,2	11,9
Російська Федерація	110,2	170,0	10,6
Данія	103,8	113,7	10,0
Віргінські острови (Британські)	61,3	80,8	5,9
Азербайджан	50,8	144,1	4,9
Білорусь	46,3	136,7	4,5
Бельгія	39,0	116,8	3,8
Сполучене Королівство	34,6	72,2	3,3
Литва	30,5	122,2	2,9
Італія	26,2	78,9	2,5
Молдова	26,0	142,8	2,5
Грузія	25,7	370,4	2,5
Казахстан	21,3	208,2	2,1
інші	208,5	130,0	20,1

Серед товарів, які Львівщина експортувала у 2007 році, переважали машини, устаткування, електротехнічне обладнання та їх частини (19,4% експорту області), текстиль та текстильні вироби (18,9%), деревина та вироби з неї (13,2%), енергетичні матеріали, нафта та продукти її перегонки (9,2%). Зокрема, було експортовано 268,9 тис.т лісоматеріалів проти 259 тис.т у 2006р. (основні країни-партнери – Польща, Румунія, Угорщина, Туреччина, Німеччина), 277,3 тис.т продуктів нафтопереробки

(у 2006р. – 382,9 тис.т) (Віргінські острови (Британські), Латвія, Румунія, Кіпр, Сполучене Королівство), 5,4 тис.т газетного паперу (у 2006р. – 5,8 тис.т) (Молдова, Єгипет), 276 автокранів (у 2006 р. – 89 шт.) (Росія, Казахстан, Білорусь, Азербайджан, Латвія), 13 тис.т соняшникової олії (у 2006р. – 5,7 тис.т) (Польща, Білорусь, Грузія), 246 автотранспортувачів (у 2006р. – 277) (Росія, Казахстан, Білорусь), близько 90 млн.шт. електроламп (у 2006р. – майже 100 млн.шт.) (Росія, Білорусь, Молдова, Польща).

Основні статті експорту товарів у 2007 році, млн.дол.

Зростання експорту області у 2007р. зумовлене зростанням експорту деревини – на 51 млн.дол., або на 58,6%, електричних машини і устаткування – на 43,1 млн.дол. (на 34,8%), транспортних засобів та шляхового обладнання – на 34,9 млн.дол., або у 2 рази, текстилю – на 19,9 млн.дол. (на 11,3%), готових харчових продуктів – на 19,9 млн.дол. (у 2 рази), паперу та картону – на 16,1 млн.дол. (в 1,8 рази). Водночас найбільш суттєво зменшився експорт енергетичних матеріалів; нафти та продуктів її перегонки – на 18,4 млн.дол., або на 16,2%.

Упродовж ряду років експорт області визначали промислові і торговельні підприємства області. Проте, якщо у 2000р. промисловості належало 48% загальнообласного експорту, торгівлі – 42%, то у 2003р. це співвідношення складало 69% та 26%. У подальшому різниця на користь промислових підприємств продовжила зростати, хоча нерідко ці підприємства на зовнішньому ринку здійснюють комерційні операції, не пов'язані з реалізацією продукції власного виробництва.

У 2007 р., як і у 2006р., **промислові підприємства** Львівщини значною мірою формували експорт області. Питома вага цих підприємств в експортних поставках області склала 85,4% (проти 87,4% у 2006 році). Незважаючи на деяке зменшення частки промисловості у загальнообласному експорті 2007р., його абсолютне значення збільшилося і становило 887,8 млн.дол.США, що на 26,1% більше, ніж у 2006р. Загалом у промисловості області останніми роками спостерігається позитивна тенденція нарощування обсягів продукції, причому більшими темпами, ніж в Україні загалом. У 2007р. в області перевищено рівень виробництва 2000р. у 2,3 рази, рівень 2006 року – на 12%.

Майже десяту частину загальнообласного експорту здійснили **підприємства торгівлі та посередництва в торгівлі** – на 100,6 млн.дол.

(у 2006р. – 63,8 млн.дол.). Переважну більшість продукції експортовано підприємствами оптової торгівлі – 83,1 млн.дол., дещо менше – підприємствами, основним видом діяльності яких є роздрібна трогівля – 11,8 млн.дол. Підприємства оптової торгівлі постачали за кордон деревину та вироби з деревини (21% сумарного експорту підприємств оптової торгівлі та 12,9% загальнообласного експорту вказаної продукції), чорні метали (12% та 96,3%), олію соняшникову (10,2% та 62,8%), меблі (7,8% та 24,2%), шкірсировину (5,1% та 48,2%), вироби з чорних металів (4,7% та 21,7%), пластмаси (4,7% та 17,6%) тощо.

Серед інших варто виділити **підприємства сільського та лісового господарства** – вони експортували продукції на 32,4 млн.дол. (у 2006р. – на 23,6 млн.дол.), а їх питома вага становила 3,2% (2,9% у 2006р.).

Найбільшими експортерами області у 2007 р. були ТзОВ “Леоні Ваерінг Системс УА ГМБХ”, ВАТ “Нафтопереробний комплекс – Галичина”, ТзОВ „Кроно-Україна”, ВАТ Дрогобицький завод автомобільних кранів, ВАТ Жидачівський целюлозно-паперовий комбінат.

Імпорт товарів

Основними партнерами області при здійсненні імпорتنих операцій були країни **Європи**, зокрема Євросоюзу, які забезпечили понад три чверті загальнообласного показника. Основними статтями імпорту з цих країн були обладнання (найбільші постачальники – Німеччина, Польща, Чеська Республіка, Італія, Франція, Швейцарія), чорні метали та вироби з них (Німеччина, Польща, Австрія), полімерні матеріали, пластмаси

(Німеччина, Польща, Чеська Республіка), продукти нафтопереробки (Польща, Румунія), транспортні засоби (Німеччина, Польща).

Суттєвим залишився імпорт з країн **СНД**. Понад третина імпортованої продукції з цих країн – нафта та продукти нафтопереробки (Білорусь, Росія), близько 20% належить продукції металургії (Росія, Білорусь), майже 10% – добрива (Росія, Білорусь).

З **Азії** поступило близько десятої частини імпорту області. Третина цих надходжень – обладнання, переважно з Китаю та Малайзії, десята частина – полімерні матеріали та пластмаси (Китай, Республіка Корея). Значна частина імпорту з Азії – трикотажні полотна (Туреччина), олії (Індонезія, Малайзія).

Значно меншою була частка **Америки**. Переважна більшість імпорту з Америки (понад чверть) – цитрусові з Еквадору. В значних кількостях поступали шкірсировина та шкури (21% імпорту з континенту) з Уругваю.

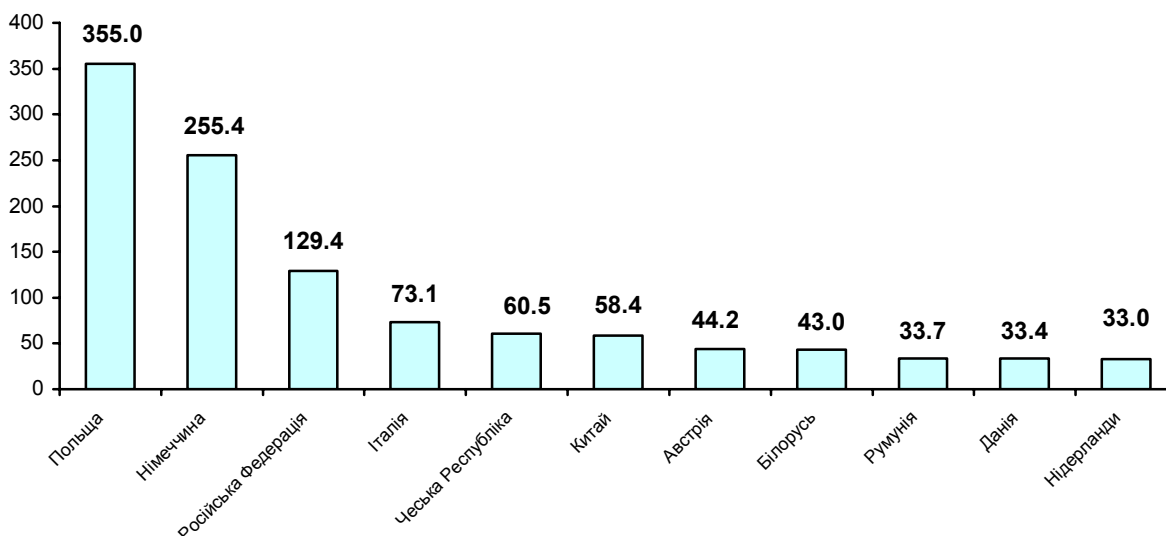
Обсяг імпорту з інших континентів був незначним і суттєво не вплинув на загальнообласний показник.

Імпорт товарів Львівщини за континентами та угрупованнями країн світу

	2006		2007		
	тис.дол. США	до загального підсумку, %	тис.дол. США	до загального підсумку, %	до 2006, %
Всього	1118,8	100	1473,7	100	131,7
у тому числі:					
СНД	110,8	9,9	181,6	12,3	164,0
Європа	882,5	78,9	1117,5	75,8	126,6
Азія	98,7	8,8	125,2	8,9	126,9
Африка	24,1	2,2	4,2	0,3	166,2
Америка	2,5	0,2	45,0	3,1	186,2
Австралія і Океанія	0,2	0,0	0,2	0,0	131,8

Зі 115 країн, з яких здійснювався імпорт товарів в область, найбільші обсяги припали на Польщу (24,1% загальнообласного імпорту), Німеччину (17,3%), Російську Федерацію (8,8%), Італію (5%), Чеську Республіку (4,1%) та Китай (4%).

Географія імпорту товарів Львівщини у 2007 році, млн. дол. США

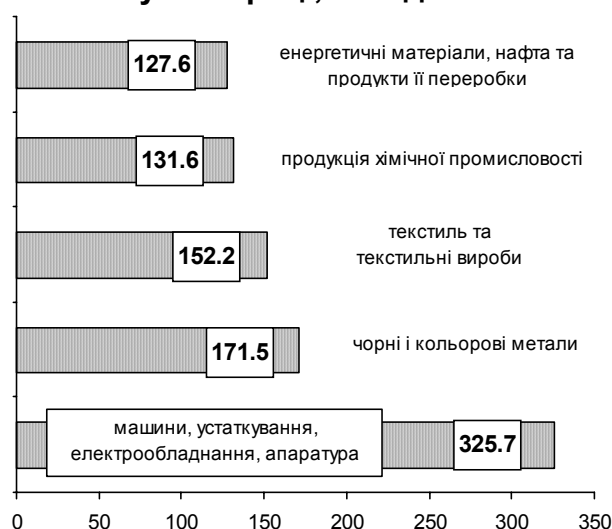
У загальному обсязі імпорту товарів 22,1% становили механічне обладнання, машини та механізми, електротехнічне обладнання та їх частини, 11,6% – недорогоцінні метали і вироби з них, 10,3% – текстиль і текстильні вироби, 8,9% – продукція хімічної та

пов'язаних з нею галузей промисловості.

У 2007 році відносно попереднього року найбільш суттєво зріс імпорт енергетичних матеріалів, нафти та продуктів її перегонки – на 99,8 млн.дол., або у 4,6 раза, обладнання механічного та електричного – на 84,8 млн.дол. (на 35,2%), недорогоцінних металів та виробів з них – 49,7 млн.дол., або на 40,9%, продукції хімічної промисловості – на 33 млн.дол. (на 33,5%). Значно зменшились поставки какао (на 7,4 мл.дол., або на 32,7%).

Найбільшими імпортерами області у 2007 році виступали ТзОВ “Леоні Ваерінг Системс УА ГМБХ”, ТзОВ “Торгово-промислова компанія”, ВАТ “Концерн “Галнафтогаз”, ТзОВ “Кроно-Україна”, ЗАТ Кондитерська фірма “Світоч”.

Основні статті імпорту товарів у 2007 році, млн.дол.

Варто відзначити, що серед 110 українських компаній ВАТ “Концерн “Галнафтогаз” зайняв першу позицію в рейтингу «Корпоративне управління в Україні», складеному інвестиційним банком «Конкорд Капітал» (19 лютого 2007 року). Названа компанія, а також ЗАТ Кондитерська фірма “Світоч”, ЗАТ «Ензим», ЗАТ «Львівська пивоварня», ТзОВ «Торгова компанія «Інтермаркет» які займають провідні позиції серед найбільших експортерів та імпортерів області, представлені на щорічному конкурсі «Обличчя міста», запровадженим Львівською торгово–промисловою палатою та облдержадміністрацією.

Сальдо зовнішньої торгівлі товарами

У 2007 році в Україні, як і у 2005–2006 роках, імпорт перевищив експорт, що спричинило від’ємне сальдо у розмірі 11,3 млрд.дол. Серед регіонів України негативний баланс зовнішньої торгівлі спостерігався у дев’яти регіонах, включаючи Львівську область. Від’ємне сальдо зовнішньої торгівлі товарами Львівщини у 2007 році становило 437 млн.дол. (у 2006 році – 314 млн.дол.), і за абсолютним значенням від’ємного сальдо область посіла шосту позицію після м.Києва, Київської, Одеської, Харківської та Волинської областей.

На Львівщині у 2007 році найбільше від’ємне сальдо склалось у зовнішній торгівлі механічними видами обладнання (135,4 млн.дол.), продукцією хімічної промисловості (120,9 млн.дол.), полімерними матеріалами та пластмасами (89,5 млн.дол), чорними металами (75,7 млн.дол.), наземними транспортними засобами, крім залізничних (39,6 млн.дол.). Саме ці види товарів формували негативний баланс зовнішньої торгівлі послугами і у 2006 році Порівняно з попереднім роком, змінилось сальдо у торгівлі енергетичними матеріалами та нафтопродуктами (з додатного +85,9 млн.дол. у 2006 році на від’ємне –32,2 млн.дол. у 2007 році). Проте, за деякими видами товарів експорт був значно вищим за імпорт, зокрема у торгівлі деревиною (106,4 млн.дол.), текстильними виробами (43,8 млн.дол.), аеронавігаційними апаратами (35,4 млн.дол.), продуктами переробки плодів та овочів (20,7 млн.дол.), меблями (12,7 млн.дол.), інструментом (12,3 млн.дол.), взуттям (12,1 млн.дол.), електрообладнанням (11,9 млн.дол.).

Зовнішньоекономічні операції з давальницькою сировиною

Упродовж 2007 року для виробництва продукції промислові підприємства¹ використали давальницької сировини на 1913,0 млн.грн., з якої 1219,1 млн.грн., або 63,7%, належало іноземним замовникам (у 2006 році – відповідно 722,4 млн.грн., або 47,5%).

Якщо у 2006р. 76,3% сировини іноземних замовників була використана підприємствами легкої промисловості (550,9 млн.грн.), то у 2007р. ця частка знизилась до половини (52,4%, 638,4 млн.грн.). Зокрема, на підприємствах текстильного виробництва, виробництва одягу, хутра та виробів з хутра вартість давальницької сировини іноземних замовників становила 602,4 млн.грн. (94,4% від обсягу її використання у легкій промисловості), значно меншою була вона на підприємствах з виробництва шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 36,0 млн.грн. (5,6%).

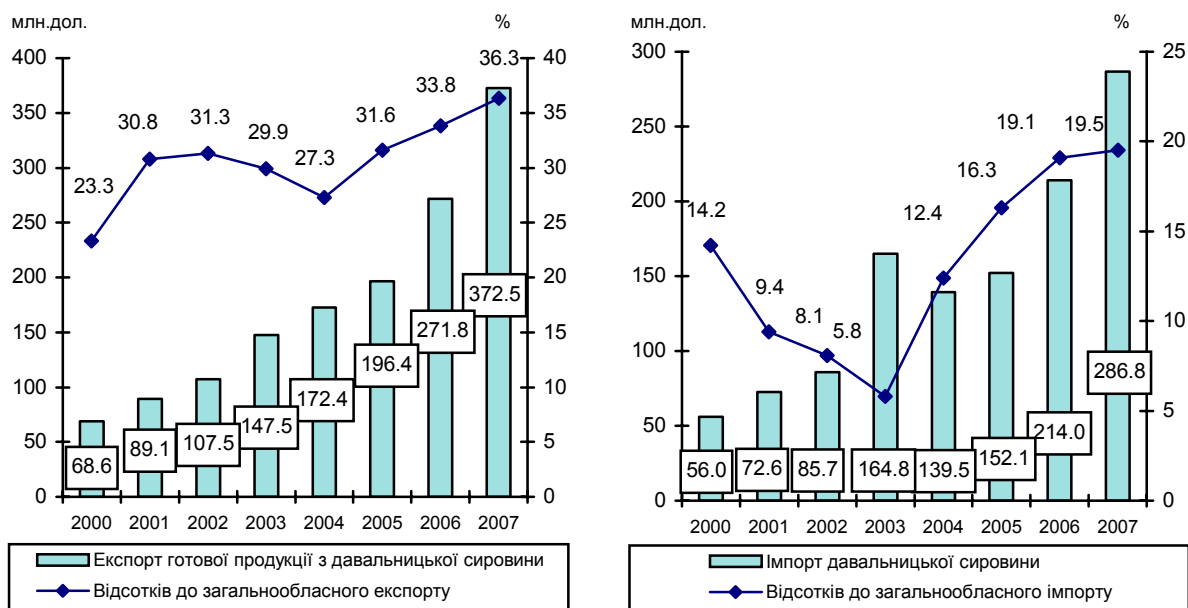
У 2007р. активніше працювали з імпортною давальницькою сировиною підприємства машинобудування – 543,0 млн.грн., або 44,5% від загальнопромислового обсягу (у 2006р. – відповідно 134,3 млн.грн., 18,6%). В основному, на таких умовах працювали підприємства з виробництва електричного устаткування для автомобілів (520,9 млн.грн., або 95,9%).

Підприємства хімічної і нафтохімічної промисловості використовували давальницьку сировину іноземних замовників у менших обсягах – 30,4 млн.грн., або 2,5% (тільки у виробництві пластмасових виробів).

Підприємства області зовнішньоекономічні операції з давальницькою сировиною здійснювали переважно за схемою “імпорт давальницької сировини – експорт готової продукції”. Необхідно зауважити, що майже п'ята частина загальнообласного імпорту – це імпорт давальницької сировини, а третину експорту Львівщини становив експорт готової продукції, виготовленої з давальницької сировини.

¹ Великі, середні та вагомні за обсягами малі підприємства.

Динаміка зовнішньої торгівлі товарами на давальницьких умовах

З імпортною давальницькою сировиною працювали, переважно, швейні підприємства області – 51,3% експорту готової продукції (191,1 млн.дол.) та 44,7% імпорту давальницької сировини (128,2 млн.дол.) склали текстиль та текстильні вироби. Також для роботи швейників в область надійшло різних готових виробів (у переважній більшості фурнітури для пошиття одягу – гудзиків, кнопок, застібок “блискавка” тощо) на 6,8 млн.дол.

Понад 30% імпорту давальницької сировини 2007р. становили електроустаткування (87 млн.дол.), 7,1% – пластмаси (20,3 млн.дол.), 6,6% – шкури та шкіри необроблені (18,8 млн.дол.), 3,4% – недорогоцінні метали та вироби з них (9,7 млн.дол., у тому числі 3,9 млн.дол. – алюміній та вироби з нього).

В експорті готової продукції, виготовленої з давальницької сировини, 36,3% (135,1 млн.дол.) склало електрообладнання, 2,9% (10,7 млн.дол.) – недорогоцінні метали та вироби з них (зокрема 8,1 млн.дол. – алюміній та вироби з нього), 3,5% (13 млн.дол.) – взуття.

Експорт давальницької сировини у 2007 році становив лише 203,5 тис.дол., імпорт готової продукції – 833 тис.дол.

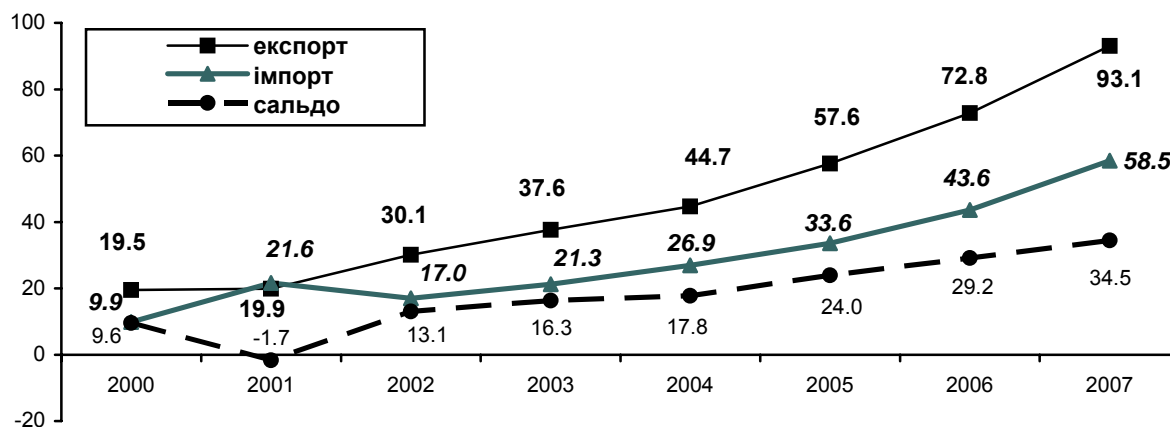
Основними партнерами в операціях з давальницькою сировиною були країни Європи – Німеччина, Польща, Італія, Данія, Латвія, Угорщина, Чухія тощо.

Зовнішня торгівля послугами

У 2007 році зовнішню торгівлю послугами здійснювало 367 підприємств області: 257 надавали

послуги нерезидентам України, для 232 підприємств послуги надавали іноземці.

Динаміка зовнішньої торгівлі послугами, млн.дол.США

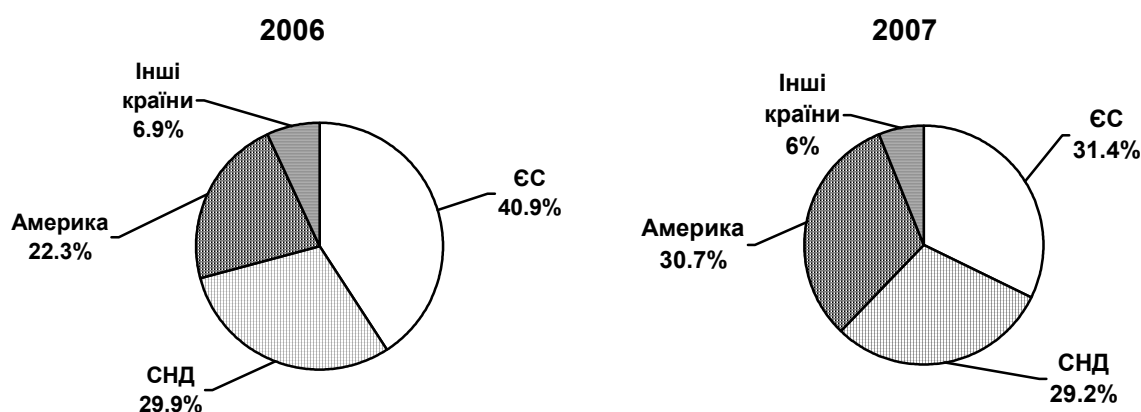
Порівняно з 2007 роком експорт збільшився на 27,9%, імпорт – на 34,2% і склали відповідно 93,1 млн.дол. та 58,5 млн.дол. Традиційно додатнє сальдо зовнішньої торгівлі послугами становило 34,5 млн.дол.

Експорт послуг

Основними партнерами в експорті послуг є країни Євросоюзу.

Упродовж 2007р. підприємства Львівщини надали послуг партнерам з цих країн на 31,8 млн.дол., що на 1,4 млн.дол. більше, ніж у попередньому році. Збільшився експорт послуг і у країни СНД (насамперед за рахунок оздоровчих послуг для громадян Російської Федерації) і склав 27,1 млн.дол. (у 2006 році – 21,8 млн.дол.). На 12,3 млн.дол., порівняно з 2006 роком, зріс експорт послуг до Америки (за рахунок зростання обсягу експорту послуг зі створення програмного забезпечення у США) і дорівнював 28,5 млн.дол. У країни Азії (без Кіпру) було надано послуг на 3,1 млн.дол., що на 0,8 млн.дол. більше, ніж у попередньому році. Обсяги експорту послуг в інші країни світу був незначним.

Розподіл експорту послуг за континентами та угрупованнями країн

Географія експорту послуг у 2007 році налічувала 117 країн світу проти 121 у попередньому році. Характерною ознакою цього виду зовнішньої торгівлі області є значна географічна концентрація, адже лише шість країн – США, Російська Федерація, Німеччина, Польща, Сполучене Королівство та Канада забрали на себе більше двох третин загальнообласного експорту послуг (68,7%). У 2007р. обсяги наданих послуг у ці країни, крім Сполученого Королівства, зросли.

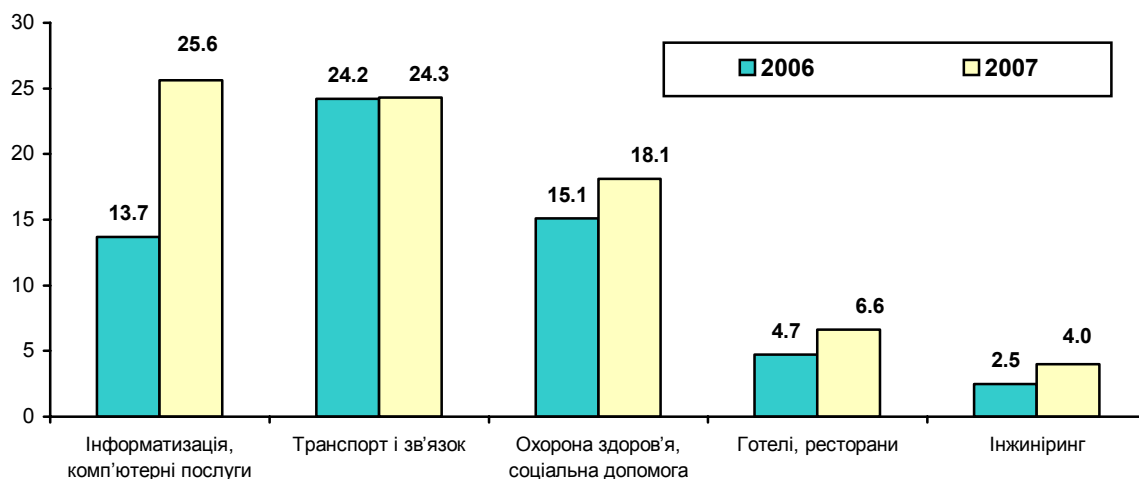
Географічна структура експорту послуг Львівщини у 2007 році

	Тис.дол.	У % до 2006р.	У % до підсумку
Всього	93057,4	127,9	100
Сполучені Штати Америки	24585,0	191,0	26,4
Російська Федерація	18558,2	119,2	19,9
Німеччина	7379,9	117,1	7,9
Польща	6963,2	119,8	7,5
Сполучене Королівство	3301,0	82,4	3,6
Канада	3131,2	103,1	3,4
інші	29138,9	115,7	31,3

У структурі експорту за видами послуг у 2007р. переважали послуги у сфері інформатизації – 27,5% загальнообласного показника, які ще у 2006р. посідали третє місце. Переважна більшість цих послуг – це послуги, пов'язані з розробкою програмного забезпечення (22,3 млн.дол.). Незначно меншою була частка послуг транспорту та зв'язку – 26,1%, з яких послугам автомобільного транспорту належить 15,6% (14,5 млн.дол.), допоміжним транспортним послугам – 6,2% (5,7 млн.дол.), пошти і зв'язку

– 3,1% (2,9 млн.дол.). Традиційно вагомою була частка послуг, пов'язаних з охороною здоров'я (19,4%) та готелів і ресторанів (7,1%). У 2007р. до переліку найбільших увійшли послуги, пов'язані з діяльністю у сфері архітектури та будівництва (4,3%).

Експорт послуг за основними видами, млн.дол.США

Найбільш вагомо у 2007 році зріс експорт комп'ютерних послуг – на 11,9 млн.дол., або в 1,9 раза. Перелік замовників цих послуг включав нерезидентів з 16 країн світу, найбільшою з яких залишились Сполучені Штати Америки. Також значно збільшився експорт програмного забезпечення у Данію, Польщу та Ізраїль.

Поширення інформації про унікальні рекреаційно-оздоровчі зони Львівщини сприяло зростанню експорту послуг з охорони здоров'я – на 2,9 млн.дол., або на 19,2%, а також розширенню їх географії. Упродовж останніх років послугами санаторного-курортних закладів області користуються приблизно 30 тис. іноземців щорічно, а кількість країн, з яких вони прибували, збільшується (47 країн у 2006р. та 52 країни у 2007 році). Найбільше відпочиваючих упродовж сезону 2006-2007 років прибуло з Російської Федерації (у 2007р. – 25 тис.осіб), Молдови (5 тис.), Білорусі (4,6 тис.), Німеччини (1,1 тис.) та Польщі (1,3 тис.).

Значним було зростання послуг готелів та ресторанів – на 1,9 млн.дол., або на 40%. У готелях Львівщини упродовж 2007 року проживали громадяни 97 країн світу і найбільше – з Польщі, Росії, Німеччини. Загальна кількість іноземців, що скористались послугами

готелів Львівської області у 2007 році, становила 65,8 тис.осіб, що на 7,8 тис.осіб більше, ніж у 2006р.

Експорт послуг, пов'язаних з діяльністю у сфері архітектури та будівництва, у 2007 році зріс на 1,6 млн.дол., або в 1,6 раза. Зростання зумовлено великим обсягом інжинірингових послуг для Російської Федерації та Сполучених Штатів. Загалом підприємства області у 2007р. виконували проектні роботи на замовлення 11 країн світу.

Майже незмінним залишився сумарний експорт послуг транспорту і зв'язку, проте відбулись зміни у його структурі. Питома вага послуг авіаційного транспорту у загальнообласному обсязі послуг транспорту і зв'язку зменшились на 12 в.п. і склала 3,9%, а їх обсяг скоротився на 2,9 млн.дол., або на 76% і становив 0,9 млн.дол. Натомість на 10,5 відсоткового пункта зросла частка допоміжних транспортних послуг і склала 23,6%, а їх вартість (5,7 млн.дол.) в 1,8 раза перевищила вартість 2006р. Зокрема найбільше зросли послуги, пов'язані із забезпеченням функціонування авіаційної транспортної інфраструктури та транспортно-експедиційні послуги.

Упродовж 2007 року **профільними підприємствами** сфери послуг було надано послуг на 6,6 млрд.грн., яких 6,3% (472,7 млн.грн.) – для нерезидентів України.

Найбільшими експортерами послуг області у 2007р. були ТзОВ “Софтсерв” та іноземне підприємство „Логіка”, ТзОВ “Елекс” (розробка програмного забезпечення), ДАП “Львівські авіалінії” та „Міжнародний аеропорт „Львів” (авіап перевезення та допоміжні послуги), ЗАТ “Західукртранс”, ТзОВ “Танк Транс” (автомобільні перевезення), ВАТ „Страхова компанія „Універсальна” (фінансові послуги), ТзОВ СП “Росан” (послуги поштових доставок), ТзОВ “Міжнародна клініка відновного лікування”, санаторій “Карпати”, ТзОВ «Курортний комплекс “Ріксос-Прикарпаття”» (охорона здоров'я), Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького (освіта). Вони забезпечили близько половини загальнообласного експорту.

Імпорт послуг

Упродовж 2007 року підприємства області скористались послугами партнерів з 58 країн світу.

Географічна структура імпорту послуг Львівщини у 2007р.

	Тис.дол.	У % до 2006р.	У % до підсумку
Всього	58547,2	134,2	100
Польща	16020,6	133,8	27,4
Німеччина	7486,4	119,6	12,8
Російська Федерація	4874,0	156,0	8,3
Австрія	3924,1	960,9	6,7
Чеська Республіка	3695,7	438,0	6,3
Сполучене Королівство	3514,5	324,3	6,0
Угорщина	3293,7	196,5	5,6
Кіпр	2920,6	79,9	5,0
Франція	2520,1	188,0	4,3
Італія	2010,7	252,7	3,4
інші	8286,8	57,2	14,2

Основними партнерами, як і в експорті, були країни **Євросоюзу**, на які припало 53,8% імпорту послуг області (31,5 млн.дол.). Серед них виділялись Польща (основні види послуг – будівництво та будівельно-архітектурні проекти, обробна промисловість, транспорт, готелі), Німеччина (транспортні послуги, готелі та ресторани, послуги у сфері архітектури та будівництва), Кіпр (оренда обладнання для ігрового бізнесу), Угорщина (транспортно-експедиційні та готельні послуги), та Франція (надання права користування торговою маркою).

З країн **СНД**, на які сумарно припало 9,4% імпорту (5,5 млн.дол.), виділялась Російська Федерація (транспорт, обробна промисловість, фінансові послуги, готельно-ресторанний бізнес). У 2007р. до переліку найбільших країн, що надавали послуги для підприємств Львівщини, долучилась Австрія (надання послуг з грошового посередництва).

Упродовж низки років основу імпорту послуг області складали будівельні послуги, понад 90% яких припадало на Польщу. Проте у 2006-2007 вони зменшились, і у 2007р. роках частка будівельних послуг у загальнообласному імпорті склала лише 5,2%.

Натомість у 2006-2007р.р. перше місце за обсягом імпорту посіли послуги транспорту і зв'язку. Здебільшого це послуги автомобільного транспорту та допоміжні транспортні послуги. У 2007 році значними (7,2 млн.дол.) були послуги бюро подорожей та транспортних агентств

(контракти на обслуговування українських громадян на туристичних маршрутах Німеччини, Чеської Республіки, Угорщини тощо).

У 2007 році майже у 4 рази зросли проектні послуги і склали 15,3% імпорту послуг області. Найбільшими замовниками серед країн-партнерів були Польща, Німеччина та Італія.

Третя позиція у рейтингу імпорту послуг з області у 2007 році належала фінансовим послугам – 11,7%. Порівняно з 2006 роком вони зросли у 4,7 рази, що зумовлено великими послугами з грошового посередництва для Австрії та струхування для Росії та Сполученого Королівства.

Стабільно значним є імпорт послуг готельного бізнесу (9,1%), більше половини обсягу яких надали країни ЄС. Серед країн-партнерів беззаперечним лідером є Польща.

Незважаючи на зменшення, порівняно з 2006р., імпорту послуг з монтажу та ремонту машин та устаткування (на 29%) та послуг, пов'язаних із здаванням під найм машин та устаткування (на 13%), їх частки у загальнообласному обсязі залишились достатньо великими і становили відповідно 6,6% та 5,3%.

Імпорт послуг за основними видами, млн.дол.

У 2007 році лише десять підприємств забезпечили більше половини загальнообласного імпорту послуг: ВАТ “Миколаївцемент” (роялті), ВАТ “Страхова компанія “Універсальна” (послуги страхування), ВАТ “Нафтопереробний комплекс - Галичина” (інжиніринг, ліцензії), ТЗОВ “Кроно-Україна” (обробна промисловість, вантажні автоперевезення),

ТзОВ СП “Ройал ЛТД” (оренда ігрових автоматів), Державне територіально-галузеве об’єднання „Львівська залізниця” (будівництво, капітальний ремонт локомотивів) ВАТ “Електрон–банк” (послуги з грошового посередництва), ТзОВ “Торгова компанія “Інтермаркет” (інжиніринг, ремонт машин спеціального призначення), ДП ТзОВ СП “Трайде́нт консалтинг та інвестиції” (туристичні подорожі) та ТзОВ “Сіріуспроект Львів” (консультаційні послуги, оцінка землі).

Сальдо зовнішньої торгівлі послугами

У 2007 році експорт послуг перевищував імпорту в 1,6 рази, що зумовило додатне сальдо зовнішньої торгівлі послугами області у розмірі 34,5 млн.дол проти 29,2 млн.дол. у 2006 році.

Позитивний баланс зовнішньої торгівлі послугами є характерним як для Львівщини (за винятком 2001 року), так і для України загалом.

Динаміка покриття імпорту експортом у торгівлі послугами, разів

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Україна	3,03	3,09	3,40	2,91	2,64	2,11	1,97	1,81
Львівська область	1,96	0,92	1,77	1,77	1,66	1,71	1,67	1,59

Серед регіонів України у 2007 році додатне сальдо зовнішньої торгівлі послугами спостерігалось у більшості областей, крім Вінницької, Дніпропетровської, Київської, Луганської, Полтавської, Сумської, Харківської, Черкаської та Чернігівської областей.

Позитивний баланс зовнішньої торгівлі послугами Львівщини характерний для оздоровчих та освітніх послуг, послуг інформатизації, переважної більшості транспортних послуг, послуг, пов’язаних з дослідженнями та розробками. Натомість, від’ємне сальдо спостерігалось у зовнішній торгівлі консультаційними послугами, виробничими (налагодження та супровід обладнання для промисловості) та будівельними послугами, послугами з технічного контролю та аналізу, здавання обладнання в оренду, роялті.

Діяльність підприємств сфери послуг

Львівщини: аспекти розвитку

Упродовж 2007 року на Львівщині функціонувало понад 4 тис. підприємств та їх структурних підрозділів, основним видом діяльності яких було надання послуг. Значну частку діючих підприємств сфери послуг (76,7%) становили малі підприємства. Незважаючи на те, що кількість великих та середніх підприємств була незначною, саме ними реалізовано 85,4% від загального обсягу послуг.

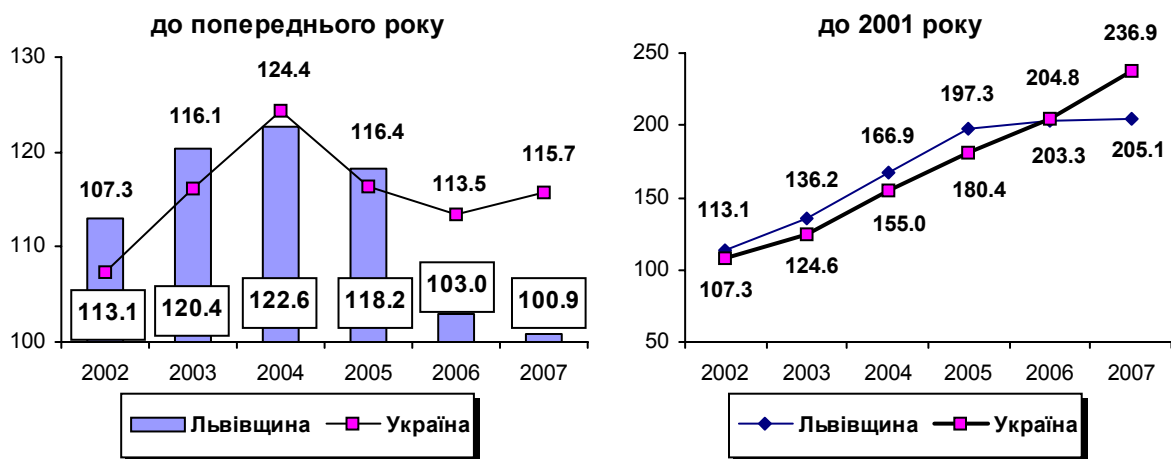
Операції з нерухомістю надавали 17,5% підприємств сфери послуг, 9,6% їх діяло у сфері транспорту, 9,3% – освіти, 7,1% – охорони здоров'я людини, по 5,7% – у сфері права та інжинірингу, 5,6% надавали індивідуальні послуги, 5,4% діяло у сфері культури і спорту.

Реалізація послуг Обсяг послуг, реалізованих підприємствами та організаціями Львівщини, у 2007 році становив 7,5 млрд.грн.¹, що за порівнянними цінами майже на рівні 2006 року – приріст склав 0,9% (в Україні – 15,7%).

Одне діюче підприємство (структурний підрозділ) у 2007 році реалізувало послуг у середньому на 1727,2 тис.грн. За районами та містами обласного значення цей показник коливався в межах від 216 тис.грн. до 4,3 млн.грн. Вищим за середньо-обласний він був у м.Моршині, м.Трускавці та м.Львові. Значне коливання цього показника спостерігалось за різними видами діяльності: найвищий – на підприємствах пошти та зв'язку (10,7 млн.грн.), транспорту (6,9 млн.грн.), у сфері охорони здоров'я людини (2,2 млн.грн.), найнижчий – у сфері надання соціальної допомоги (51,4 тис.грн.) та у сфері підбору та забезпечення персоналом (63,4 тис.грн.).

¹ У ринкових цінах з ПДВ.

Індекси обсягу реалізованих послуг у порівнянних цінах, %

Упродовж 2000-2007 років структура послуг за видами економічної діяльності не зазнала значних змін. На ринку послуг Львівщини переважали послуги транспорту, пошти і зв'язку та послуги у сфері охорони здоров'я людини. Майже 40% обсягу послуг, реалізованих у 2007 році, припало на підприємства транспорту, фізичний обсяг реалізації яких збільшився порівняно з 2000 роком у 2,4 раза, хоча їх частка скоротилася за цей період на 21,5 відсоткового пункта. Найбільше транспортних послуг реалізували підприємства залізничного (2033,8 млн.грн., або 68,5%) та вантажного автомобільного (533,2 млн.грн., або 17,9%) транспорту.

У 2007 році транспортними підприємствами області було перевезено 28,5 млн.т вантажів (з них 21,6 млн.т – автомобільним, 6,9 млн.т – залізничним транспортом), що майже на рівні 2006 року. Обсяг комерційних перевезень автомобільним транспортом порівняно з 2006 роком зріс на 8,2%, проте дещо зменшилися перевезення для власних потреб. Перевезення вантажів Львівською дирекцією залізничних перевезень зменшилися на 0,1% (в Україні – на 0,3%). У структурі залізничних перевезень і надалі переважали кам'яне вугілля – 32,6%, кокс – 14,4%, нафта та нафтопродукти – 9,6%, будівельні матеріали – 10,1%.

Пасажи́рські перевезення зросли на 4% і склали 333,3 млн. пасажирів, у тому числі кількість пасажирів, які скористались послугами автомобільного транспорту зросла на 10,9%, залізниці – на 2,2%, тоді як кількість осіб, перевезених міським електротранспортом, зменшилась на 9,1%. Цими видами транспорту було перевезено відповідно 214,8 млн.,

29,6 млн. та 88,9 млн. осіб. Пасажирські авіап перевезення скоротились на 73,1% і становили 28,7 тис. пасажирів.

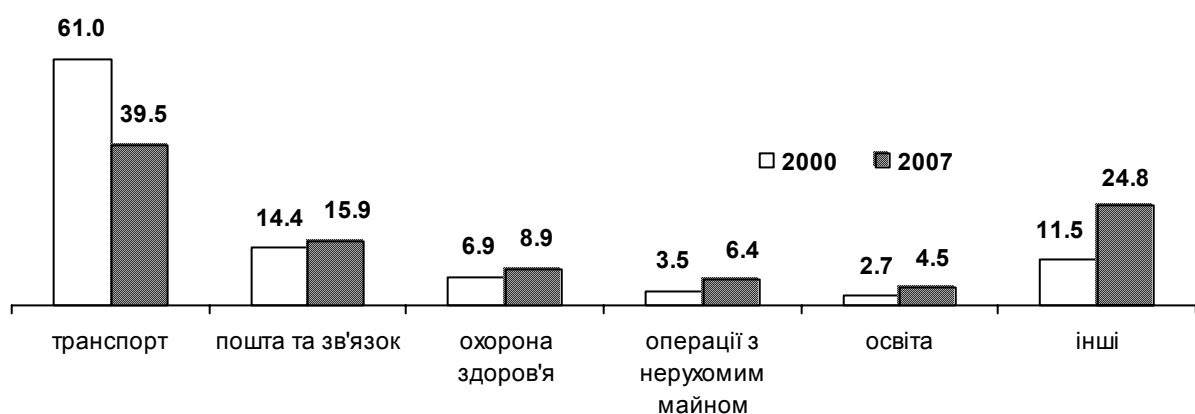
Вагомою є частка послуг пошти та зв'язку, яка у 2007 році становила 15,9% (1194,8 млн.грн.). Інтенсивно розвивалась мережа стільникового зв'язку. Порівняно з 2006 роком кількість абонентів області збільшилась на 142,7 тис. (або на 7,7%) і на кінець 2007 року становила понад 2 млн.

Із сучасних видів зв'язку на Львівщині динамічного розвитку набуває комп'ютерний зв'язок, що пов'язано з підключенням до інформаційної мережі «Інтернет» все більшої кількості користувачів (на кінець 2007 року в області нараховувалося 78,9 тис. абонентів, що склало 5,7% загальнодержавної кількості). Кількість користувачів мережі «Інтернет» в області зростає вищими темпами, ніж загалом в Україні (середньорічний темп приросту за 2002-2007 роки становив 56% проти 52,8% в Україні). З розрахунку на 1000 осіб населення кількість користувачів мережі «Інтернет» на Львівщині у 2007 році становила 31 абонент (в Україні – 30).

Порівняно з 2006 роком на 15,5% збільшився обсяг послуг національної пошти, у тому числі кількість поштових переказів – на 13,6%.

Майже десяту частину загальнообласного обсягу реалізації послуг упродовж останніх років складали послуги у сфері охорони здоров'я людини. Їх обсяг у 2007 році становив 671,3 млн.грн., з них 542,9 млн.грн. – санаторно-курортні.

Структура реалізованих послуг за видами економічної діяльності, %

Кожне сьоме підприємство області за додаткову статтю доходу обрало здавання під найм (в оренду) площ, які знаходилися в їхньому розпорядженні. Усього у 2007 році ці підприємства отримали 74,5 млн.грн.

додаткового доходу (2,6% від загального обсягу реалізованих цими підприємствами послуг).

Майже дві третини обсягу послуг (60,5%, або 4,6 млрд.грн.) реалізовано для підприємств та організацій.

Обсяг послуг, реалізованих населенню, у 2007 році склав 1,9 млрд.грн., або більше чверті загального обсягу.

У населення, крім послуг пошти та зв'язку, які становили 22,1% від загального обсягу послуг, реалізованих населенню, користувались попитом послуги освіти (16,4%) та охорони здоров'я (15,4%). Значну частину (68,5%) послуг з охорони здоров'я становили санаторно-курортні послуги. Упродовж 2007 року у Львівській області діяло 124 санаторно-курортних заклади на 18,7 тис. ліжко-місць. За їх кількістю Львівщина посідає восьме та сьоме місце відповідно. Протягом 2007 року було оздоровлено 255,7 тис.осіб (з них 30,2 тис. іноземців), що на 1,1% більше, ніж у 2006 році. Розвиток санаторно-курортної галузі асоціюється з введенням в експлуатацію нових об'єктів, активізацією будівництва нових та модернізацією діючих санаторно-оздоровчих закладів. За даними Головного управління економіки Львівської облдержадміністрації у 2007 році на Львівщині було введено в експлуатацію 2 пансіонати санаторного типу, один лікувально-спальний комплекс, модернізовано 29 пансіонатів та санаторно-курортних комплексів, зокрема у м.Трускавці, Моршині та Східниці. З відкриттям нових закладів оздоровлення чисельність штатних працівників, які працювали у цій галузі, у 2007 році зросла проти попереднього на 204 особи.

На одного мешканця Львівської області у 2007 році в середньому припало 752,6 грн. реалізованих послуг (у 2006 році – 662,3 грн.), що на 19,2% менше, ніж у середньому в Україні. У м.Києві на одну особу реалізовано послуг у 7,4 раза більше, ніж у Львівській області, в АР Крим – в 1,7 раза, в Одеській області – в 1,2 раза. Найнижчим цей показник був у Тернопільській області – 303 грн.

Серед регіонів Львівщини найбільшим обсяг реалізованих послуг з розрахунку на одну особу був у м.Трускавці (7192,5 грн.), м.Моршині (6469,8 грн.) та м.Львові (1356,3 грн.). Найнижчий рівень, як і у попередні роки, спостерігався у Старосамбірському (17,5 грн.) та Турківському (22,8 грн.) районах.

Окрім госпрозрахункових підприємств, незначні обсяги послуг (2,5% від загального обсягу реалізації послуг) надавали бюджетні установи. Ними реалізовано послуг на 187,2 млн.грн., з них більше половини (52,2%) – це послуги освіти, послуги з охорони здоров'я людини – 28,3%, культури та спорту – 5,7%. Найбільше послуг бюджетними установами було реалізовано у м.Львові (44,1%), м.Трускавці (14,4%), м.Дрогобичі (12,6%) та Жовківському районі (11%).

Діяльність підприємців-фізичних осіб

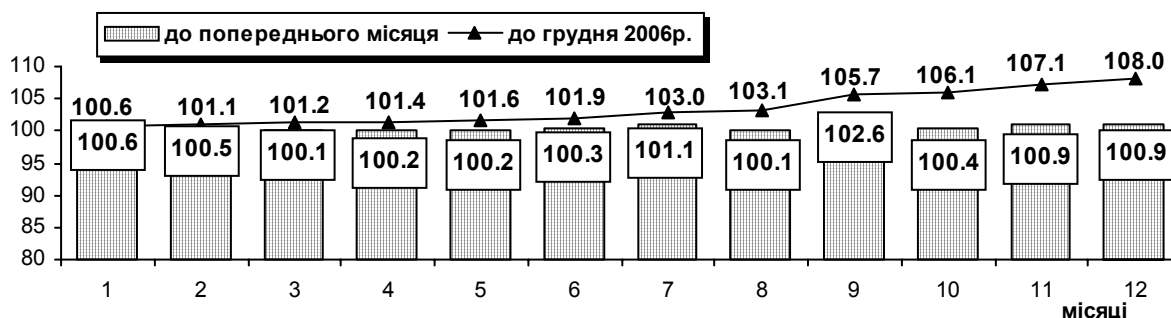
За даними Державної податкової адміністрації України, у 2007 році послуги споживачам у Львівській області надавали 21,4 тис. підприємців - фізичних осіб, що на 3,7 тис. осіб (або на 20,9%) більше, ніж у 2006 році. Ними реалізовано послуг на 1002,6 млн.грн. (у 2005 році – на 585,1 млн.грн.), що склало 11,8% від загального обсягу послуг, реалізованих підприємствами-юридичними особами та фізичними особами-суб'єктами підприємницької діяльності.

Серед послуг, що надавалися фізичними особами, переважали транспортні (27,1%), операції з нерухомим майном (12,7%) та індивідуальні послуги (12,5%). Значно меншу частку становили послуги у сфері інформатизації (7,9%), техобслуговування та ремонту автомобілів (4,4%), права (4,3%), у сфері охорони здоров'я людини (2,8%).

Ціни та тарифи

У 2007 році споживчі ціни (тарифи) на послуги для населення зросли на 11,2%, тоді як у 2006 році – на 14,5%. Найбільше підвищення цін (тарифів) спостерігалось у липні (на 1,1%) і вересні (на 2,6%). У грудні 2007року порівняно з відповідним періодом 2006 року вартість послуг зросла на 8,0%.

Динаміка індексів цін (тарифів) на послуги для населення у 2007 році, %

Найбільшого подорожчання зазнали туристсько-екскурсійні послуги, ціни на які зросли на 39,9%. Вищими були у 2007 році темпи зростання цін на індивідуальні послуги. Їх вартість зросла проти попереднього року на 33,8% (у 2006 році – на 15,9%). Зокрема, вартість ритуальних послуг збільшилась у 3,7 раза, саун – на 15,1%, перукарень – на 10,6%, хімчисток – на 2,5%.

Індекси роздрібних цін (тарифів) за видами послуг для населення

	2006	2007
	до попереднього року, %	
Всього	114,5	115,2
Технічне обслуговування та ремонт автомобілів	111,1	118,2
Ремонт предметів особистого користування і домашнього вжитку	114,9	117,8
Діяльність готелів	113,5	114,2
Надання інших місць для короткотермінового проживання (проживання в пансіонатах, будинках відпочинку)	126,1	118,7
Діяльність залізничного транспорту	126,9	127,4
Діяльність іншого наземного транспорту	121,6	110,6
Регулярні авіаційні перевезення (літак)	124,1	100,0
Функціонування транспортної інфраструктури (паркування та стоянка особистого транспорту)	101,4	109,3
Послуги з організації подорожувань	126,1	139,9
Поштова та кур'єрська служба	131,3	100,0
Діяльність зв'язку	108,5	107,1
Операції з нерухомим майном	127,8	120,2
Діяльність у сфері права, бухгалтерського обліку	143,9	121,7
Діяльність у сфері фотографії	110,0	108,3
Початкова загальна освіта (послуги дошкільних закладів)	115,6	115,1
Середня освіта	125,4	113,8
Вища освіта	116,7	109,1
Інша діяльність у сфері освіти (навчання на курсах)	122,4	120,2
Діяльність з охорони здоров'я людини	119,9	113,3
Санітарні послуги, прибирання сміття	116,7	112,0
Діяльність у сфері кінематографії та відеопродукції	104,3	107,9
Інша розважальна діяльність (театри)	100,0	117,3
Інша діяльність у сфері культури (музеї)	102,9	123,7
Індивідуальні послуги	115,9	133,8

Значно зросли ціни на проїзд у пасажирському залізничному транспорті (на 27,4%), найбільше – у міжміському сполученні. Вартість послуг нотаріусів підвищилась на 21,7%, на 20,2% зросла квартирна плата за житло.

Уповільнились темпи росту цін на послуги у сфері охорони здоров'я до 13,3% у 2007 році, проти 19,9% у 2006 році. Так, у грудні 2007 року порівняно з відповідним періодом 2006 року вартість діагностичних послуг зросла на 14,9%, стоматологічних – на 12,3%, консультативних – на 11,7%.

Нижчими у 2007 році були темпи підвищення цін на послуги освіти.

Тенденції розвитку готельного господарства Львівщини

Без розвиненої мережі готельного господарства неможливий належний розвиток туризму. Упродовж останніх років на Львівщині спостерігається активізація готельного бізнесу. Кількість готелів та інших закладів для тимчасового проживання приїжджих, які перебували у власності підприємств-юридичних осіб, у 2007 році проти 2000 року зросла у 2,3 раза (в Україні – на 8,4%) і становила 128 одиниць.

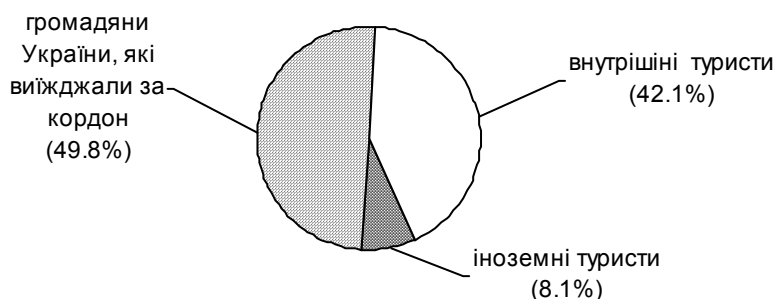
За 2000–2007 роки за кількістю діючих підприємств готельного господарства Львівщина перемістилася з дев'ятого місця на перше.

Львівська область є однією з найперспективніших територій для розвитку туризму. Привабливість для українських та зарубіжних туристів забезпечується вдалим географічним розташуванням, багатим історико-культурним та природньоресурсним потенціалом. Однією з найважливіших складових туристичної індустрії, яка визначає її реальний потенціал, є готельне господарство.

Туристичні потоки

Найбільш популярною метою відвідування серед туристів є дозвілля і відпочинок. З такою ціллю у 2007 році Львівщиною подорожувало 46 тис. осіб, з них іноземних туристів – 8,1 тис. осіб.

Розподіл туристів за категоріями відвідування у 2007 році, у % до підсумку

На 44,1% порівняно з 2006 роком збільшилась кількість туристів з метою лікування і становила 6,4 тис. осіб. Серед таких туристів кожний сьомий – іноземець.

Порівняно з 2006 роком в 1,9 раза частіше приїздили на Львівщину туристи із службовою, діловою та бізнесовою метою. Основна частина таких туристів (92,8%) приїжджала з інших областей та міст України.

Треба зазначити, що більше чверті туристів становили діти, підлітки та молоді люди у віці від 18 до 28 років.

Серед іноземців, які відвідали Львівську область з туристичною метою, переважали громадяни Польщі, Німеччини, Білорусі, США та Росії. Найбільш поширеними серед іноземних туристів були короткотривалі поїздки (3-4 дні).

Характеристика готельних закладів Послуги з тимчасового проживання у 2007 році надавали 71 готель, 6 мотелів, 20 молодіжних турбаз, 5 гуртожитків для приїжджих, 5 студентських літніх таборів та 21 інший заклад для тимчасового проживання. У 2007 році розпочали діяльність 9 нових готелів, серед них чотиризірковий “Швейцарський”, тризірковий “Наталія 18”, “Леополіс” .

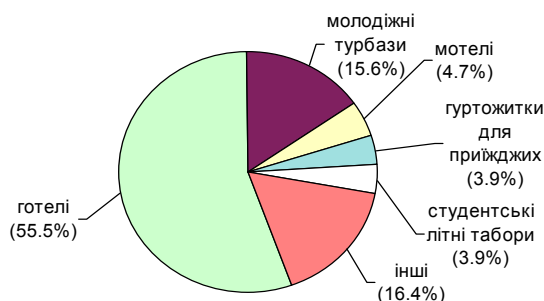
Основні показники діяльності готельних закладів

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Кількість закладів, одиниць	55	65	78	85	82	100	110	128
з них категорованих	8	10	11	15	13	16	22	30
Кількість закладів за типами:								
готелі	41	47	41	43	44	54	62	71
мотелі	5	6	8	8	3	5	4	6
готельно-офісні центри	2	–	1	1	–	–	–	–
кемпінги	–	2	3	1	–	–	–	–
молодіжні турбази та гірські притулки	2	5	7	9	8	15	18	20
інші	5	5	18	23	27	26	26	31
Частка області за кількістю готельних закладів в Україні, відсотків	4.2	5.2	6.2	7.0	6.9	8.1	8.7	9.0
Загальна площа, тис.м ²	122.4	130.9	138.0	149.2	149.9	220.8	235.1	237.7
Житлова площа, тис.м ²	40.9	45.9	46.7	54.9	55.8	77.1	84.2	91.2
Одноразова місткість, місць	4893	5706	6236	6685	6751	8701	9438	9780
Кількість номерів на кінець року, одиниць	2526	2791	2941	3094	3034	3927	4306	4463
Залишкова вартість основних засобів, млн.грн.	64.3	66.2	65.4	67.0	71.2	98.9	153.8	244.6

Останнім часом поряд з традиційними підприємствами готельного господарства все більше з'являється літніх будиночків, котеджів, кімнат відпочинку тощо. На долю цих закладів у 2007 році припало 16,4% загальної кількості підприємств готельного господарства області.

Поштовхом для подальшого розвитку готельного бізнесу області є також значне зростання (у 10 разів порівняно з 2000 роком) кількості туристичних баз та гірських притулків.

Розподіл підприємств готельного господарства за типами у 2007 році

Найбільше підприємств готельного господарства розташовано в обласному центрі та прилеглому до нього Пустомитівському районі, що разом склало третину від загальної їх кількості. Оскільки все більшої популярності серед приїжджих набуває відпочинок у Карпатському регіоні, то значна кількість готельних закладів зосереджена у Сколівському та Турківському районах.

Готельні заклади у містах і районах у 2007 році

	Кількість, одиниць	Одноразова місткість, місць	Обслуговано приїжджих, осіб	Загальний час перебування приїжджих, людиноднів	Доходи від надання послуг із проживання приїжджих, тис.грн.
Всього	128	9780	303188	762605	143747.2
Львів	34	3677	188170	374300	83878.8
Борислав	3	113	1460	11204	1709.4
Дрогобич	2	115	3843	8736	627.4
Моршин	2	73	4896	11321	946.5
Новий Розділ	1	90	1458	1906	133.1
Самбір	1	53	290	1557	132.4
Стрий	3	76	7086	10267	1018.0
Трускавець	15	1573	29316	150840	39803.6
Червоноград	2	48	3348	4919	120.0
Бродівський	—	—	—	—	—
Буський	2	20	1350	1350	76.1
Городоцький	2	209	1255	9242	374.2
Дрогобицький	1	69	226	3164	79.0
Жидачівський	1	64	1306	4210	166.3
Жовківський	3	380	1390	15807	773.1
Золочівський	1	36	291	1681	65.2
Кам'янка-Бузький	1	76	4517	670	26.4
Миколаївський	1	6	4393	457	16.4
Мостиський	5	179	132	10000	493.3
Перемишлянський	2	419	1702	21247	1321.0

Продовження табл.

	Кількість, одиниць	Одноразова місткість, місць	Обслуговано приїжджих, осіб	Загальний час перебування приїжджих, людинодіб	Доходи від надання послуг із проживання приїжджих, тис.грн.
Пустомитівський	10	451	20101	23639	5240.8
Радехівський	1	21	720	2223	66.7
Самбірський	1	200	249	4482	202.1
Сколівський	22	1317	18110	69644	5500.3
Сокальський	1	8	1733	1939	33.5
Старосамбірський	1	12	29	145	4.6
Стрийський	1	56	616	1045	157.4
Турківський	3	185	1011	7811	252.1
Яворівський	6	254	4182	8799	529.5

Збільшення кількості готельних закладів у 2007 році спостерігалось у м.Львові, Пустомитівському, Сколівському, Жовківському, Мостиському, Турківському та Яворівському районах, а також у курортних містах Трускавець та Борислав. Найбільш швидкими темпами розвивається готельний бізнес у м.Трускавці, де у 2007 році функціонувало 15 готельних закладів проти одного у 2000 році.

Необхідно зазначити, що 33 підприємства готельного господарства, або більш як чверть від їх загальної кількості, розташовані у сільській місцевості, у тому числі 8 готелів, 5 мотелів, 8 молодіжних баз та 12 інших закладів для тимчасового проживання приїжджих. Якщо в містах переважають готелі (66,3% від кількості готельних закладів, розташованих у міській місцевості), то у сільській місцевості готелі становили менше чверті.

Збільшення кількості готельних закладів призвело до зростання порівняно з 2000 роком майже вдвічі їх місткості, станом на 1 січня 2008 року вона склала 9780 місць.

Необхідно зауважити, що місткість готельних закладів м.Львова складає більше третини загальнообласної (3677 місць), значною є також частка м.Трускавця – 16% (1573 місця) та гірського Сколівського району – 13,5% (1317 місць).

Середня площа одного номеру готельного закладу, кв.м

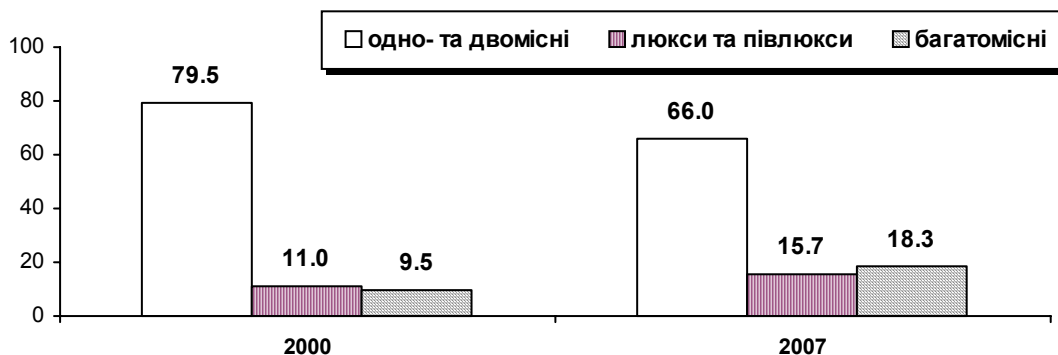

Загальна площа готельних закладів у 2007 році проти 2000 року збільшилася в 1,9 раза і становила 237,8 тис.м², з них 91,2 тис.м² – житлова площа номерів.

Підприємства готельного господарства постійно проводять реконструкцію з метою покращення планування та створення більш зручних та комфортних умов для проживання. Середня площа одного номеру зросла з 16,2 м² у 2000 році до 20,4 м² у 2007 році. Спостерігається стала тенденція збільшення середньої житлової площі в розрахунку на одне готельне місце (з 8,3 м² у 2000 році до 9,3 м² у 2007 році).

У сучасних готелях здебільшого передбачені однокімнатні номери на одну-дві особи. Дві третини від загальної кількості всіх номерів у 2007 році становили саме одно- та двомісні номери.

Розподіл номерів готельних закладів, у % до підсумку

Збільшується частка багатомісних номерів (майже п'ята частина від загальної кількості номерів). Здебільшого такі номери мають молодіжні турбази, гуртожитки для приїжджих. Саме у них зосереджено три чверті тримісних і з більшою кількістю місць номерів.

Готельні заклади продовжували збільшувати кількість номерів класу люкс та напівлюкс. Їх частка порівняно з 2000 роком збільшилася на 4,7 в.п. і у 2007 році склала 15,7%. Більше половини таких номерів (53,5%) належить категоризованим готелям.

Однією з найважливіших характеристик якості готельних послуг є рівень комфорту, який здебільшого визначається категорійністю готельних закладів. Критеріями для віднесення готелів до окремих категорій є якість приміщень загального користування і номерів, кількість ванних і душових кімнат, стандарти умеблювання, види, кількість і якість технічного обладнання (наприклад, засоби зв'язку, кондиціонери), рівень оформлення приміщень, кваліфікація персоналу, асортимент та рівень послуг тощо.

У 2007 році кількість категоризованих готельних закладів – юридичних осіб зросла до 30 (проти 22 у 2006 році), з них 5 чотиризіркових готелів, 18 тризіркових, 6 двозіркових та 1 однозірковий готель. Необхідно зазначити, що 25 категоризованих готелів розташовані у міських поселеннях, з них 15 – у м.Львові.

Номерний фонд категоризованих готелів складався із 1340 кімнат, які налічували 2598 місць (26,6% від загальної кількості).

Сучасний рівень обслуговування вимагає від підприємств готельного господарства наявності широкого спектру додаткових послуг сфери сервісу, найбільш необхідними серед яких є телефонний зв'язок, послуги закладів харчування, автостоянок, камер зберігання, продаж преси, квитків на транспортні засоби, поштово-телеграфний зв'язок.

За результатами проведеного обстеження, 63% готельних закладів вважають, що головний метод залучення приїжджих – це надання широкого спектру додаткових послуг сфери сервісу.

Більше половини підприємств готельного господарства (58,6%) діяли як комплекси, до складу яких входили різні структурні підрозділи сфери сервісу.

Майже половина підприємств готельного господарства (56 одиниць) мали у своєму складі ресторани, кафе і бари, 47 підприємств – пральні та сауни, п'ята частина (27) – автостоянки. Загалом у підприємствах готельного господарства області у 2007 році діяло 198 структурних підрозділів сфери сервісу (на 15,1% більше, ніж у попередньому році та на 88,6% більше, ніж у 2000 році).

На категоризовані готелі, які склали майже чверть від загальної кількості підприємств готельного господарства, припала майже половина структурних підрозділів сфери сервісу (85 одиниць), у тому числі 34

ресторанів, кафе та барів (42% від їх кількості), 12 автостоянок (42,9%), 29 саун та пралень (половина).

На розвиток готельного бізнесу Львівщини у 2007 році було направлено 78,6 млн.грн. інвестицій в основний капітал, що на 15,9% менше, ніж у 2006 році. Проте, зростання обсягів інвестування у попередні роки призвело до перевищення рівня 2000 року у 6,5 раза. Частка вкладень у готельні заклади у загальному обсязі інвестицій в області за 2007 рік становила 0,9%.

Найбільше коштів освоєно у Трускавці (42,2% від загальнообласного обсягу) та Львові (29,9%).

Якщо за період з 2000 по 2004 роки на Львівщині збудовано приміщень для готельних закладів на 415 місць, то у 2005–2007 роках – на 2487 місць, з них на 599 місць – у 2007 році. Торік в області збудовано шосту частину усіх готелів, введених в експлуатацію в Україні. Серед об'єктів, введених у 2007 році, – 15 готелів на 454 місця, 5 мотелів на 125 місць та 1 пансіонат на 20 місць. Треба зазначити, 11 об'єктів з 21 збудовані підприємцями-фізичними особами.

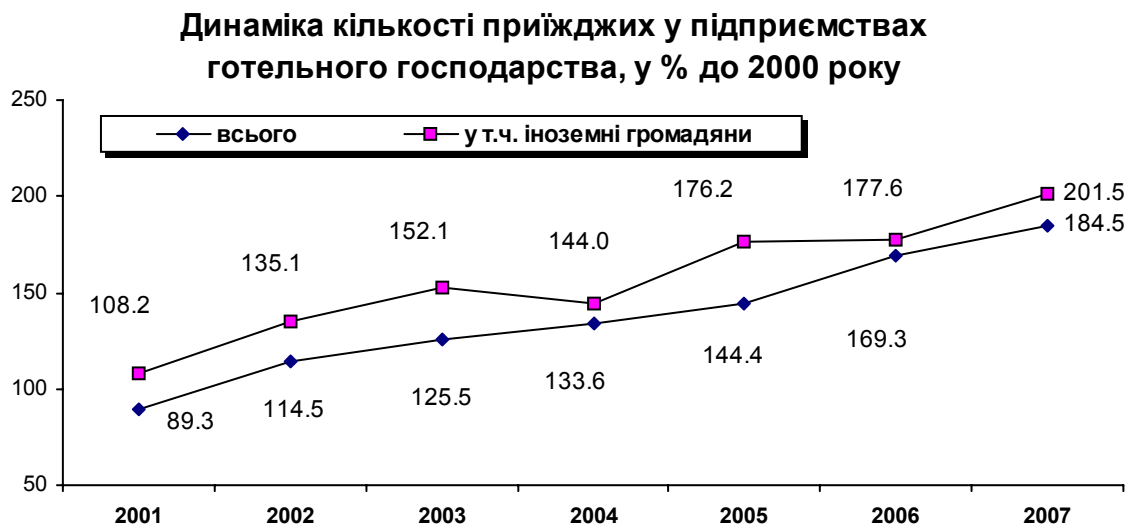
Активно продовжується іноземне інвестування готельного бізнесу. Упродовж 2007 року у готельні підприємства Львівщини внесено 1,7 млн.дол.США. В цілому обсяг прямих іноземних інвестицій в готельне господарство області на початок 2008 року становив 8,1 млн.дол.США, що склало 1% від загальнообласного обсягу.

Найбільші капіталовкладення здійснено нерезидентами зі Сполученого Королівства – 3,2 млн.дол. (39,5% від обсягу іноземних інвестицій у готелі), Швейцарії – 1,5 млн.дол. (18,8%), США – 1,3 млн.дол. (16,7%).

Діяльність підприємств готельного господарства

Починаючи з 2002 року намітилася позитивна тенденція зростання кількості громадян, які зупинялися у готельних закладах області. Упродовж 2007 року послугами підприємств готельного господарства скористались 303,2 тис. осіб, що на 9% більше, ніж у 2006 році, та в 1,8 раза більше проти 2000 року. Загальний час перебування приїжджих у готельних закладах по-рівняно з

2006 роком збільшився на 22,2% і становив 762,6 тис. людино-днів.

Основна частина осіб (62,1%), яким надано послуги з проживання, зупинялася у готельних закладах Львова. Майже у 2 рази збільшилася кількість приїжджих у м.Трускавці, що склало десяту частину від всіх приїжджих області. Значною була також частка приїжджих у гірському Сколівському районі (6%).

Іноземні громадяни становили майже п'яту частину усіх приїжджих – 65,8 тис. осіб, що на 13,5% більше, ніж у 2006 році. Загальний час їх перебування у готелях у 2007 році порівняно з попереднім зріс на 14% і склав 124,6 тис. людино-днів.

Середня тривалість перебування однієї особи у підприємствах готельного господарства дещо збільшилася і становила 2,5 доби проти 2,2 у 2006 році. Для іноземних громадян цей показник був меншим – 1,9 доби, у той час як для українських – 2,7 доби. Це зумовлено тим, що громадяни України більше зупинялися у молодіжних базах та гірських притулках, де середня тривалість перебування склала 3,3 доби.

У 2007 році у готельних закладах області зупинялись громадяни 100 країн світу. Третина іноземних приїжджих (21,7 тис. осіб) – це громадяни Польщі, з Російської Федерації прибуло 7,7 тис. осіб, з Німеччини – 7,3 тис., США – 3,9 тис., Австрії – 2,1 тис., Канади – 1,9 тис., Італії – 1,8 тис.

Середньорічний коефіцієнт завантаження закладів готельного господарства, який отримується шляхом ділення загального часу перебування приїжджих у підприємствах готельного господарства на 365

діб і одноразову місткість, у 2007 році дещо збільшився і становив 0,21 проти 0,18 у 2006 році. Завантаженість готельних закладів коливалась в залежності від типу підприємства. Найвищий коефіцієнт завантаження був у готелях – 24,3%, тоді як в мотелях – 11,4%.

Вищою середньообласного рівня середня завантаженість спостерігалася у категоризованих підприємствах готельного господарства – 22,6% (з них у готелях “НТОН” – 40,6%, “Гранд-Готель” – 39,1%, “Валентина” – 33,9%), що обумовлено значно вищим рівнем сервісу та якості обслуговування приїжджих. Необхідно зауважити, що найбільша серед категоризованих закладів була завантаженість у чотирьохзіркових готелях – 24,8%.

На рівень завантаженості підприємств готельного господарства впливає і функціональне призначення закладу. Найбільшим попитом у приїжджих користувались кімнати відпочинку на вокзалах області. Завантаженість цих закладів коливалась від 93,1% (станція “Львів”) до 48,6% (станція “Трускавець”).

Інтенсивність використання готелів залежить не тільки від рівня сервісу, цінової політики, а також від місця їх розташування. Середня завантаженість підприємств готельного господарства у сільській місцевості була нижчою і становила 12%, у той час як у міських поселеннях – 24,7% (у тому числі у містах Львів – 27,9%, Трускавець – 26,3%).

Доходи готельних закладів

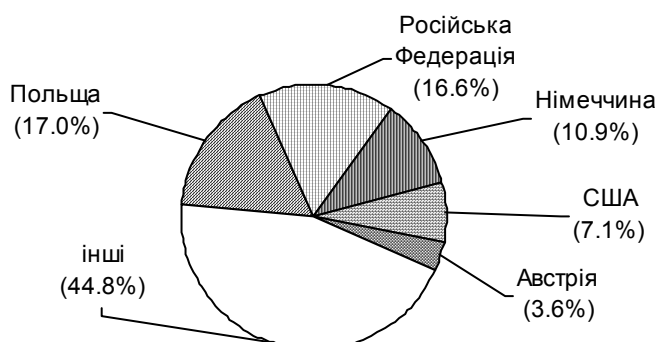
Доходи підприємств готельного господарства від надання послуг з проживання у 2007 році становили 143,7 млн.грн., що у порівнянних цінах на 48,7% більше, ніж у попередньому році.

Більше чверті цих доходів (38,8 млн.грн.) забезпечили іноземні громадяни, хоча частка іноземців у загальному часі перебування у підприємствах готельного господарства становила лише 16,3%. Це свідчить про те, що іноземці зупиняються у більш комфортабельних і, відповідно, більш дорогих готелях.

У структурі доходів підприємств готельного господарства від надання послуг з проживання іноземців пере-важала Польща – 5,4

млн.грн., Російська Федерація – 5,3 млн.грн., Німеччина – 3,5 млн.грн., США – 2,3 млн.грн.

Структура доходів від надання послуг з проживання іноземних громадян за країнами у 2007 році

Порівняно з 2007 роком вартість проживання громадян Російської Федерації зросла у 2 рази (на 2,7 млн.грн.), громадян США – у 1,5 рази (на 0,8 млн.грн.), громадян Німеччини – на 9,4% (на 0,3 млн.грн.).

Загальна сума доходів підприємств готельного господарства області у 2007 році становила 278,9 млн.грн., що у 2,5 рази (у фактичних цінах) більше, ніж у 2006 році. Необхідно зауважити, що доходи від надання послуг з проживання у 2007 році становили лише половину (51,6%) від загальних доходів цих підприємств, доходи від надання послуг структурними підрозділами готельних закладів – 48,1 млн.грн., доходи від інших видів діяльності – 87,1 млн.грн.

Загальний фінансовий результат від діяльності підприємств готельного господарства області у 2007 році становив 13,1 млн.грн. збитку. Проте дві третини (68%) підприємств готельного господарства області у 2007 році були прибутковими.

Вартість готельних послуг

Зростання доходів підприємств готельного господарства у 2007 році було зумовлено не тільки збільшенням кількості приїжджих та розширенням мережі структурних підрозділів сфери сервісу, але й підвищенням вартості готельних послуг. На вартість послуг готельних закладів у 2007 році вплинуло суттєве підвищення цін на комунальні послуги та подорожчання продуктів харчування.

У 2007 році зростання цін на послуги підприємств готельного господарства було вищим, ніж у попередньому році, і склало 15,6% (у 2006

році – 13,4%). Загалом в Україні вартість послуг готелів у 2007 році зросла на 12,7%. Плата за одну добу проживання у готелях в області у середньому збільшилась із 107,96 грн. до 118,67 грн.

Приватний готельний бізнес

Останніми роками суттєву конкуренцію готельним закладам юридичних осіб створюють підприємці-фізичні особи та власники приватних будинків та квартир. Кількість фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, що займаються готельним бізнесом, зростає і за даними Державної податкової адміністрації України їх кількість у 2007 році становила 217 проти 92 у 2006 році та 57 у 2005 році. Згідно обстеження готельних закладів фізичних осіб-підприємців, проведеного Головним управлінням статистики у Львівській області, у 2007 році в області діяло 37 готелів, 35 мотелів, один кемпінг та 52 інші заклади тимчасового проживання. Одноразова місткість цих готельних закладів станом на 1 січня 2008 року становила 2249 місць (майже чверть від місткості готельних закладів підприємств – юридичних осіб). Треба зауважити, що серед готельних закладів фізичних осіб 8 готелів були категоровані.

За інформацією Державної податкової адміністрації України доходи готельних закладів фізичних осіб у 2007 році становили 14,2 млн.грн. (9,9% доходів від проживання у готельних закладах підприємств – юридичних осіб).

Використання найманої робочої сили у Львівській області

Стратегія уряду щодо побудови інноваційно-інвестиційної моделі економіки знаходиться у прямій залежності від якості трудового капіталу. Вивчення сучасного стану справ у сфері використання найманої робочої сили стає важливою умовою реалізації зазначеної стратегії. Для характеристики соціально-трудових відносин та оцінки якості найманої робочої сили в економіці Львівської області використана система показників державних статистичних спостережень підприємств, установ та організацій з питань праці.

Кількісний та якісний стан найманого персоналу

До суспільного виробництва Львівської області у 2007 році було залучено 1077,3 тис.осіб у віці 15-70 років, із них дві третини - **735 тис.осіб склали працюючі за наймом на підприємствах та організаціях зареєстрованого сектора економіки, 342,3 тис.осіб – зайняті в секторі самостійної зайнятості.**

В останні роки відбувається **перерозподіл зайнятих між кількістю найманих та самостійно зайнятих:** частка найманих скоротилася від 75,5% у 2000 до 68,2% у 2007 році, частка самостійно зайнятих, відповідно, збільшилась з 24,5% до 31,8%.

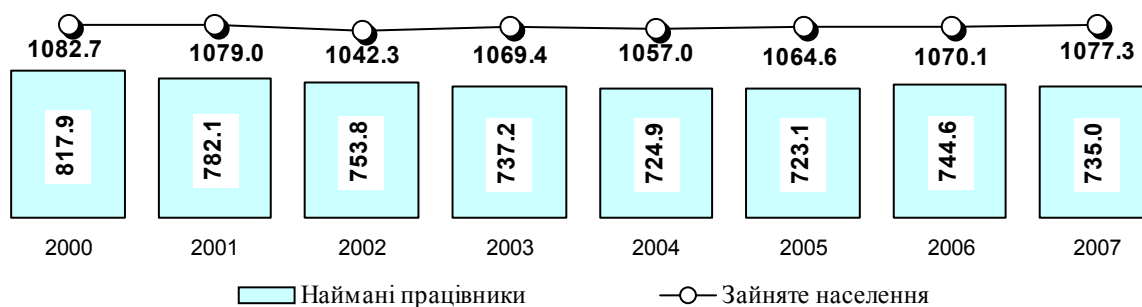
В економіці області спостерігається **перерозподіл найманої робочої сили між сферами послуг та виробництва:** у промисловості, сільському господарстві та будівництві у 2000 році було зайнято 43,5%, у 2007 році – 32,2% усіх найманих працівників. За останні 7 років скоротилася частка найманих працівників підприємств сільського господарства (з 11,4% до 4,2%), промисловості (з 27,1% до 22,3%). На противагу, збільшилась частка найманих працівників організацій будівництва (з 5,1% до 5,6%), торгівлі (з 9,2% до 11,9%), транспорту (з 8% до 8,9%), установ освіти (з 11,7% до 14,1%) та охорони здоров'я (з 9,6% до 11,3%).

Кількість найманих працівників за видами економічної діяльності

	2000	2003	2004	2005	2006	2007
	тис. осіб					
Всього зайнято	817,9	737,2	724,9	723,1	744,6	735,0
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство; рибальство, рибництво	92,3	48,6	42,2	37,1	36,7	31,1
Промисловість	222,3	182,3	176,5	174,8	171,7	163,9
Будівництво	41,5	37,8	38,3	39,3	42,9	41,5
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку; діяльність готелів та ресторанів	75,4	76,7	77,4	79,6	86,3	87,7
Діяльність транспорту та зв'язку	65,7	60,7	61,0	61,1	63,3	65,4
Фінансова діяльність	8,4	9,9	11,4	11,9	13,4	15,6
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	41,7	48,6	47,3	49,3	56,1	58,3
Державне управління	67,9	68,1	62,8	56,3	56,4	56,6
Освіта	95,6	98,6	98,7	100,1	101,2	103,5
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	78,7	78,1	81,0	82,4	83,5	83,1
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	28,4	27,8	28,3	31,2	33,1	28,3

У регіональному розрізі історично склалась нерівномірність розподілення найманої робочої сили, що зумовлено розміщенням паливно-енергетичного та промислового комплексу: найбільше їх зосереджено у містах Львів – 362,4 тис.осіб (49,3%), Дрогобич – 29,2 тис.осіб (4%), Червоноград – 23,5 тис.осіб (3,2%), Стрий – 19,4 тис. осіб (2,6%) та районах Сокальському – 23,8 тис.осіб (3,2%), Яворівському – 23,0 тис.осіб (3,2%), Жовківському – 20,9 тис.осіб (2,8%).

Динаміка кількості зайнятого населення, тис.осіб

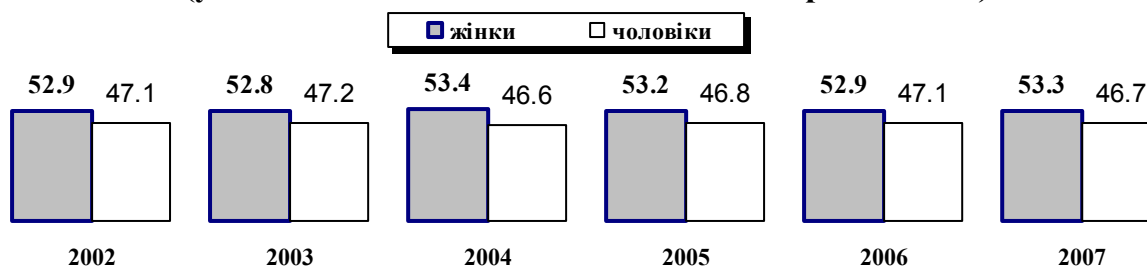
На великих та середніх підприємствах, установах та організаціях Львівської області на 31 грудня 2007 року працювало 611,6 тис.осіб, що складає близько 83,2% усієї кількості найманих працівників у юридичних осіб області, решта – в сфері малого підприємництва. Найбільша кількість найманих працівників по зазначених підприємствах зосереджена на промислових

підприємствах (23,1%), в установах освіти (17,7%), охорони здоров'я (13,9%), на підприємствах транспорту і зв'язку (9,6%) та торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (9,3%).

Частка найманих працівників великих та середніх підприємств, установ та організацій області в Україні складає 5,3%. До аналізу складу найманої робочої сили слід додати, що серед працюючих на кінець 2007 року - 12,6 тис.осіб, були **зайняті за трудовими договорами на умовах неповного робочого дня (тижня)**. Крім того, за зовнішнім **сумісництвом та договорами цивільно-правового характеру** на підприємствах було зайнято 31,4 тис.осіб.

За статевою ознакою більш, ніж половину (53,3%) найманих працівників, складають жінки та 46,7% - чоловіки (у 2006 році - 52,9% та 47,1% відповідно). Загалом в Україні співвідношення жінок та чоловіків складало, відповідно, 53,8% та 46,2%.

Розподіл найманих працівників за статтю на 31 грудня
(у % до загальної кількості найманих працівників)

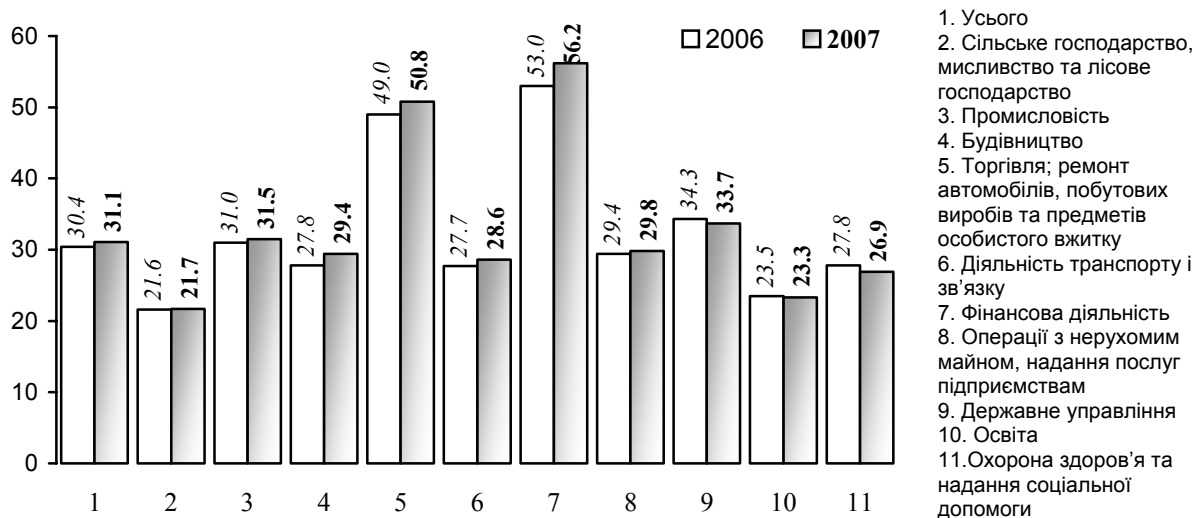

Праця жінок більш поширена у таких видах діяльності: охорона здоров'я та соціальна допомога (80,9%), діяльність готелів та ресторанів (72,3%), освіта (71,9%), фінансова діяльність (67,3%), роздрібна торгівля, ремонт побутових виробів та предметів особистого вжитку (66,5%), державне управління (63,9%). **Традиційно чоловічими сферами прикладання праці** залишаються будівництво (84,9%), лісове господарство (83,1%), наземний транспорт (74,3%), сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги (71,1%).

Розподіл найманих працівників за окремими віковими групами показав, що позитивним явищем в області є зростання кількості зайнятої молоді: упродовж 2004-2007 років значення цього показника щорічно зростало в середньому на 5,8 тис.осіб. Наприкінці 2007 року в економіці області було зайнято 190,2 тис.осіб у віці 15-34 років, що на 3,4% більше, ніж на 31 грудня 2006 року. Частка молоді серед працівників, на кінець року, складає 31,1%, а в Україні – 31,5%.

Розподіл найманих працівників у віці 15-34 роки за видами економічної діяльності на 31 грудня

(у % до облікової кількості штатних працівників виду)

Кількість працівників передпенсійного віку (жінки у віці 50-54 років, чоловіки 55-59 років) на протязі п'яти років зростає: з 61,6 тис.осіб на 31 грудня 2003 року до 65,7 тис.осіб на 31 грудня 2007 року. Хоча кількість таких працівників зростає, проте їх питома вага у загальній кількості працівників області майже не змінюється й складає 10,7%. В Україні частка працівників передпенсійного віку становить 11,8% від облікової кількості працівників. Частка таких працівників області в Україні становить 4,8%.

Наприкінці 2007 року на підприємствах області було зайнято 94,3 тис.осіб, які **отримують пенсії**, що на 5,9% більше, ніж наприкінці 2006 року. Кількість таких працівників, упродовж 2002-2007 років щорічно зростала, в середньому, на 2,7 тис.осіб. Питома вага зазначеної категорії працівників становить: в області 15,4% облікової кількості працівників, в Україні – 16,7%.

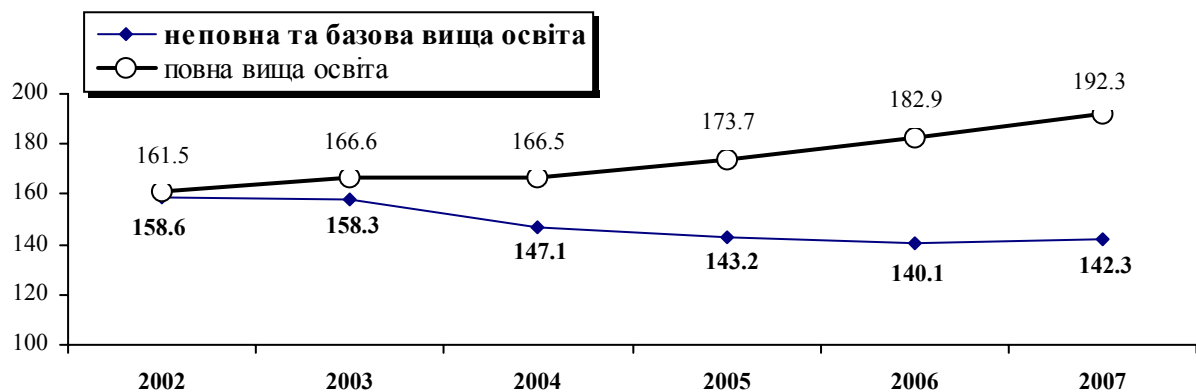
Одним з головних чинників для оцінки якості трудового потенціалу залишається освіта, яка дозволяє збалансувати попит і пропозицію на ринку праці. Кількість працівників, які мають вищу, неповну та базову вищу освіту наприкінці 2007 року в економіці області становить 334,6 тис.осіб, або 54,7% працюючих на великих та середніх підприємствах. В цілому по Україні їх питома вага складає 52,8%.

Із загальної кількості штатних працівників 192,3 тис.осіб мали вищу освіту, або майже кожний третій працюючий. Слід відзначити, що в області відбувся помітний ріст таких працівників: починаючи з 2004 року

щорічно в середньому на 8,6 тис.осіб, за рахунок відповідного скорочення працівників з неповною вищою освітою.

Упродовж 2002-2006 років їх кількість постійно зменшувалася, лише упродовж 2007 року - відбувся незначний ріст (на 1,6% порівняно з 2006 роком).

Розподіл найманих працівників за освітою на 31 грудня, тис.осіб

Слід зазначити, що значна частка найманих працівників зайнята на робочих місцях, які не потребують наявності високого освітнього рівня. Так, якщо у сільському господарстві та будівництві на сьогодні високоосвітні кадри використовуються мало (24,2%-33,0% від облікової кількості працівників), то в таких видах як фінансова діяльність, державне управління, дослідження та розробки, освіта навпаки освітній рівень досить високий (85,4%-74,1%).

Рух робочої сили

Обсяги мобільності робочої сили упродовж 2002-2007 років знаходились в межах 260 - 284 тис.осіб щорічно (загальна кількість прийнятих та звільнених осіб). В економіці області зберігається тенденція до зменшення співвідношення вибулих над прийнятими: якщо у 2002 році на 100 звільнених припадало 82 працевлаштованих, у 2006 році – 95 осіб, то у 2007 році – 99 осіб.

У 2007 році з різних причин залишили робочі місця 142,6 тис. осіб, або 24,3% загальної кількості зайнятих (у 2006 році – 136.4 тис. осіб, або 23,5%), із них 122 тис.осіб (20,8%) звільнені за власним бажанням та через порушення трудової дисципліни, 6,3 тис.осіб (1,1%) - із причин скорочення штатів.

В більшості видів економічної діяльності, за винятком торгівлі, фінансової діяльності, державного управління, готелів та ресторанів, охорони здоров'я та

соціальної допомоги, спостерігалось перевищення кількості вибулих осіб над прийнятими, що призводить до щорічного скорочення кількості найманих працівників. Найбільш вагоме вибуття кадрів зафіксовано у таких видах діяльності, як промисловість (27,5% усіх вибулих) та торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку (16,4%).

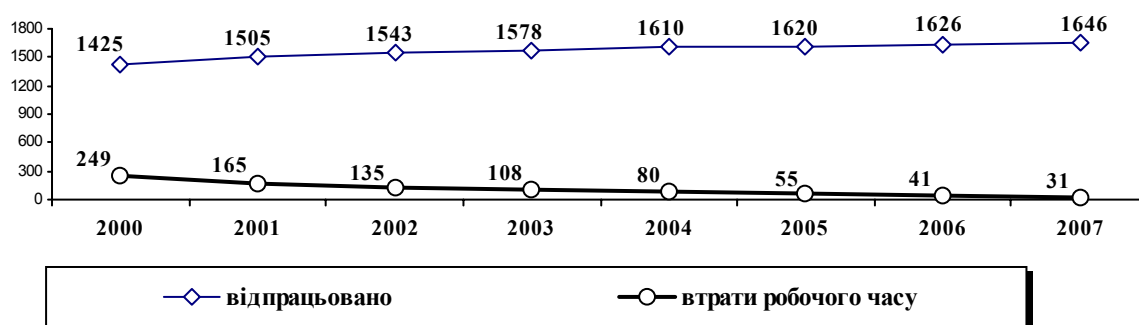
Поряд з тим, упродовж 2007 року було прийнято 141,3 тис.осіб (проти 129,4 тис.осіб у 2006 році), що складає 24,1% загальної кількості працівників.

У зв'язку з тривалим процесом становлення ринкових відносин багато підприємств не мають стабільних трудових колективів через плинність кадрів: за останні п'ять років **коефіцієнт валового обороту робочої сили зріс** з 0,24 у 2003 році до 0,48 у 2007 році.

Робочий час та його використання

Розгляд складу фондів робочого часу, співставлення фактичної та планової тривалості робочого часу дозволяє проаналізувати використання робочої сили з точки зору кількості витраченої праці під час виробництва товарів та послуг.

**Динаміка використання робочого часу у 2000-2007 роках
(на одного працівника, годин)**

У 2000-2007 роках використання робочої сили характеризується зменшенням втрат робочого часу, пов'язаних з обсягами вимушеної неповної зайнятості та підвищенням ефективності використання робочого часу. В результаті коефіцієнт використання робочого часу збільшився з у 2000 році до 0,87 у 2007 році.

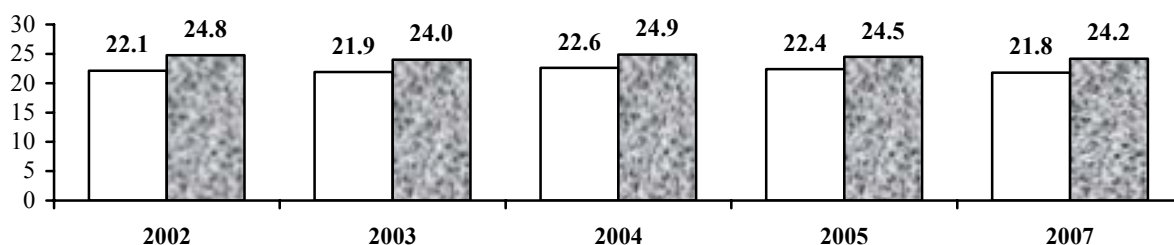
Рівень повної зайнятості найманих працівників зріс у цілому в економіці з 97,8 % у 2006 році до 98,6% у 2007 році. Неповна зайнятість є

наслідком передусім низького рівня завантаження виробничих потужностей та недостатності сфери докладання праці. У 2007 році для виконання обсягів робіт (послуг) випуску продукції було потрібно 98,6% штатної кількості працюючих (97,8% у 2006 році).

Стан умов праці та травматизму на виробництві

Стан умов та охорони праці на виробництві є складовою соціальної захищеності працюючих.

Динаміка питомої ваги працівників, зайнятих в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам і яким встановлено хоча б один з видів пільг, компенсацій (у % до загального числа обстежених, на 31 грудня)

□ облікова кількість штатних працівників, які зайняті в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам
 ■ облікова кількість штатних працівників, яким встановлено хоча б один з видів пільг, компенсацій

Кількість працівників зайнятих на роботах, які не відповідають санітарно-гігієнічними нормам становила 52,8 тис. осіб або 21,8% працюючих на підприємствах промисловості, сільського господарства, транспорту, зв'язку та будівництва. За останні два роки вона зменшилась на 3,6 тис. осіб або на 6,4%, питома вага - з 22,4% до 21,8%. Причому питома вага працівників зайнятих на роботах із шкідливими умовами праці в Україні в цілому вища і становила 27,4%.

Вищий за середній по області відсоток працівників, які зайняті в умовах, що не відповідають встановленим санітарно-гігієнічним нормам, спостерігається на промислових підприємствах таких видів діяльності: видобування вугілля, лігніту і торфу (72,8%), виробництва коксу, продуктів нафтоперероблення (59,3%), виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції (36,4% облікової кількості штатних працівників відповідного виду діяльності).

У територіальному розрізі найвищий відсоток у районах та містах де у структурі зайнятості, переважають зазначені види діяльності:

Сокальському (48,7%), Кам'янка-Бузькому (34%), Миколаївському (33,3%), Жидачівському (32,9%) та у містах Червоноград (39,7%), Борислав (35,4%), Стрий (29,7% облікової кількості штатних працівників).

Праця в несприятливих умовах призводить до травматизму, пов'язаного з виробництвом. На заходи з охорони праці у Львівській області у 2007 році в розрахунку на одного працівника підприємства витрачали 187 гривень, загалом було витрачено 109,3 млн.грн.

Рівень травматизму, пов'язаного з виробництвом, в розрахунку на 1000 працюючих у 2007 році порівняно з минулим роком не змінився і становив 1,0. Найвищий рівень травматизму зареєстрований у добувній промисловості – 15,5 потерпілих на 1000 працюючих, або 265 осіб, із яких 5 загинули. В переробній промисловості отримали травми 89 осіб (0,9 на 1000 працюючих), з яких 7 загинули; на будівництві – 47 осіб (1,6 на 1000 працюючих), із яких 8 осіб загинули.

Найвищий рівень травматизму спостерігається у Сокальському районі, де потерпіли 265 осіб (11,3 на 1000 працюючих) та у м.Червонограді 28 осіб (1,5 на 1000 працюючих), що відповідно пов'язано з розташуванням у цих регіонах шахт.

Підприємства несуть значні витрати, пов'язані з наданням пільг та компенсацій працівникам за роботу у несприятливих умовах, підвищені тарифні ставки, доплати за умови та інтенсивність праці тощо.

Кількість працівників, яким було надано хоча б один із вищезазначених видів пільг або компенсацій, підприємств та організацій основних видів діяльності становила на кінець 2007 року 58,4 тис.осіб, або 24,2% зайнятих (у 2005 році, відповідно 61,6 тис. осіб і 24,5%), з них кожна п'ята особа – жінка.

Оплата праці

Одним з регуляторів ринку праці та зайнятості населення є заробітна плата. З розвитком ринкових відносин посилюється роль оплати праці як мотиваційної складової продуктивної зайнятості.

В області як і в країні в цілому спостерігається постійне зростання заробітної плати: **упродовж 2000-2007 років середньорічний темп її зростання склав 14,2%.** Слід відзначити, що заробітна плата, як і у попередні роки, залишається основним компонентом та джерелом доходів населення Львівської області: її частка у доходах становила 41,5% (за 9

місяців 2007 року). При зростанні її загальної суми на 27,4%, дохід зріс, відповідно, на 23,9%.

У 2007 році середньомісячна номінальна заробітна плата одного працівника, зайнятого в економіці області, **становила 1182,63 грн.**, що на 28,1% більше порівняно з минулим роком та у 6 разів – порівняно з 2000 роком.

На підвищення рівня оплати праці в області впливає встановлення розміру мінімальної заробітної плати. Слід відзначити, що її розмір порівняно з 2000 роком збільшився у 3,9 раза. Лише упродовж 2007 року цей показник у законодавчому порядку зріс: з 400 грн. у січні до 460 грн. у жовтні. Це дозволило наблизити розмір мінімальної заробітної плати до прожиткового мінімуму для працездатної особи. Так, якщо у 2000 році це співвідношення складало 43,7%, то уже в 2006 – 79,2%, а в 2007 – 81%.

Динаміка зміни заробітної плати

	Середньомісячна номінальна заробітна плата одного працівника		Індекс реальної заробітної плати до попереднього року, %	Співвідношення, у %	
	грн.	темп зростання до попереднього року, %		до мінімальної заробітної плати	до прожиткового мінімуму
2000	196,44	128,9	98,6	166,5	72,7
2001	272,01	138,5	122,3	230,5	87,5
2002	339,31	124,7	120,7	205,6	93,0
2003	419,14	123,5	116,5	204,5	114,8
2004	523,32	124,9	124,1	220,8	135,3
2005	713,16	136,3	122,3	214,8	143,8
2006	923,30	129,5	120,3	230,8	182,8
2007	1182,63	128,1	113,4	257,1	208,2

Другим важливим чинником, що впливає на зростання заробітної плати є підвищення рівня використання робочого часу за рахунок зменшення втрат робочого часу пов'язаних з неповною зайнятістю: кількість працівників, які перебували у відпустках з ініціативи адміністрації, зменшилась порівняно з попереднім роком на 18,4%, переведені на скорочений робочий день (тиждень) – на 8,2%.

Зростання номінальної заробітної плати відбулося на підприємствах, установах та в організаціях **усіх видів** економічної діяльності, зокрема, у фінансовій діяльності – на 40,5%, у сільському господарстві, мисливстві та пов'язаних з ними послуг – на 37,8%, в освіті – на 31,3% у промисловості – на 26,9%, в оптовій та роздрібній торгівлі – на 32,4%, на транспорті – на 25,7%, у будівництві – на 27,1%, освіті – на 26,4%, охороні здоров'я та соціальній допомозі – на 26,1%, культурі – на 40%.

Негативним явищем в економіці області залишається диференціація заробітної плати, яка впливає на розподіл та зайнятість робочої сили між видами економічної діяльності та регіонами. Суттєва міжгалузєва диференціація в оплаті праці свідчить про те, що рівень заробітної плати значною мірою визначається належністю до певної сфери економічної діяльності, а не формується під впливом загальноєкономічних чинників, якими є кількість та якість праці.

Найбільш оплачуваними в області у 2007 році були працівники фінансових установ, підприємств, які здійснюють додаткові транспортні послуги, в яких розмір заробітної плати у 1,9-1,6 рази перевищив середній по економіці області. Серед промислових видів діяльності на підприємствах з видобування паливно-енергетичних корисних копалин та з виробництва транспортних засобів й устаткування, на яких рівень оплати праці у 1,6-1,3 рази перевищив середній по області.

Разом з тим, **при збереженні постійно високих темпів приросту, значно нижчою залишається заробітна плата працівників сільського господарства й мисливства, охорони здоров'я та роздрібною торгівлі. Співвідношення рівня оплати праці в зазначених видах діяльності із середнім по економіці склало 53,3%-70,5%.**

Головними чинниками значних міжрегіональних відмінностей в оплаті праці є диференціація розмірів заробітної плати за видами економічної діяльності підприємств, а також специфіка й особливості галузевої структури регіонів.

Зростання номінальної заробітної плати відносно 2006 року відбулося в усіх районах та містах області, однак рівень її здебільшого залишився низьким. За територіальним поділом рівень оплати праці відрізнявся майже удвічі (у 1,9 рази). В усіх районах і містах області розмір заробітної плати перевищував прожитковий мінімум, встановлений для працездатних осіб, а у Львові, Бориславі, Стрию та у Стрийському і Кам'янка-Бузькому районах середньомісячна заробітна плата була більшою за середній рівень в економіці області.

Підвищення рівня заробітної плати вплинуло на зміну розподілу працівників за її розмірами. Серед 565,6 тис. працівників, які у грудні 2007 року відпрацювали 50% і більше робочого часу, 5,3% мали нарахування в межах мінімальної заробітної плати. Упродовж 2000-2007 років питома вага зазначених працівників зменшилась: з 25,5% до 5,3%.

Найбільша частка працівників, які мають мінімальний рівень оплати праці, спостерігалась у видах діяльності з низьким рівнем середньомісячної заробітної плати: сільському господарстві та мисливстві (24,7%), на підприємствах роздрібно́ї торгівлі (15,6%) та в готельному господарстві (12,2%).

Рівень заробітної плати знаходиться у прямій залежності від діючої системи оподаткування: великі відрахування податків із фонду заробітної плати залишаються непосильним вантажем, як для підприємств, так і для фізичних осіб. Тому поширені виплати неофіційної, прихованої від оподаткування заробітної плати, особливо такі схеми, впроваджені в малому бізнесі, на приватних підприємствах, на підприємствах роздрібно́ї торгівлі та в готелях і ресторанах.

Рівень заробітної плати працівників Львівської області у 2007 році складав 87,6% від середнього показника в економіці України та був меншим на 168 грн. (у 2006 році, відповідно, 88,7% та 118 грн.). Більша, ніж в області заробітна плата була: в м.Київ (2300 грн.), Донецькій (1535 грн.), Дніпропетровській (1455 грн.), Запорізькій (1394 грн.), Київській (1362 грн.), Луганській (1323 грн.), м.Севастополь (1302 грн.), Харківській(1251 грн.), Полтавській (1243 грн.), Одеській (1226 грн.), АР Крим (1220 грн.), Миколаївській (1202 грн.).

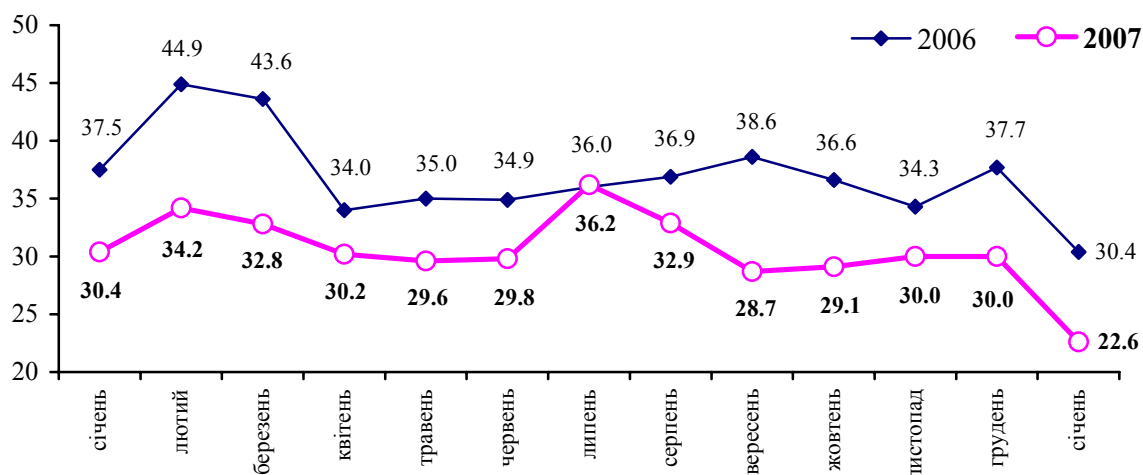
Рівень реальної заробітної плати у 2000-2007 роках збільшився в 3,6 рази. Причому, останніми роками в області (особливо у 2007 році) спостерігається уповільнення темпів зростання цього показника: індекс реальної заробітної плати у Львівській області за 2007 рік становив 113,4%, в 2006 - 120,3%. В Україні цей показник був на 0,9 в.п. нижчий і становив 112,5%.

Основним джерелом розвитку інфляційних процесів на споживчому ринку України та Львівської області у 2007 році було підвищення цін на продовольчі товари, нафтопродукти та окремих важливих видів послуг. Якщо у попередні роки на Львівщині темп приросту споживчих цін був нижчим від відповідного показника у державі, то за 2007 рік цей показник є на 0,2 відсоткового пункта вищим за середньоукраїнський.

Негативним та неприйнятним за ринкових відносин є таке явище, як заборгованість із виплати заробітної плати, збільшення її обсягів поглиблює кризу системи оплати праці.

Слід зазначити, що в області упродовж багатьох років зберігається позитивна тенденція до скорочення суми заборгованості з виплати заробітної плати: з 219,5 млн.грн. на 1 січня 2000 року до 22,6 млн.грн. на 1 січня 2008 року.

Динаміка заборгованості з виплати заробітної плати, млн.грн.

У загальній структурі заборгованості **63,9% (14,5 млн.грн.)** склав борг економічно активних підприємств, **16,9% (3,8 млн.грн.)** – борг суб'єктів господарювання, щодо яких реалізуються процедури відновлення платоспроможності боржника, або визнання їх банкрутами, решту **19,2% (4,3 млн.грн.)** – економічно неактивних підприємств.

Обсяг невикраченої заробітної плати на 1 січня 2008 року дорівнював 2,6% фонду оплати праці, нарахованого за грудень 2007 року проти 4,6% на цю ж дату у минулому році.

За загальною сумою боргу з виплати заробітної плати Львівську область випереджали Донецька, Луганська, Харківська, Кіровоградська, Дніпропетровська, Одеська, Запорізька області та АР Крим. Частка боргу області в країні складає 3,4%, у 2006 році цей показник був рівний – 3,8%.

В області, поряд із скорочення обсягів заборгованості з виплати заробітної плати, відбулося значне скорочення працівників (на 78,9%), які вчасно не отримували заробітну плату: з 19,9 тис.осіб на 1 січня 2007 року до 4,2 тис.осіб на 1 січня 2008 року. Частка таких працівників у загальній кількості охоплених спостереженням складає 0,7%, рік тому цей показник складав 3,5%.

Висновки

Сталий соціально-економічний розвиток можливий лише за умови стабільного та збалансованого розвитку підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності.

1. На Львівщині, як і у державі загалом, зростає кількість підприємств-юридичних осіб, які займаються підприємницькою діяльністю. Це відбувається переважно за рахунок збільшення кількості малих підприємств.

За 2001-2007 роки на Львівщині середньорічний темп приросту кількості суб'єктів підприємницької діяльності склав 3,8% і був меншим, ніж в Україні загалом (5,4%).

Разом з тим скорочується частка підприємств, які реалізують продукцію, виконують роботи та надають послуги.

Змінюється розподіл суб'єктів підприємництва за видами економічної діяльності. Відносно 2000 року суттєво скоротилася питома вага підприємств у торгівлі, ремонті автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку, а також у промисловості, у сільському господарстві, мисливстві, лісовому господарстві, готельно-ресторанному бізнесі.

Напротивагу, зросла частка підприємств, що здійснюють операції з нерухомим майном та надання послуг підприємцям, у будівництві, на транспорті та зв'язку, у сфері охорони здоров'я та надання соціальної допомоги.

Серед суб'єктів підприємницької діяльності кількісно переважають підприємства торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку. Активізується діяльність підприємств, що займаються операціями з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємцям.

Водночас низка чинників – податковий тиск, висока конкуренція, нестача фінансових коштів, а також труднощі з пошуком замовників та з реалізацією продукції (послуг) тощо – ускладнюють ведення господарської діяльності, а в окремих випадках й призводить до призупинення діяльності підприємств.

Попри зростання кількості суб'єктів підприємницької діяльності – юридичних осіб, спостерігається скорочення кількості працюючих як на Львівщині, так і загалом в Україні, що пов'язано із активізацією діяльності підприємців-фізичних осіб.

Щороку обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) зростає.

Питома вага Львівщини в загальному обсязі реалізації суб'єктів підприємницької діяльності України склала торік 2,9% (у 2006 році – 3,0%).

Близько половини обсягу реалізованої продукції у підприємстві забезпечили підприємства торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку.

Значним є обсяг реалізованої продукції у промисловості – понад чверть від загального обсягу реалізації, а також на підприємствах, що здійснюють діяльність на транспорті та зв'язку, у будівництві.

Значно меншим є внесок у результати підприємницької діяльності підприємств сільського господарства, мисливства та лісового господарства, готельного та ресторанного бізнесу, з надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльності у сфері культури та спорту.

2. Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування суб'єктів господарювання останніми роками був прибутковим як загалом, так і у переважній більшості основних видів економічної діяльності. Зокрема, у промисловості, яка суттєво впливає на економіку області, досягнуто прибуткового фінансового результату у більшості основних видів діяльності.

Відносно 2006 року дещо скоротилась частка збиткових підприємств.

Після сплати податку на прибуток чистий фінансовий результат був прибутковим, що вказує на те, що загалом в економіці області достатньо коштів для забезпечення поточної діяльності;

Проте спостерігалися окремі негативні явища. Так, зросла сума збитків, допущених збитковими підприємствами. Високою є частка збиткових підприємств у окремих видах діяльності.

Четвертий рік поспіль збитковим є підсумок діяльності підприємств малого бізнесу.

Збільшились обсяги як дебіторської, так і кредиторської заборгованості.

3. У промисловості області останніми роками спостерігається позитивна тенденція нарощування обсягів продукції, причому більшими темпами, ніж в Україні загалом. У 2007 році в області перевищено рівень виробництва 2000 року у 2,3 раза, рівень 1995 року – в 1,8 раза;

У 2007 році наростили випуск продукції промислові підприємства усіх видів діяльності, за винятком підприємств з виробництва продуктів нафтоперероблення.

Саме промислові підприємства значною мірою формували експорт області: питома вага цих підприємств в експортних поставках області склала близько 90%.

Промисловість є найчисельнішою серед основних видів діяльності за кількістю найманих працівників: тут було задіяно майже четверту їх частину.

4. За останні сім років спостерігаються позитивні тенденції розвитку сільського господарства, що виражено збільшенням виробництва валової продукції сільського господарства області. Намітилися деякі позитивні зрушення у розвитку сільськогосподарських підприємств, які збільшили виробництво продукції сільського господарства у порівнянні з 2000 і з попередніми роками. Це обумовило зростання частки останніх у структурі продукції сільського господарства з 9% у 2000 році до 16% торік.

Державна підтримка сільськогосподарського виробництва в галузі рослинництва і тваринництва сприяла збільшенню вирощування свиней та птиці.

5. Розвиток суб'єктів підприємництва залежить від обсягів інвестування. В інвестиційній діяльності області спостерігається позитивна динаміка: залишаються високими темпи приросту інвестицій в основний капітал, значно зросли надходження прямих іноземних інвестицій.

Найбільш активно інвестується розвиток промисловості, транспорту, зв'язку, торгівлі, сільського господарства. Фінансування капітальних вкладень відбувається переважно за рахунок внутрішніх інвестиційних

ресурсів підприємств, разом з тим зростають обсяги залучення банківського капіталу.

Обсяги виробництва у спеціальних економічних зонах за вже діючими проектами зростають і, відповідно, збільшуються прибутки. Торік платежі до бюджету значно перевищили отримані суб'єктами зон пільги. Разом з тим, менше зареєстровано проектів у спеціальних економічних зонах, скорочуються обсяги надходження іноземних інвестицій.

6. Збільшилися обсяги виконаних будівельних робіт переважно за рахунок будівництва житла, доріг, прокладанні ліній зв'язку тощо.

Зростання попиту на нерухомість призвело до активізації на ринку житла. Відбулося збільшення будівництва багатоквартирних житлових будинків. Скорочуються обсяги незавершеного будівництва.

7. Підприємства оптової торгівлі, які забезпечують близько третини реалізованої продукції у секторі підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності, наростили обсяги оптового товарообороту.

У товарообороті області понад дві третини займали товари вітчизняного виробництва; у товарній структурі найбільшу питому вагу склав продаж палива, оптова торгівля продуктами харчування становила майже одну п'яту.

8. Збільшення реальних доходів населення забезпечило подальше зростання ємності внутрішнього ринку, що сприяє щорічному зростанню обсягу продажу товарів населенню, який зріс у порівнянні з 2006р. на 28,5%. Зокрема, у 2007 році товарооборот роздрібної торгівлі та ресторанного господарства підприємств (юридичних осіб) зріс на 29,6%. У макроструктурі роздрібного товарообороту продовжується тенденція до збільшення питомої ваги непродовольчих товарів.

9. В області намітилась тенденція до зростання пасажирських перевезень усіма видами транспорту, проте вартість послуг пасажирського транспорту зростає.

Загальний обсяг вантажних перевезень усіма видами транспорту залишається незмінним упродовж кількох років.

Слід зауважити, що у структурі як пасажирських, так і вантажних перевезень переважають перевезення автомобільним транспортом.

Водночас парк транспортних засобів потребує оновлення.

10. Зв'язок є однією з найбільш стабільних та динамічних галузей економіки. Високими темпами зростають обсяги послуг зв'язку, впроваджуються нові види зв'язку.

В області продовжує розвиватися мережа телефонного зв'язку, підвищується рівень телефонізації квартир населення. Забезпеченість населення домашніми телефонами у 2007 році майже досягла загальнодержавного рівня. Водночас, попит на телекомунікаційні послуги задовільняється не повністю. У черзі на встановлення телефону перебуває кожна одинадцята сім'я, що проживає у містах і кожна восьма – у сільській місцевості.

За останні роки набуває динамічного розвитку мобільний (стільниковий) і комп'ютерний зв'язок.

11. За кількістю діючих підприємств готельного господарства Львівщина посіла перше місце в Україні.

Збільшилися доходи підприємств готельного господарства від проживання як за рахунок зростання кількості приїжджих, так і через подальше підвищення цін.

Іноземні громадяни становили п'яту частину від усіх приїжджих, вони забезпечили третину доходів від надання послуг з проживання. Третину іноземців, які зупинялися у підприємствах готельного господарства, становили громадяни з Польщі.

Розширюється мережа підприємств готельного господарства, які перебувають у власності фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності.

12. Зростають обсягів реалізованих послуг, проте у 2006 та 2007 роках темпи зростання їх значно уповільнились. За видами діяльності переважають послуги транспорту, пошти та зв'язку, охорони здоров'я людини.

Більше чверті загальнообласного обсягу послуг реалізовано

населенню, причому дещо уповільнилось зростання цін (тарифів) на ці послуги..

Одним з джерел подальшого розвитку ринку сфери послуг є залучення більшої кількості підприємців – фізичних осіб.

13. У зовнішній торгівлі спостерігалось подальше зростання як експорту, так і імпорту товарів та послуг.

Сальдо зовнішньої торгівлі товарами продовжувало залишатись від'ємним, послугами – додатнім.

Основними торговельними партнерами Львівщини традиційно виступають Польща, Німеччина та Російська Федерація.

У товарній структурі експорту переважали обладнання, текстиль, деревина, енергетичні матеріали та продукти нафтоперегонки; більше третини експорту товарів – це експорт готової продукції, виготовленої з давальницької сировини.

Основними предметами імпорту були обладнання, метали, текстиль, продукція хімічної промисловості.

В експорті послуг переважали транспортні перевезення, послуги зі створення програмного забезпечення та послуги з охорони здоров'я. Імпорт послуг визначали транспортні, фінансові послуги та послуги обробної промисловості.

14. В останні роки відбувається перерозподіл зайнятості між кількістю найманих працівників та самостійно зайнятих на користь останніх.

В економіці області спостерігається перерозподіл найманої робочої сили між сферами послуг та виробництва. За останні 7 років скоротилася частка найманих працівників підприємств сільського господарства більш як удвічі та меншою мірою - промисловості. На противагу, збільшилась частка найманих працівників організацій будівництва, торгівлі, транспорту, установ освіти та охорони здоров'я .

На великих та середніх підприємствах, установах та організаціях області працювало більше 80% усієї кількості найманих працівників у юридичних осіб області, решта – в сфері малого підприємництва.

Найбільша кількість найманих працівників по зазначених підприємствах зосереджена на промислових підприємствах, в установах освіти, охорони здоров'я, на підприємствах транспорту і зв'язку та торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку.

Розподіл найманих працівників за окремими віковими групами показав, що позитивним явищем в області є зростання кількості зайнятої молоді: упродовж 2004-2007 років значення цього показника щорічно зростало в середньому на 5,8 тис. осіб.

Стан умов та охорони праці на виробництві є складовою соціальної захищеності працюючих. За останні два роки кількість працівників зайнятих на роботах, які не відповідають санітарно-гігієнічними нормам зменшилась на 3,6 тис. осіб, або на 6,4%. Питома вага працівників зайнятих на роботах із шкідливими умовами праці скоротилась і була меншою, ніж в Україні загалом.

В області, як і загалом в країні, номінальна заробітна плата зростала однаковими темпами, оскільки її збільшення перебуває в прямій залежності від підвищення розміру мінімальної заробітної плати.

Незадовільними в області залишаються міжгалузеві співвідношення та міжрегіональні відмінності у рівнях заробітної плати, який практично визначається приналежністю до певної сфери економічної діяльності.

Незважаючи на те, що втрати робочого часу у зв'язку з неповною зайнятістю скорочуються, проте, вони негативно впливають на рівень оплати праці.

У 2007 році, на відміну від попередніх років відбулося різке зменшення темпів зростання реальної заробітної плати, яке пов'язане з інфляційним процесом наприкінці року.

Хоча тенденція до скорочення заборгованості збереглася і в 2007 році, проте досі існують значні борги з виплати заробітної плати, які зосереджені переважно в реальному секторі економіки, зокрема, у промисловості.

Головне управління статистики у Львівській області

**Розвиток підприємств – суб'єктів підприємницької діяльності Львівщини:
статистичний аналіз**

Відповідальна за випуск та підготовку матеріалів
Мироненко Н.І.

Комп'ютерний дизайн та верстка
М. В. Заводяк, О. Л. Перестюк

Підписано до друку 2008. Формат 60x84/8
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman/
Тираж прим.